

Handläggare
Sofia Asp
Telefon: 08-508 24 550Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse VB 2018 för Skärholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner bokslut och verksamhetsberättelse, inklusive bilagor, för 2018 och överlämnar den till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
2. Resultatenheternas fonderade medel ökas med 0,2 mnkr till 2019
3. Stadsdelsnämnden begär ombudgetering för trygghetsskapande investeringar om 1,9 mnkr
4. Omedelbar justering

Susanne Leinsköld
StadsdelsdirektörStefano Prestinoni
Administrativ chef

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	10
1. Ett Stockholm som håller samman	10
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	14
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	23
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	37
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	45
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	48
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	53
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	58
2. Ett klimatsmart Stockholm	68
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	69
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	70
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	71
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	74
2.5 Stockholms miljö är giftfri	75
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	78
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	79
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	80
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	82
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	84
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	88
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	89
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	90
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	94
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	98
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	111
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	115
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	118
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	121

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	133
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	140
Uppföljning av ekonomi.....	141
Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget.....	141
Resultatenheter	146
Investeringar.....	146
Försäljningar av anläggningstillgångar	147
Verksamhetsprojekt (driftsprojekt)	147
Ombudgeteringar.....	148
Medel för lokaländamål.....	148
Analys av balansräkning	148
Övrigt	149
Kvalitetsarbete.....	149
Övrigt.....	150

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 - ub031a_1574

Bilaga 2: Bilaga 2 - Sdn24

Bilaga 3: Bilaga 3 - Inkomna synpunkter och klagomål 2018

Bilaga 4: Bilaga 4 - Inkomna medborgarförslag 2018

Bilaga 5: Bilaga 5 - Uppföljningsrapport för internkontrollplanen

Bilaga 6: Bilaga 6 - Slutrapport klimatinvesteringsmedel skräpkorgar

Bilaga 7: Bilaga 7 - Slutrapport klimatinvesteringsmedel elcyklar

Bilaga 8: Bilaga 8 - Uppföljning av trygghetsinvestering effektbelysning

Bilaga 9: Bilaga 9 - Uppföljning av trygghetsinvestering medborgarbudget

Bilaga 10: Bilaga 10 - redovisning medel sverigefinska minoritetsfrågor

Bilaga 11: Bilaga 11 - Fryshuset verksamhetsberättelse 2018

Bilaga 12: Bilaga 12 - Slutrapport hemlöshetsarbete barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden

Bilaga 13: Bilaga 13 - Kvalitetsredovisning förskola Skärholmens stadsdelsförvaltning

Bilaga 14: Bilaga 14 - Uppföljning av trygghetsinvestering 127 Trygghet

Bilaga 15: Bilaga 15 - Nyckeltal 2018 Skärholmen

Sammanfattande analys

Skärholmens stadsdelsförvaltning bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla samtliga fyra kommunfullmäktiges inriktningsmål och att arbetet i stort genomförts i enlighet med verksamhetsplan.

Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen bedömer att 5 av 7 verksamhetsområdesmål uppfylls och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Totalt uppfylls 8 av 10 nämndmål. Totalt har 90 av totalt 93 KF-aktiviteter genomförts eller pågår enligt plan och årsmålet för 26 av 54 målbedömda KF-indikatorer har uppnåtts. Flertalet av nämndmålen, nämndaktiviteterna och nämndindikatorerna som bedöms ha stor påverkan på måluppfyllelsen har uppnåtts. Förvaltningen noterar ett flertal positiva trender bland utfallen vilket bedöms vara resultat av arbete som pågått under lång tid och nu gett effekt. Därtill kan förvaltningen redovisa för flertalet goda exempel.

Målet "Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor" uppfylls delvis. Måluppfyllelsen grundar sig på att målen för KF-indikatorerna "andelen förskollärare", "andelen nöjda föräldrar" samt "kvalitetsindikatorn" uppnås delvis. Grundbemanningen har ökat inom förskolan. Fler barnskötare innebär att indikatorn "antal barn per anställd" uppnås helt. Resultatet för indikatorn "andelen nöjda föräldrar" följer resultatutvecklingen i staden och ligger till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet. Förvaltningen uppnår årsmålet för indikatorn "barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd". Ett intensivt arbete har bedrivits tillsammans med bland annat Jobbtorg och Arbetsförmedlingen. Bland goda exempel redovisar förvaltningen bland annat projektet för "Nya Vägar" där samtliga medarbetare inom förskolan har utbildats med socialtjänsten och med Ersta vändpunkt. Medarbetarna har fått kunskap om hur de tidigt kan upptäcka signaler hos barn som lever i familjer med missbruk. Utöver detta har även introduktionsförskolan haft fler funktioner än att öka andelen barn i förskolan. Där har bland annat mammor kommit i kontakt med Jobbtorg, en syokonsulent har besökt förskolan och SFI-utbildning har genomförts. Förskolan har välkomnat alla besökare och fungerat som en samlingspunkt för många nyanlända och deras barn. Drygt 20-talet barn som besökt introduktionsförskolan har sedan blivit inskrivning i ordinarie förskoleverksamhet.

Målet "Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla" uppfylls. Bedömningen grundar sig på att 4 av 9 KF-indikatorer uppnås helt och 5 uppnås delvis. Samtliga KF-aktiviteter är genomförda. Årsmålen för indikatorerna "barn och unga som haft insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte återaktualiserats inom 12 månader efter avslutad insats" samt "andelen enskilda inom socialpsykiatri som klarar mer på egen hand" uppnås och har bland de högsta resultaten bland stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen har under året arbetat med att säkerställa att så adekvata insatser som möjligt ges till barn och unga som aktualiseras och aktivt arbeta för att genom utredningsprocessen och i valet av insatser ta tillvara på de enskildas synpunkter och önskemål, forskning och professionens kompetens. Förvaltningen har under året arbetat med budget- och skuldrådgivning och erbjudit en tid till samtliga barnfamiljer som sökt stöd inom en vecka. Ett utökat hembesöksprogram tillsammans med Region Stockholm har startats upp. Alla förstagångsföräldrar får, om de tackar ja, sex besök av BVC och föräldrarådgivare.

Målet "Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar" uppfylls. Bedömningen grundas på att samtliga KF- och nämndindikatorer uppnås samt att KF-aktiviteterna är genomförda. Förvaltningen har utvecklat arbetet med de olika samverkansformerna med bland annat inkludering av flera aktörer som skolor, kommunala bostadsbolag och fastighetsägare. Andelen invånare i Skärholmens stadsdelsnämndsområde som känner sig trygga i stadsdelen har ökat. Även nöjdheten med skötsel av park och grönområden samt andelen som tycker det är rent och städat i den stadsdelen där de bor har ökat. Ett nära samarbete med polisen, inom ramen för samverkansöverenskommelsen, har varit en prioriterad åtgärd under året. Fler medborgare har engagerats i frågor kring sina närmiljöer. Förvaltningen har arbetat med att göra de offentliga rummen och centrummiljöerna välkomnande, levande och av hög kvalitet. Bland goda exempel kan nämnas att förvaltningens arbete med dialogprocesser av olika omfattningar vid parkinvesteringsprojekt har utvecklats och närmare samarbete med lokala aktörer har utgjort en viktig komponent i arbetet med att nå olika åldersgrupper och för att kommunicera dialogtillfällena.

Målet "Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo" uppfylls. Bedömningen grundas på att det arbete som förvaltningen har bedrivit under året har fortlöpt enligt planering. Förvaltningen öppnar tre nya bostäder för målgrupper inom LSS och socialpsykiatri under 2019 och inom ramen för Fokus Skärholmen bidrar förvaltningen till att säkerställa ett socialt hållbart bostadsbyggande. Arbetet kring både förskoleplanering och medverkande vid projekt som innehåller bostäder för målgrupper inom socialpsykiatri och LSS har fortlöpt inom ramen för projektens detaljplanering. En samordnare för det lokala utvecklingsprogrammet har tillsatts med uppdrag att sammanlänka det lokala utvecklingsarbetet och projektet Fokus Skärholmen inom ramen för arbetet med social hållbarhet.

Målet "Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla" uppfylls. Grunden för målbedömningen är att årsmålet för indikatorn "andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter" uppnås. Resultat från genomförda undersökningar visar att besökare av fritidsverksamheten vet i stor utsträckning hur de kan påverka verksamhetens innehåll och invånarna anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott i stadsdelsnämndsområdet. Utöver detta ser förvaltningen en trend att andelen flickor fortsätter att öka inom fritidsverksamheten. För stadsdelens äldre invånare har förvaltningen på de fyra aktivitetscentren erbjudit regelbundna gruppaktiviteter som syftar till ökad fysisk rörelse och välbefinnande. I somras pågick 127-festivalen under sex veckor och lockade många ungdomar.

Bland goda exempel noteras bland annat att förvaltningen har genomfört en dialog kring spontana idrottsplatser vid Bredängs bollplan med särskilt fokus på flickors behov. En referensgrupp med flickor, föreningar och landskapsarkitekter träffades vid flera tillfällen och arbetade fram ett förslag med flera nya funktioner för spontanidrott och möten i stadsdelsnämndsområdet.

Målet "Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande" uppfylls delvis. Bedömningen grundas främst på att målet för "andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter" uppnås delvis, antalet ungdomar som besvarat enkäten har dock ökat. På Sättra vård- och omsorgsboende har de boende erbjudits olika kulturella aktiviteter varje vecka i form av främst musik och sång. Som ett gott exempel redovisas för att inom förskolan har en enhet påbörjat ett samarbete med Nationalmuseet och

föreningen Artikel 31. Samarbetet är ett pilotprojekt som ska pågå i tre år med syfte att fyraåringar ska få möta konst på olika sätt med berättandet i fokus, vilket kompletterar förskolans språkutvecklingsarbete.

Målet "Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet" uppfylls. Bedömningen baseras på att resultatet för 3 av 6 KF-indikatorer uppnår årsmålet med god marginal för samtliga av förvaltningens äldreomsorgsverksamheter i egen regi. Förvaltningen når årsmålen för samtliga KF-indikatorer för dagverksamheten samt vård- och omsorgsboendet i egen regi. Förvaltningen har under året genomfört flera satsningar så som Silviahemscertifiering, utbildning i svenska för medarbetare med svenska som andra språk, öppnat ytterligare ett aktivitetscenter samt genomfört egna mätningar av brukarnöjdheten inom äldreomsorgen i egen regi som visat goda resultat. Nya arbetssätt kring nollvisionen för demensvården har utvecklats och ett samarbete med Stockholm Digital Care har inletts där Sätra vård- och omsorgsboende framöver kommer att utgöra testmiljö för välfärdsteknik för äldre. Bland goda exempel redovisas bland annat för att Skärholmen, som första stadsdelsförvaltning i Stockholms stad, har säkerställt att all personal som arbetar inom äldreomsorgen, både i egen regi och inom beställarenheten, genomgått en demensutbildning och därmed erhållit Silviahemscertifiering. Invånarna möts därmed av medarbetare med ett anpassat bemötande utifrån hög kompetens om demens i alla delar av förvaltningens äldreomsorg.

Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen bedömer att 3 av 6 verksamhetsområdesmål uppfylls och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Totalt uppfylls 4 av 6 nämndmål och samtliga 18 KF- och nämndaktiviteter har genomförts enligt plan. Årsmålet för 4 av 9 KF-indikatorer uppnås. Flertalet av nämndmålen och nämndindikatorerna som bedöms ha stor påverkan på måluppfyllelsen har uppnåtts. Därtill kan förvaltningen redovisa för flertalet goda exempel.

Målet "Energianvändningen är hållbar" uppfylls delvis. Grunden till bedömningen är utfallet för indikatorn om köpt energi. Förvaltningen arbetar kontinuerligt för att minska energiförbrukningen och växla över till ökad användning av förnybar energi. Indikatorn mäter köpt energi totalt och inte i förhållande till antal kvadratmeter. Förvaltningen har utökat med flera lokaler vilket skulle kunna förklara den ökade förbrukningen.

Målet "Transporter i Stockholm är miljöanpassade" uppfylls delvis. Årsmålet för indikatorn om andel miljöbränsle uppfylls inte men bedömningen görs också utifrån att förvaltningen minskat kostnaderna för taxiresor och hyrbilar i tjänst med 43 %. Utöver detta redovisar förvaltningen för ett gott exempel. Med målet att minska de klimatpåverkande växthusgasutsläppen har hemtjänsten i egen regi köpt elcyklar. Elcyklarna har använts för hembesök hos brukarna och verksamheten har lyckats korta restiderna mellan olika besök utan att påverka klimatet i lika stor utsträckning som om besöken gjorts med bil.

Målet "Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning" uppfylls. Bedömningen görs utifrån att förvaltningen har ökat tillgängligheten för Sätra skogens naturreservat för besökare med fokus på de befintliga besöksmålen framför allt baden. Upprustningen av anläggningar i Sättrastrandsbadet med fokus på tillgänglighet har fortsatt. Förvaltningen har deltagit som pilotstadsdel i miljöförvaltningens förstudie "Effektivare miljöövervakning av stadens natur" och utvecklar arbetssätt för ekologiska förstärkningsåtgärder och mätmetoder för ekosystemtjänster. Skärholmen kommer att ha ett färdigt verktyg, som inte resten av staden

har, som är tänkt att fungera som prioriteringsstöd vid naturvårdsåtgärder.

Målet "Stockholms kretslopp är resurseffektiva" uppfylls delvis. Måluppfyllelsen grundas på att utfallet för nämndindikatorn uppnås delvis. Arbetet med att förbättra hanteringen av avfall både i stadsdelsnämndsområdets utemiljöer och i förvaltningens verksamheter har fortsatt på olika sätt. Avfallshanteringen i utemiljöer har prioriterats till tömning av papperskorgar samt kompletterande städningsinsatser på sommartiden. Årets ovanliga varma väderförhållanden attraherade många besökare till stadsdelsnämndsområdets bad vilket i sin tur ställde höjda krav på städning vid baden och andra besöksmål parker som plaskdammar.

Målet "Stockholms miljö är giftfri" uppfylls. Bedömningen grundas på att två av tre KF-indikatorer är uppnådda. Samtliga förskolor har implementerat steg 2 i kemikaliecentrums vägledning, vilket innebär ökad medvetenhet vid inköp av möbler och leksaker samt servering av mer ekologisk mat. Förskolans köksnätverk har tagit fram material till en kokbok där varje kock bidragit med förslag på maträtter som ska vara näringsriktigt, klimatsmart och lättlagat.

Målet "Inomhusmiljön i Stockholm är sund" uppfylls. Bedömningen grundas på förvaltningens kontinuerliga arbete med att ta hänsyn till resultat från de inspektioner som genomförs och medarbetarnas synpunkter för att förbättra inomhusmiljön både i verksamhets- och administrativa lokaler.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att samtliga 5 verksamhetsområdesmål uppfylls och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Samtliga 5 nämndmål har uppfyllts. Samtliga 17 KF- och nämndaktiviteter har genomförts enligt plan och årsmålet för 13 av 14 målbedömda KF-indikatorer uppnås. Flertalet av nämndmålen och nämndindikatorerna som bedöms ha stor påverkan på måluppfyllelsen har uppnåtts. Därtill kan förvaltningen redovisa för flertalet goda exempel.

Målet "Stockholm är en världsledande kunskapsregion" uppfylls. Målbedömningen grundas på att förvaltningen uppnått målen för tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning. Förvaltningens samarbete med Södertörns högskola i projektet CPU–Centrum för professionsutveckling har främjat ökat kunskapsutbyte och dialog mellan verksamhet, lärosäten och praktikanter. Utöver detta har förvaltningen under året upprättat ett sammanhållet mottagande av socionomstudenter som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU). Förvaltningen tog emot flest studenter bland stadsdelsförvaltningarna.

Målet "Stockholm är en företagsvänlig stad" uppfylls. Måluppfyllelsen grundas på att KF-aktiviteten har genomförts och nämndmålet uppfyllts. Arbeta har genomförts för att attrahera fler företag till stadsdelsnämndsområdet samt att tillgängliggöra rådgivning för småföretagare. Förvaltningen anordnade under hösten en jobbmässa med fokus på nyanlända och kvinnor där andra aktörer som rekryteringsbolag och Starta eget-organisationer deltog. En näringslivsanalys för hela stadsdelsnämndsområdet visar att antalet anställda i Skärholmen har ökat under perioden 2010-2017 med 30 %, vilket är den starkaste ökningen i staden tillsammans med Kungsholmen.

Målet "Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva" uppfylls. Bedömningen av måluppfyllelsen grundas på att årsmålen för indikatorn "andelen personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen" samt "andelen vuxna med långvarigt

ekonomiskt bistånd" uppnås. Utfallen gällande kvinnor är högre än årsmålen. Som ett gott exempel redovisar förvaltningen det nära samarbetet med Jobbtorg gällande målgruppen kvinnor i Vårberg som varken arbetar eller studerar. Jobbtorgs medarbetare har i stor utsträckning deltagit i de aktiviteter som förvaltningens medborgarvärdar ordnar som till exempel dialogtorg och fika för kvinnor. Uppskattningsvis har 135 kvinnor kommit i kontakt med Jobbtorg utifrån aktiviteter inom ramen för det ordinarie arbetet samt i samband med att Jobbtorg deltagit i aktiviteterna.

Målet "I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet" uppfylls. Bedömningen grundar sig på att underliggande nämndmål uppfylls. Förvaltningens medborgarvärdar och samhällsväglare vid medborgarkontoret har kontinuerligt arbetat med att ge information om möjliga utbildnings- och karriärvägar. Förvaltningen har också fortsatt samarbetet med Jobbtorg för att lotsa invånare som står utanför utbildningssystemet och arbetsmarknaden till rätt insatser.

Målet "Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar" uppfylls. Förvaltningen redovisar ett överskott om 2 mnkr och uppfyller målet för prognossäkerheten.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att 7 av 8 verksamhetsområdesmål uppfylls och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Totalt uppfylls 8 av 9 nämndmål, samtliga 50 KF- och nämndaktiviteter har genomförts enligt plan och årsmålet för 23 av 42 målbedömda KF- och nämndindikatorer har uppnåtts. Flertalet av nämndmålen, nämndaktiviteterna och nämndindikatorerna som bedöms ha stor påverkan på måluppfyllelsen har uppnåtts. Förvaltningen noterar ett flertal positiva trender bland utfallen vilket bedöms vara resultatet av det arbete som pågått under lång tid och som nu har gett effekt. Därtill kan förvaltningen redovisa för flertalet goda exempel.

Målet "Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika" uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig dels på utfallet på KF-indikatorn och dels på det arbete som förvaltningen genomfört under året. Målet för andel jämställdhetsanalyser i tjänsteutlåtanden uppnås inte och en plan för att nå målet under 2019 har tagits fram. Samtliga KF- och nämndaktiviteter är genomförda. Förvaltningen har systematiskt arbetat med att integrera ett jämställdhetsperspektiv utifrån programmet för ett jämställt Stockholm 2018-2022 samt i arbetet med att stödja kvinnors organisering. Alla förvaltningens enheter har arbetat med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i den ordinarie verksamheten och dessutom har flera av förvaltningens enheter tagit del av utbildning i att genomföra jämställdhetsanalyser med hjälp av metoden "Sjuan".

Målet "Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor" uppfylls. Bedömningen baseras utifrån att resultatet på KF-indikatorn "aktivt medskapandeindex" och svarsfrekvensen på medarbetarundersökningen, för andra året i rad, är de högsta i staden. Resultatet för "index bra arbetsgivare" är också bland de högsta i staden. Dock uppfylls årsmålen endast delvis mot bakgrund av föregående års höga resultat. Målen för sjukfrånvaron uppnås delvis. Andelen medarbetare som ser fram emot att gå till arbetet ligger 3 % över genomsnittet för stadsdelsförvaltningarna vilket indikerar upplevelser av en god arbetsmiljö. Samtliga aktiviteter i de olika målen har genomförts vilket har skapat förutsättningar för goda arbetsvillkor och att förvaltningen upplevs som en bra arbetsgivare. Förvaltningen kan därutöver redovisa för ett flertal goda exempel.

Ett karriärutvecklingsprogram för medarbetare som inte är chefer men som bedömts kunna växa i sin nuvarande roll eller ta på sig andra roller och uppdrag har genomförts. Inom förvaltningens LSS-verksamheter i egen regi har även ett chefstraineeprogram inletts utifrån en analys av ett behov att bredda rekryteringsbasen till positionen som enhetschef i verksamheterna. Inom ramen för förvaltningens hälsofrämjande satsning har "Personalstöd" påbörjats den 1 juli. Det är en möjlighet för alla medarbetare att kunna ringa förvaltningens krisstödsleverantör och helt anonymt och kostnadsfritt få psykologiskt stöd men också möjlighet till familjejuridisk rådgivning. Förvaltningen har av Nyckeltalsinstitutet under året fått utmärkelsen "Bästa jämställdhetsindex JÄMIX" för mest jämställda arbetsplats bland samtliga stadsdelsförvaltningar.

Målet "Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering" uppfylls. Bedömningen av måluppfyllelse grundar sig på att årsmålet för indikatorerna om andelen som inte upplever diskriminering inom förskola, familjedaghem respektive dagverksamhet för äldre uppnås. Medarbetare och chefer har erbjudits kompetensutveckling inom genus, normkritik, antirasistiskt perspektiv, HBTQ-frågor och diskrimineringsfrågor för att säkerställa att ingen invånare eller medarbetare utsätts för diskriminering eller kränkande särbehandling. Flera av förvaltningens enheter har HBTQ-diplomerats och andelen medarbetare i förvaltningen som genomgått utbildningen uppgår till drygt hälften.

Målet "Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention" uppfylls. Grunden för bedömningen är att nämndmålet uppnås och samtliga aktiviteter har genomförts enligt plan. Förvaltningen har under året arbetat med att öka medarbetares och barns kunskaper kring FN:s barnkonvention och barnens rätt till lika möjligheter. Förskolornas arbete med likabehandlingsplaner är en viktig del i arbetet med barns rättigheter

Målet "Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld" uppfylls. Bedömningen görs utifrån att årsmålen för 2 av 3 KF-indikatorer uppnåtts helt. Målet för samtliga nämndindikatorer har uppnåtts och KF- och nämndaktiviteter har genomförts. Under året har förvaltningens Relationsvårdsteam övergått till Relationsvårdscentrum Sydväst tillsammans med Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö stadsdelsförvaltningar. Relationsvårdscentrum Sydväst har under året informerat både internt och externt kring vilka typer av insatser som kan erbjudas. Flertalet medarbetare har gått Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) utbildning kring våld i nära relation. Relationsvårdscentrum Sydväst har besökt flera arbetsplatser och informerat medarbetare om våld i nära relation.

Målet "Stockholm är en tillgänglig stad för alla" uppfylls. Måluppfyllelsen baseras på goda resultat från brukarundersökningar av förvaltningens verksamheter i egen regi. Förvaltningen redovisar därutöver för flertal goda exempel. Bland annat kan nämnas att en särskild insats för att öka valdeltagandet inom målgruppen personer med funktionsnedsättning har genomförts. Ett anpassat informationsmaterial arbetades fram och på varje enhet utsågs en medarbetare till valambassadör. Förvaltningens egen regi-verksamheter inom LSS har gjort en satsning på välfärdsteknik. Olika typer av lärplattor med tillbehör som underlättar användande av olika program och stimulerande spel har köpts in, vilka kan användas både enskilt och i grupp. Det påbörjade projektet "Pedagogiskt ramverk", som syftar till att öka användandet av pedagogiska metoder och hjälpmedel inom förvaltningens LSS-verksamheter, har löpt på enligt plan under året. Projektet ska testas, utvärderas och implementeras under 2019.

Målet "Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande" uppfylls. Bedömningen grundas på att alla KF-indikatorer har uppnåtts. I demokratiundersökningen noteras att invånarna i stadsdelsnämndsområdet har ett högre förtroende för stadsdelsförvaltningen än genomsnittet i staden. Störst förtroende har förskolans verksamhet och en särskild positiv utveckling ser förvaltningen i resultaten för verksamheter inom äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Bland goda exempel noteras bland annat följande: insatser har genomförts i syfte att förstärka den kollektiva förmågan och att underlätta för kvinnor och barn att ta plats i det offentliga rummet vilket förväntas bidra till en minskad upplevelse av otrygghet i Vårbergs centrum, arbetet med Torsdagsklubben har fortlöpt och flera aktiviteter som "Vårberg 50 år" och "Lär känna din granne" har genomförts och uppmärksammats både i lokalmedia och av forskare från Malmö högskola.

Under året har arbetet fortsatt inom ramen för det lokala utvecklingsprogrammet (LUP). Arbetet har uppnått hög måluppfyllnad och vidareutvecklats inom de sju arbetsgrupperna.

Målet "Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning" uppfylls. Måluppfyllelsen grundar sig på att årsmålet avseende indikatorn "andel elektroniska inköp" uppnås. Förvaltningen har i samarbete med Älvsjö stadsdelsförvaltning rekryterat en upphandlingssamordnare i syfte att stärka inköp- och upphandlingskompetensen i förvaltningarna.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen bedömer att 5 av 7 verksamhetsområdesmål uppfylls och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Totalt uppfylls 8 utav 10 nämndmål. Totalt har 90 av totalt 93 KF- eller nämndaktiviteter genomförts eller pågår enligt plan och årsmålet för 26 av 54 målbedömda KF- eller nämndindikatorer uppnåtts. Flertalet av nämndmålen, nämndaktiviteterna och nämndindikatorerna som bedöms ha stor påverkan på måluppfyllelsen har uppnåtts. Förvaltningen noterar ett flertal positiva trender bland utfallen vilket bedöms vara resultat av arbete som under en lång tid gett effekt. Därtill kan förvaltningen redovisa för flertalet goda exempel.

Målet "Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor" uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig främst på att årsmålen för indikatorerna "andelen förskollärare", "andelen nöjda föräldrar" samt "kvalitetsindikatorn" uppnås delvis.

Grundbemanningen har ökat inom förskolan genom fler barnskötare vilket innebär att barn per anställd uppnås. Det får dock effekten att andelen förskollärare av totalt antal anställda blir lägre. Årsmålet för indikatorn "barn i stadsdelsnämndsområdet lever i familjer som har ekonomiskt bistånd" uppnås. Förvaltningen bedömer att det är ett direkt resultat på arbetet som bedrivits med att enskilda som har ekonomiskt bistånd ska komma ut i egen försörjning oavsett om det är arbete, studier eller det sociala försäkringssystemet. Arbetet har gjorts i nära samarbete med Jobbtorg och Arbetsförmedlingen. Årsmålet för "andel nöjda föräldrar" uppnås delvis. Förvaltningens resultat följer trenden i staden. Utifrån förskoleundersökningen ser förvaltningen att vårdnadshavare efterfrågat mer kunskap om verksamheternas innehåll

vilket också prioriterats i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Bland goda exempel kan nämnas att projektet "Nya Vägar" har medfört en ökad samverkan med socialtjänsten. Samtliga pedagoger inom förskolan har genom en utbildning från Ersta Vändpunkten fått kunskap om hur de tidigt kan upptäcka signaler hos barn som lever i familjer med missbruk. Introduktionsförskolan har under året haft fler funktioner än att öka andelen barn i förskolan. Förskolan har fungerat som en samlingspunkt för många nyanlända och deras barn. Drygt 20-talet barn som besökt förskolan har sedan skrivit in sig till förskolan. Besöksantalet har ökat på stadsdelens öppna förskolor samt den parklek som drivs i egen regi. Förvaltningens samarbetet med Södertörns högskola i projektet "Centrum för professionsutveckling" (CPU) har bidragit till ökad dialog och kunskapsutbyte mellan student, förskoleverksamhet och högskola. Som ett resultat av satsningen "Läsluft" har sex förskolor skapat egna förskolebibliotek med ny barnlitteratur som synliggjorts för både barn och vårdnadshavare vilket bidragit till ökad läslust på förskolan och har enkelt kunnat kommunicerats till vårdnadshavarna.

Målet "Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla" uppfylls. Målet "Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla" uppfylls. Bedömningen grundar sig på att 4 av 9 KF-indikatorer uppnås helt och 5 uppnås delvis. Samtliga KF-aktiviteter är genomförda.

Årsmålen för indikatorerna: "barn och unga som haft insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte återaktualiserats inom 12 månader efter avslutad insats", "andelen enskilda inom socialpsykiatri som klarar mer på egen hand" samt "andelen vuxna som avslutas enligt plan inom vuxna missbruk" uppnås. Utfallet för de förstnämnda är också bland de högsta i staden. Att målen uppnås är ett direkt resultat av förvaltningens målmedvetna arbete. Att säkerställa att så adekvata insatser som möjligt ges till barn och unga som aktualiseras och aktivt arbeta för att genom utredningsprocessen och i valet av insatser ta tillvara på de enskildas synpunkter och önskemål, forskning och professionens kompetens är några exempel på förvaltningens arbetssätt för att nå goda resultat.

Bland goda exempel noteras bland annat hemlöshetsprojektet där förvaltningen genomfört en större satsning rörande hemlöshet med särskilt fokus på barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. En forskningscirkel bestående av tre delar; forskning och teorier, professionens erfarenhet och brukarens synpunkter och upplevelser har genomförts och en rapport färdigställs under 2019. Budget och skuldrådgivning har erbjudits till samtliga barnfamiljer inom en vecka. Ett utökat hembesöksprogram tillsammans med Region Stockholm har startats upp. Alla förstagångsföräldrar får, om de tackar ja, sex besök av BVC och föräldrarådgivare. Förstagångsföräldrarna får bl.a. information om förskolan, barns hälsa och utveckling. Samverkansträffar mellan socialtjänst, skola och förskola har ägt rum. Lärteamet har besökt träffarna och informerat om sin verksamhet och Origo har haft en utbildning om hedersrelaterat våld.

Målet "Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar" uppfylls. Bedömningen grundas på att årsmålen för indikatorerna uppnås samt att aktiviteterna är genomförda.

Förvaltningen har bedrivit ett intensivt trygghetsarbete. Gällande centrummiljöerna har förvaltningen utvecklat arbetet med de olika samverkansforumen med bland annat inkludering av flera aktörer som skolor, kommunala bostadsbolag och fastighetsägare. Arbeta har genomförts med situationella trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön innefattande allt

från löpande hantering av växtlighet till investeringar i ny utrusning, tillförande av funktioner och utveckling av effektbelysning i mörka stråk. Ett nära samarbete med polisen, inom ramen för samverkansöverenskommelsen, har varit en prioriterad åtgärd under året.

Förvaltningen noterar att fler medborgare har engagerats i frågor kring sina närmiljöer. Arbetet med att göra de offentliga rummen och centrummiljöerna välkomnande, levande och av hög kvalitet har prioriterats under året. Platssamverkan i Bredäng har startats på initiativ av centrumägarna.

Projektet för investering i effektbelysning har genomförts tillsammans med trafikkontoret i skogspartier som upplevts som mindre trygga. Andra insatser som utbyte av parkbänkar, skräpkorgar samt övrig utrustning har genomförts systematiskt i utvalda och prioriterade sträckor. Ett omfattande arbete med slyröjning i naturmark med fokus på upplevd trygghet och biologisk mångfald har gjorts.

Andelen invånare i Skärholmens stadsdelsnämndsområde som känner sig trygga i stadsdelen har ökat. Även nöjdheten med skötsel av park och grönområden samt andelen som tycker det är rent och städat i den stadsdelen där de bor.

Bland goda exempel kan nämnas att förvaltningens arbete med dialogprocesser av olika omfattningar vid parkinvesteringsprojekt har utvecklats och ett närmare samarbete med lokala aktörer har utgjort en viktig komponent i arbetet med att nå olika åldersgrupper och för att kommunicera dialogtillfällena. Förvaltningen bedömer att samarbetet har förbättrat både kvalitet på dialogprocesserna och kommunikationen med medborgare och besökare. Medborgarvårdarnas uppsökande arbete för att skapa kontaktvägar med lokala aktörer har lett till ett förstärkt samarbete med centrumägare och näringslivet både i Vårberg och Sättra. Olika aktiviteter som firandet av "Vårbergs 50 år", "Lär känna din granne", "Kvinnoфика", Torsdagsklubbstillfällena och en jobbmässa bland många andra har varit utmärkta möjligheter för att utveckla samarbete med olika aktörer och samtidigt påverka den situationella upplevda tryggheten i centrummiljöerna.

Målet "Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo" uppfylls. Bedömningen grundas på att det arbete som förvaltningen bedrivit har fortlöpt enligt plan.

Arbete har fortsatt inom ramen för projektet Fokus Skärholmen och förvaltningen har bidragit till att säkerställa ett socialt hållbart bostadsbyggande. Projektgruppen har bland annat tagit fram ett hållbarhetsprogram med projektmål och förslag till uppföljningsmått, samt deltagit i en kartläggning om hur socialt hållbar stadsutveckling i Stockholms stad leder till minskad segregation. Arbetet kring både förskoleplanering och medverkande vid projekt som innehåller bostäder för målgrupper inom socialpsykiatri och LSS har fortlöpt inom ramen för projektets detaljplanering. En samordnare för det lokala utvecklingsprogrammet har tillsatts med uppdrag att sammanlänka det lokala utvecklingsarbetet och projektet Fokus Skärholmen inom ramen för arbetet med social hållbarhet.

Nybyggnationen av de planerade service- och gruppboendena fortsätter enligt plan. Förvaltningen har tre pågående projekt som innehåller bostäder för målgrupper inom LSS och socialpsykiatri.

Målet "Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla" uppfylls. Årsmålet för indikatorn "andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter" uppnås. Förvaltningen noterar att det finns ett

samband mellan resultaten från fritidsverksamhetens brukarundersökning och medborgarundersökningen. Besökare på fritidsverksamheten vet i stor utsträckning hur de kan påverka verksamhetens innehåll och invånarna anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott i stadsdelsnämndsområdet. Utöver detta syns en trend att andelen flickor fortsätter att öka inom fritidsverksamheten. Ökningen bedöms vara ett resultat av de riktade satsningar som gjorts. Dans är fortsatt en aktivitet som lockar många flickor men även ett stort antal pojkar.

För stadsdelens äldre invånare har förvaltningen på de fyra aktivitetscentren erbjudit regelbundna gruppaktiviteter som syftar till ökad fysisk rörelse och välbefinnande. I somras pågick 127-festivalen under sex veckor och lockade många ungdomar. Fritidsverksamheten har startat ett projekt som innefattar mellanstadieelever i stadsdelsnämndsområdet med syftet att stärka ungas självkänsla, motivation och hopp om framtiden och därigenom minska rekryteringen till kriminella nätverk. Dialog kring spontana idrottsplatser vid Bredängs bollplan med särskild fokus på flickors behov har genomförts. En referensgrupp med flickor mellan 12 till 15 år, föreningar och landskapsarkitekter träffades vid flera tillfällen och ett förslag med flera nya funktioner för spontanidrott och möten togs fram.

Målet "Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande" uppfylls delvis. Bedömningen grundas främst på att målet för "andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter" uppnås delvis. Förvaltningen noterar dock att antalet ungdomar som besvarat enkäten har ökat. Aktiviteterna är genomförda.

Förskolor, öppna förskolor, parklekar, fritidsgårdar och olika boendeformer i förvaltningens egen regi har under året erbjudit professionell kultur och eget skapande. Kultursekreteraren har under året bjudit in barn och pedagoger till att delta i ett brett utbud av föreställningar. Deltagarna har fått svara på en upplevelseenkät som utvärderar vad föreställningen har gett samt vilka önskemål som finns för kommande kulturupplevelser. På Sätra vård- och omsorgsboende har de boende erbjudits olika kulturella aktiviteter varje vecka i form av främst musik och sång. Skärholmens centrum har också fyllt 50 år under året som förvaltningen projektledde. Ett välbesökt arrangemang där mer än 50 föreningar deltog.

Förvaltningen redovisar för två goda exempel. Som ett komplement i pedagogernas fortbildning med ElSistema har en musikpedagog besökt förskolorna där de tillsammans skapat musik. För att alla barn ska kunna delta utifrån sina förutsättningar används tecken som stöd i musiken vilket bidragit till att förstärka deras verbala språk. Utöver detta har en enhet inom förskolan påbörjat ett samarbete med Nationalmuseet och föreningen Artikel 31. Samarbetet är ett pilotprojekt med syfte att fyraåringar ska få möta konst på olika sätt med berättandet i fokus, vilket kompletterar förskolans språkutvecklingsarbete.

Målet "Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet" uppfylls. Bedömningen baseras på att resultatet för 3 av 6 KF-indikatorer uppnår årsmålet för samtliga av förvaltningens äldreomsorgsverksamheter i egen regi. Årsmålen för dagverksamhet samt vård- och omsorgsboende i egen regi uppnås för samtliga KF-indikatorer.

Hemtjänsten i egen regi har utmaning avseende att höja personalkontinuiteten och öka tryggheten. Dessa områden ligger i fokus i det fortsatta utvecklingsarbetet. Språkundervisning i svenska språket till medarbetare inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning har erbjudits. För att öka graden av digitalisering, välfärdsteknik samt andra innovativa lösningar inom äldreomsorgen har förvaltningen genomfört flera satsningar.

Förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi har inlett ett nära samarbete med Stockholm Digital Care och kommer framöver utgöra testmiljö för välfärdsteknik för äldre.

Förvaltningen kan redovisa för flera goda exempel. Som första stadsdel i Stockholms stad har Skärholmen under 2018 säkerställt att all personal som arbetar inom äldreomsorgen, både i egen regi och på beställarsidan, har genomgått en demensutbildning och erhållit Silviahems-certifiering. Alla som kommer i kontakt med förvaltningens olika delar av äldreomsorg möts därmed av medarbetare med ett anpassat bemötande utifrån hög kompetens om demens. Utöver detta har flera medarbetare på förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi, utbildat sig till "Nollvisionsambassadörer" och över 100 medarbetare har genomgått en webbutbildning i nollvisionen. Nollvisionen innebär en vision om en demensvård utan tvång och begränsningar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet delvis uppnås utifrån att tre indikatorer är uppnådda, tre är delvis uppnådda och en indikator saknar utfall på KF-nivå.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att samarbetet inom och mellan förskoleenheter har ökat. Goda exempel från verksamheterna sprids och kompetens nyttjas i högre grad. Förvaltningen tolkar att detta är effekter av satsningar som exempelvis stadsdelsövergripande nätverket, "Läslýftet" i vilket samtliga förskollärare inom förvaltningen deltagit, samt ett pedagogiska forum för ledningsorganisationen som pågått under hela året. Förvaltningen gör även bedömningen att den pedagogiska kvaliteten har ökat. Cheferna äger mer kunskap om sina verksamheter vilket lett till att utvecklingsarbetet i högre grad utgått från ett faktiskt nuläge. Den ökade kunskapen hos cheferna beror bland annat på att de fysiskt befunnit sig närmare den pedagogiska verksamheten samt att arbetssätt har utvecklats. Arbetslagsuppföljningar genomförs på förskolornas avdelningar vilket medför att ledning och pedagoger mer tydligt kan koppla dokumentationen till den pedagogiska miljö. Arbetet med att höja verksamheternas lägsta kvalitetsnivå är ett pågående likvärdighetsarbete. Vidare har andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd minskat.

Grundbemanningen har ökat inom förskolan vilket samtidigt medfört att förskollärartätheten minskat utifrån att utökningen gjorts med barnskötare. Om förvaltningen inte hade utökat grundbemanningen hade målet om andelen förskollärare uppnåtts. Den utökade personaltätheten har inneburit att målet barn per anställd blev 4,5 barn per anställd att jämföra mot tidigare 4,9 barn per anställd.

Utifrån resultaten i förskoleundersökningen ser förvaltningen att vårdnadshavare efterfrågat mer kunskap om verksamheternas innehåll. Synpunkter som framkom i förskoleundersökningens öppna svarsdel var att vårdnadshavarna ville veta mer om förskolans arbete med likabehandling och språkutveckling. Pedagogernas dagliga möte med vårdnadshavare är ett viktigt forum för att ge vårdnadshavare inblick och kunskap om verksamheternas innehåll, då även kopplat till frågorna i undersökningen. Språkförbistringar

mellan vårdnadshavare och pedagoger och vice versa samt kulturskillnader har varit en utmaning i vilken exempelvis tolkanvändningen inte förekommit i tillräckligt hög grad.

Vid analys av resultaten för de förskoleavdelningar som har höga utfall i förskoleundersökningen och kvalitetsindikatorn ser ledningsteamerna att de berörda arbetslagen besitter hög pedagogisk kompetens, har bred förståelse för förskolans uppdrag samt att arbetslagen kan kommunicera uppdrag och arbetssätt gentemot vårdnadshavare. Flera ledningsteam lyfter vikten av att det finns en arbetsstolthet samt ett "vi" i arbetslaget som leds av en förskollärare. Att analysera samband mellan olika utfall är ett fortsatt utvecklingsarbete.

Verksamheternas arbete med barns språkutveckling, programmering och vårdnadshavarnas möjlighet till inflytande är delar som i dagsläget hindrar de flesta arbetslag att höja sig inom samtliga fem områden i förskolans webbaserade självskattningsverktyg (WKI).

Förvaltningens samarbete med Södertörns högskola i projektet Centrum för professionsutveckling (CPU) har bidragit till ökad dialog och kunskapsutbyte mellan studenter, förskoleverksamheter och högskolan. Mötesplatsen Centrum, den lokal som ligger i en förskoleenhet, har i första hand använts i projektet och fungerat som uppskattad mötesplats för studenter, högskola och handledare. Övrig tid har även pedagoger och ledningsgrupper inom förvaltningen använt lokalen som mötesplats för utvecklingsarbete.

Uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår årsmålet om att högst 5,1 % av barn i stadsdelsnämndsområdet lever i familjer som har ekonomiskt bistånd. Utfallet för 2018 är 4,4 %. Förvaltningen arbetar aktivt med att enskilda som har ekonomiskt bistånd ska komma ut i egen försörjning oavsett om det är arbete, studier eller det sociala försörjningssystemet. Förvaltningen har ett tätt samarbete med bland annat Jobbtorg och Arbetsförmedlingen för att kunna ge ett effektivt stöd till den enskilde. När det gäller särskilt riktade insatser, som exempelvis att erbjuda Stockholmsjobb, väljer förvaltningen ofta att fokusera dessa på de sökande som har barn för att möjliggöra att familjerna ska bli självförsörjande. I vissa fall godkänner förvaltningen, med barnens bästa i beaktande, att en av föräldrarna i en barnfamilj kan studera med bibehållet ekonomiskt bistånd om detta anses vara den snabbaste och mest hållbara lösningen för att familjen ska bli självförsörjande.

Förvaltningen uppnår årsmålet om högst 16 barn per grupp. Utfallet för 2018 är 14,6 barn per grupp (avdelning). Utfallet beror på ett lägre antal barn i stadsdelen, dock med samma antal avdelningar, vilket ger färre barn per avdelning. Inom stadsdelen har totalt fem avdelningar stadsbidrag för mindre barngrupper vilket även bidrar till utfallet.

Förvaltningen uppnår årsmålet om 4,7 förskolebarn per anställd (årsarbetare). Utfallet för 2018 är 4,5 barn vilket innebär en högre personaltäthet. En förskoleenhet har haft en högre personaltäthet (4 förskolebarn per anställd) än vad som budgeterats vilket också bidrar till resultatet. Enheten har flexibelt kunnat använda ordinarie personal och endast ett fåtal vikarier har tagits in vilket har upplevts som positivt hos både barn, personal och vårdnadshavare. Enhetens sjukfrånvaro har under perioden minskat och förvaltningen gör antagandet att högre personaltäthet samt att vikarier känner barn och personal är en bidragande orsak.

Delvis uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår delvis årsmålet om 40 % förskollärare av totalt antal anställda inom förskolan. Utfallet för 2018 är 36,1 %. Om förvaltningen inte hade utökat grundbemanningen hade målet om andelen förskollärare uppnåtts. Det är fortfarande svårt att rekrytera

förskollärare men viss lättnad har skett inom stadsdelen. Nyanställningar har bland annat skett genom rekommendation. Fördelning av förskollärare varierar inom stadsdelen, de avdelningar som saknar förskollärare har skrivit en åtgärdsplan.

Förvaltningen uppnår delvis årsmålet om 86 % nöjda föräldrar. Utfallet för 2018 är 82 % och 14 av 24 förskolor når årsmålet. Utifrån resultaten i förskoleundersökningen ser förvaltningen att vårdnadshavare efterfrågat mer kunskap om verksamheternas innehåll. Analysen av resultatet visar att pedagogerna behöver arbeta vidare med introduktionen till förskoleverksamheten, det dagliga mötet med vårdnadshavare samt på vilka sätt verksamheten kan synliggöras i ord och bild. Resultatet i förskoleundersökningen är något som förskolorna följer upp med vårdnadshavarna och har en dialog kring.

Förvaltningen uppnår delvis årsmålet om nivå 3,8 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget. Utfallet för 2018 är nivå 3,25. Språkarbete, programmering och vårdnadshavarnas möjlighet till inflytande är delar som i dagsläget hindrar de flesta att höja sig inom samtliga fem områden i självskattningsverktyget. Ledningsteamet deltar när arbetslaget genomför skattningen vilket möjliggör att föra en direkt dialog kring verksamheten.

Utfall saknas

Förvaltningen saknar utfall på Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten (2-5 år). Siffror från 2018 finns inte att tillgå vilket innebär att förvaltningen inte kan följa satsningar som genomförts, exempelvis introduktionsförskolans och öppna förskolornas effekt på inskrivningsgraden. Förvaltningens egna beräkningar visar en varierande inskrivningsgrad under året. Högst andel inskrivna barn hade förvaltningen under maj månad. Detta på grund av att inskolning av yngre barn påbörjas innan sommaren och blivande skolbarn fortfarande är kvar. En del blivande skolbarn skrivs ut i juni och nya barn tillkommer först i augusti, det ger en lägre inskrivningsgrad i juni.

Goda exempel

Fokusområden

Med syfte att på ett mer systematiskt sätt kunna följa effekter av förskolornas verksamheter har förvaltningen lyft fram två fokusområden; pedagogisk miljö samt språklig och kommunikativ utveckling. Kompetenssatsningar, kollegialt lärande samt kvalitetsuppföljningar har utgått från dessa områden med målet att öka förskolornas likvärdighet och främja förskolornas pedagogiska kvalitet. För andra året anordnade en enhet "öppna hus" där pedagogerna besökte varandras verksamheter och tog del av bland annat arbeten med digitala verktyg och lärmiljöer.

Flera enheter uppger att de ser positiva effekter av att avgränsa målområden, arbeta med färre arbetssätt i verksamheterna samt i mindre grupper. Avgränsningarna har främjat möjligheten att följa arbeten som sker med barnen mer systematiskt och därmed öka möjligheten att se effekter av arbetet som att barn använder fler begrepp, visar på ökad ordförståelse i sitt berättande samt ett ökat samspel mellan barnen.

Nya vägar

Samtliga medarbetare inom förskolan har deltagit i samverkan med socialtjänsten i projektet Nya Vägar tillsammans med Ersta vändpunkten. Medarbetarna har fått kunskap om hur de tidigt kan upptäcka signaler hos barn som lever i familjer med missbruk.

Lärarforum

På en enhet har ett Lärarforum startat upp. Förskollärare inom enheten har träffats med målet att stötta förskollärarnas pedagogiska ledaruppdrag med hjälp av kollegialt lärande, koppla olika pedagogiska teorier till praktisk verksamhet och reflekterande samtal.

Introduktionsförskolan

Introduktionsförskolan har under året haft fler funktioner än att öka andelen barn i förskolan. Den har välkomnat alla besökare och fungerat som en samlingspunkt för många nyanlända och deras barn. Det finns inga krav på svenskkunskaper för att delta i SFI (svenska för invandrare) eller under den så kallade "språkatimmen" under vilken föräldrar, nästan uteslutande kvinnor, och personal övar på att tala svenska. Personalen arbetar aktivt med att skapa en gemenskap där alla känner sig trygga.

Öppna förskolan

Besökarantalet har ökat med 6 % på stadsdelens öppna förskolor samt den parklek som drivs i egen regi. Antalet har ökat från 25169 besökare 2017 till 26683 besökare 2018.

Lär miljör

En förskoleenhet har under året observerat hur en barngrupp förändrat sina förhållningssätt mot varandra och miljön. Efter ändringar i lärmiljön såg pedagogerna att barngruppen blev lugnare och pedagogerna har gjort antagandet att den nya miljön påverkat barnens beteende positivt.

KARTA

Två förskolor, från två olika enheter, har under hösten deltagit i pilotarbetet KARTA (Kartläggning, Analys, Resultat, Tidsanvändning och Arbetsmetoder) med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Samtliga medarbetare på förskolorna har intervjuats och utfallet visar att beslutsvägar, samarbete och tillit mellan kollegor behöver stärkas.

Läslyftet

Som ett resultat att satsningen "Läslyftet" har samtliga förskolor (sex stycken) i en förskoleenhet skapat egna förskolebibliotek med ny barnlitteratur som synliggjorts för både barn och vårdnadshavare. Det har bidragit till ökad läslust på förskolan och har enkelt kunnat kommunicerats till vårdnadshavarna.

Jämställdhetsanalys

Över tid ser förvaltningen ingen tydlig trend vad gäller upplevd nöjdhet hos vårdnadshavare till flickor respektive pojkar. Resultatet i förskoleundersökningen har därför inte varit en utgångspunkt i förskolornas jämställdhetsanalyser. Verksamheterna har utgått från rutinsituationer, exempelvis har talutrymme vid samling analyserats ur ett jämställdhetsperspektiv samt att pedagoger har tittat på barnlitteratur ur ett normkritiskt perspektiv. Samtliga förskoleenheter har under året genomfört jämställdhetsanalyser med stöd av metoden sjuan.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	4,4 %			4,8 %		5,1 %	3,0 %	VB 2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare) ♀	36,1 %	1 %	35 %	39,3 %		40 %	41 %	VB 2018
Analys Grundbemanningen, där fler barnskötare nu ingår, har ökat vilket har lett till att andel förskollärare har sjunkit något. Stadsdelen har ett nuläge med 4,5 barn per anställd att jämföra mot tidigare 4,9 barn per anställd. Om förvaltningen inte hade utökat grundbemanningen hade målet om andelen förskollärare uppnåtts. Det är fortfarande svårt att rekrytera förskollärare men viss lättnad har skett inom stadsdelen. Nyanställningar har bland annat skett genom rekommendation. Fördelning av förskollärare varierar inom stadsdelen, de avdelningar som saknar förskollärare har skrivit en åtgärdsplan.								
Åtgärdsplan För att förvaltningen ska vara en attraktiv arbetsgivare och stimulera till kunskapsutbyte provar förskoleenheterna nya arbetsformer inom och mellan förskolorna i vilka förskollärarna är delaktiga i planeringen. I det kunskaps- och erfarenhetsutbyte som sker mellan studenter, verksamheter och högskola/universitet, bland annat i projektet CPU med Södertörns högskola, ser förvaltningen möjligheter att upparbeta en rekryteringsbas för nytexaminerade förskollärare samt öka kvaliteten på förskoleverksamheterna. Förvaltningen fortsätter säkerställa att andelen förskollärare är jämnt fördelade över förskolorna.								
  Andel nöjda föräldrar	82 %	81 %	83 %	84 %		90 %	90 %	2018
Analys 14 av 24 förskolor når årsmålet. Utifrån resultaten i förskoleundersökningen ser förvaltningen att vårdnadshavare efterfrågar mer kunskap om verksamheternas innehåll. Analys av resultat visar att pedagogerna behöver arbeta vidare med introduktionen till förskoleverksamheten, det dagliga mötet med vårdnadshavare samt på vilka sätt verksamheten kan synliggöras i ord och bild. Resultat i förskoleundersökningen är något som förskolorna följer upp med vårdnadshavarna och har en dialog kring.								
Åtgärdsplan Tolk kommer att användas i större utsträckning vid inskolning, utvecklingssamtal och föräldramöten. Förskolorna arbetar vidare med att på ett tydligt sätt synliggöra verksamheten och arbeta med bemötandefrågor kopplat till frågorna i förskoleundersökningen.								
  Antal barn per grupp	14,6 barn/avd.			15 barn/avd.		16	16	VB 2018
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,5 st			4,9 st		4,7	4,9	VB 2018
  Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten (2-5 år)	91,4 %			91,4 %		93 %	96 %	2018
Analys Underlaget är från 2017-12-31. Siffror från 2018 finns inte att tillgå och förvaltningen har därför inte kunnat mäta effekten av introduktionsförskolan, som startade under hösten 2017, på inskrivningsgraden. Utifrån resultatet av egna beräkningar uppskattar dock förvaltningen att årsmålet uppnås.								
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,25			3,34		3,8	3,8	2018
Analys Språkarbete, programmering och vårdnadshavarnas möjlighet till inflytande är delar som i dagsläget hindrar de flesta att höja sig inom samtliga fem områden i självskattningsverktyget. Ledningsteam deltar när arbetslag genomför skattningar vilket möjliggör att ställa kontrollfrågor kring verksamheten.								
Åtgärdsplan Under 2019 sker satsningar inom såväl arbetet med barns språkliga utveckling som digitalisering. Införandet av Skolplattformen innebär att barnens utveckling och lärande kommer att kunna kommuniceras ytterligare till vårdnadshavare. En representant från varje förskoleenhet kommer ingå i ett stadsövergripande programmeringsnätverk som syftar till att öka kunskap om hur man konkret kan använda programmering i förskolans verksamhet.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna följa upp tillämpningen av förskolans socioekonomiska tillägg i stadens resursfördelningsmodell samt göra en kartläggning av nuvarande hantering och bedömningar av ansökningar om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd	2018-01-01	2018-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna arbeta för att förbättra vägledning inför val av förskoleklass samt revidera riktlinjerna för övergång från förskola till skola i enlighet med skolprogrammet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Alla flickor och pojkar har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Flickor och pojkar:

- Erbjuds en likvärdig förskola med jämn och hög kvalitet, som utjämnar socioekonomiska skillnader. Utveckling och lärande främjas utifrån individuella förutsättningar och kulturella erfarenheter. En pedagogisk inne- och utemiljö med en kontinuerlig förskollärlärledd undervisning, digital kompetens och språkutveckling är prioriterade områden. Samspelet mellan pedagoger och barn är en avgörande faktor för bland annat barns språkutveckling, därför förstärks insatser för språkutveckling och modersmål. Samspelet mellan pedagoger, barn och vårdnadshavare är också en viktig faktor för den upplevda tryggheten.
- Har en trygg uppväxtmiljö genom att de lever i familjer med en egen försörjning
- Har tillgång till barnomsorg på obekvämt arbetstid som underlättar möjligheten till full sysselsättning för vårdnadshavare
- Får tidigare insatser i skolan vid behov då det pedagogiska samarbetet stärks mellan förskola och skola och informationsöverföringen förenklas.
- Som inte går på förskolan eller dagbarnvårdare har möjlighet att med sina vårdnadshavare delta på öppna förskolor. Öppna förskolan samverkar med socialtjänst, barnavårdscentral och förskolor för att ge familjer stöd och viktig och relevant samhällsinformation.
- Blir bemötta med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Övrigt:

- Prioriterade områden inom förskolan för att säkra kompetens och höja förskollärartätheten är att rekrytera och behålla förskollärare, stärka förskollärarens roll som ledare samt fördela resurserna jämnare över förskolorna
- Förskolorna använder fler dialogformer med vårdnadshavare för att främja barns och vårdnadshavare inflytande och delaktighet. Dialogerna med vårdnadshavarna används också till att förmedla vad förskolan gör för att stödja barns utveckling. Resultatet från brukarundersökningen är en viktig utgångspunkt.

Förväntat resultat

Förskolorna uppnår minst nivå 3,4 inom området barns språkliga och kommunikativa utveckling i kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)

Minst 33 % av medarbetarna på en förskola är förskollärare

Förskolorna uppnår minst nivå 3,4 inom området pedagogisk miljö och material i kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)

Max 5,1 % barn lever i familjer som har ekonomiskt bistånd

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet delvis uppnås utifrån att en indikator uppnås samt att tre indikatorer uppnås delvis.

Under året har pedagogisk miljö och språk och kommunikation varit två fokusområden. Ledningsorganisationen har deltagit i pedagogiska forum i vilka gemensamma basmiljöer (lärmiljöer) tagits fram. Basmiljöerna har presenterats i respektive förskoleenhet och implementering har påbörjats. Arbetet syftar till alla barn ska erbjudas likvärdiga miljöer med hög kvalitet. Satsningen "Läslýftet" för samtliga förskollärare har bland annat bidragit till ökad läslust ute på förskolorna samt ökad kunskap bland pedagoger i arbetet med språk och kommunikation.

Under året har ledningsteam varit med vid arbetslags självskattningar (WKI) för att kunna föra en dialog kring verksamhet kontra skattning.

Förvaltningen har fått återkoppling gällande förskoleklassbarns språkförståelse från två av stadsdelens totalt åtta grundskolor. Under 2018 ser skolan att andelen "mycket språkligt svaga" har minskat men att eleverna fortsatt har ett begränsat ordförråd. Skolans inventering av barnens svenskakunskaper synliggör vilka språkinsatser förskolan behöver prioritera.

Fördelning av förskollärare varierar inom stadsdelen och de avdelningar som saknar förskollärare har skrivit en åtgärdsplan, i vilken det framgår vilken/vilka förskollärare som ansvarar för planering av den aktuella avdelnings pedagogiska innehåll och hur organisationen ser ut kring den/de förskollärare som stöttar arbetslaget.

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålet om andel medarbetare på en förskola som är förskollärare.

Förvaltningen ser dock att fördelningen varierar mellan förskolorna vilket medför att vissa förskoleavdelningar saknar förskollärare.

Delvis uppnådda resultat

Förvaltningen når delvis årsmålet om pedagogisk miljö och material i kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget). 2 av 5 enheter når årsmålet. Brister i kunskap kring programmering är ett återkommande hinder för arbetslag att nå nivå 4. Under våren 2019 kommer en pedagog från varje enhet att delta i ett centralt nätverk kring programmering i förskolan. I gemensamma forum fortsätter förskolans ledningsorganisation med analyser av förskolornas lärmiljöer för att synliggöra utvecklingsbehov och hur de olika ledningsfunktionerna på bästa sätt kan stötta medarbetarna. Arbetet syftar till att öka

likvärdigheten i stadsdelen.

Förvaltningen når delvis årsmålet om språklig och kommunikativ utveckling i Kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget). 3 av 5 enheter når inte årsmålet. För att höja arbetslagens självskattning behöver vårdnadshavares delaktighet öka, kunskapen inom programmering stärkas samt att språkarbetet behöver förtydligas och stärkas. Stadsdelen har planerat för en fortsättning av satsningen med "Läsliften" i vilket barnskötare ska ingå för att fördjupa kunskapen kring språk, berättande och litteratur. I mötesforum, som nätverk, ska goda exempel lyftas kring exempel vårdnadshavares delaktighet och språkarbete för att inspirera varandra och dela framgångsrika arbetssätt. I samarbete med stadsdelsnämndsområdets skolor kommer en inventering av förskolebarnens svenskkunskaper att genomföras för att synliggöra vilka språkinsatser förskolan ska prioritera ytterligare.

Förvaltningen når delvis årsmålet om andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning. 12 av 24 förskolor når årsmålet. Förvaltningen gör antagandet att förskolans arbete behöver synliggöras ytterligare samt i olika former för vårdnadshavarna. Förskolorna arbetar vidare med att berätta för vårdnadshavarna på vilket sätt förskolan arbetar med likabehandling och genom att skapa dialog i barngrupper med hjälp av exempelvis bilder, drama och samtal.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medarbetare på en förskola som är förskollärare	36,1 %					33 %		VB 2018
  Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	87 %	86 %	88 %	87 %		88 %		2018
Analys 12 av 24 förskolor når årsmålet. Utfallet på 87 % är detsamma som år 2017, år 2016 var utfallet 84 %, vilket visar att nöjdheten ökat över åren. Förvaltningen gör antagandet att verksamheternas likabehandlingsarbete behöver kommuniceras till vårdnadshavare samt att vårdnadshavares förväntningar på förskolans arbete med lika möjligheter behöver fångas upp, dels under den betydelsefulla inskolningen samt kontinuerligt därefter. Åtgärdsplan I den dagliga dialogen används de begrepp och frågeställningar som vårdnadshavarna besvarar i och med Förskoleundersökningen. När projektarbete pågår beskriver pedagoger arbetssätt för vårdnadshavare. Tolk användningen ökar vid exempelvis föräldramöten för att verksamhetens innehåll ska kunna beskrivas för samtliga vårdnadshavare samt för att verksamheten ska kunna fånga vårdnadshavares frågor och funderingar.								
 Pedagogisk miljö och material i kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)	3,34				3,4	3,4		2018
Analys 2 av 5 enheter når årsmålet. Brister i kunskap kring programmering är ett återkommande hinder för arbetslag att nå nivå 4. Åtgärdsplan Under våren 2019 kommer en pedagog från varje enhet att delta i ett centralt nätverk kring programmering i förskolan. I gemensamma forum fortsätter förskolans ledningsorganisation med analyser av förskolornas pedagogiska miljöer för att synliggöra utvecklingsbehov och hur de olika ledningsfunktionerna på bästa sätt kan stötta medarbetarna. Arbetet syftar till								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
att öka likvärdigheten i stadsdelsnämndsområdet.								
 Språklig och kommunikativ utveckling i Kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)	3,28			3,34		3,4		2018
Analys 2 av 5 enheter når årsmålet. För att höja arbetslagens självskattning behöver vårdnadshavares delaktighet öka, kunskapen inom programmering stärkas samt att språkarbetet behöver förtydligas och stärkas. . Åtgärdsplan Förvaltningen har planerat för en fortsättning av satsningen med "Läslyftet" i vilket barnskötare ska ingå för att fördjupa kunskapen kring språk, berättande och litteratur. I mötesforum, som nätverk, ska goda exempel lyftas kring exempel vårdnadshavares delaktighet och språkarbete för att inspirera varandra och dela framgångsrika arbetssätt.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen säkerställer att digitaliseringsstrategin (ersätter IKT-strategin) präglar det dagliga arbetet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar är inskrivna i förskolan (LUP)

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor och pojkar:

- I åldern 2-5 år är inskrivna i förskolan och har en hög närvaro
- Har vårdnadshavare som ges rätt information om förskolans verksamhet och hur förskoleverksamheten gynnar barnens utveckling och lärande
- Har vårdnadshavare som har kunskap om vilka förskolor som finns i stadsdelsnämndsområdet och hur ansökningsförfarandet går till
- Har vårdnadshavare som genom introduktionsförskolan i Vårberg ges ökad kunskap om förskola. Introduktionsförskolan bidrar till att fler barn börjar i förskolan.

Förväntat resultat

Minst 93% av andelen barn 2-5 år i Skärholmens stadsdelsnämndsområde är inskrivna i förskolan

Minst 5% av barnen på introduktionsförskolan står i kö till en förskoleplats

Minst 50% av barnen som fyllt ett år står i kö till en förskoleplats

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås helt utifrån att en indikator uppnås

samt att en indikator inte kunnat mätas.

Introduktionsförskolan ger vårdnadshavare ökad kunskap om förskolans innehåll samt hur ansökningsförfarandet går till. Stadsdelsmammorna marknadsför verksamheten och antalet besökare uppgår till ca 125 personer per vecka. I dagsläget 21 barn ställt sig i kö till en förskoleplats. Verksamheten utvecklas tillsammans med besökare, externa samarbeten med exempelvis svenska för invandrare (SFI). Under hösten har samtliga förskolor kunnat följa barnens närvaro i skolplattformen. Plattformen möjliggör att förskolan kan få statistik på ett enkelt sätt samt se beläggningen och anpassa bemanningen över dagen. Personal tar kontakt med de vårdnadshavare där barnen har lägre närvaro än vad som anges i lagt schema.

Uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår årsmålet om andel barn på introduktionsförskolan som står i kö till en förskoleplats.

Utfall saknas

Förvaltningen saknar utfall på indikatorn Andel ettåringar som står i kö till en förskoleplats. Nuvarande kösystem innehåller samtliga alternativ varje barn står i kö till vilket gör att samma barn förekommer flertalet gånger i kölistorna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn av de som fyllt 1 år som står i kö till en förskoleplats					50 %	50 %		2018
Analys Förvaltningen har inte lyckats mäta indikatorn. Kösystemet innehåller samtliga alternativ varje barn står i kö till vilket gör att samma barn återkommer flera gånger.								
 Andel barn på introduktionsförskolan som står i kö till en förskoleplats	5 %					5 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Medborgarkontoret, parklekar, öppna förskolor, introduktionsförskolan, stadsdelsmammor och inom hembesöksprogrammet informerar man i varje möte med vårdnadshavare om förskolans betydelse för barns utveckling	2018-01-01	2018-12-31	
 Utbildningsförvaltningen arbetar med att säkerställa att flickor och pojkar i Vårberg fullföljer grundskolan med godkända betyg (LUP)	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på att fyra av nio KF-indikatorer uppnås helt, två

indikatorer uppnås delvis med en procentenhets marginal och tre uppnås inte. Samtliga KF-aktiviteter är även genomförda. De två underliggande nämndmålen har uppfyllts helt.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning på att av de tre indikatorer som inte uppnås är samtliga baserade på stockholmsenkäten som genomfördes under våren 2018. Förvaltningen kan se ett fortsatt positivt resultat vad gäller elevernas alkoholkonsumtion, tobaks- och narkotikaanvändning. Inga stora variationer har skett över tid. Stadsdelsnämndsområdet utmärker sig som ett av de områden där alkoholkonsumtionen är som lägst i mätningen. Förvaltningen samverkar även i det främjande och förebyggande arbetet vad gäller alkohol-, narkotika- och tobaksanvändning med flera aktörer som exempelvis skolan och Region Stockholm.

Förvaltningens arbete med att kvalitetssäkra val av insatser och insatsernas genomförande har lett till att förvaltningen har det högsta resultatet bland alla stadsdelsförvaltningar vad gäller barn och unga som inte återaktualiseras inom 12 månader från att insats avslutats samt att förvaltningen har ett av de högsta resultaten bland stadsdelsförvaltningarna vad gäller andelen enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatrins målgrupp.

En av de indikatorerna som förvaltningen delvis uppnår, med en procentenhets marginal, har förvaltningen inte kunnat påverka. Det gäller andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt där den enskilde behöver ha bott i lägenheten minst ett år för att kunna överta kontraktet. Under 2018 ökade antalet försökslägenheter vilket innebar att målet inte kunde nås. Förvaltningen ser det som positivt att antalet försökslägenheter ökar eftersom möjligheten för enskilda att ha ett helt självständigt boende därmed blir högre.

Förvaltningen har under året fokuserat på samverkan inom socialtjänsten och arbetet med en sammanhållen socialtjänst. Samverkan inom socialtjänsten har stärkts eftersom fler enskilda som söker stöd har komplex problematik och är i behov av en samlad kompetens. Under året har ett kvalitetsarbete pågått kring hur förvaltningen kan utveckla arbetet med målgruppen unga vuxna. För att kunna utveckla ett bättre stöd pågår en kartläggning kring målgruppen för att se vilka subgrupper som finns inom gruppen och vilka stödbehov som finns.

På olika sätt har enheterna inom socialtjänsten arbetat vidare med brukardelaktighet. På barn- och ungdomsenheten har arbetet med Västernorrlandsmodellen fortsatt under året. Arbetsgrupper har arbetat med de utvecklingsområden som framkom under intervjuerna med barn som genomfördes under 2017. Under 2018 har enheten fortsatt arbeta utifrån modellen och har intervjuat 20 barn. Deras synpunkter kommer enheten att arbeta vidare med under kommande år.

Under året samlades socialtjänstens medarbetare för två avdelningsdagar. Den första ägnades delvis åt temat "att arbeta i ett socialt utsatt område" och vilka utmaningar som exempelvis kriminalitet i området innebär. Den andra dagen var en beteendevetare inbjuden som höll en heldag om kollegialitet och bemötande för att undvika hot och våldssituationer. Kollegialitet var ett av de områdena som medarbetarna valde att arbeta vidare kring utifrån Stockholms stads handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare.

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålet om minst 83 % vad gäller barn och unga som haft insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte återaktualiserats inom 12 månader efter avslutad

insats. Utfallet för 2018 är 88,4 %. Förvaltningens barn- och ungdomsvård arbetar målmedvetet med att säkerställa att så adekvata insatser som möjligt ges till barn och unga som aktualiseras. Detta har medfört att förvaltningen på denna indikator har det högsta resultatet bland alla stadsdelsförvaltningar.

Förvaltningen når årsmålet om minst 45 % vad gäller andelen vuxna som avslutas enligt plan inom vuxna missbruk. Utfallet för 2018 är 45,5 %. Förvaltningen arbetar aktivt för att genom utredningsprocessen och i valet av insatser ta tillvara på de enskildas synpunkter och önskemål, forskning och professionens kompetens. Socialsekreterarna har även täta uppföljningar med de enskilda och respektive vårdgivare.

Förvaltningen når med råge årsmålet om att minst 28 % av enskilda inom socialpsykiatri uppger att de klarar mer på egen hand. Utfallet för 2018 är 43,95 %. Förvaltningen har även här ett av de högsta resultaten bland stadsdelsförvaltningarna. Under uppföljningar av enskildas beslut inom socialpsykiatri har frågan ställts i enlighet med DUR och handläggarna har även förklarat frågan på ett tydligt sätt till de enskilda i uppföljningsmötet.

Förvaltningen når årsmålet om maximalt 250 hemlösa inom stadsdelsnämndområdet. Utfallet för 2018 är 198 personer. Tillbaka i tiden har förvaltningen underrapporterat i den centrala hemlöshetsräkningen som sker vartannat år och som ligger till grund för indikatorn. Under 2018 har förvaltningen på ett tydligt sätt arbetat för att räkningen ska bli korrekt och att underrapportering inte ska ske. Av de 198 inrapporterade personerna befann sig 94 personer i det som kategoriseras som akuta boendesituationer. Majoriteten av dessa, 40 personer, befann sig på hotell under det dygn som mätningen avsåg. För övriga kan boendet t ex innebära härberge där nio av personerna befann sig vid inrapporteringen. Men andra boendeformer finns också. Av de hemlösa rapporterades att tre personer sov ute.

Delvis uppnådda resultat

Förvaltningen når med en procentenhets marginal inte årsmålet på att minst 80 % av personerna med insatser inom socialpsykiatri ska vara nöjda med hur deras utredning om stöd genomfördes. Utfallet för 2018 är 79 %. Enskilda som har insatsen gruppboende är i betydligt mindre omfattning nöjda med utredningens genomförande än de som haft insatsen boendestöd. Överlag framkommer det i brukarundersökningen att de enskilda som bor på gruppboende är mindre nöjda än övriga enskilda med insatser. Under 2019 kommer förvaltningen att genomföra en brukarledd brukarundersökning med särskilt fokus på i vad de enskilda inte är nöjda med vad gäller utredningens genomförande.

Förvaltningen når med en procentenhets marginal inte årsmålet på att minst 26 % av försökslägenheterna ska övergå i eget kontrakt. Utfallet för 2018 är 25 %. Antalet försökslägenheter har under det senaste året ökat. Endast ett fåtal som bor i försökslägenheter har haft möjlighet att överta kontraktet utifrån att den enskilde för att ha möjlighet att överta kontraktet ska ha bott i lägenheten minst ett år. Förvaltningen har under året arbetat aktivt med de enskilda som bott i försökslägenheter men det går inte att påverka tidsaspekten.

Ej uppnådda resultat

Förvaltningen når inte årsmålen gällande ungdomar som i stockholmsenkäten anger att de inte använder tobak, alkohol eller narkotika.

Årsmålet gällande alkoholanvändning var att minst 72 % av ungdomarna skulle ange att de inte drack alkohol. Utfallet för 2018 är 67 %. Årsmålet gällande narkotikaanvändning var att minst 93 % av ungdomarna skulle ange att de inte provat narkotika. Utfallet för 2018 är 89 %.

Årsmålet gällande tobaksanvändning var att minst 93 % av ungdomarna skulle ange att de inte använt tobak. Utfallet för 2018 är 85 %.

Indikatorerna avser elever i årskurs 9 och besvarades av 229 elever. Enligt befolkningsstatistik fanns under året 441 stycken 15 åringar i stadsdelsnämndsområdet. Detta innebär att resultatet bygger på en enkät där cirka hälften av populationen svarat på. Under 2019 kommer förvaltningen att arbeta för att sprida och implementera det nya Programmet för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT) i Stockholms stad. Samverkan med polis kring de öppna drogsener som finns inom stadsdelsnämndsområdet är också prioriterat. Arbetet med tobakstillsyn för att förhindra att cigaretter säljs till minderåriga fortsätter.

Goda exempel

Hemlöshetsprojektet

Under året har förvaltningen genomfört en större satsning rörande hemlöshet med särskilt fokus på barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Satsningen har finansierats med hemlöshetsmedel från staden centralt, statliga hemslöshetsmedel, kompetensutvecklingsmedel och lokala utvecklingsmedel (LUM) från socialförvaltningen.

Vid kartläggningarna av barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden ökade antalet kraftigt mellan 2014 och 2017 vilket förvaltningen bedömde som oroväckande och därmed ett fokusområde. Utifrån LUM-medel genomfördes bland annat en forskningscirkel kring barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Forskningscirkeln bestod av tre delar; forskning och teorier, professionens erfarenhet och brukarens synpunkter och upplevelser. En bärande del i cirkeln har varit att genomföra intervjuer med barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden, såväl barn som föräldrar. Under 2019 kommer rapport med resultat av dessa färdigställas.

Osäkra boendeförhållanden och hemlöshet är inte synonymer, utan begreppet osäkra boendeförhållanden är vidare än hemlöshet och omfattar därmed fler personer. Personer som bor på Stiftelsen hotellhem i Stockholm (SHIS) räknas inte som hemlösa, men som boende i osäkra boendeförhållanden.

Budget- och skuldrådgivning

Under året har budget- och skuldrådgivarna erbjudit tid till samtliga barnfamiljer inom en vecka. Det har funnits ett fåtal familjer som inte har kunnat komma på den erbjudna tiden och därmed fått en tid några dagar senare.

Hembesöksprogram

Förvaltningen har under året, inom ramen för det sociala investeringsfondsprojektet stärkt tidigt stöd i samverkan (STIS), startat ett utökat hembesöksprogram tillsammans med Region Stockholm. Alla förstagångsföräldrar får om de tackar ja, sex besök av BVC och föräldrarådgivare. Inom ramen för hembesöksprogrammet får förstagångsföräldrarna information om förskolan, barns hälsa och utveckling mm.

Samverkan mellan socialtjänst, skola och förskola

Samverkansträffar mellan socialtjänst, skola och förskola har ägt rum under året som planerat. Under samverkansmötena har bland annat Lärteamet besökt samverkansträffarna och informerat om sin verksamhet och Origo har haft en utbildning om hedersrelaterat våld. En arbetsgrupp som bildats planerar en utökad samverkan på handläggare- och lärarnivå som

kommer utgå från skolornas geografiska placering.

Jämställdhetsanalys

Andel avslut enligt plan

På förvaltningen har under året gjorts en jämställdhetsanalys utifrån Sjuans modell gällande andelen insatser som avslutats enligt plan. Sedan indikatorn började mätas utifrån kön har kvinnor haft en högre andel som avslutats enligt plan än män. Analysen har bland annat visat att kvinnor i högre utsträckning än män har egen bostad vilket möjliggör behandling i öppenvård och längre behandlingstider som forskning visar är en framgångsfaktor. Skillnaden i utfall mellan kvinnor och män har kontinuerligt minskat.

Nöjdhet med utredningens genomförande inom socialpsykiatri

I de fyra brukarundersökningarna som ligger till grund för utfallet för indikatorn andel personer som är nöjda med genomförandet av utredningen av deras behov inom socialpsykiatri har endast redovisats hur kvinnor respektive män svarat i två av dessa. De övriga två har för låg andel svar för att kunna redovisas per respektive kön. I de två där kön redovisas är männen mindre nöjda med hur utredningen av deras behov genomfördes. En hypotes kring varför utfallet ser olika ut är att män generellt sätt har mer komplexa svårigheter än kvinnor och att dessa därmed inte känner sig förstådda. Ytterligare en hypotes är att kvinnor och män kan ha olika förväntningar på utfallet av de utredningar som genomförts.

Antal hemlösa

Av de personer som förvaltningen rapporterade som hemlösa i den centrala hemlöshetsundersökningen var 39 % kvinnor och 61 % män. Utfallen för staden var 33 % kvinnor och 67 % män. Det framkommer ur socialförvaltningen hemlöshetsrapport att betydligt fler kvinnor än män är överrepresenterade i strukturellt orsakad hemlöshet och att kvinnor i hemlöshet i betydligt högre grad än män bor stadigvarande eller växelvis med minderåriga barn. Strukturellt orsakad hemlöshet är hemlöshet orsakad av exempelvis bristen på lämpliga bostäder, hyresnivåer som hushåll med genomsnittliga eller lägre inkomster inte klarar och höga krav för att godkännas som hyresgäst.

Särskilda redovisningar

Förebyggande ungdoms- och fritidsarbete

Samverkan mellan förskola, skola socialtjänst och polis har under året ägt rum som planerat bland annat utifrån de samverkanträffar som hållits. Rutiner och checklistor kring orosanmälningar har upprättats av en arbetsgrupp som bildats utifrån den existerande samverkan.

Projektet Nya Vägar som handlar om att utbilda förskolepersonal att se tidiga signaler om missbruk hos föräldrar har fallit väl ut och medarbetarna inom förskolan upplever att de har fått en ökad kompetens om socialtjänsten och om tidiga signaler.

Förvaltningen har stöttat 127-festivalen som arrangerades under sex veckor under sommaren genom ett IOP-avtal med Mitt 127. 127-festivalen syftar till att få fram goda förebilder samt skapa en arena av, för och med ungdomar.

Förvaltningen har tagit tillvara på erfarenheterna från Pilotprojektet Skola Socialtjänst (PPSS) i arbetet med skolsociala team. Genom fältassistenternas ökade närvaro i skolor har deras

uppdrag utökats till att även omfatta individuellt stöd till vissa elever med hög skolfrånvaro. Skola och fältassistenter samarbetar för att stärka elevers närvaro, måluppfyllelse och mående i skolan. Målet är på sikt att elever ska uppnå gymnasiebehörighet. Uppdraget är att bedriva motiverande och socialt förändringsarbete med enskilda elever samt att bidra till ett smidigt och välfungerande samarbete mellan skolan och socialtjänsten.

Ungdomsmottagningen har under året förstärkt sitt arbete med brukardelaktighet. I februari redovisades en rapport som skrivits utifrån tjänstedesign enligt Sveriges kommuner och landstings (SKL) modell, Innovationsguiden. Ungdomsmottagningen har fortsatt att arbeta utifrån modellen med att ta fram nya och innovativa projekt vilket bland annat gett som resultat att ungdomsmottagningen nu i högre utsträckning än tidigare besöker mötesplatser för unga inom stadsdelsnämndsområdet. Ett tydligt fokus har varit samverkan med andra aktörer.

Förstärkt föräldraskapsprogram

Det särskilda uppdraget som projektledaren för ungas organisering haft under året har varit svårt att till fullo genomföra. Det informationsmaterial som skulle tas fram i staden centralt blev försenat och distribuerades till förvaltningen först i slutet av året.

Föräldraskapsprogrammet "Föräldraskap i Sverige" genomfördes med en grupp föräldrar. Programmet föll väl ut och deltagarna upplevde att de fick nya kunskaper. Programmet riktar sig till föräldrar som är nyanlända. Det föräldrastödsprogram som vänder sig till tonårsföräldrar, "Älskade förbannade tonåring", har genomförts med två olika grupper av föräldrar. Programmet innebär att föräldrar tillsammans med ledarna får träffa varandra för att resonera kring olika typer av problematik som kan uppstå mellan barn och förälder. Programmet behandlar bland annat kommunikation gällande skola, mående och gränssättning.

Introduktionsförskolan har under året stöttat föräldrar i att se vikten av förskoleverksamhet, gett möjligheter till inträde på arbetsmarknaden och möjligheter att tillgodogöra sig språkkunskaper.

Förvaltningen arbetar vidare med Alla Barn i Centrum (ABC) som riktar sig till alla föräldrar med syfte att främja barns positiva utveckling genom att stärka relationen mellan föräldrar och barn.

Föräldrarådgivarna, stadsdelsmammorna, medborgarvårdarna samt introduktionsförskolan samverkar med Unga Station för att kunna komplettera varandra i stöd till föräldrar och barn. Unga station som drivs av Stockholms stadsmission är en mötesplats för barn och deras familjer i Vårberg där man kan få stöd och gemenskap.

Socialt stöd för nyanlända

Förvaltningens arbete med det sociala stödet för nyanlända inleddes med en kartläggning av vilka insatser som görs för målgruppen internt inom förvaltningen, i resten av staden och externt. Därefter togs en arbetsprocess för arbetet inom förvaltningen fram.

Medborgarvårdarna påbörjade därefter ett uppsökande arbete med målgruppen och kartlade även mötesplatser där de kan söka upp nyanlända i stadsdelsnämndsområdet. Under året har medborgarvårdarna etablerat en god kontakt med SHIS bovärdar vid de boenden för nyanlända som finns i stadsdelsnämndsområdet.

Under året har fyra informationsträffar för nyanlända ordnats på följande teman: bostad, privatekonomi, barn och familj samt arbete och företagande. Samtliga nyanlända i stadsdelsnämndsområdet har bjudits in till träffarna via utskick med post. Medborgarvårdarna

hade även besökt SFI, introduktionsförskolan och andra mötesplatser för att informera om träffarna. Majoriteten av deltagarna på informationsträffarna uppger att de fått information om träffarna från medborgarvärdarna, vilket tydligt visar vikten av det uppsökande och relationsskapande arbetet. Till den första träffen kom 30 nyanlända kvinnor och män och antalet deltagare har sedan dess stadigt ökat och låg vid den sista träffen på drygt 50 deltagare. Deltagarna har stannat länge under träffarna och utnyttjat tillfällena till att få så mycket hjälp och vägledning som möjligt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	88,4 %	86 %	91,2 %	86,4 %		83 %	84 %	VB 2018
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	43,95	44,04 %	43,86 %	21,59		28 %	25 %	2018
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	45,5 %	45,7 %	44,4 %	42,4 %		45 %	37 %	VB 2018
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	79 %	71 %	88 %	83 %		80 %	80 %	2018
Analys Förvaltningen ser att de enskilda som haft insatsen gruppboendestöd i betydligt mindre omfattning är nöjda med utredningens genomförande än de som haft insatserna boendestöd och sysselsättning. Åtgärdsplan Under 2019 kommer förvaltningen att genomföra en brukarledt brukarundersökning med särskilt fokus på i vad de enskilda inte är nöjda med vad gäller utredningens genomförande. Analys kring skillnad i utfall mellan kön I de fyra brukarundersökningarna som ligger till grund för utfallet har endast redovisats hur kvinnor respektive män svarat i två. De övriga två har för låg andel svar för att kunna redovisas per respektive kön. I de två där kön redovisas är männen mindre nöjda med hur utredningen av deras behov genomfördes. En hypotes kring varför utfallet ser olika ut är att män generellt sett har mer komplexa svårigheter än kvinnor och att dessa därmed inte känner sig förstärkta. Ytterligare en hypotes är att kvinnor och män kan ha olika förväntningar på utfallet utredningar som genomförs.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	67 %	68 %	67 %	72 %		72 %	60 %	2018
Analys Både andelen flickor och pojkar som uppger att de dricker alkohol har ökat sedan senaste mätillfället. Ungdomarna uppger att ett vanligt sätt att få tag på alkohol är att få det via sina föräldrar. Ungdomarna i Skärholmens stadsdelsnämndsområde uppger att detta i högre utsträckning är ett vanligt sätt än vad ungdomar i andra stadsdelsnämndsområden uppger. Ungdomarna uppger även att de, i jämförelse med ungdomar i andra stadsdelsnämndsområden, dricker något mer "hembränt". Det är en kultur i stadsdelsnämndsområdet att elever väljer att inte dricka alkohol. De som väljer att dricka alkohol utsätter sig för dubbla riskfaktorer, både alkoholintaget i sig samt att de bryter mot den gängse normen bland ungdomarna.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Åtgärdsplan Förvaltningen kommer under 2019 att implementera det nya ANDT-programmet. Fritidsverksamheten har ett speciellt uppdrag att erbjuda meningsfulla fritidsverksamheter där alkohol och droger inte förekommer. Samverkan mellan fältassistenter och fritidspersonal kommer stärkas under 2019 för att bidra till tidig upptäckt hos ungdomar när det handlar om att dricka alkohol.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	89 %	89 %	89 %	93 %		93 %	91 %	2018
Analys Både bland flickor och också pojkar är det en högre andel som uppger att de provat narkotika sedan förra enkäten genomfördes. Andelen flickor har sedan 2008 legat relativt konstant på ca 6 % som uppgett att de använt narkotika, vilket innebär att årets resultat på 11 % är ett trendbrott. Andelen pojkar har ökat sedan förra enkäten genomfördes men vid tidigare undersökningar har andelen pojkar som angett att de använt narkotika varit högre. I jämförelse med genomsnittet i Stockholms stad ligger andelen pojkar som använt narkotika i stadsdelsnämndsområdet 1 procentenhet under genomsnittet. För flickor är resultatet två procentenheter högre än genomsnittet för Stockholms stad. Var fjärde elev av de som inte provat narkotika uppger att de haft möjlighet att prova. Utfallet är några procentenheter högre än vid förra mätningen. Den narkotika som används i högst utsträckning är cannabis.								
Åtgärdsplan Förvaltningen kommer under 2019 att implementera det nya ANDT-programmet. Ytterligare åtgärder under 2019 är att förvaltningen samverkan med polisen på olika nivåer bland annat med syfte att hitta former för att arbeta med öppna drogscener i stadsdelsnämndsområdet.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	85 %	83 %	86 %	93 %		93 %	90 %	2018
Analys Både antal flickor och pojkar som röker har ökat sedan förra enkäten. Ökningen är störst procentuellt bland flickorna. Vad gäller snusande har användandet hos pojkarna ökat, men användandet hos flickor ligger på en fortsatt låg nivå. Enligt Stockholmsenkäten röker en högre andel av ungdomarna i årskurs 9 än genomsnittet i Stockholms stad. 38 % av de som uppger att de har rökt uppger att de köper cigaretter i butik.								
Åtgärdsplan Förvaltningen kommer under 2019 att i kontakt med ungdomar fortsätta prata om rökning och dess skadeverkningar samt fortsätta arbeta med tobakstillsyn för att förhindra att cigaretter säljs till minderåriga.								
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	25 %	80 %	70 %	23 %		26 %	26 %	2018
Analys För att en enskild ska ha möjlighet att överta kontraktet behöver den enskilde ha bott i lägenheten minst ett år. I och med att antalet försökslägenheter ökat under det senaste året är det endast ett fåtal som är redo att överta kontraktet. Förvaltningen har under året arbetat aktivt med de enskilda som bott i försökslägenheter men det går inte att påverka tidsaspekten. Då förvaltningen inte kan påverka tidsaspekten är det inte möjligt att ta fram en åtgärdsplan.								
  Antal hemlösa	198 st	121 st	77 st	108 st		250 st	tas fram av nämnden	2018
Analys Analys kring skillnad i utfall mellan kön Av de enskilda som förvaltningen rapporterade som hemlösa i den centrala hemlöshetsundersökningen var 39 % kvinnor och 61 % män. Utfallen för staden var 33 % kvinnor och 67 % män. Det framkommer ur socialförvaltningens hemlöshetsrapport att betydligt fler kvinnor än män är överrepresenterade i strukturellt orsakad hemlöshet och att kvinnor i hemlöshet i betydligt								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
högre grad än män gör det tillsammans med sina minderåriga barn. Inom stadsdelsnämndsområdet finns det många familjer med barns om lever i osäkra boendeförhållanden och många av dessa är ensamstående kvinnor med barn.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla och implementera former för det sociala stödet till nyanlända	2018-01-01	2018-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens ungdomsmottagningar genomföra en särskild satsning på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska implementera rutiner för att säkerställa att hänsyn tas till barnperspektivet i ärenden där en förälder/vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska säkerställa stödet till barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden, exempelvis genom att tillhandahålla särskilda bo-lotsar som ger stöd i bostadssökande och genom kompensatoriska åtgärder riktade till barnen	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska öka delaktigheten för målgruppen inom socialpsykiatri genom att stödja brukarorganisationernas deltagande i brukarråd och brukarrevisioner	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar växer upp under trygga förhållanden

 Uppfylls helt

Beskrivning

•Samarbetet mellan förskola, skola och socialtjänst gällande arbete med orosanmälningar förstärks samt att rutiner och checklistor kring orosanmälningar och utredningar upprättas

Förväntat resultat

I minst 80% av orosanmälningarna används upprättade rutiner/checklistor

I minst 70% av ärendena ges återkoppling med relevant information till förskola och skola

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndmålet uppnås utifrån att de förväntade resultaten/indikatorerna är uppnådda och att de nämndaktiviteter som är kopplade till målet är genomförda.

Uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår årsmålet om att det i minst 80 % av inkomna orosanmälningar använts rutiner/checklistor. Utfallet för 2018 är 82,5 %.

Förvaltningen uppnår årsmålet om att det i minst 70 % av ärendena ges återkoppling med relevant information till förskolor och skolor. Utfallet för 2018 är 100 %.

För att nå de förväntade resultaten har en arbetsgrupp med representanter från socialtjänsten, förskolan och skolan har kommit överens om en checklista/mall som används i ärenden när det kommit orosanmälningar från förskola och skola till socialtjänsten. Checklistan/mallen har implementerats och används i det dagliga arbetet. Socialtjänsten återkopplar med relevant information till skolor och förskolan i samband med att orosanmälningar kommer in. Socialtjänsten har sekretess gentemot skolor och förskolor och i vissa fall vill inte vårdnadshavarna att information ska lämnas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel orosanmälningar där upprättad checklista har använts	82,5 %					80 %		VB 2018
 Andel ärenden som återkopplas med relevant information till förskola och skola	100 %					70 %		VB 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Rutiner/checklista vid orosanmälningar/utredningar upprättas i samverkan mellan förskola-skola-socialtjänst	2018-01-01	2018-12-31	
 Samverkansträffar förskola – skola – socialtjänst genomförs tre gånger per år	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män har jämlika livschanser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Har möjlighet till hög livskvalitet utan missbruk och destruktivt beteende. Genom förebyggande och tidiga insatser. Personer i missbruk får det stöd de är i behov av. Barn och unga vuxna och som är i riskzon upptäcks tidigt och får adekvata insatser för att leva ett självständigt liv.
- Vars anhöriga missbrukar stärks för att inte bli medberoende. Barn till invånare med missbruksproblematik eller psykisk ohälsa upptäcks tidigt, uppmärksammas och erbjuds stödgrupper
- Har ett tryggt och självständigt boende. Insatserna mot hemlöshet förstärks och utvecklas genom bland annat bolotsar. Barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden är en prioriterad målgrupp
- Är delaktiga i myndighetsutövningen och har inflytande över insatsernas utformning. De är väl informerade om hur de kan ha inflytande över sin livssituation.
- Som är nyanlända vuxna fullföljer arbetsförmedlingens etableringsprogram och har egen

försörjning och hittar eget boende.

- Blir bemötta med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Flickor och pojkar:

- Som erbjuds insatser får jämlika förutsättningar för god utveckling och uppväxt genom förvaltningens samarbete med skola och externa samverkanspartners. De erbjuds beprövade och evidensbaserade insatser som undanröjer riskfaktorer och stärker skyddsfaktorer. Vårdnadshavare erbjuds föräldrastödsprogram och stöd i föräldrarollen vid behov. Insatserna anpassas utifrån familjernas olika förutsättningar och levnadsvillkor. Barn och ungas bästa beaktas när vuxna i dess närhet har insatser
- Som är placerade utanför hemmet eller lever i familjer med våld, missbruk eller psykisk ohälsa uppmärksammas. De barn och ungdomar som lever i familjehem uppmärksammas särskilt och erbjuds stödgrupper samt eftervård i öppna former vid en eventuell hemflytt till sin ursprungsfamilj.
- Som riskerar att fara illa eller är placerade utanför hemmet uppmärksammas skolgången särskilt, då man ser att skolan är en av de främsta skyddsfaktorer. Detta görs bland annat genom arbetet med SkolFam.

Förväntat resultat

Minst 83% av de barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen återaktualiseras inte inom 12 månader efter avslutad insats

Minst 45% av insatserna för vuxna med missbruksproblematik avslutas enligt plan

Minst 91% av de familjehemsplacerade barnen i skolåldern klarar målen i kärnämnen i grundskolan

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndmålet uppnås utifrån att två av de förväntade resultaten är uppnådda och att alla utom en av de nämndaktiviteter som är kopplade till målet är genomförda. Ett av de förväntade resultaten har inte varit möjligt att mäta under året.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning på att en indikator som är kopplad till målet är uppnådd samt att två av de resterande indikatorerna inte nås med en procentenhets respektive en persons marginal. Avdelningen för socialtjänst påbörjade ett arbete med resultatstyrning i slutet av 2017. Ett antal indikatorer skapades för att bättre kunna följa arbetet och resultatet för brukarna. För flera indikatorer har det dock visat sig vara svårt att hitta tillförlitliga mätmetoder. Förvaltningen fortsätter sitt arbete med att hitta ändamålsenliga och mätbara indikatorer. En stor utmaning för förvaltningen är att det inte går att ta fram relevant statistik ut det sociala systemet och för att kunna mäta olika resultat krävs att det skapas sidosystem för att pinna statistik, vilket kan ge ett missvisande resultat.

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålet vad gäller att minst 70 % av eleverna i årskurs 2 på gymnasiet ska

ange att de inte haft problem med spelande de senaste tolv månaderna. Utfallet för 2018 är 85,62 %. Eleverna rapporterar in en minskning av andelen som satsat pengar på spel eller köpt lotter sedan förra mätningen. Av de som spelat uppger endast pojkarna att de upplevt problem med sitt spelande men även detta i mindre omfattning än vid tidigare mätning. Inga ungdomar har sökt hjälp hos socialtjänsten för spelberoende eller problem.

Delvis uppnådda resultat

Förvaltningen når inte, med en procentenhets marginal, det högt satta årsmålet kring att barns situation ska redogöras för i ett eget avsnitt i utredningar gällande vuxna som söker stöd.

Förvaltningens årsmål låg på 95 % och utfallet för 2018 är 94 %. Inom delar av socialtjänstens myndighetsutövande enheter har arbetet inte varit tillräckligt systematiskt på det sätt som behövts för att beskriva barnets perspektiv i relevanta utredningar. Förvaltningen har under året på enhetsnivå tagit fram åtgärdsplaner för att säkerställa att socialsekreterare och biståndsbedömare i så hög utsträckning som möjligt redogör för barns situation i utredningar om bistånd. Åtgärdsplanerna består bland annat av att barnens situation lyfts upp på ärendedragningar, att vissa socialsekreterare har särskilt ansvar för att lyfta barnperspektivet samt att stödmaterialet för att pröva barns bästa som tagits fram av Stockholm stads barnombudsman implementeras på alla enheter inom förvaltningen.

Förvaltningen har även utsett en barnrättssamordnare. Förvaltningen har även inför 2019 tagit fram en aktivitet som syftar till att säkerställa att alla enheter som berörs av indikatorn har mätmetoder för att mäta barns delaktighet i vuxnas utredningar.

Vad gäller hemlösa över 65 år når inte förvaltningen det satta årsmålet om maximalt 10 personer med 1 persons marginal. Utfallet för 2018 är 11 personer. Orsaken till att förvaltningen inte nått målet är troligtvis att en av förvaltningens enheter tidigare har använt sig av en annan definition av hemlöshet än Stockholms stads vilket sannolikt lett till ett felaktigt satt målvärde. I den centrala hemlöshetsundersökningen som ligger till grund för indikatorn visade det sig att förvaltningen rapporterat in samtliga 11 individer, vilket visar att förvaltningen har god kännedom om hur boendesituationen för invånarna över 65 år inom stadsdelsnämndsområdet ser ut.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel elever i årskurs 2 i gymnasiet som inte haft problem med spelande de senaste tolv månaderna.	85,62 %	76 %	95 %			70 %		2018
 ♀ Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan.						91 %		2018
Analys Förvaltningen har inte kunnat säkerställa utfallet på indikatorn. Vid rapportering har förvaltningen uppmärksammat att definitioner behöver tydliggöras och att uppföljningen behöver bli mer kvalitativ. Under 2019 kommer förvaltningen arbeta med att säkerställa att det finns adekvata mätmetoder.								
 ♀ Andel familjehemsplacerade						95 %		2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
barn, där behov finns, som är med i SkolFam.								
Analys Förvaltningen har inte kunnat följa upp indikatorn. Under en period under 2018 har SkolFam inte kunnat ta emot nya barn för insatser på grund av arbetsmiljömässiga skäl.								
■ Andel mappningar med familjer som genomförs enligt Signs och Safety i samband med utredningar.						60 %		2018
Analys Förvaltningen har inte kunnat säkerställa utfallet på indikatorn. Under 2019 kommer förvaltningen arbeta med att säkerställa att det finns adekvata mätmetoder.								
■ ♀ Andel meddelande om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten och som kunnat avvärjas.						50 %		VB 2018
Analys Förvaltningen har inte kunnat säkerställa utfallet på indikatorn. Under 2019 kommer förvaltningen arbeta med att säkerställa att det finns adekvata mätmetoder.								
◆ ♀ Andel utredningar som rör vuxna där barnets situation redogörs för i ett eget avsnitt.	94 %	92 %	94 %			95 %		2018
Analys Förvaltningen når inte årsmålet med en procentenhets marginal. Inom delar av socialtjänstens myndighetsutövande enheter har man inte arbetat på ett systematiskt sätt med att beskriva barnets perspektiv i utredningar. Åtgärdsplan Förvaltningen har på enhetsnivå tagit fram åtgärdsplaner för att säkerställa att socialsekreterare och biståndsbedömare i så hög utsträckning som möjligt redogör för barns situation i utredningar om bistånd. Åtgärdsplanerna består bland annat av att barnens situation lyfts upp på ärendedragningar, att vissa socialsekreterare har särskilt ansvar för att lyfta barnperspektivet samt att stödmaterialet för att pröva barns bästa som tagits fram av Stockholm stads barnombudsman implementeras på alla enheter inom förvaltningen. Förvaltningen har även utsett en barnrättssamordnare. Förvaltningen har även inför 2019 tagit fram en aktivitet som syftar till att säkerställa att alla enheter som berörs av indikatorn har mätmetoder för att mäta barns delaktighet i vuxnas utredningar.								
◆ ♀ Antal hemlösa över 65 år.	11 st	6 st	5 st			10 st		2018
Analys Förvaltningen når inte det satta årsmålet med 1 persons marginal. Orsaken till att förvaltningen inte nått målet är troligtvis att en av förvaltningens enheter tidigare har använt sig av en annan definition av hemlöshet än Stockholms stads vilket sannolikt lett till ett felaktigt satt målvärde. I den centrala hemlöshetsundersökningen som ligger till grund för indikatorn visade det sig att förvaltningen rapporterat in samtliga 11 individer, vilket visar att förvaltningen har god kännedom om hur boendesituationen för invånarna över 65 år inom stadsdelsnämndsområdet ser ut. Förvaltningen har under året identifierat reliabilitetsproblem som den bakomliggande orsaken till att förvaltningen inte nått årsmålet. Detta är nu åtgärdat och därför anges ingen åtgärdsplan.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Anhöriga till personer med missbruksproblematik eller som har psykisk ohälsa erbjuds adekvata insatser eller information efter behov	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barn som upplevt våld i sin familj får insatsen Trappansamtal	2018-01-01	2018-12-31	
 Barnfamiljer i behov av att träffa en budget- och skuldrådgivare erbjuds det inom en vecka	2018-01-01	2018-12-31	
 Fältverksamheten utvecklas med särskilt fokus på de yngre barnen (upp till tonåren)	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen påbörjar arbetet med att utveckla eftervård i öppna former för flickor och pojkar som varit placerade i familjehem och som flyttar hem till sin ursprungsfamilj.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen ska öka kunskapen om uppdraget spelmissbruk bland medarbetarna.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen startar upp ett hembesöksprogram. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen säkerställer att unga som blivit anmälda för brott kallas till samtal hos socialtjänsten inom 48 timmar tillsammans med vårdnadshavare.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen säkerställer tillgången till insatsen Peer Support för målgruppen inom socialpsykiatri.	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys Intresset för att ingå i en Peer Support-grupp har varit lågt hos brukarna. I samband med brukarundersökningarna har en brukarstödare besökt verksamheterna vilket visat sig vara lyckat. Förvaltningen kommer under 2019 att genomföra en brukarrevision på vissa av socialpsykiatriens verksamheter och frågan om Peer Support kommer att återaktualiseras i samband med detta.			
 Förvaltningen söker hemlöshetsmedel för att förstärka arbetet kring hemlöshet, särskilt fokus kommer att ligga på barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen söker kompetensutvecklingsmedel för att förstärka arbetet kring hemlöshet, för att genomföra en kunskapssatsning gällande hyresjuridik för förvaltningens medarbetare.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen söker lokala utvecklingsmedel för att förstärka arbetet kring hemlöshet, särskilt fokus kommer att ligga på att stärka intern och extern samverkan, bland annat med Skafast, samt att genomföra en forskarledd forskningscirkel.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen söker lokala utvecklingsmedel för att utveckla arbetssätten och implementera modulerna i ALFACA (Alternative Family Care)	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar arbetet "tidigt och lättillgängligt stöd för vårdnadshavare" i föräldrarollen genom sociala investeringsprojektet "Stärkt tidigt stöd i samverkan". (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar arbetet kring hemlöshet bland annat med fokus på bolotsar, kompensatoriska insatser för barn i osäkra boendeförhållanden och vräkningsförebyggande arbete	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar strategier och strukturer för samverkansformer tillsammans med landstinget för att kunna ge bättre stöd till personer som har insatser.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar stöd och hjälp till unga personer, och anhöriga, som deltar i sammanhang som utövar våldsbejakande extremism	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar, stärker och säkerställer arbetet med de ensakommande unga och ger stöd för att de ska fullfölja sina gymnasiestudier.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen vidareutvecklar arbetet med att använda (Samordnad Individuell Plan) SIP, särskilt avseende vuxna	2018-01-01	2018-12-31	
 I arbetet med Ungas organisering stärks kunskaper om mänskliga rättigheter, antirasism, genus, normkritik och feminism bland flickor och pojkar samt anställda i fritidsverksamheten.	2018-01-01	2018-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Socialtjänsten informerar förskolor i stadsdelsnämndsområdet om anmälningsskyldigheten och hur handläggningen går till efter att en anmälan inkommit till socialtjänsten	2017-01-01	2018-12-31	
	Socialtjänsten och förskolan samverkar i sociala investeringsprojektet Nya Vågar, ett projekt för att tidigt upptäcka risk eller missbruk hos vårdnadshavare, tillsammans med Ersta vårdpunkten	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Bedömningen grundas på att samtliga KF- och nämndindikatorer uppnås samt att KF-aktiviteterna är genomförda. Även de två underliggande nämndmålen uppfylls.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att arbetet med att göra de offentliga rummen och centrummiljöerna trygga, välkomnande, levande och av hög kvalitet har prioriterats under året och utvecklats väl genom flertalet nya eller förbättrade arbetssätt. Samverkanforumen runt centrummiljöerna med bland annat polis, fastighetsägare, trafikkontoret, SKAFAST och SL har förstärkts och nya deltagare har inkluderats i dem. Platssamverkan i Bredäng har startats på initiativ av centrumägarna. De kommunala bostadsbolagen har anslutit sig till platssamverkan i Vårberg och Sättra och ett nära samarbete gällande specifika frågor kring de kommunala bostadsbolagens bestånd pågår ständigt. Exempel på resultat av samarbetet mellan nämnda aktörer är framtagandet av rutiner kring minnesplatser, gemensamma problemformuleringar och förslag till aktiviteter inom ramen för platssamverkan och samarbetet med polisen kring aktuella lägesbilder, som förser förvaltningen och andra relevanta aktörer med uppdaterade och detaljerade underlag för planering av åtgärder, insatser och investeringar.

Förvaltningen bedömer att platssamverkanforumen och andra samverkansarenor är ett givande angreppssätt för att utföra trygghetsskapande arbete speciellt då staden inte har rådighet över centrummiljöerna i området där flest upplever otrygghet.

En revidering av överenskommelsen med polisen gjordes i februari tillsammans med en uppdaterad lägesbild och fastställande av de sedan tidigare prioriterade områdena. 2019 kommer en ny överenskommelse att ingås. Inför detta har det i december genomförts en medborgarundersökning via digitala och fysiska enkäter samt en telefonundersökning. En enkätundersökning bland medarbetare i förvaltningen genomförs i januari 2019.

Arbetet med att genomföra olika situationella preventiva insatser har fortgått under året. Som underlag för insatserna har förvaltningen genomfört tre trygghetsvandringar, åtta medborgarmöten, två i varje stadsdel, och inhämtat synpunkter kring trygghet via digitala kanaler. Projektet för investering i effektbelysning genomfördes tillsammans med trafikkontoret i skogspartier som påpekades som särskilt otrygga. Andra insatser som utbyte av parkbänkar, skräpkorgar samt övrig utrustning har genomförts systematiskt längs prioriterade sträckor samt vid felanmälan. Förvaltningen har genomfört ett omfattande, och

löpande arbete med slyröjning i naturmark med fokus på ökad upplevd trygghet och biologisk mångfald.

Förvaltningen har också lyckats engagera fler i och kring människors närmiljöer. Förvaltningens ökade insatser för att tillhandahålla olika arenor eller mötestillfällen där invånarna har möjlighet att lära känna varandra och ta plats i det offentliga rummet utvecklades under 2018 med stöd av olika aktörer som centrumägare och lokala näringslivsaktörer. Förvaltningen har systematiskt arbetat utifrån ett inkluderande perspektiv och utformat processer för att underlätta för grupper som inte brukar komma till tals eller ta plats att göra det i de processer som förvaltningen har rådighet över. Kvinnor och barn har varit överrepresenterade vid dessa tillfällen vilket tyder på att den tidigare frånvaron av sådana grupper i centrummiljöer delvis påverkats av förvaltningens arbete. Deltagande för att påverka beslut kring sin närmiljö har varit möjligt kopplat till investeringsprojekt och i samarbete med lokala aktörer vilket förvaltningen bedömer har varit ett lyckat arbetssätt.

Förvaltningen har genomfört ytterligare ett antal insatser med fokus på att öka den lokala tilliten till samhället och stärka den kollektiva förmågan. Exempel på det arbetet är Torsdagsklubben och aktiviteter som Vårbergs 50-årsdag och ”Lär känna din granne” som beskrivs vidare under KF:s verksamhetsmål 4.7 angående invånarnas inflytande. Tanken är att stärka delaktigheten, öka tryggheten och främja hälsan för medborgarna i området.

Utifrån aktuellt behov i Sättra och Vårberg tecknades ett IOP-avtal mellan förvaltningen och KFUM JKS som fick namnet 127-trygghet. Syftet var att mobilisera lokalsamhället i företrädesvis Sättra men även i Vårberg för att skapa aktiviteter tillsammans med de medborgare och föreningar som befinner sig där. Bland annat genomfördes rundvandringar med medborgare i områdena och goda förebilder i områdena utbildades till trygghetsambassadörer.

Uppnådda resultat

Andelen invånare i Skärholmens stadsdelsnämndsområde som känner sig trygga i stadsdelen där de bor är 54% år 2018. Upplevelsen av trygghet i medborgarundersökningen har pendlat upp och ned under de senaste åren, men förvaltningen ser en svag positiv trend med allt svagare nedgångar och starkare uppgångar. Siffran för 2016 var 51% och 2017 var 47%. På samma sätt noterar förvaltningen en ökad nöjdhet med skötsel av park och grönområden, med 67% nöjda av de tillfrågade i Skärholmen, ett resultat som ligger strax över snittet i staden (65%) år 2018. Här ser förvaltningen också ett betydlig bättre resultat i jämförelse med 51% 2017 och 60% 2016. Förvaltningen konstaterar att resultaten tyder på en positiv utveckling även om den sker långsamt över tid. Trots att det är känt att den upplevda tryggheten är svår och komplex att angripa, gör förvaltningen antagandet att det arbete som genomförts kring trygghet och skötsel av utemiljöer i nuläget har en positiv effekt på hur invånare och besökare upplever områdets offentliga miljöer. En aspekt att understryka i förvaltningens analys är att den försiktiga utvecklingen över tid, trots den tydliga prioriteringen av frågan i förvaltningens arbete med utemiljöer, tyder på att långsiktighet och uthållighet i stadens trygghetsskapande arbete, i samverkan med andra aktörer, är nyckelfaktorer i detta arbete.

År 2018 svarade 62 % av de tillfrågade i stadsdelsnämndsområdet att det är rent och städlat i den stadsdelen där de bor vilket är en ökning med 14 procentenheter jämfört med 2017. Även på frågan om nöjdhet med skötsel av park och grönområden nås målet med ett resultat på 67% och en marginal på 4 procentenheter, vilket innebär en ökning på 15 procentenheter jämfört

med föregående år: Resultaten visar på en positiv utveckling över tid.

En femtedel av de synpunkter som lämnats på parkskötseln under 2018 är klagomål på nedskräpning eller förslag på flera skräpkorgar i utemiljön. Förvaltningen ser ett ökande problem med hushållssopor i skräpkorgarna, vilket leder till att de blir fulla för snabbt. Detta hanteras genom tätare tömning och samverkan med fastighetsägare i närområdet för att komma åt problemet där det uppstår.

Trots det positiva resultatet i årets medborgarundersökning, ser förvaltningen alltså att problemet med nedskräpningen ökar i stadsdelsnämndområdet och att källan till nedskräpningen i relativt stor utsträckning är kopplat till felaktig hantering av hushållsavfall. Förvaltningen gör bedömning att arbetet med att motverka nedskräpning kräver ett stärkt fokus på preventiva och pedagogiska åtgärder för att främja bättre vanor kring avfallshantering. Ett behov av samarbete med Stockholm vatten och avfall ses som prioriterat.

Goda exempel

Inkluderande dialogprocesser

Förvaltningens arbete med dialogprocesser av olika omfattningar vid parkinvesteringsprojekt har utvecklats under 2018 och närmare samarbete med lokala aktörer har utgjort en viktig komponent i arbetet med att nå olika åldersgrupper och kommunicera dialogtillfällena. Förvaltningen bedömer att dessa samarbeten har förbättrat både kvaliteten på dialogprocesserna och kommunikationen med invånare.

Medborgarbudget

Nämnden sökte och beviljades 2 miljoner kronor för trygghetsskapande investeringar i Vårberg under 2018. Den investering som kommer att genomföras har valts ut genom en medborgarbudgetprocess. Under våren och tidig sommar lämnade invånare i Vårberg förslag och röstade på de fysiska trygghetsskapande åtgärder som de skulle vilja se genomfördes i området. Det vinnande förslaget "Vårgården som mötesplats" kommer att byggas/anläggas under hösten.

Stadsodling i Vårgården

Förvaltningen har i samarbete med Fryshuset under våren och sommaren byggt en stadsodling i parken Vårgården. Syftet var att skapa en mötesplats i den offentliga miljön som kunde bidra till ökad trygghet i området samt öka den kollektiva förmågan bland medborgarna. I projektet deltog sommarjobbade ungdomar och barn från området. Projektet har lett till nya möten mellan människor exempelvis genom att ungdomar har fått handledning i odling för att i sin tur kunna handleda yngre barn. Även många förbipasserande ställde frågor och deltog i de aktiviteter som ordnades kopplat till odlingen.

Medborgarvårdarnas uppsökande arbete

Medborgarvårdarnas uppsökande arbete för att skapa kontaktvägar med lokala aktörer har under 2018 lett till ett förstärkt samarbete med centrumägare och näringslivet framförallt i Vårberg. Aktiviteter som firandet av Vårberg 50 år, Lär känna din granne, Kvinnofika, Torsdagsklubbstillfällena och en jobbmässa bland många andra har varit utmärkta möjligheter för att utveckla samarbetet med olika aktörer och samtidigt påverka den situationella tryggheten i centrummiljöerna där staden inte har rådighet och den upplevda otryggheten är högre än på andra platser.

Gott underhåll av utemiljöer trots extrema väderförhållanden

De ovanliga väderförhållandena under sommaren ledde till ett ökat besöksstryck på stadsdelsnämndsområdets offentliga platser, särskilt på baden och vid plaskdammarna. Det i sin tur ökade behovet av underhåll och städning av dessa platser. Av den anledningen genomförde förvaltningen extra städinsatser varje söndag under sommaren med fokus på parker och stråk med högt besöksstryck. Förvaltningen ser en minskning i antalet klagomål gällande nedskräpning och felanmälan angående utemiljöerna under sommaren samt bättre resultat i medborgarundersökning gällande underhåll av parker och utemiljöer. Förvaltningen gör antagandet att de extra städinsatserna ledde till positiva resultat i form av bättre underhållna utemiljöer, ökad nöjdhet hos invånare och besökare samt färre klagomål trots ett ökat besöksstryck.

Jämställdhetsanalys

Effektbelysningsinsatser för ökad trygghet hos kvinnor

Resultat från årets medborgarundersökning och trygghetsmätningen 2017, visar i linje med tidigare undersökningar att kvinnor generellt är mer otrygga än män i stadsdelsnämndsområdet. Trygghetsmätningen visar bland annat att kvinnor i Vårberg, Sättra och Bredäng i lägre grad är nöjda med belysningen än män. Lägst är siffrorna i Vårberg med 35 % nöjda kvinnor och 39 % nöjda män. Störst skillnad mellan män och kvinnor syns i Bredäng, där 50 % av kvinnorna är nöjda och 61% av männen. Förvaltningen ansökte om och beviljades trygghetsmedel för att genomföra effektbelysningsinsatser i samtliga fyra stadsdelar, med fokus på de platser som kvinnor uppgett i kvalitativa undersökningar så som dialoger och medborgarmöten. Samtliga effektbelysningsprojekt befinner sig i genomförandefasen och dess effekter på den upplevda tryggheten kommer att kunna mätas under 2019.

Kvinnors delaktighet en prioritering i trygghetsarbetet

Trygghetsmätningen visar också att på frågan om hur trygg eller otrygg den svarande sammanfattningsvis känner sig i sitt bostadsområde svarar en större andel kvinnor än män att de är otrygga i Bredäng (21 % av kvinnorna och 16 % av männen) och i Skärholmen (19 % av kvinnorna och 7 % av männen). I Sättra och Vårberg svarar en större andel män än kvinnor att de känner sig otrygga (i Sättra 5 % av männen och 3 % av kvinnorna och i Vårberg 22 % av männen och 20 % av kvinnorna). Utifrån dessa resultat gjorde förvaltningen en prioritering av det trygghetsskapande arbetet mot Vårberg och Bredäng.

Gällande Vårberg fokuserade förvaltningen insatserna inom kvinnors organisering och en medborgarbudgetprocess med fokus på att ta fram trygghetsskapande åtgärder i centrala Vårberg. Programhandlingar för det vinnande förslaget "Vårgården som mötesplats" har tagits fram under hösten och byggnation planeras under våren 2019. Förvaltningen har för avsikt att både kvantitativt och kvalitativt undersöka effekterna av insatserna hösten 2019 och framåt. Gällande Bredäng fokuserade förvaltningen på utvecklingen av Bredäng spontanidrottsplats genom fokusgrupper med unga tjejer som bor i Bredäng. Programhandlingar för Bredäng spontanidrottsplats är framtagna och byggnation planeras under våren 2019. Förvaltningen har sökt trygghetsskapande medel i samband med verksamhetsplanen för 2019 för kompletterande belysning kring Bredäng spontanidrottsplats. Mätningen av effekterna på tryggheten i och kring platsen planeras hösten 2019 och framåt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor ♀	54 %	56 %	52 %	47 %		52 %	76 %	2018
  Stockholmarens nöjdhet med rent och städning ♀	62 %	66 %	58 %	48 %		60 %	70 %	2018
  Stockholmarens nöjdhet med skötsel av park och grönområden ♀	67 %	71 %	63 %	52 %		63 %	70 %	2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med trafikinämnden och stadsdelsnämnderna verka för ökad trygghet i stadens utemiljöer med fokus på situationell brottsprevention	2018-01-01	2018-12-31	
  Kommunstyrelsen ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp och förvalta de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen	2018-01-01	2018-12-31	
  Trafikinämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för en tryggare utemiljö genom exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler och genom att hantera växtlighet i det offentliga rummet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män upplever att stadsdelsnämndsområdets offentliga rum är välskött och av hög kvalitet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Upplever att stadsdelsnämndsområdet är välskött och rent
- Har tillgång till offentliga rum, såsom parker och torg samt centrummiljöer som är välkomnande, tillgängliga, levande och av hög kvalitet
- Har inflytande över hur deras närmiljö utvecklas och vet hur de kan påverka. Inom områden som lämpar sig för deltagandeprocesser sker medborgardialoger och möjligheten till medborgarbudget provas i nya projekt

Förväntat resultat

Minst 60% är nöjda med renhållning och städning

Minst 63% är nöjda med skötsel av park- och grönområden

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndens mål uppnås. Bedömningen grundas på att

samtliga nämndaktiviteter som förvaltningen har rådighet över är genomförda.

Förvaltningen når samtliga förväntade resultat för nämndmålet. Flickor, pojkar, kvinnor och män upplever i högre grad att stadsdelsnämndsområdet är välkött och rent och har tillgång till offentliga rum som är välkomnande, tillgängliga, levande och av hög kvalitet. Förutom de positiva resultaten från årets medborgarundersökning ser förvaltningen en ökning av beröm gällande parkdrift och underhåll samt genomförda investeringar. I samarbete med trafikkontoret har insatser för att minska problemen med skadedjur genomförts.

Invånare och besökare har haft inflytande över hur deras närmiljö utvecklas och vet hur de kan påverka beslut rörande utemiljöer. Dialogprocesser i olika omfattning har genomförts inom ramen för parkinvesteringarna Branten i Skärholmen, Sättradalsparken i Sättra och Bredängs spontanidrottsplats med positiva resultat både gällande kunskap till projekten och för invånarnas ägarskap över projekten och platserna. Under den första fasen av dialogprocessen kring Sättradalsparken har drygt sextio personer lämnat synpunkter och förslag på nya och befintliga funktioner i parken. Processen med att ta fram förslag för parken kommer att fortsätta 2019, och olika möjligheter för deltagande planeras inom ramen för detta. Dialog för utvecklingen av Bredängs spontanidrottsplats har skett genom fokusgrupper med unga tjejer som bor i Bredäng. Programhandlingar för Bredäng spontanidrottsplats är framtagna och byggnation planeras under våren 2019.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen genomför insatser för att minska problemen med skadedjur i området.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen initierar ett stadsodlingsprojekt för att öka engagemanget i det gemensamma offentliga rummet och få människor att mötas.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen samverkar med stadsbyggnadsnämnden, trafikenämnden och kulturnämnden i implementering av nytt skyltprogram som synliggör stadens mångfald och platser där viktiga personer har verkat.	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys Förvaltningen avvaktar att bli kontaktade av kulturnämnden kring denna fråga.			
 Förvaltningen verkar för att Skärholmens historia och nutid synliggörs, till exempel genom en utställning.	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys Förvaltningen påbörjade inom ramen för arbetet med Fokus Skärholmen en utredning kring möjligheterna att synliggöra Skärholmens historia och nutid genom en utställning. En mindre utställning visades i anslutning till firandet av Skärholmen 50 år, men ytterligare insatser planeras under 2019 i samarbete med Stadsmuséet			
 Medborgardialoger, med fokus på barn, unga och äldre, utförs i parkprojekt av olika omfattning och en ny medborgarbudgetprocess inleds. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män är trygga i stadsdelsnämndsområdets offentliga rum

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Känner samhörighet och möjlighet till delaktighet och inflytande i samhället vilket ökar den kollektiva förmågan för att delta och engagera sig i trygghetsfrågor
- Upplever att tryggheten ökar när insatser och investeringar i den fysiska miljön genomförs
- Upplever att de offentliga rummen är väl belysta
- Erbjuds att delta i medborgardialoger för ökad trygghet. Särskilt fokus läggs på kvinnors delaktighet i det offentliga rummet (LUP)

Övrigt:

- Det brottsförebyggande arbetet sker i samverkan med föreningar, polisen, fastighetsägare och andra lokala aktörer, bland annat genom det brottsförebyggande rådet (BRÅ)
- Trygghetsskapande arbete sker i samverkan inom ramen för LUP i bl a centrummiljöer genom platssamverkan mellan centrumägare, fastighetsägare, polis, SL, trafikkontoret, MTR, lokala skolor samt Fryshuset. (LUP)
- Förebyggande åtgärder mot våld, sexuella trakasserier, kriminella nätverk och våldsbejakande extremism vidtas särskilt
- Krisberedskapsövningar sker i samverkan med fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar samt externa aktörer beroende på övningens karaktär

Förväntat resultat

Minst 52 % upplever trygghet i den stadsdel där man bor

Minst 61% är nöjd med belysningen i den stadsdel man bor

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndens mål uppnås. Bedömningen grundas på att nämndindikatorn uppnås samt att samtliga aktiviteter som förvaltningen har rådighet över är genomförda.

Förvaltningen når samtliga förväntade resultat för nämndmålet. Flickor, pojkar, kvinnor och män känner en ökad samhörighet och möjlighet till delaktighet och inflytande framförallt i Vårberg som varit ett prioriterat område. Flickor, pojkar, kvinnor och män upplever också ökad trygghet och att de offentliga rummen är väl belysta.

Förvaltningen har under 2018 arbetat vidare med handlingsplanen mot våldsbejakande extremism. Utbildningar har genomförts för olika målgrupper och stadsövergripande rutiner har tagits fram. Styrgruppen för arbetet mot våldsbejakande extremism har träffats regelbundet under året och ett antal medarbetare har deltagit i internationella forum RAN (Racism Network).

Förvaltningen tog under 2018, tillsammans med polisen, fram en rutin för hantering av ärederapportering och städning kring olovliga bosättningar vilket lett till en mer effektiv process.

Representant från stadsdelsförvaltningen deltog i en referensgrupp till Trygghetskommissionen där frågan om felparkerade bilar varit ett av de teman som

diskuterats på en stadsövergripande nivå.

Arbete med att implementera nya regler för föreningsstöd fortlöpte under 2018 och under hösten gjordes en särskild utlysning av föreningsbidrag riktat till stöd för aktiviteter i Vårberg samt för kvinnors organisering. Totalt sökte 28 föreningar medel för 47 olika aktiviteter och av dessa beviljades 25 föreningar stöd för 38 olika aktiviteter.

Förvaltningen lyfte under 2018 frågan kring kameraövervakning hos stadsledningskontoret och avvaktar under 2019 svar kring alternativ för att komma vidare. Diskussioner kring kameraövervakning har också inletts med några fastighetsägare i området.

Uppnådda resultat

Förvaltningen ser en ökad nöjdhet med belysningen i stadsdelen där man bor från 61% år 2016 och 53% år 2017 till 64% år 2018 vilket är en försiktigt positiv utveckling över tid. Förvaltningen gör bedömningen att en långsam förbättring är rimlig att förvänta sig trots att frågan prioriteras högt. Långsiktighet i stadens trygghetsskapande insatser tillsammans med samverkan med andra aktörer är nyckelfaktorer i detta arbete.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Andelen nöjda med belysningen i stadsdelen man bor i	64 %					61 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen bidrar med kunskap om trygghetsaspekter ur ett lokalt perspektiv i Fokus Skärholmen. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen genomför kris- och beredskapsövningar.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen genomför tillsyn av försäljning av e-cigarettor.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen implementerar handlingsplanen mot våldsbejakande extremism och skapar en styrgrupp för arbetet.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen kommer att utveckla samarbetet med de kommunala bostadsbolagen Stockholmshem och Svenska bostäder samt andra fastighetsägare i Skärholmens stadsdelsnäringsområde, kring trygghet och belysning. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen ska, i samarbete, med trafikkontoret och polis minska problemet med felparkerade och trasiga bilar samt olagliga bosättningar.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen ska, i samarbete, med trafikkontoret och polisen utreda behovet om kameraövervakning på otrygga platser.	2018-01-01	2019-12-31	
 Förvaltningen säkerställer att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till någon aktör som uppmuntrar till eller möjliggör våldsbejakande extremism.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen undersöker möjligheten att starta upp s k hälsogrupper där t ex löpning skulle kunna kombineras med nattvandring.	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys Denna aktivitet har genomförts som två separata aktiviteter. Medborgarvårdarna har under hösten utrett förutsättningarna för att starta upp nattvandring i Vårberg och tagit fram en rapport med förslag på möjliga vägar framåt. Medborgarvårdarna har, vid framtagandet av rapporten, bland annat besökt Botkyrka kommun och föreningen Kvinnokraft Fittja för att inhämta deras			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
erfarenheter av att stötta kvinnor som nattvandrar. Därtill har de kartlagt den nattvandring som tidigare har skett i Vårberg samt identifierat ett antal kvinnor och föreningar som har ett intresse av att framgent bedriva nattvandring i Vårberg. En utmaning för förvaltningen är att hitta ett sätt att stötta nattvandringsverksamhet genom till exempel lokal, försäkring eller ekonomiskt stöd samt att skapa så bra förutsättningar som möjligt för en nattvandringsverksamhet i Vårberg som är hållbar över tid. Förvaltningen har också undersökt möjligheterna till ett samarbete med löparakademin gällande löpträning för kvinnor, vilket inte varit möjligt under 2018.			
✓ Medborgardialog för ökad trygghet genomförs. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
✓ Medborgarmötena utvecklas för att öka delaktigheten hos invånarna i samarbete med BRÅ och demokratiberedningen	2018-01-01	2018-12-31	
✓ Medborgarvårdarna i Vårberg och Sättra ökar engagemanget bland de boende och stärker kommunikationen mellan de boende och förvaltningens verksamheter.	2018-01-01	2018-12-31	
✓ Samverkansöverenskommelsen med polisen och andra aktörer revideras och genomförande av överenskommelsens aktiviteter fortsätter.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

● Uppfylles helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Bedömningen grundas på att det arbete som förvaltningen har bedrivit under året har fortlöpt enligt planering. Förvaltningen öppnar tre nya bostäder för målgrupperna inom LSS och socialpsykiatri under 2019 och inom ramen för Fokus Skärholmen bidrar förvaltningen till att säkerställa ett socialt hållbart bostadsbyggande. Underliggande nämndmål har också uppnåtts.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån en fortsatt medverkan inom projektet Fokus Skärholmen. Ett nära samarbete mellan stadsdelsförvaltningen, berörda fackförvaltningar och byggaktörer har lett till ett löpande kunskapsutbyte. Dialog och kommunikation har synkroniserats under namnet Fokus Skärholmen och intresset för Fokus Skärholmen och hur projektet arbetar med social hållbarhet är stort och förfrågningar om presentationer och studiebesök blir allt fler. Minst 16 föredrag har hållits för kommuner, myndigheter, organisationer, fastighetsbolag med flera. Inom ramen för Fokus Skärholmen pågår också ett antal forskningsprojekt, bland annat kring hållbar stadsutveckling, resurseffektivitet under byggskedet i stadsutvecklingsprojekt samt kunskapsbyggande kring byggemenskaper.

Projektgruppen har tagit fram ett hållbarhetsprogram med projektmål och förslag till uppföljningsmål, samt deltagit i en kartläggning om hur socialt hållbar stadsutveckling i Stockholms stad leder till minskad segregation i ett projekt finansierat med medel från Delegationen mot segregation (Delmos). Arbetet kring både förskoleplanering och medverkande vid projekt som innehåller bostäder för målgruppen inom socialpsykiatri och LSS har fortlöpt inom ramen för projektens detaljplanering. Förvaltningen verkar för att dessa former för samverkan inom stadsutvecklingen ska bidra till mer jämlika levnadsförutsättningar för invånarna i Skärholmen.

Uppnådda resultat

Under året har inga bostäder med särskild service färdigställts i stadsdelsnämndsområdet vilket heller inte förväntades. Nybyggnationen av de planerade service- och gruppboendena har dock fortlopt enligt plan. Förvaltningen har tre pågående projekt som innehåller bostäder för målgrupper inom LSS och socialpsykiatri. Projekten omfattar en gruppboende med sex platser, en serviceboende med 12 platser samt 10 träningslägenheter. Uppstart och inflyttning sker under 2019.

Goda exempel

Ökat inflytande för invånarna i samrådsprocesser

Genom att kombinera det lagstadgade samrådsförfarandet som är stadsbyggnadskontorets ansvar, med lokala aktiviteter, som till exempel torsdagsklubben, har invånarnas möjlighet att få kännedom om kommande exploateringar och att lämna sina synpunkter eller på annat sätt uttrycka sin åsikt stärkts, framförallt i Vårberg.

Samverkan mellan byggaktörer och lokala civilsamhället

Inom ramen för Fokus Skärholmen har så kallade frukostmöten ordnats, där byggaktörer som är aktuella inom projektet har fått möjlighet att träffa lokala aktörer och få insyn i projekt och aktiviteter som pågår i stadsdelsnämndsområdet, med syfte att öka aktörernas kunskap om området, men också möjliggöra för samarbeten mellan till exempel byggaktörer och föreningsliv, jobbtorg eller kulturaktörer.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0					0	tas fram av nämnden	2018

Nämndmål:

Bostadsbyggandet bidrar till jämlika levnadsförutsättningar för kvinnor och män, oavsett funktionalitet och ålder

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Har likvärdiga förutsättningar att erhålla bostad och har tillgång till ett varierat utbud av bostadsalternativ

Övrigt:

- Bostadsbyggandet i stadsdelsnämndsområdet präglas av socialt hållbar stadsutveckling. Samverkan i planeringen och dialoger med invånare om det lokala behovet bidrar till utjämning av skillnader mellan stadsdelsnämndsområdet och andra delar av staden.

Förväntat resultat

Minst 3 stycken pågående projekt som innehåller bostäder för målgruppen inom socialpsykiatri och LSS

Förvaltningen utvecklar arbetet med socialt hållbar stadsutveckling

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås helt utifrån att indikatorn kopplad till målet uppnås samt att fem av sex aktiviteter är genomförda utan avvikelser.

Förvaltningen har under året utvecklat arbetet med social hållbarhet genom att identifiera och bidra med kunskap om lokala förutsättningar och behov i planprocessen samt i dialogen med byggaktörer. Exempel på det är behovet av bostäder med fler rum samt underlag för utveckling av park- och naturmiljö i anslutning till nybyggnation. Ett starkt fokus på näringslivsutveckling och fler arbetstillfällen när Skärholmen växer har initierats under året och det arbetet kommer att utvecklas under 2019.

Uppnådda resultat

Förvaltningen har tre pågående projekt som innehåller bostäder för målgruppen inom socialpsykiatri och LSS. De pågående projekten på Vita liljans väg i Bredäng och Bredängs allé samt gruppboenden Torvsätra fortlöper enligt planering. Torvsättras sex lägenheter är klara för inflytt under första kvartalet 2019. Servicebostaden på Vita liljans väg som omfattar 12 lägenheter planeras stå färdigt under andra halvan av 2019. De sju bostäderna på Bredängs allé har försenats men bör vara klara för inflytt under första halvåret 2019.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal pågående projekt som innehåller bostäder för målgruppen inom socialpsykiatri och LSS	3					3		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen bidrar till effektiva processer i bostadsbyggandet samt att samhällsservice planeras i tidiga skeden inom ramen för Fokus Skärholmen.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen genomför workshop/dialog i samarbete med rådet för funktionshinderfrågor och boende i stadsdelsförvaltningens egen regi verksamheter kring framtidens LSS-boende.	2017-01-01	2019-12-31	
 Förvaltningen lyfter frågan om miljöbyggnadscertifiering i Fokus Skärholmen.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utreder, där det inte är lämpligt med standardförskola, möjligheten till att bygga en förskola i trä.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar arbetet med socialt hållbar stadsutveckling inom Fokus Skärholmen. Samverkan med byggaktörer kring gemensamma målsättningar och initiativ fortsätter.	2018-01-01	2018-12-31	
 Som komplement till gruppboenden möjliggörs lösningar utifrån brukarens situation och behov, till exempel genom eget boende. Möjligheterna till detta utreds genom kartläggning av behovet hos personer som bor i gruppboende enligt LSS.	2017-01-01	2018-12-31	Avvikelse

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys Förvaltningen har beslutat att avvakta med kartläggningen av möjligheter för boendelösningar hos personer som bor i gruppboende enligt LSS. I förvaltningens LSS-bostäder i egen regi har det under året varit en omsättning på boendeplatser. Ett samarbete med Beställarenheten har också inletts och sammantaget har detta inneburit att den kartläggning som planerades för 2017 inte bedömts som nödvändig.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Bedömningen grundas på att KF-indikatorn är uppnådd, resultatet på 74,6 % har rundats upp till 75 % vilket innebär att årsmålet uppnås.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att andelen flickor fortsätter att öka inom fritidsverksamheten, från 40 % 2016, 45,5 % 2017 till 47,6 % 2018.

Förvaltningen gör antagandet att ökningen är ett resultat av de riktade satsningar som gjorts. Dans är fortsatt en aktivitet som lockar många flickor men även ett stort antal pojkar.

Fritidsledarna har genomfört workshops i olika dansstilar samt erbjudit gruppträning och individuell träning. Fritidsverksamheten har även haft ett lyckat samarbete med skolan och idrottsförvaltningen i att erbjuda dans i skollokaler. Förvaltningen fortsätter att utveckla verksamheten och utbudet av aktiviteter på de fyra aktivitetscenter för äldre kvinnor och män. Aktivitetsprogrammen för verksamheterna har under 2018 omfattat dels regelbundna aktiviteter så som sittgymnastik, bingo och caféverksamhet, dels större aktiviteter som löpartävlingen Veteranloppet samt en dygnskräslning för äldre och deras anhöriga.

127-festivalen pågick under sex veckor i somras och lockade många besökare, även om antalet var färre än förra året. En möjlig orsak kan vara det varma och soliga vädret där många valde att besöka badplatserna istället för festivalen.

Förvaltningen har under 2018 utökat sitt arbete för att underhålla och utveckla utbudet av funktioner för spontanidrottande i sina utemiljöer i nära samarbete med olika idrottsföreningar som är aktiva och välkända i området. År 2018 fick medborgarna tillgång till ny upprustning som hammockar, ett klätterställe och en ramp för tillgängligåtkomst till badet. Under året upprustades också befintlig anläggning i badet.

Uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår årsmålet om andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter. Resultatet på 74,6 % har rundats upp till 75 % vilket innebär att årsmålet uppnås. Förvaltningen gör antagandet att detta utfall hänger ihop med de resultat som syns i fritidsverksamhetens brukarundersökning och medborgarundersökningen. Besökare av fritidsverksamheten vet i stor utsträckning hur de kan påverka verksamhetens innehåll och invånarna anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott i stadsdelsnämndsområdet.

Goda exempel

Dansbandsveckan

Inom verksamhetsområde funktionsnedsättning har brukare från fyra olika LSS-bostäder från olika enheter tillsammans åkt till dansbandsveckan i Malung i sommar. Idéen till resan föddes när en brukar sa "jag vill dansa i sommar". Verksamhetens medarbetare spred frågan till flera verksamheter och hjälpte till att förverkliga önskan som visade sig finnas hos fler.

Framtidens förmågor

Fritidsverksamheten har startat projektet Framtidens förmågor som innefattar mellanstadieelever i stadsdelsnämndsområdet. Projektets syfte är att stärka ungas självkänsla, motivation och hopp om framtiden och därigenom minska rekryteringen till kriminella nätverk. Målet är att de unga ska få en större förståelse för konsekvenser och ökad respekt för sig själv och andra. Projektet syftar även till att knyta deltagarna till någon fritidssysselsättning. Två grupper har startats upp i Bredäng – en i Slättgårdsskolan och en i Bredängskolan. Grupperna har träffats en gång i veckan och tillsammans har de behandlat teman som normer, våld och framtid samt varvat träffarna med aktiviteter och utflykter både inom och utanför stadsdelsnämndsområdet.

Dialog kring spontana idrottsplatser

Under våren utvecklade förvaltningen ett dialogarbete kring spontana idrottsplatser vid Bredängs bollplan med särskild fokus på flickors behov. En referensgrupp med flickor mellan 12 till 15 år, föreningar och landskapsarkitekter träffades vid fem tillfällen vilket resulterade i ett förslag med flera nya funktioner för spontanidrott och möten. Programhandlingar för projektet togs fram under hösten 2018. Temat för parken är "hopp och studs" och den innefattar nu nya funktionsytor som bland annat parkour, kreativ löparbana, studsmattor och nya sittplatser. Genomförandet av projektet planeras under våren 2019.

Sommarverksamheten

Under sommaren var det många besökare på Sättrastrandsbadet och fritidsverksamheten var på plats med aktivitetsmaterial, kanoter, ansiktsmålning, danskurser och dj-kurser. Det organiserades även tre seglingar för unga som var mycket uppskattade.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen har under våren 2018 genomfört en enkätstudie för att ta reda på hur ungdomar vill att deras fritidsverksamhet ska vara utformad. Enkäten presenterades personligen på plats i grundskolor, Ungdomens hus och Träffpunkter för att säkerställa en hög svarsfrekvens. En enkät skickades även via mail till stadsdelens feriearbetande ungdomar. Undersökningen visade att det är marginellt fler pojkar som besöker fritidsverksamheten. Pojkarna går främst dit för att träffa vänner medan flickorna anger att de inte har någon annanstans att vara. Det är en större andel flickor än pojkar som anger att de inte känner till vilka fritidsaktiviteter som erbjuds i närområdet. Flickor efterfrågar mer aktiviteter för enbart flickor. Forskningen visar att riktade aktiviteter för flickor ger resultat i ett ökat besökarantal. Det bekräftas av fritidsverksamheten där den riktade satsningen på dans ökat andelen besökande flickor.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	--------------------	-------------------------	--------------------------	---------------	--------	-------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	74,6 %	76 %	74,2 %	78,3 %		75 %	79 %	2018
Analys Utfallet för 2018 är några procentenheter lägre mot föregående år, samtidigt är det ett större antal ungdomar som besvarat enkäten. I 2018 års resultat ingår dock inte gymnasieungdomarna utan enbart ungdomar i årskurs fem och åtta. Minskningen kommer främst av att ungdomar i årskurs fem är mindre nöjda med stadsdelsnämndsområdets utbud av aktiviteter. Åtgärdsplan Förvaltningen för en dialog om resultatet med fritidsverksamheten och ser till att verksamheten fortsätter arbetet med att öka ungdomars delaktighet i planeringen av aktiviteter.								

Nämndmål:

Det finns ett utvecklat och varierat utbud av fritidsaktiviteter för flickor, pojkar kvinnor och män

 Uppfylles helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Har möjlighet till en meningsfull fritid och kunskap om vilket utbud som erbjuds. Personer med funktionsnedsättning erbjuds riktade insatser utifrån behov. Under loven finns möjlighet att ta del av riktade och konstadsfria aktiviteter utifrån egna önskemål. Utbudet för unga attraherar flickor och pojkar med ett särskilt fokus på flickors önskemål och behov. (LUP)
- Har lätt att använda spontanidrottsplatser. De fungerar som mötesplatser för barn och unga där ett jämställt och jämlikt idrottande kan utövas. (LUP)
- Som besöker mötesplatser, aktivitetscenter, parklekar och träffpunkter får möjlighet att ta del av kulturupplevelser och aktiviteter utifrån sina intressen och behov

Övrigt:

- Samarbete med civilsamhället fortsätter. Demokratisamordnarens uppdrag leder till att föreningar får stöd och att deras kraft tas tillvara. Förvaltningen stödjer arbetet för att etablera föreningsdrivna samlingslokaler. (LUP)

Förväntat resultat

Minst 75 % av ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter.

Minst 85 % av besökarna av fritidsverksamheten känner till hur de kan vara med och påverka vilka aktiviteter som erbjuds

Minst 85 % av besökarna i förvaltningens aktivitetscenter för äldre är nöjda med utbudet av aktiviteter

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås helt. Fyra av fem indikatorer uppnås och en indikator uppnås delvis.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att verksamheterna fortsatt utveckla besökarnas delaktighet. Fritidsverksamheten fokuserar på att besökarna i större grad skall vara med och planera, delta vid genomförande, samt utvärdera aktiviteter. Att vara delaktig, påverka sin egen fritid och växa genom ansvar samt att vuxna tror på den ungas förmåga är komponenter som ökar känslan av sammanhang och meningsfullhet, vilket ökar känslan av en meningsfull fritid. Ledarnas roll har varit att vara goda förebilder, stödja, uppmuntra och ge kunskap och skapa goda förutsättningar för ungdomsdrivna aktiviteter. Fritidsverksamheten ser att sociala medier har varit den viktigaste kanalen för att synliggöra ungas delaktighet och inspirera fler.

Förvaltningen har under året arbetat med att utveckla verksamheten på de aktivitetscenter för äldre som övertogs i förvaltningens regi under hösten 2017. Förvaltningen har också öppnat ett fjärde aktivitetscenter i stadsdelen Sättra. För att öka nöjdheten och besökarnas delaktighet inom aktivitetscentren för äldre införs under 2019 trivselsråd inom alla verksamheter.

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålet om andel besökare av fritidsverksamheten som känner till hur de kan vara med och påverka vilka aktiviteter som erbjuds. 85 % av besökarna har deltagit i något forum för inflytande vilket kan bidra till god kännedom om hur man kan vara med och påverka vad som erbjuds.

Förvaltningen når årsmålet om andel besökare på sommarfestivalen (127-festivalen) som upplever att festivalen är en trygg plats att besöka. 127-festivalen är en festival av och för barn och ungdomar där barns perspektiv är i centrum. Detta bedöms vara en framgångsfaktor i arbetet med att skapa en miljö där besökarna upplever att festivalen är en trygg plats att besöka.

Förvaltningen når årsmålet om andel besökare, barn och vuxna, som är nöjda med parklekarnas verksamhet. Mätningen bekräftas av resultaten från den årliga trivselenkäten. Där uppger 87 % av tjejerna och 84% av killarna att de är mycket nöjda med verksamhetens utbud av aktiviteter. I trivselenkäten anger även 98 % av parklekens besökare att de känner till hur de kan vara med och påverka vilka aktiviteter som erbjuds, vilket kan vara en möjlig förklaring till att indikatorn uppnås.

Förvaltningen når årsmålet om andel invånare som anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott, som tex motionsspår, bollplaner och öppna parkytor med ett utfall på 86% i jämförelsetill år 2016 med 79% och 2017 med 77%. Förvaltningen gör antagandet att en kontinuerlig dialog med medborgare samt ett gott samarbete med föreningar har bidragit till resultatet.

Förvaltningen når årsmålet med 80% av personal i fritidsverksamheten som har kompetens inom genus och normkritik. Fritidsverksamheten har genomfört flera kompetensutvecklingssatsningar under året, bland annat tillsammans med föreläsare från RFSU, Origo och Män för jämställdhet.

Delvis uppnådda resultat

Förvaltningen når delvis årsmålet om andel besökare i förvaltningens aktivitetscenter för äldre

som är nöjda med utbudet av aktiviteter. Sedan oktober 2017 har det tillkommit tre aktivitetscenter i stadsdelsnämndsområdet, två i nära anknytning till seniorboendet i Skärholmen och ett aktivitetscenter på Sättra vård- och omsorgsboende i nära anknytning till Malsättra seniorboende. Mätningen av nöjdheten görs med en enkät till besökarna på aktivitetscentren. I analysen av resultaten kan förvaltningen konstatera att nöjdheten är lägre hos de besökare som deltar i verksamheten på de aktivitetscenter som förvaltningen övertog under 2017. Förvaltningen gör antagandet att de förändringar som övertagandet innebar för verksamheten har haft påverkan på nöjdheten med utbudet av aktiviteter. Ett trivselråd/brukarforum införs på alla verksamheter för att ta reda på vad besökarna vill ha samt för att öka besökarnas inflytande i verksamheterna. Förvaltningen ser också goda möjligheter till att samordna genomförandet av aktiviteter mellan aktivitetscentren och på så sätt utveckla aktivitetsutbudet framöver.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel besökare av fritidsverksamheten som känner till hur de kan vara med och påverka vilka aktiviteter som erbjuds	95 %	94 %	96 %	86 %		85 %		2018
 ♀ Andel besökare i förvaltningens aktivitetscenter för äldre som är nöjda med utbudet av aktiviteter	76 %			96 %		85 %		2018
Analys På grund av för få svarande män finns inget utfall för respektive kön. Verksamheten har inte nått sitt förväntade resultat. Sedan oktober 2017 har det tillkommit tre aktivitetscenter i stadsdelsnämndsområdet, två i nära anknytning till seniorboendet i Skärholmen och ett aktivitetscenter på Sättra vård- och omsorgsboende i nära anknytning till Malsättra seniorboende. Förvaltningen gör antagandet att utökningen av verksamheterna påverkat nöjdheten med utbudet av aktiviteter. Det har tillkommit fler nya besökare som haft olika önskemål och förväntningar gällande utbudet av aktiviteter som verksamheten haft svårt att tillgodose i en uppstartsfas. Åtgärdsplan Ett trivselråd/brukarforum införs på alla verksamheter för att ta reda på vad besökarna vill ha samt för att öka besökarnas inflytande i verksamheterna.								
 ♀ Andel besökare på sommarfestivalen (127-festivalen) som upplever att festivalen är en trygg plats att besöka.	87 %					80 %		2018
Analys Förvaltningen saknar resultat uppdelat på kön.								
 Andel besökare, barn och vuxna, som är nöjda med parklekarnas verksamhet	86,18 %					80 %		VB 2018
 ♀ Andel invånare som anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott, som tex motionsspår, bollplaner och öppna parktyr	86,87 %					80 %		2018
Analys Förvaltningen saknar resultat uppdelat på kön.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personal i fritidsverksamheten som har kompetens inom genus och normkritik	80 %			90 %		80 %		2018
Analys Förvaltningen saknar resultat uppdelat på kön.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 127-festivalen genomförs i samarbete med föreningslivet och genom ett IOP-avtal (idéburet offentligt partnerskap) med JKS-basket	2018-01-01	2018-12-31	
 Fokusgrupper med unga tjejer genomförs i planeringsprocessen av nya parker och spontanidrottsplatser.	2017-01-01	2018-12-31	
 Fritidsverksamheten arbetar för ett utvecklat jämställdhetsarbete och att unga HBTQ-personer känner sig välkomna till fritidsverksamheten	2018-01-01	2018-12-31	
 Förskolorna organiserar olika fysiska prova på aktiviteter för flickor och pojkar i samarbete med Idrottsförvaltningen som tillhandahåller lokaler i syfte att skapa ett tidigt intresse	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen erbjuder flickor och pojkar med funktionsnedsättning aktiviteter	2015-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen implementerar nya riktlinjer för föreningsbidrag.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen tillsammans med kultur- och idrottsförvaltningarna kartlägger förutsättningarna för ett allaktivitetshus i stadsdelsnämndsområdet. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen verkar för att fler flickor och pojkar deltar på sommarkollo	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningens samarbete med idrottsförvaltningen stärks ytterligare för att flickor och pojkar ska öka sitt engagemang i olika idrottsaktiviteter (LUP)	2017-01-01	2018-12-31	
 Gratis simundervisning kommer att erbjudas i Skärholmens sim- och idrottshall under sommaren i samverkan med idrottsförvaltningen (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
 Idrottsförvaltningen kommer att skapa möjlighet för drop in-fotboll för ungdomar där delar av verksamheten är särskilt riktad mot flickor i samarbete med förvaltningen (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
 Idrottsförvaltningen kommer att utreda möjligheten att öppna vissa tider i Bredängsbadet för ungdomsverksamheter knutna till förvaltningen (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
 Idrottsförvaltningen kommer i samarbete med Stockholms idrottsförbund erbjuda föreningar i området utbildning i att leda verksamhet för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet delvis uppnås. Bedömningen grundas på att KF-indikatorn delvis är uppnådd samt att underliggande nämndmål och nämndindikatorer är delvis uppnådda. Aktiviteterna är genomförda.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att professionell kultur och eget skapande erbjuds i förvaltningens förskolor, öppna förskolor, parklekar, fritidsgårdar och olika boendeformer i förvaltningens egen regi. Kultursekreteraren har under året bjudit in barn och pedagoger till att delta i ett brett utbud av föreställningar. Samtliga pedagoger har efter föreställningens slut fått en upplevelseenkät som utvärderar vad föreställningen har gett samt vilka önskemål som finns för kommande kulturupplevelser. Förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi, Sätra vård- och omsorgsboende erbjuder de boende olika kulturella aktiviteter varje vecka i form av främst musik och sång. För att öka de boendes möjligheter till kultur och skapande anpassat utifrån individuell förmåga har verksamheten satsat på olika digitala aktivitetsmaterial, bland annat Tovertafel som består av ett antal interaktiva spel som är tänkt att bryta dementa brukares passivitet genom att stimulera både fysisk och kognitiv aktivitet samt uppmuntra social interaktion.

På förvaltningen LSS-bostäder i egen regi har brukarna bland annat deltagit i gemensamma danskvällar, åkt på dansbandsvecka och erbjudits högläsning utifrån egen förmåga.

Delvis uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår delvis årsmålet med att 75 % andel ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter. Utfallet för 2018 är 68,9 % vilket är några procentenheter lägre mot föregående år samtidigt som ett större antal ungdomar har besvarat enkäten. I 2018 års resultat ingår dock inte gymnasieungdomarna utan enbart ungdomar i årskurs fem och åtta. Minskningen av årets resultat kommer främst från en minskad nöjdhet hos eleverna i årskurs åtta.

Goda exempel

Rytmikpedagog

Som ett komplement i pedagogernas fortbildning med ElSistema har en rytmikpedagog besökt förskolorna och tillsammans har de skapat musik. Bland annat har de tillsammans provat att hitta rätta toner, sjunga starkt och svagt samt känna dynamiken när många sjunger. För att alla barn ska kunna delta utifrån sina förutsättningar används tecken som stöd i musiken vilket har skapat mer uppmärksamhet bland barnen och förstärkt det verbala språket. En ytterligare effekt av rytmikpedagogens arbete är att instrument används mer spontant och finns tillgängligt för barnen på förskolorna.

Konstexpressen

En förskoleenhet har under hösten påbörjat ett samarbete med Nationalmuseet och föreningen Artikel 31. Föreningen arbetar utifrån barnkonventionens artikel 31 som handlar om barns rätt att aktivt delta och utöva kultur i samhället. Samarbetet är ett pilotprojekt som pågår i tre år med syfte att fyraåringar ska få möta konst på olika sätt med berättandet i fokus, vilket kompletterar förskolans språkutvecklingsarbete. I projektet deltar även fyra grundskolor i stadsdelen, då med elever från årskurs 2 och 5 vilket över tid innebär att förskolebarn kan komma att möta projektet i skolan. Under hösten har förskolebarnen, i mindre grupper, besökt Nationalmuseet tillsammans med konstpedagoger. Besöken har varit uppskattade av såväl

barn som förskolans pedagoger.

Jämställdhetsanalys

En högre andel flickor (76 %) än pojkar (68 %) inom förskolan har sett de teaterföreställningar som stadsdelens kultursekreterare köper in. Skillnaderna behöver analyseras närmare inom respektive förskola för att kunna utläsa eventuella orsaker till resultaten. Utvärderingar som gjorts av personal visar att de önskar föreställningar med färre barn i publiken för att underlätta för de barn som behöver extra stöd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	68,9 %	68,7 %	69,9 %	78,2 %		75 %	74 %	2018
Analys Utfallet för 2018 är några procentenheter lägre mot föregående år, samtidigt är det ett större antal ungdomar som besvarat enkäten. I 2018 års resultat ingår dock inte gymnasieungdomarna utan enbart ungdomar i årskurs fem och åtta. Minskningen av årets resultat kommer främst från en minskad nöjdhet hos eleverna i årskurs åtta.								
Åtgärdsplan Förvaltningen för en dialog om resultatet med fritidsverksamheten och ser till att verksamheten fortsätter arbetet med att öka ungdomars delaktighet i planeringen av aktiviteter.								

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Har tillgång till professionell kultur och eget skapande i förskolor, öppna förskolor, parklekar, fritidsgårdar och olika boendeformer i förvaltningens regi.
- Kan påverka och vara delaktiga i kulturella aktiviteter. Det lokala kulturlivet främjas och speglar den mångfald som finns i stadsdelsnämndsområdet såväl som i staden. (LUP)

Flickor och pojkar:

- Uppmuntras till fysisk aktivitet genom musik, tex El Sistema, och rörelse på förskolor, öppna förskolor, parklekar och fritidsgårdar. (LUP)
- Styr utbudet av olika former av kultur, eget skapande och kulturevenemang i förskolan och i fritidsverksamheten utifrån sina egna intressen och behov. Utbudet av kulturaktiviteter för personer med funktionsnedsättning ökar utifrån deras behov och önskemål.
- Samarbetet mellan förvaltningen, utbildningsförvaltningen, kulturskolan, idrottsförvaltningen och andra aktörer i stadsdelsnämndsområdet fortsätter att förstärkas kring att nå fler barn och unga. (LUP)

Förväntat resultat

Minst 75 % av ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter

Minst 83 % av vårdnadshavarna upplever att barnen på förskolan får ta del av olika sorters kulturutbud

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås delvis. Bedömningen grundas på att samtliga indikatorer är delvis uppnådda samt att alla aktiviteter är genomförda.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att resultatet från förskoleundersökningen visar att den kulturverksamhet som erbjuds barnen behöver förtydligas för vårdnadshavarna. Förskolorna har fortsatt sitt arbete med att förtydliga vad olika sorters kulturutbud innebär och vad barnen får ta del av. Kulturutbudet består av tre delar; kultur av/ med/ för barn som står beskrivet i "Kultur i ögonhöjd". Kultur för barn innebär bland annat teaterbesök. Kultur av barn innebär olika former av skapande. Kultur med barn innebär bland annat högläsning.

Förvaltningen har också fortsatt sitt arbete med att tillgängliggöra kulturverksamhet i Vårberg centrum med fokus på att attrahera kvinnor och barn samt att stärka den kollektiva förmågan i området. Inom ramen för kulturprogrammet Torsdagsklubben som beskrivs närmare under målet 4.7 genomförde förvaltningen elva workshoppar med tema Vårbergsväxthus med kring 60 besökare per tillfälle där invånarna fick utifrån inspiration från gamla bilder på Vårbergs centrum, skapa ett växthus, pyssla och fira högtider tillsammans.

Delvis uppnådda resultat

Förvaltningen når delvis målet gällande antalet nyttjade teaterbesök som har förmedlas genom kultureksekreteraren. Under året har utbudet av föreställningar varit stort och några förskolor valde bort någon föreställning, det skedde även krockar med utbildningar för personal. Skillnaderna behöver analyseras närmare inom respektive förskola för att kunna utläsa eventuella orsaker till resultaten. Utvärderingar som gjorts av personal visar att de önskar föreställningar med färre barn i publiken för att underlätta för de barn som behöver extra stöd. Inför nästa år väljer kultureksekreteraren ett mindre grundutbud men säkerställer att samtliga barn får ta del av det som erbjuds. Personalen ska även ge snabb återkoppling till kultureksekreteraren vid frånvaro eller dubbelbokning i kalendern. Kultureksekreteraren ser över platsantalet på föreställningar och möjliggör för mindre grupper att delta.

Förvaltningen når delvis målet gällande andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan får ta del av olika sorters kulturutbud. 7 av 24 förskolor når årsmålet. Förskolorna har inte nått ut till vårdnadshavare med vilket kulturutbud som barnen tar del av. Stadsdelens resultat på 77 % ligger dock fortsatt högre än resultatet totalt för staden som är 66 %. Förskoleundersökningen följs upp under hösten med vårdnadshavare på respektive förskola där förväntningar kring vad kultur innebär behöver lyftas. Kultur av barn, för barn och med barn innebär allt från barnens eget skapande i förskolornas ateljéer, barns lek, berättande, besöka bibliotek, till att uppleva professionella teaterföreställningar.

Förvaltningen når delvis målet gällande andelen vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former (lek, bild,

rörelse, sång och musik, dans och drama). 8 av 24 förskolor uppnår årsmålet. Förvaltningen gör antagandet att den verksamheten som erbjuds barnen behöver förtydligas mot vårdnadshavarna. Att sprida goda exempel inom enheterna kring förskolors olika skapande miljöer är ett pågående utvecklingsarbete. Pedagogerna arbetar med att iordningställa miljöer där skapandematerial finns tillgängligt under hela dagen, i organiserad form och spontant.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel nyttjade teaterbesök förmedlade genom kultursekreteraren (kulanpremien)	74,14 %	68 %	76 %			80 %		2018
Analys Förvaltningen når inte målet gällande antalet nyttjade teaterbesök som har förmedlas genom kultursekreteraren. Under året har utbudet av föreställningar varit stort och några förskolor valde bort någon föreställning, det skedde även krockar med utbildningar för personal. Högre andel flickor än pojkar har sett föreställningarna. Skillnaderna behöver analyseras närmare inom respektive förskola för att kunna utläsa eventuella orsaker till resultaten. Utvärderingar som gjorts av personal visar att de önskar föreställningar med färre barn i publiken för att underlätta för de barn som behöver extra stöd. Åtgärdsplan Inför nästa år väljer kultursekreteraren ett mindre grundutbud men säkerställer att samtliga barn får ta del av det som erbjuds. Personalen ska även ge snabb återkoppling till kultursekreteraren vid frånvaro eller dubbelbokning i kalendern. Kultursekreteraren ser över platsantalet på föreställningar och möjliggör för mindre grupper att delta.								
  Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan får ta del av olika sorters kulturutbud	77 %	77 %	77 %	82 %		83 %		2018
Analys 7 av 24 förskolor når årsmålet. Förskolorna har inte nått ut till vårdnadshavare med vilket kulturutbud som barnen tar del av. Förvaltningens resultat på 77 % ligger dock fortsatt högre än resultatet totalt för staden som är 66 %. Endast en stadsdel har högre resultat än förvaltningens förskolor. Åtgärdsplan Brukarenkäten följs upp under hösten med vårdnadshavare på respektive förskola där förväntningar kring vad kultur innebär behöver lyftas. Kultur av barn, för barn och med barn innebär allt från barnens eget skapande i förskolornas ateljéer, barns lek, berättande, besöka bibliotek, till att uppleva professionella teaterföreställningar.								
  Andelen vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former (lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama).	85 %	85 %	85 %			88 %		2018
Analys 8 av 24 förskolor uppnår årsmålet. Förvaltningen gör antagandet att den verksamheten som erbjuds barnen behöver förtydligas mot vårdnadshavarna. Åtgärdsplan Att sprida goda exempel inom enheterna kring förskolors olika skapande miljöer är ett pågående utvecklingsarbete. Pedagogerna arbetar med att iordningsställa miljöer där skapandematerial finns tillgängligt under hela dagen, i organiserad form och spontant.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 För att fler flickor och pojkar ska få ett ökat intresse och kunskap om kulturutbudet samarbetar förvaltningen med kulturförvaltningen. (LUP)	2017-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förskolorna samarbetar regelbundet med rytmikpedagog	2018-01-01	2018-12-31	
✓ Förvaltningen fortsätter att utveckla det lokala kulturarbetet med kultursekreteraren som samordnade funktion	2018-01-01	2018-12-31	
✓ Förvaltningen undersöker möjligheten till bibliotek eller annan mötesplats i Vårberg. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
✓ Kulturförvaltningen satsar på biblioteket Punkt127 i Bredäng i arbetet med att locka flera unga pojkar att läsa och låna böcker som en del i det läsfrämjande arbetet. Medarbetare på kulturförvaltningen arbetar också med att attrahera yngre barn att låna medier och engagera sig i verksamhetsinnehållet (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
✓ Samtliga mötesplatser, parklekar och träffpunkter inom stadsdelsnämndsområdet erbjuder professionella kulturupplevelser för sina besökare	2017-01-01	2018-12-31	
✓ Under året fortsätter samarbetet med kulturskolan och idrottsförvaltningen med att erbjuda danskurser i Skärholmens sim- och idrottshall (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen baseras på att resultatet för tre av de sex KF-indikatorerna uppnår årsmålet med god marginal för samtliga av förvaltningens äldreomsorgsverksamheter i egen regi.

Förvaltningen har i sin bedömning konstaterat att utfallet på KF-indikatorerna visar resultaten för samtliga äldre med beslut om insats från Skärholmens stadsdelsnämnd. Alla dessa har inte valt förvaltningens egen regi men konstaterar att resultaten för den egna regin, där förvaltningen har rådighet, uppnår årsmålen och på flera indikatorer ökat sina resultat. Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som upplever att de har förtroende för personalen uppgår till 88 % vilket är högre än enhetens årsmål och en höjning från 2017 med 7 %. Det är också 6 % högre än genomsnittet i staden. Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som är nöjda med de aktiviteter som erbjuds uppgår till 74 % vilket var enhetens årsmål och 9 % högre än genomsnittet i staden.

Förvaltningens dagverksamhet samt vård- och omsorgsboende i egen regi når med god marginal årsmålen också för övriga indikatorer. Hemtjänsten i egen regi har dock en utmaning avseende att höja personalkontinuiteten och öka tryggheten.

Förvaltningen har under året genomfört flera satsningar så som Silviahems-certifiering, utbildning i svenska för medarbetarna med svenska som andra språk, öppnat ytterligare ett aktivitetscenter samt utvecklat verksamheten på de befintliga, genomfört egna mätningar av brukarnöjdheten som visat goda resultat, utvecklat arbetssätt kring nollvisionen för demensvården, samt inlett ett samarbete med Stockholm Digital Care. Det underliggande nämndmålet har uppfyllts och den KF-aktivitet som förvaltningen haft rådighet över har

genomförts.

Förvaltningen har under året fortsatt den språkundervisning som startades 2017 i vilket undervisning i svenska språket erbjuds de medarbetare inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning som själva och av sin chef bedömts ha behov.

Undervisningen ges på arbetstid och undervisningens innehåll och material är nära kopplat till de arbetsmoment som ingår i medarbetarnas uppdrag. Språkundervisningen startades i projektform men under 2018 har beslut fattats om att göra undervisningen till någon form av ordinarie verksamhet då förvaltningen ser att behovet kommer kvarstå utifrån framtida rekryteringsunderlag.

För att öka graden av digitalisering, välfärdsteknik samt andra innovativa lösningar inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning har förvaltningen under året genomfört flera satsningar. Förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi, Sättra vård- och omsorgsboende, har under året inlett ett nära samarbete med Stockholm Digital Care och kommer framöver utgöra testmiljö för välfärdsteknik för äldre. Äldreomsorgens ledning deltog i september i European Ageing Network:s kongress i Prag där temat var äldreomsorgens lösningar på framtida utmaningar. I december deltog även delar av förvaltningens ledningsgrupp i AI world conference and expo i Boston, vilket är en internationell mässas på temat digital transformation och artificiell intelligens (AI).

Medarbetare inom äldreomsorgen samt inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri deltar också i projektet Idésluss som syftar till att stödja arbetet med att förverkliga idéer om innovativa lösningar för bland annat äldreomsorgen.

Delvis uppnådda resultat

Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod

Utfallet på indikatorn är 9,4 personer vilket överstiger årsmålet på 9 personer, men är det tredje lägsta utfallet bland stadsdelarna i staden. Utfallet för hemtjänstutförarna i privat regi i stadsdelen var 7,8 personer och motsvarande utfall för den kommunala hemtjänsten var 11,9 personer. Resultatet för hemtjänsten i egen regi överstiger enhetens årsmål men är det näst bästa resultatet för kommunala hemtjänstutförare i staden. Verksamheten kommer under 2019 utveckla egna verktyg för att kunna göra tätare uppföljningar av personalkontinuiteten.

Ej uppnådda resultat

Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen

Utfallet för indikatorn på 57 % har ökat med 1 % från år 2017 men når inte årsmålet på 72 %. Skillnaden i utfallet för kvinnor respektive män ligger också kvar på näst intill samma resultat som 2018. Utfallet för förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi; Sättra- vård och omsorgsboende, uppgår till 71 % och är därmed 5 % bättre än genomsnittet i staden. Även i denna verksamhet visar dock resultaten på en skillnad i upplevelse mellan könen, där männen i större utsträckning upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen än kvinnorna.

Förvaltningen gör ett antagande att denna skillnad kan ha sin grund i att äldre kvinnor och män tidigare i livet har tagit olika mycket ansvar för omsorgen om måltidsupplevelsen. Det kommer till uttryck i skillnader i hur stor vikt äldre kvinnor och män lägger vid olika aspekter

av måltidssituationen, och därmed nöjdheten med helheten.

Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra

Utfallet på 53 % har ökat med 1 % från 2017 års mätning men når inte årsmålet på 60 %. Skillnaden i upplevelse mellan kvinnor och män har också ökat från 12 % till 21 % från föregående år, vilket framförallt kan förklaras med en försämrad upplevelse hos männen. Förvaltningen konstaterar att utvecklingen sammanfaller med en tydlig försämring i upplevelsen av möjligheten att komma utomhus hos gruppen yngre äldre (65-79 år). Utfallet för förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi; Sätra vård- och omsorgsboende, är 71 % vilket är 18 % högre än genomsnittet i staden. Förvaltningen har inte underlag som kan förklara utvecklingen hos enskilda utförare men konstaterar att den låga svarsfrekvensen innebär att enskilda individers svar ger stor påverkan på det totala utfallet.

Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen

Utfallet på 67 % når inte årsmålet på 78 %. Utfallet utgör en viktning av resultaten från mätningar av nöjdheten med insatserna hemtjänst respektive vård- och omsorgsboende. Förvaltningen konstaterar att upplevelsen av möjligheten att påverka är högre hos äldre med hemtjänst (81 %) jämfört med äldre med vård- och omsorgsboende (57 %). För att höja resultatet ser förvaltningen en utmaning för berörda privata vård- och omsorgsboenden att erbjuda fler möjligheter att påverka innehåll i verksamhet och utformning av miljön inom ramen för boendestrukturen. Resultaten för förvaltningens vård- och omsorgsboende och hemtjänst i egen regi var 80 respektive 81 %.

Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen

Utfallet på 82 % når inte årsmålet på 87 %. Utfallet utgör en viktning av resultaten från mätningar av tryggheten med insatserna hemtjänst, vård- och omsorgsboende samt dagverksamhet. Det är de äldre på vård- och omsorgsboende som upplever sig mindre trygga, och särskilt kvinnorna vars utfall uppgår till 77 %. Den låga svarfrekvensen i enkäten avseende vård- och omsorgsboende gör det dock svårt att dra några långtgående slutsatser om denna försämring. Resultaten för förvaltningens verksamheter i egen regi var 86 % för Sätra vård- och omsorgsboende, 95 % för dagverksamheten och 71 % för hemtjänsten. Hemtjänsten i egen regi har identifierat brister i insatsernas likvärdighet som en förklaring till verksamhetens resultat. De kommer under 2019 att fortsätta sitt arbetet med att implementera arbetssätt kring upprättandet och uppdateringen av de äldres genomförandeplaner samt se över introduktionen för nyanställda för att säkerställa likvärdiga och kontinuerliga insatser och ökad trygghet.

Andel nöjda omsorgstagare i äldreomsorgen

Resultatet viktas från mätningar genomförda av upplevelsen hos äldre på vård- och omsorgsboende, med hemtjänst samt i biståndsbedömd dagverksamhet. Utfallet på 73 % uppnår inte årsmålet om 82 %. Äldre i biståndsbedömd dagverksamhet är ökat nöjda men en försämring sedan föregående år har skett både för äldre med hemtjänst men framförallt hos äldre på vård- och omsorgsboende. Resultaten för samtliga insatstyper visar att kvinnorna är nöjda i lägre grad än männen. Motsvarande resultat för förvaltningens verksamheter i egen regi är 85 % för Sätra vård- och omsorgsboende, 80 % för hemtjänsten och 90 % för dagverksamheten.

Goda exempel

Silviahemscertifiering

Som första stadsdel i Stockholms stad har Skärholmen under 2018 säkerställt att hela kedjan inom verksamhetsområde äldreomsorg är Silviahemscertifierad, det vill säga att invånarna möts av medarbetare med ett anpassat bemötande utifrån hög kompetens om demens från den första kontakten med handläggare/biståndsbedömare på Beställarenheten omsorg om äldre, till medarbetaren på hemtjänsten, till den biståndsbedömda dagverksamheten för demenssjuka samt vård- och omsorgsboende och öppna verksamheter för äldre i förvaltningens egen regi.

Nollvisionen

På förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi, Sätra vård- och omsorgsboende, har 21 medarbetare utbildat sig till "Nollvisionsambassadörer" och över 100 medarbetare har genomgått en webbutbildning i nollvisionen. Nollvisionen innebär en vision om en demensvård utan tvång och begränsningar. Som ett resultat av utbildningarna har verksamheten nu ett eget BPSD-team (Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens) som stöttar övriga medarbetare i arbetet med boende med beteendemässiga och psykiska symtom.

Heltid som norm

Förvaltningen har under 2018 fortsatt arbetet som syftar till att uppnå målsättningen om heltid som norm. Arbetet har utgått från den kartläggning som förvaltningen genomförde av antalet ofrivilligt deltidsarbetande under 2017. Hemtjänsten i egen regi är nu färdig med sin del av arbetet och de medarbetare som identifierats som ofrivilligt deltidsanställda har erbjudits heltidsanställningar.

Pride-vecka för HBTQ-äldre

Aktivitetscentren och stödverksamheten för äldre och anhöriga har under året satsat på att locka fler HBTQ-äldre till verksamheten. Under EuroPride 2018 anordnade verksamheterna en egen Pride-vecka i samarbete med Golden ladies och Gay Seniorerna från RFSL, och verksamheternas medarbetare har genomgått en HBTQ-certifiering. Satsningarna har syftat till att säkerställa att HBTQ-äldre känner sig välkomna och inkluderade i verksamheten.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen har under året genomfört två jämställdhetsanalyser inom äldreomsorgen i egen regi, med stöd av metoden Sjuan. Den ena analysen rör förvaltningens anhörigstöd och skillnader i antalet anhöriga kvinnor respektive anhöriga män som kontaktar verksamheten för stöd och hjälp, där fler kvinnor tar sådana kontakter. Den andra analysen rörde skillnader i nöjdhet hos kvinnor och män med beslut om dagverksamhet på Sätra dagverksamhet. I analysen av den senare frågan visade det sig att den rapporterade nöjdheten speglade upplevelsen framförallt hos anhöriga eftersom det i största utsträckning är de som besvarar brukarenkäten, och inga skillnader i bemötande av, och nöjdhet hos de äldre, kunde konstateras vid observationer i verksamheten. Båda analyserna visade att de ojämställda samhällsstrukturer som råder skapar en större arbetsbelastning och stress för kvinnliga anhöriga och att dessa därför har större behov av stöd, råd och avlastning. Att anhörigstödet resurser i större utsträckning tilldelas kvinnor är ur detta perspektiv rätt prioritering. En slutsats av resultatet av analysen inom dagverksamheten är att verksamheten behöver erbjuda de kvinnliga anhöriga mer information och löpande dialog om deras anhörigas insats för att den ska utgöra reell avlastning.

Särskild redovisning

Aktivitetscenter

Förvaltningen har under året arbetat med att utveckla de aktivitetscenter som övergick i förvaltningens regi under 2017. Förvaltningen har också öppnat ett nytt aktivitetscenter i stadsdelen Sättra och har nu fyra aktivitetscenter för äldre; Eken, Björken, Tallen och Aspen. Förvaltningen har upplevt att detta inneburit goda möjligheter att erbjuda ett varierat utbud av aktiviteter för äldre inom stadsdelsnämndsområdet men ser samtidigt ett ökat behov av samordning och samarbeten för att uppnå samma nivå av nöjdhet med verksamheten hos samtliga besökare. Verksamheten på aktivitetscentret Tallen övergick i förvaltningens regi 2017. Verksamheten riktar sig till målgruppen äldre döva och förvaltningen har under 2018 arbetat för att säkra kommunikationen mellan besökarna och förvaltningen.

Aktivitetsprogrammen för Aktivitetscentren under 2018 har omfattat dels regelbundna aktiviteter så som sittgymnastik, bingo och caféverksamhet. Dels större aktiviteter som HBTQ-vecka i samband med EuroPride, löpartävlingen Veteranloppet samt en dygnskräddning för äldre och deras anhöriga. Förvaltningen bedömer att utvecklingen för verksamheterna gått i rätt riktning under året och ser positivt på möjligheterna för aktivitetscentren att framöver möta behoven hos de äldre i stadsdelsnämndsområdet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	57 %	61 %	55 %	56 %		72 %	72 %	2018
Analys Utfallet har ökat med 1 % från år 2017 men är 15 % från årsmålet på 72 %. Skillnaden i utfallet för kvinnor respektive män ligger också kvar på näst intill samma resultat som 2017. Utfallet för förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi; Sättra- vård och omsorgsboende, uppgår till 71 % och är därmed 5 % bättre än genomsnittet i staden och endast 1 % från årsmålet. Även i denna verksamhet visar dock resultaten på en skillnad i upplevelse mellan könen, där männen i större utsträckning upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen än kvinnorna.								
Åtgärdsplan Utifrån resultatet i mätningen har förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi undersökt de bakomliggande orsakerna till utfallet. Utifrån vad som framkommit gör förvaltningen ett antagande om att skillnaden mellan könen kan ha sin grund i att äldre kvinnor och män tidigare i livet har tagit olika mycket ansvar för omsorgen om måltidsupplevelsen, och att detta kommer till uttryck i skillnader i hur stor vikt äldre kvinnor och män lägger vid olika aspekter av måltidssituationen, och därmed nöjdheten med helheten. Antagandet har legat till grund för verksamhetens fortsatta arbete som fokuserats på kvinnornas upplevelse av nöjdheten. Vidare arbetar verksamheten kontinuerligt med att följa upp måltidssituationen genom att exempelvis genomföra måltidsobservationer.								
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	53 %	40 %	61 %			60 %	56 %	2018
Analys Utfallet på 53 % har ökat med 1 % från 2017 års mätning men är 7 % från årsmålet på 60 %. Skillnaden i upplevelse mellan kvinnor och män har också ökat från 12 % till 21 % från föregående år, vilket framförallt kan förklaras med en försämrad upplevelse hos männen. Förvaltningen konstaterar att utvecklingen sammanfaller med en tydlig försämring i upplevelsen av möjligheten att komma utomhus hos gruppen yngre äldre (65-79 år). Utfallet för förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi; Sättra vård- och omsorgsboende, är 71 % vilket är 18 % högre än genomsnittet i staden. Förvaltningen har inte underlag som kan förklara utvecklingen hos enskilda utförare men konstaterar att den låga svarsfrekvensen innebär att enskilda individers svar ger stor påverkan på det totala utfallet.								
Eftersom förvaltningens egen-regi verksamheter når årsmålet finns ingen åtgärdsplan föreslagen.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen 	67 %	68 %	67 %	71 %		78 %	85 %	2018
Analys Utfallet på 67 % är 11 % från årsmålet på 78 %. Utfallet utgör en viktning av resultaten från mätningar av nöjdheten med insatserna hemtjänst respektive vård- och omsorgsboende. Förvaltningen konstaterar att upplevelsen av möjligheten att påverka är högre hos äldre med hemtjänst (81 %) jämfört med äldre med vård- och omsorgsboende (57 %). För att höja resultatet ser förvaltningen en utmaning för berörda vård- och omsorgsboenden att erbjuda fler möjligheter att påverka innehåll i verksamhet och utformning av miljön inom ramen för boendestrukturen. Resultaten för förvaltningens vård- och omsorgsboende och hemtjänst i egen regi var 80 % respektive 81 % vilket innebär att verksamheterna når årsmålet. Eftersom förvaltningens egen-regi verksamheter når årsmålet finns ingen åtgärdsplan föreslagen.								
  Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen 	82 %	85 %	79 %	87 %		87 %	84 %	2018
Analys Utfallet på 82 % når inte årsmålet på 87 %. Utfallet utgör en viktning av resultaten från mätningar av tryggheten med insatserna hemtjänst, vård- och omsorgsboende samt dagverksamhet. Det är de äldre på vård- och omsorgsboende som upplever sig mindre trygga, och särskilt kvinnorna vars utfall uppgår till 77 %. Den låga svarfrekvensen i enkäten avseende vård- och omsorgsboende gör det dock svårt att dra några långtgående slutsatser om denna försämring. Resultaten för förvaltningens verksamheter i egen regi var 86 % för Sättra vård- och omsorgsboende, 95 % för dagverksamheten och 71 % för hemtjänsten. Åtgärdsplan Åtgärdsplanen avser hemtjänsten i egen regi eftersom övriga egen regi-verksamheter uppnår årsmålet. Hemtjänsten i egen regi har identifierat brister i insatsernas likvärdighet som en förklaring till verksamhetens resultat avseende upplevelsen av trygghet. De kommer under 2019 att fortsätta sitt arbetet med att implementera arbetssätt kring upprättat och uppdateringen av de äldres genomförandeplaner samt se över introduktionen för nyanställda för att säkerställa likvärdiga och kontinuerliga insatser och ökad trygghet.								
  Andelen nöjda omsorgstagare i äldreomsorgen 	73 %	82 %	67 %	80 %		82 %	85 %	2018
Analys Resultatet viktas från mätningar genomförda av upplevelsen hos äldre på vård- och omsorgsboende, med hemtjänst samt i biståndsbedömd dagverksamhet. Utfallet på 73 % uppnår inte årsmålet om 82 %. Äldre i biståndsbedömd dagverksamhet är ökat nöjda men en försämring sedan föregående år har skett både för äldre med hemtjänst men framförallt hos äldre på vård- och omsorgsboende. Resultaten för samtliga insatstyper visar att kvinnorna är nöjda i lägre grad än männen. Motsvarande resultat för förvaltningens verksamheter i egen regi är 85 % för Sättra vård- och omsorgsboende, 80 % för hemtjänsten och 90 % för dagverksamheten. Hemtjänsten i egen regi har identifierat brister i likvärdigheten i insatsernas utförande som den främsta anledningen till att andelen nöjda inte uppgår till årsmålet. Andra orsaker tros vara att medarbetarna inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till de äldres önskemål om tid och utförandet samt att medarbetarna inte i tillräcklig utsträckning kommunicerar förändringar i planeringen. Åtgärdsplan Åtgärdsplanen avser hemtjänsten i egen regi eftersom övrig egen regi-verksamhet uppnår årsmålet. Verksamheten kommer under 2019 att fortsätta sitt arbetet med att implementera och följa upp arbetssätt kring upprättat och revideringen av de äldres genomförandeplaner. Verksamheten kommer också att se över introduktionen för nyanställda.								
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	9,4			8,6		9	Max 10 personer	2018
Analys Utfallet på indikatorn är 9,4 personer vilket överstiger årsmålet på 9 personer, men är det tredje lägsta utfallet bland stadsdelarna i staden. Utfallet för hemtjänstutförarna i privat regi i stadsdelen var 7,8 personer och motsvarande utfall för den kommunala hemtjänsten var 11,9 personer. Resultatet för hemtjänsten i egen regi överstiger enhetens årsmål men är det näst bästa resultatet för kommunala hemtjänstutförare i staden.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Ärsmål	KF:s årsmål	Period
Åtgärdsplan Hemtjänsten i egen regi kommer under 2019 utveckla egna verktyg för att kunna göra tätare uppföljningar av personalkontinuiteten.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet och registreringen i Senior Alert och Svenska Palliativregistret för att få underlag till förebyggande åtgärder i syfte att bland annat minska fallskadorna	2018-01-01	2018-12-31	
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och föreslå förbättringar som ökar likställigheten i staden samtidigt som det avlastar biståndshandläggare från administrativa uppgifter	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen avvaktar att bli kontaktade av äldrenämnden i denna fråga.			
 Äldrenämnden ska initiera ett kvalitetsutvecklingsarbete inom särskilt boende för äldre i samarbete med stadsdelsnämnderna	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen avvaktar att bli kontaktade av äldrenämnden i denna fråga.			

Nämndmål:

Kvinnor och män har en trygg äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylles helt

Beskrivning

Kvinnor och män:

- Har en omsorg som innebär en hög livskvalitet och en känsla av trygghet. De upplever att de får ett gott och värdigt bemötande i kontakten med nämndens olika verksamheter utifrån mänskliga rättigheter. Inom hemtjänsten upplever äldre att de inte behöver ta emot hjälp av för många medarbetare. Anhöriga ges ett bra bemötande och stöd vid behov
- Har ett flexibelt, tillgängligt, hemlikt och tryggt boende
- I våra verksamheter i egen regi är väl informerade om hur de kan delta i och påverka sin vardag. Inom hemtjänsten finns en stor handlingsfrihet så att den äldre får beviljade och utförda insatser anpassade utifrån dagsaktuella behov och önskemål
- Har goda möjligheter till social gemenskap. Det finns sociala träffpunkter för äldre i stadsdelsnämndsområdet som erbjuder ett varierat och mångkulturellt innehåll med professionella kulturupplevelser
- På Sätra vård- och omsorgsboende tycker att måltiderna är trevliga stunder på dagen. De äldre erbjuds vällagad och näringsrik mat med hög andel ekologiskt innehåll och miljömärkt fisk
- Blir bemötta med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Övrigt:

- Förvaltningen genomför under 2018 en Silviahemscertifiering av den kommunala hemtjänsten och beställarenheten för att öka kompetensen kring, och säkerställa ett anpassat bemötande, av äldre med demens. Certifieringen förväntas också stärka det förebyggande arbetet för målgruppen äldre med begynnande demens.

Förväntat resultat

Minst 82 % av omsorgstagarna i äldreomsorgen är nöjda
Minst 87 % av omsorgstagarna i äldreomsorgen är trygga

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås helt. Bedömningen baseras på att utfallet för tre av sex indikatorer kopplade till målet uppnår årsmålet helt, och för resterande tre uppnås årsmålet delvis. Förvaltningen har vidare genomfört samtliga planerade aktiviteter utan avvikelse. För de indikatorer som förvaltningen betraktar som mest betydelsefulla för måluppfyllelsen; andelen nöjda och trygga omsorgstagare, uppnår förvaltningens dagverksamhet och vård- och omsorgsboende i egen regi årsmålet. Resultaten för hemtjänsten i egen regi når dock inte verksamhetens årsmål för dessa indikatorer. Verksamheten har arbetat efter en handlingsplan utifrån en analys av orsakerna till resultatet.

För att öka medarbetarnas kompetens i att bemöta äldre kvinnor och män i frågor om sexualitet och närhet har medarbetarna på Sättra vård- och omsorgsboende gått en utbildning som har sin utgångspunkt i boken "Handtag, famntag, klapp eller kyss" skriven av Gunilla Matheny. Uppföljningen av satsningen visar att 57,4 % av de medarbetare som deltagit i utbildningen upplever att dom har fått ny kunskap i ämnet. Anhörigombuden på boendets avdelningar kommer arbeta vidare med att hålla ämnet aktuellt i verksamheten, till exempel genom att ta fram material till medarbetarnas apt.

Den kommunala hemtjänsten har under året deltagit i ett pilotprojekt om reflektion på arbetstid. Detta är ett arbetssätt som förvaltningen har konstaterat möter kraven som ställs i och med Silviahemscertifieringen som också genomförts. Förvaltningen kommer under 2019 se över vilka anpassningar av arbetssätten som hemtjänsten i egen regi ska vidta utifrån Silviahemscertifieringen.

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålet om andelen äldre med hemtjänst som anser att biståndsbeslutet motsvarar behovet. Enheten har under året arbetat kontinuerligt för att säkerställa tydlighet i handläggarnas bemötande och i information som lämnas ut till de äldre utifrån antagandet att de äldres förväntningar på handläggningen påverkar huruvida äldre anser att biståndsbeslutet motsvarar behovet.

Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som upplever att de har förtroende för personalen uppgår till 88 % vilket är högre än enhetens årsmål och en höjning från 2017 med 7 %. Det är också 6 % högre än genomsnittet i staden. Enheten har under lång tid arbetat med strategisk planering för att säkerställa hög kompetens hos personalen i demens. Enheten genomför också årligen en telefonintervju med de boendes anhöriga, och har återkommande aktiviteter för anhöriga på boendet. Genom att etablera en relation och kommunikation med de anhöriga är förväntan att de anhöriga ska ha god kännedom om verksamheten och medarbetarna när de hjälper de äldre att besvara brukarundersökningen.

Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som är nöjda med de aktiviteter som erbjuds uppgår till 74 % vilket var enhetens årsmål och 9 % högre än genomsnittet i staden. På Sättra vård- och omsorgsboende finns ett aktivitetsråd med medarbetare som har ett särskilt uppdrag att arbeta med utbudet av aktiviteter för de boende. Aktivitetsrådet arbetar med utfallet på indikatorn och undersöker regelbundet hur nöjdheten bland de boende är avseende aktiviteter.

Delvis uppnådda resultat

Andel aktuella genomförandeplaner inom förvaltningens egen regi-verksamheter inom äldreomsorgen uppgår till 88 % och når inte årsmålet om 95 %. Förvaltningen har gjort en stor satsning under året på uppföljning av genomförandeplaner och journaler för samtliga äldre med insatser från äldreomsorgen i egen regi. Utifrån den kartläggning som gjort har nya rutiner för arbetet med den sociala dokumentationen tagits fram och en internutbildning i dokumentation är under uppbyggnad.

Andel äldre inom kommunala hemtjänsten som upplever att de känner förtroende för personalen uppgår till 86,5 % och når inte årsmålet på 89 %. Verksamheten har identifierat att bristerna främst ligger i att man inte lyckats erbjuda en likvärdig omvårdnad och service. För att höja resultatet kommer verksamheten under 2019 att fortsätta sitt arbete med att implementera arbetssätt för upprättandet och uppdateringen av de äldres genomförandeplaner. Verksamheten kommer även att se över introduktionen för nyanställda.

Andelen äldre som trivs med de gemensamma utrymmena på Sättra vård- och omsorgsboende uppgår till 63 %, vilket är 1 % från årsmålet om 64 %. Verksamheten har under året undersökt de bakomliggande orsakerna till resultatet. Genomlysningen visar att trivseln i de gemensamma utrymmena varierar beroende på vilka delar av utrymmena som avses. Exempelvis är trivseln i boendets utemiljö hög medan boendets entré, hissar och korridorer kan upplevas som otrivsamma. Verksamhetens aktivitetsråd har fått i uppdrag att arbeta vidare med att öka trivseln i de gemensamma utrymmena.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel aktuella genomförandeplaner inom förvaltningens egen regi-verksamheter inom äldreomsorgen	88 %					95 %		2018
Analys Andel aktuella genomförandeplaner inom förvaltningens egen regi-verksamheter inom äldreomsorgen uppgår till 88 % och når inte årsmålet om 95 %. Förvaltningen har gjort en stor satsning under året på uppföljning av genomförandeplaner och journaler för samtliga äldre med insatser från äldreomsorgen i egen regi. Utifrån den kartläggning som gjort har nya rutiner för arbetet med den sociala dokumentationen tagits fram och en internutbildning i dokumentation är under uppbyggnad.								
Åtgärdsplan Förvaltningen har under året etablerat nya arbetssätt för att säkerställa hög kvalitet och kontinuitet i de äldres sociala dokumentation. Dessa arbetssätt förväntas ge resultat under 2019. Också den internutbildning som är under uppbyggnad förväntas bidra till en högre grad av aktuella genomförandeplaner.								
  Andel äldre inom kommunala hemtjänsten som upplever att de känner förtroende för personalen	86,5 %	92,5 %	83,5 %	88 %		89 %		2018
Analys Resultatet på indikatorn har sjunkit sedan föregående år och verksamheten kan se en minskning också i upplevelsen av								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
trygghet med att bo hemma med stöd av insatsen hemtjänst. Utifrån detta har verksamheten identifierat att bristerna främst ligger i att man inte lyckas erbjuda en likvärdig omvårdnad och service. Förvaltningen gör ett antagande att kvalitén på hur personalen utför sina arbetsuppgifter är ojämn och på så sätt minskar förtroendet för personalen. Åtgärdsplan För att höja resultatet kommer verksamheten under 2019 att fortsätta sitt arbete med att ge de äldre en likvärdig omsorg och service. Alla medarbetare ska alltid utgå från den upprättade genomförandeplanen och föra en dialog med den äldre vid tillfälliga förändringar. Verksamheten kommer även att se över introduktionen för nyanställda. Introduktionen kommer att följas upp för att säkerställa att medarbetarna fått den information som behövs för att ge brukarna en likvärdig omsorg och service.								
 ♀ Andel äldre med hemtjänst som anser att beslutet motsvarar behovet	61 %	56 %	64 %			60 %		2018
 ♀ Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som trivs med de gemensamma utrymmena	63 %	60 %	65 %			64 %		2018
Analys Verksamheten har under året undersökt de bakomliggande orsakerna till resultatet. Genomlysningen visar att trivseln i de gemensamma utrymmena varierar beroende på vilka delar av utrymmena som avses. Exempelvis är trivseln i boendets utemiljö hög medan boendets entré, hissar och korridorer kan upplevas som otrivsamma. Åtgärdsplan Boendets aktivitetsråd har fått i uppdrag att arbeta vidare med att öka trivseln i de gemensamma utrymmena. De kommer att presentera resultat av sitt arbete under våren 2019.								
 ♀ Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som upplever att de har förtroende för personalen	88 %	88 %	89 %	81 %		82 %		2018
 ♀ Andel äldre på Sättra vård- och omsorgsboende som är nöjda med de aktiviteter som erbjuds	74 %	71 %	76 %	73 %		74 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ett informationsmaterial om brukares och anhörigas olika möjligheter att lämna synpunkter och klagomål på äldreomsorgen skickas ut	2018-01-01	2018-03-31	
 Förvaltningen bedriver ett uppsökande arbete och genomför informationsinsatser för äldre	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen bevakar hur arbetet med "Tryggt mottagande i hemmet" faller ut i det pågående pilotprojektet	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen startar ett aktivitetscenter i anslutning till seniorboendet i Sättra	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen säkerställer att mötesplatsernas aktiviteter har mångkulturellt innehåll	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen uppdrar åt Micasa att utreda möjligheten till tillagningskök på Sättra vård- och omsorgsboende	2018-01-01	2018-12-31	
 Hemtjänsten i förvaltningens egen regi fortsätter implementeringen av ramtid för hemtjänstens brukare	2018-01-01	2018-12-31	
 Hemtjänsten i förvaltningens egen regi samt Beställarenheten omsorg om äldre Silviahems-certifieras.	2018-01-01	2018-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Under 2018 startas ett språkcafé på seniorboendets aktivitetscenter i Skärholmen	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen bedömer att 3 av 6 verksamhetsområdesmål uppfylls och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Totalt uppfylls 4 av 6 nämndmål och samtliga 18 KF- och nämndaktiviteter har genomförts enligt plan. Årsmålet för 4 av 9 KF- och nämndindikatorer uppnås. Flertalet av nämndmålen, nämndaktiviteterna och nämndindikatorerna som bedöms ha stor påverkan på måluuppfyllelsen har uppnåtts. Därtill kan förvaltningen redovisa för flertalet goda exempel.

Målet "Energianvändningen är hållbar" uppfylls delvis. Grunden för bedömningen är att årsmålet för indikatorn om köpt energi uppnås delvis. Förvaltningen har utökat med fler lokaler vilket bedöms förklara den ökade förbrukningen.

Målet "Transporter i Stockholm är miljöanpassade" uppfylls delvis. Årsmålet för indikatorn om andel miljöbränsle uppfylls inte men bedömningen görs också utifrån att förvaltningen minskat kostnaderna för taxiresor och hyrbilar i tjänst med 43 %. Framkomligheten för cyklister har förbättrats vid ett par ställen i stadsdelsområdet. Förvaltningen använder sig av drivmedel och fordon som ger lägre luftföroreningar och följer stadens resepolicy.

Målet "Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning" uppfylls. Bedömningen utgår ifrån det arbetet som bedrivits med att upprätthålla och förstärka befintliga natur-, kultur- och rekreativa värden i stadsdelsnämndsområdets olika utemiljöer och i synnerhet Sättra naturreservat. Arbeta med att tillgängliggöra Sättras kogens naturreservat för besökare har fortsatt med fokus på befintliga besöksmålen framför allt baden. Upprustningen av anläggningar i Sättrastrandsbadet med fokus på tillgänglighet har fortsatt.

Som gott exempel kan redovisas för att förvaltningen har deltagit som pilotstadsdel i miljöförvaltningens förstudie "Effektivare miljöövervakning av stadens natur" och utvecklat arbetssätt för ekologiska förstärkningsåtgärder och mätmetoder för ekosystemtjänster. Skärholmen kommer som enda förvaltningen ha ett färdigt verktyg för prioriteringsstöd av naturvårdsarbetet.

Målet "Stockholms kretslopp är resurseffektiva" uppfylls delvis. Måluuppfyllelsen grundas på att förvaltningen har delvis uppnått årsmålen satta för att minska uppkomsten av avfall, sortering av förpackningar samt sortering av matavfall för biologisk behandling inom förskolorna. Arbeta med att minska avfall och öka möjligheten att återvinna och sopsortera har fortlöpt under året och fortsätter under 2019 tillsammans med fastighetsägarna.

Målet "Stockholms miljö är giftfri" uppfylls. Bedömningen grundas på att 2 av 3 KF-indikatorer är uppnådda. Förskolornas arbete, inom ramen för kemikaliesmart förskola, och andelen ekologiska måltider och livsmedel i staden har utförts enligt plan och målen har uppnåtts. Förvaltningen redovisar för det goda exemplet "Kapten Reko". Det är ett utbildningsmaterial från konsumentföreningen i Stockholm, som använts på en del förskolor där barnen lärt sig om matsvinn med målet att bli mer miljömedvetna.

Målet "Inomhusmiljön i Stockholm är sund" uppfylls. Bedömningen grundas på

förvaltningens kontinuerliga arbete med att ta hänsyn till resultat från de inspektioner som genomförs och medarbetarnas synpunkter för att förbättra inomhusmiljön både i verksamhets- och administrativa lokaler.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens energiförbrukning har ökat under året. Indikatorn mäter enbart köpt energi, inte i förhållande till antal kvadratmeter. Det gör att förändringar i lokalbeståndet påverkar indikatorn i högre utsträckning än minskad elförbrukning inom olika verksamheter. Förvaltningen drar slutsatsen att den ökade förbrukningen beror på att förvaltningen har utökat antalet verksamhetslokaler.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Köpt energi (GWh)	1,36 GWh			1,34 GWh		1,25 GWh	1785 GWh	2018

Nämndmål:

Nämndens energianvändning är hållbar

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

•Förvaltningens verksamheter bidrar till minskad klimatpåverkan, effektiviserad energianvändning och växlar över till ökad användning av förnybar energi.

Förväntat resultat

Köpt energi minskar till 1,25 GWh

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndens delvis mål uppnås trots att det förväntade resultatet inte helt uppnås. Förvaltningen baserar sin bedömning utifrån att det förväntade resultatets utfall beror på ökad lokalyta och inte högre elförbrukning samt att prioriterade aktiviteter är genomförda.

Förvaltningen har haft miljöcertifiering av förskoleutbyggnaden på agendan under året. SISAB bygger nya förskolor enligt miljöbyggnad silver, även nu när silver blivit omdefinierat och alltså fått nya, skarpare nivåer, som inte får överskridas. Det gäller dock inte ombyggnation, och förvaltningen fortsätter verka för ökad miljöhänsyn även vid ombyggnation.

Förvaltningen ansökte om medel för att byta ut armaturer längs motionsspår men beviljades

inte hela summan och därför kunde projektet inte genomföras.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen bevakar att vid all nybyggnation ska förskolor certifieras med Miljöbyggnad, lägst med nivå silver.	2017-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen söker klimatinvesteringsmedel för byte av uttjänta armaturer vid motionsspår.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen söker medel för solcellsdrivna skräpkorgar som hjälper till att effektivisera tömningen samt sänka koldioxidutsläppen	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen genomförde under 2018 en satsning för att kartlägga och minska kostnaderna för taxiresor och hyrbilar i tjänst. Minskning gick upp till 25%. Som ett komplement arbetade förvaltningen med andra åtgärder som genomförande av vårdplaneringar och andra möten där förvaltningens medarbetare och brukare deltar via videokonferens där så är lämplig.

Goda exempel

Som ett led i förvaltningens arbete att minska de klimatpåverkande växthusgasutsläppen har hemtjänsten i egen regi har under året satsat på inköp av elcyklar istället för en bil. Elcyklarna har använts för hembesök hos brukarna och verksamheten har lyckats korta restiderna mellan olika besök utan att påverka klimatet i lika stor utsträckning som om besöken gjorts med bil. En miljöbil släpper i genomsnitt ut 900 kg CO₂ per år i jämförelse med elcyklarna som släpper ut 0 kg CO₂ per år.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	23,14 %				23 %	85 %	85 %	VB 2018
Analys Av de fordon som omfattas av indikatorn och som förvaltningen haft i bruk under året är två fordon gamla hybrider. Även om möjlighet för användning av gas för dessa finns, så påverkar det bilarnas prestation avsevärt. Dessa bilar har därför inte tankats med miljöbränsle.								
Åtgärdsplan Förvaltningen kommer att utreda möjligheten att byta ut dessa bilar. Förvaltningen kommer därtill se över rutinerna för tankning av förvaltningens fordon och vid behov förtydliga de delar som avser val av drivmedel.								

Nämndmål:

Nämndens transporter är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Förvaltningens verksamheter väljer drivmedel och fordon som ger lägre luftföroreningar.
- Det är lätt att ta sig fram med cykel i området.
- Resor i tjänst sker miljövänligt genom att kollektivtrafik och cykel väljs i första hand.

Förväntat resultat

Antalet taxiresor i tjänst minskar i kostnader med 25%

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen når målet om att minska kostnaderna för taxiresor med minst 25%. För att nå målet införde förvaltningen skriftliga rutiner som implementerades under våren. I första hand väljs alltid kollektiva färdmedel vid resor.

Som ett led i förvaltningens arbete att minska de klimatpåverkande växthusgasutsläppen har hemtjänsten i egen regi har under året satsat på inköp av elcyklar istället för en bil. Elcyklarna har använts för hembesök hos brukarna och verksamheten har lyckats korta restiderna mellan olika besök utan att påverka klimatet i lika stor utsträckning som om besöken gjorts med bil. En miljöbil släpper i genomsnitt ut 900 kg CO₂ per år i jämförelse med elcyklarna som släpper ut 0 kg CO₂ per år.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Kostnaden för taxiresor i tjänst minskar	43,4 %					25 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En kartläggning av nyttjande av taxi och hyrbilar i tjänst genomförs.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen samverkar med trafikkontoret för att rätta till felaktiga hänvisningsskyltar för cykel i området.	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys			
Förvaltningen avvaktar att bli kontaktade av trafikkontoret kring denna fråga.			
 Förvaltningen söker klimatinvesteringsmedel för inköp av elcyklar.	2018-01-01	2018-12-31	
 Vårdplaneringar och andra möten där förvaltningens medarbetare och brukare deltar görs via videokonferens där så är lämpligt.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Bedömning baseras på att KF-aktiviteten är uppfylld samt att underliggande nämndmål är

också uppnått.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att förvaltningens arbete med att förbättra upplevelsen av Sätterskogens naturreservat för besökare fortlöpte under 2018. Fokus har varit att ytterligare tillgängliggöra Sättersstrandsbadet genom upprustning av såväl utrustning som anläggningarna som helhet. Parallellt genomförde förvaltningen ett antal mindre åtgärder på Mälarhöjdsbadet, bland annat underhållsarbete i trappor och en gammal jordkällare på platsen som upplevdes som otrygg har omvandlats till en miljö för fladdermöss.

Gott exempel

Pilotstadsdel i förstudie "Effektivare miljöövervakning av stadens natur"

Förvaltningen deltog under 2017 och 2018 som pilotstadsdel i miljöförvaltningens förstudie "Effektivare miljöövervakning av stadens natur" för att utveckla arbetssätt för ekologiska förstärkningsåtgärder och mätmetoder för ekosystemtjänster. Skärholmen kommer att ha ett färdigt verktyg som inte resten av staden har. Förvaltningen kan därmed få direkt i stöd via dpMap vid utförandet av naturvårdsåtgärder. Förvaltningen gör bedömningen att verktyget kommer ha positiv inverkan på och stärka det stadsövergripande naturvårdsarbetet genom att utgöra ett prioriteringsstöd för såväl stadsdelsförvaltningar som trafikkontoret.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna samt hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Ekosystemtjänster i park- och naturområden bidrar till en god livsmiljö

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Stadsdelsnämndsområdets grönområden sköts på ett sätt som gynnar rekreation och biologisk mångfald och tar vara på de nyttor som naturen kan ge och som gör staden både friskare och tåligare.
- Flickor och pojkar, kvinnor och män har nära att utnyttja grönskan och vattnet genom att Sätterskogens naturreservat är tillgängligt. Ekologiska värden utvecklas.

Förväntat resultat

Minst 95% av strandbaden har bra vattenkvalité enligt miljöförvaltningens mätningar
Minst 5% m2 genomförda naturvårdsåtgärder på prioriterade områden

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndmålet uppnås. Bedömning baseras på att målet för en nämndindikator uppnås och samtliga aktiviteter är uppfyllda. Även om årsmålet för indikatorn andel mättillfällen av strandbadens vatten som visar på bra vattenkvalité inte nåddes ligger resultaten nära måluppfyllelse (3.7 procentenheter).

Förvaltningen når samtliga förväntade resultat för nämndmålet. Arbetet med att upprätthålla och förstärka befintliga natur-, kultur- och rekreativa värden i stadsdelsnämndsområdets utemiljöer och i synnerhet Sätterskogens naturreservat fortlöpte under 2018 ökad intensitet. Årlig slåtter av värdefulla ängsmarker, både maskinell och manuell genomfördes under året, samt ett antal andra åtgärder enligt skötselplan, som utgrävning av Skärholmsdammen, för att upprätthålla och förstärka befintliga natur-, kultur- och rekreativa värden.

Förvaltningen ansökte och fick medel för ändamålsenlig skötsel av Sätterskogens naturreservat.

Uppnådda resultat

Förvaltningen genomförde naturvårdsåtgärder på sammanlagt 9800 m² i några av de prioriterade områdena enligt miljöförvaltningens nya prioriteringsstöd och i enlighet med skötselplanen för naturreservatet.

Ej uppnådda resultat

Strandbadens vattenkvalitet har mätts vid 23 tillfällen varav två har visat otjänligt resultat. Vid ett tillfälle gjordes bedömningen otjänligt vatten vid Mälarhöjdsbadet och vid ett annat tillfälle i Sättersbadet. Vid båda tillfällen har analysen visat höjda nivåer av e-coli vilket tyder på problem med avföring i vattnet. Enligt förvaltningens kontakt med miljöförvaltning beror de höjda nivåer troligtvis på närvaron av fåglar i området.

Förvaltningen kommer att fortsätta samarbete med trafikkontoret gällande skadedjurbekämpning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel m ² genomförda naturvårdsåtgärder i prioriterade områden enligt miljöförvaltningens nya prioriteringsstöd.	5,32 %					5 %		2018
 Andel måttillfällen av strandbadens vatten som visar på bra vattenkvalité	91,3 %			93,18 %		95 %		2018
Analys Strandbadens vattenkvalitet har mätts vid 23 tillfällen varav två har visat otjänligt resultat. Vid ett tillfälle har det framkommit bedömning otjänligt i Mälarhöjdsbadet och vid ett annat tillfälle i Sättersbadet. Vid båda tillfällen har analysen visat höjda nivåer av e-coli vilket tyder på problem med avföring i vattnet. Enligt förvaltningens kontakt med miljöförvaltning beror de höjda nivåer troligtvis på närvaron av fåglar i området.								
Åtgärdsplan Förvaltningen kommer att fortsätta sitt samarbete med trafikkontoret gällande skadedjurbekämpning.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Eventuella brister i vattenkvaliteten vid områdets strandbad utreds i samverkan med miljöförvaltningen och åtgärder för förbättrad vattenkvalité genomförs.	2018-01-01	2019-12-31	
 Förvaltningen ansöker om 1 mnkr för att säkerställa en fortsatt ändamålsenlig skötsel av Sätterskogens naturreservat.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen deltar som pilotstadsdel i miljöförvaltningens förstudie "Effektivare miljöövervakning av stadens natur" och	2017-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
utvecklar arbetssätt för ekologiska förstärkningsåtgärder och mätmetoder för ekosystemtjänster.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet delvis uppnås. Bedömningen baseras på att målet för nämndindikatorn inte uppnås med tre procentenhets skillnad och ett resultat på 73% att jämföra med årsmål 76%. Två av tre aktiviteter behöver fortgå vidare år 2019 och en aktivitet är avslutad med anmärkningar.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att arbetet med att förbättra hanteringen av avfall både i stadsdelsnämndområdets utemiljöer och i förvaltningens verksamheter har fortgått under 2018. Gällande avfallshantering i utemiljöer har förvaltningen fortsatt arbeta med prioriteringen av tömning av papperskorgar i stadsmiljöverksamheten samt kompletterande städinsatser under sommartiden. Årets ovanliga varma väderförhållanden attraherade många besökare till stadsdelsnämndens bad vilket i sin tur ställde höjda krav på städning vid baden och andra besöksmål som områdets plaskdammar.

Av de inkomna synpunkterna angående stadsmiljö under 2018 var en femtedel om klagomål på nedskräpning eller förslag på flera skräpkorgar. Förvaltningen ansökte 2018 om klimatinvesteringsmedel för inköp av fyra stycken skräpkorgar med solcellskomprimering. Solcellsdrivna skräpkorgar skulle hjälpa till att effektivisera tömningen av skräpkorgar och på så sätt sänka koldioxidutsläppen. De placerades på fyra centrala platser där det rör sig mycket människor i Skärholmen. Det är förvaltningens bedömning att de inköpta skräpkorgarna med solcellskomprimering upprätthåller samma funktion som övriga skräpkorgar i området av ett antal anledningar (se bilaga 6).

Förvaltningen planerar fortsätta arbetet kring nedskräpning med fokus på information om sophantering och preventiva och pedagogiska åtgärder.

Nämndmål:

Avfallshanteringen inom nämndens verksamheter är miljövänlig och resurseffektiv

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

•Förvaltningens verksamheter bidrar till minskat avfall och möjligheten att återvinna och sopsortera ökar. Återvinningen och insamlingen av matavfall ökar och matsvinnet i verksamheterna minskar. Matavfall sorteras ut för biologisk behandling

Förväntat resultat

Minst 76% av förskolorna sorterar matavfall för biologisk behandling

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås delvis. Bedömning baseras på att målet för nämndindikatorn inte uppnås med en tre procentenhetens skillnad och ett resultat på 73% att jämföra med årsmål 76%. Två av tre aktiviteter behöver fortgå vidare år 2019 och en aktivitet är avslutad med anmärkningar.

Arbete med att minska avfall och öka möjligheten att återvinna och sopsortera fortlöpte under 2018 framför allt genom framtagandet av rutiner för kontroll av farligt avfall och införläggning av sorteringsmöjligheter hos förvaltningens verksamheter med tillagningskök där så har varit möjligt. Ett arbete med att implementera avfallssortering hos samtliga verksamheter kommer att fortsätta under 2019 bland annat genom dialog med fastighetsägarna.

Delvis uppnådda resultat

73% av förskolor i stadsdelsnämndområdet sorterar matavfall för biologisk behandling. Då målet för året var 76% bedömer förvaltningen att målet för indikatorn delvis uppnås. Vissa mindre förskolor har en utmaning i att förhandla praktiska lösningar för sopsortering i dialog med fastighetsägarna. Andra har lyckats mycket bättre med implementering av sortering av matavfall.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel förskolor som sorterar matavfall för biologisk behandling	73 %			76 %		76 %		2018
Analys De förskolor som har möjlighet att sortera matavfall gör det. På några mindre förskolor har det varit svårt att rent praktiskt arrangera sopsorteringen.								
Åtgärdsplan Dialog med fastighetsägarna fortsätter.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen arbetar med att ta fram rutiner för att ha kontroll på vilket farligt avfall som uppstår inom den egna verksamheten och förvissa sig om att egen hantering, borttransport och omhändertagande sker på ett korrekt sätt.	2018-01-01	2019-12-31	
 Förvaltningen söker klimatinvesteringsmedel för inköp av solcellsdrivna skräpkorgar.	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys Det är förvaltningens bedömning att de inköpta skräpkorgarna med solcellskomprimering upprätthåller samma funktion som övriga skräpkorgar i området av ett antal anledningar (se bilaga 6), bland annat problem med nedskräpning av hushållssopor vilket belastar skräpkorgar och orsakar nedskräpning i omkringliggande miljö. Förvaltningen planerar fortsätta arbetet kring nedskräpning med fokus på information om sophantering och andra preventiva åtgärder.			
 Förvaltningens verksamheter med tillagningskök sorterar där så är möjligt ut matavfall för biologisk behandling.	2017-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls. Bedömningen grundas på att två av tre indikatorer är uppnådda. Den tredje indikatorn, andelen ekologiska livsmedel, uppnås delvis då utfallet blev ca 2,5 procentenheter lägre än årsmålet.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att samtliga förskolor har genomfört åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola samt att andelen ekologiska livsmedel inom förvaltningen ökar.

Uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår årsmålet om att 100 % av stadens förskolor har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Utfallet för 2018 är 100 %. Nivå 2 innebär att verksamheterna tänker till vid nyinköp av exempelvis möbler och leksaker och väljer medvetet kemikaliesmarta alternativ. Förskolorna serverar mer ekologisk mat och använder köksredskap med non-stick-beläggning (exempelvis Teflon). Kunskap om klimatsmart matlagning ökar och information och kunskap sprids genom förvaltningens köksnätverk för förskolornas kockar.

Förvaltningen uppnår årsmålet med att 80 % av bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system. Utfallet 2018 är 100 %. Målet uppfylls men förvaltningen ser stora utmaningar med implementering av byggvarubedömning vid investeringar i utemiljöer eftersom andra krav som tålighet till väderförhållanden och vandalisering begränsar möjligheterna för val av olika material och produkter.

Delvis uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår delvis målet om 45 % andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala. Utfallet 2018 är 42,36 %. Nuvarande matleverantör har krav om 40 % ekologiska livsmedel. Vid förhandling om en ny matleverantör ställer förvaltningen krav på en högre andel ekologiska livsmedel.

Goda exempel

Förskolans miljöarbete

Kapten Reko, ett utbildningsmaterial från konsumentföreningen i Stockholm, används på en del förskolor där barnen lär sig om matsvinn och därmed blir mer miljömedvetna. En förskoleenhet har pedagogiska miljögrupper som haft ett specifikt uppdrag att stötta medarbetare i arbetet för en kemikaliesmart förskola.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %			100 %		92 %	70%	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %			100 %		80 %	80%	2018
  Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	42,36			41,87		45 %	45%	2018
Analys Förvaltningen har i tidigare upphandling av måltider inte ställt tillräckligt höga krav på andelen ekologiska livsmedel, vilket påverkar utfallet. Åtgärdsplan I pågående och kommande upphandlingar har förvaltningen säkerställt att kraven på andelen ekologiska livsmedel motsvarar årsmålet.								

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är giftfria och klimatsmarta

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Förskolorna fortsätter att arbeta för en giftfri förskola. Flickor och pojkar görs delaktiga i rensningen av leksaker och material som inte är kemikaliesmarta
- Flickor och pojkar görs delaktiga i vilken mat som serveras genom matråd tillsammans med förskolornas kockar. Vegetariska måltider serveras i förskolorna och kunskapen om klimatsmart matlagning ökar. Information sprids genom stadsdelens köksnätverk där goda erfarenheter utbyts. Planering finns att göra en bok med förslag på frukostar, luncher och middagar som är näringsriktig och klimatsmart som vårdnadshavarna ska få ta del av för att lära sig mer om det.
- Ekologiska livsmedel ökar och användningen av kemikalier minskar i förvaltningens egna verksamheter

Förväntat resultat

Minst 92 % av förskolorna har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola

80 % av bygg- och anläggningsentreprenader som avslutas uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system

Minst 45 % av andel inköpta måltider och livsmedel i staden är ekologiska

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppfylls helt. Två av tre indikatorer uppnås samt att en indikator uppnås delvis.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att förskolorna har fortsatt att arbeta för en giftfri förskola. Flickor och pojkar har gjorts delaktiga i rensningen av leksaker och material som inte är kemikaliesmarta. Två dagar i veckan har det serverats vegetariska måltider i förskolorna och den klimatsmarta matlagningen har ökat. Kemikalier i förvaltningens egna verksamheter har under året registrerats i kemikalierregistreringssystemet Chemsoft. Registreringen har tydliggjort vilka produkter som bör fasas ut.

Delvis uppnådda resultat

Förvaltningen har inte genomfört aktiviteten om att förskolorna ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse Skola för hållbar utveckling. Förskolorna bedriver arbete med hållbarhetsfrågor men har inte ansökt om Skolverkets utmärkelse. Två förskolor har under året erhållit certifiering från Håll Sverige rent, Grön flagg. Aktiviteten fortsätter under 2019 med målet att minst fem förskolor ansöker om utmärkelser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse "Skola för hållbar utveckling"	2017-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys Förskolorna bedriver arbete med hållbarhetsfrågor men har inte ansökt om Skolverkets utmärkelse. Två förskolor har under året erhållit certifiering från Håll Sverige rent, Grön flagg. Aktiviteten fortsätter under 2019 med målet att minst fem förskolor ansöker om utmärkelser.			
 Förvaltningen arbetar med kemikalierregistreringssystemet Chemsoft och minskar användning av märkningspliktiga kemiska produkter/utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen.	2018-01-01	2018-12-31	
 Vid om- eller utbyggnad av förskolor ställer förvaltningen krav på att fastighetsägare prioriterar att ta bort byggmaterial som innehåller skadliga kemikalier	2016-04-28	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls. Förvaltningens verksamheter har implementerat åtgärder i enlighet med de krav och riktlinjer som staden har på en god inomhusmiljö. Förvaltningen tar hänsyn till inspektioner och medarbetarnas synpunkter för att förbättra inomhusmiljön både i verksamhets- och administrativa lokaler.

Nämndmål:

Inomhusmiljön i nämndens verksamhetslokaler är sund

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Förvaltningen bedriver sin verksamhet i lokaler där inomhusmiljön är av god kvalitet
- När åtgärder vidtas för att förbättra inomhusmiljön bevakas att tekniska lösningar som bidrar både till en bättre inomhusmiljö och lägre eller lika energianvändning eftersträvas

Förväntat resultat

Vid ny – och ombyggnationer görs luftmätningar

Analys

Stadsdelsförvaltningen tar kontinuerligt hänsyn till genomförda inspektioner och medarbetarnas synpunkter för att förbättra inomhusmiljön både i verksamhets- och administrativa lokaler.

Förvaltningen har kontinuerlig dialog med fastighetsägaren om luftkvaliteten i förvaltningens administrativa lokaler i Skärholmens centrum.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen gör luftmätningar vid ny- och ombyggnationer	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att samtliga 5 verksamhetsområdesmål uppfylls och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Samtliga 5 nämndmål har uppfyllts. Samtliga 17 KF- och nämndaktiviteter har genomförts enligt plan och årsmålet för 13 av 14 målbedömda KF- och nämndindikatorer uppnås. Flertalet av nämndmålen, nämndaktiviteterna och nämndindikatorerna som bedöms ha stor påverkan på måluppfyllelsen har uppnåtts. Därtill kan förvaltningen redovisa för flertalet goda exempel.

Målet "Stockholm är en världsledande kunskapsregion" uppfylls. Målbedömningen grundas på att förvaltningen uppnått målen för tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning. Förvaltningens samarbete med Södertörns högskola i projektet CPU–Centrum för professionsutveckling har främjat kunskapsutbyte och dialog mellan verksamhet, lärosäten och praktikanter. Utöver detta har förvaltningen upprättat ett sammanhållet mottagande av socionomstudenter som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU). Förvaltningen tog emot flest studenter bland stadsdelsförvaltningarna.

Målet "Stockholm är en företagsvänlig stad" uppfylls. Måluppfyllelsen grundas på att KF-aktiviteten har genomförts och nämndmålet uppfyllts. Förvaltningen har under året arbetat för att attrahera fler företag till stadsdelsnämndsområdet samt tillgängliggöra rådgivning för småföretagare. Fokus har varit på kvinnor och unga i Vårberg. Stockholm Business Regions Start-up verksamhet har samarbetat med förvaltningen för att tillgängliggöra vägledning kring möjligheter för stöd och rådgivning. Förvaltningen anordnade under hösten en jobbmässa med fokus på nyanlända och kvinnor där andra aktörer som rekryterings bolag och startaeget organisationer deltog.

Stockholm Business Region tog under året fram en näringslivsanalys för Vårberg som visar på en ökad antal arbetstillfällen, framför allt inom branscher som byggverksamhet, reparation

av motorfordon och motorcyklar, transport och magasinering och verksamheter inom uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster. En näringslivsanalys för hela stadsdelsnämndsområdet visar att antalet anställda i Skärholmen har under perioden 2010-2017 ökat med 30 %, vilket är den starkaste ökningen tillsammans med Kungsholmen.

Målet "Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva" uppfylls. Måluppfyllelsen utgår från att årsmålen för indikatorerna "andelen personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen" samt "andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd" uppnås. Utfallen gällande kvinnor är dock högre än årsmålen.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att så fort som möjligt få ut den enskilde i egen försörjning genom arbete, studier eller annan ersättning. För att nå detta mål har förvaltningen haft ett nära samarbete med Jobbtorg, Arbetsförmedling, Försäkringskassan och Region Stockholm.

Förvaltningen har arbetat motiverande genom MI:s förhållningssätt i mötet med klienten. Även den förändringsplan som alla som uppbär ekonomiskt bistånd har är baserad på MI. Förvaltningen når även årsmålen gällande antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de som Jobbtorg matchar samt antal ungdomar som fått feriejobb.

Ett gott exempel är det nära nära samarbete med Jobbtorg gällande målgruppen kvinnor i Vårberg som varken arbetar eller studerar. Jobbtorgs medarbetare har i stor utsträckning deltagit i de aktiviteter som medborgarvårdarna ordnar som till exempel dialogtorg och fika för kvinnor. Uppskattningsvis har 135 kvinnor kommit i kontakt med Jobbtorg utifrån aktiviteter inom ramen för det ordinarie arbetet samt i samband med att Jobbtorg deltagit i aktiviteterna.

Målet "I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet" uppfylls. Bedömningen grundar sig på att underliggande nämndmål uppfylls. Förvaltningens medborgarvårdar och samhällsvägleddare vid medborgarkontoret har kontinuerligt gett information om möjliga utbildnings- och karriärvägar. Samarbetet med Jobbtorg för att lotsa invånare som står utanför utbildningssystemet och arbetsmarknaden till rätt insatser har fortsatt. Kring målgruppen unga vuxna har förvaltningen en särskild samverkan med Jobbtorg. Introduktionsförskolan har under året, förutom med Jobbtorg, haft samarbete med förvaltningens medborgarkontor och en syokonsulent som besöker förskolan. SFI-undervisning har även bedrivits för mammor i förskolans lokaler .

Målet "Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar" uppfylls. Förvaltningen redovisar ett överskott om 2 mnkr och uppfyller målet för prognossäkerheten. Förvaltningen har arbetat kostnadsmedvetet med fokus på vilka resultat och effekter som ska åstadkommas för våra invånare och brukare.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås helt utifrån att KF-indikatorn är uppnådd.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att förvaltningen samverkar med högskolor och universitet inom områdena förskola, socialtjänst, funktionsnedsättning och äldreomsorg samt stadsutveckling och medborgarservice. Samverkan ger såväl ett kunskapsutbyte som en rekryteringsbas för förvaltningen.

Uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår årsmålet med 45 tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning. Utfallet 2018 är 47 platser. Mottagandet av studenter till den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) samt tilldelning av handledare har organiserats med hjälp av VFU-samordnare.

Goda exempel

Förvaltningens samarbete med Södertörns högskola i projektet CPU – Centrum för professionsutveckling har främjat ökat kunskapsutbyte och dialog mellan verksamhet, lärosäte och praktikant.

Förvaltningen har under året upprättat ett sammanhållet mottagande av socionomstudenter som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU). Arbetet med VFU-mottagandet ingår i stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	47					45	Tas fram av nämnden	VB 2018

Nämndmål:

Förvaltningen samverkar med högskolor och universitet för kunskapsutbyte

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Där det är möjligt samverkar förvaltningen med högskolor och universitet i regionen inom områdena förskola, socialtjänst, funktionsnedsättning och äldreomsorg samt stadsutveckling och medborgarservice
- Inom ramen för handlingsplanen för en förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndsbedömare finns en avsiktsförklaring gällande att utöka och förenkla mottagandet av studenter för att genomföra den verksamhetsförlagda utbildningen
- Förvaltningen samverkar med Södertörns högskola, i projektet Centrum för professionsutveckling (CPU), med syfte att öka kvaliteten på den verksamhetsförlagda utbildningen för förskollärarstudenter samt stärka och kompetensutveckla förskolans medarbetare

Förväntat resultat

Minst 45 tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås helt utifrån att samtliga indikatorer och aktiviteter är uppnådda.

Uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår målen om antal tillhandahållna platser för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för socionomer, förskollärare samt sjuksköterskor och paramedicinare. Förvaltningen gör antagandet att ett nära samarbete med lärosäten och tillgången till utbildade handledare är ett framgångsrikt arbetssätt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal tillhandahållna platser för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för socionomer	12 st					12 st		2018
 Antal tillhandahållna platser för verksamhetsförlagd utbildning för förskollärare (VFU)	30 st					29 st		2018
 Antal tillhandahållna platser för verksamhetsförlagd utbildning för sjuksköterskor och paramedicinare (VFU)	5 st					4 st		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ser över möjligheten och behovet av att inrätta en VFU-samordnare.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen startar projektet CPU – Centrum för professionsutveckling tillsammans med Södertörns högskola.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Bedömningen grundas på att KF- aktiviteten är genomförd och att underliggande mål har uppnåtts.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att förvaltningen under 2018 arbetat med att attrahera fler företag stödja det lokala näringslivet med särskild fokus på kvinnor och unga i Vårberg och i samarbete med Stockholm Business Region.

Under 2018 tog Stockholm Business Region fram en näringslivsanalys för Vårberg som visar på ett ökat antal arbetstillfällen, från 194 år 2010 till 301 2018, framför allt inom branscher som byggverksamhet, reparation av motorfordon och motorcyklar, transport och magasinering och verksamheter inom uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster. En näringslivsanalys för hela stadsdelsnämndsområdet togs också fram under 2018. Resultat av analysen visar att tillväxten av antalet anställda i Skärholmen under perioden 2010-2017 har uppgått till 30%, den starkaste tillsammans med Kungsholmen. Stadsdelsnämndsområdet visar en stark tillväxt och tendenser för specialisering inom tillverkningsnäringar och potential för tillväxt inom näringar som hotell och restaurang, kultur, nöje och fritid, offentlig förvaltning samt vattenförsörjning, avlopp och avfall. Förvaltningen planerar under 2019 ett fortsatt arbete med dessa analyser som grund.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stockholm Business Region AB ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna kartlägga möjligheterna för ökad tillväxt inom respektive stadsdels geografiska område genom en lokal näringslivsanalys	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Företagare väljer att etablera sig i stadsdelsnämndsområdet och fler arbetstillfällen skapas lokalt

 Uppfylls helt

Beskrivning

• När stadsdelsnämndsområdet växer etableras fler företag lokalt och befintliga verksamheter kan växa. För småföretagare och det lokala näringslivet finns företagarservice och rådgivning, bland annat genom stadens Start-up verksamhet. (LUP)

Förväntat resultat

En näringslivsanalys finns för stadsdelsnämndsområdet

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndens mål uppnås. Bedömningen grundas på att samtliga aktiviteter är genomförda.

Förvaltningen samarbetade under året med Stockholm Business Regions Start-up verksamhet för att tillgängliggöra det stöd och den rådgivning som erbjuds både på medborgarkontoret och via medborgarvårdarna samt bistod med lokal till Start-up Stockholms stödverksamhet i Skärholmen. Under hösten anordnade förvaltningen en jobbmässa med fokus på nyanlända och kvinnor där andra aktörer som rekryteringsbolag och startaetget-organisationer deltog. Mässan var välbesökt och förvaltningen bedömer att arbetet under året lett till att kontakt med en stor andel av de prioriterade målgrupperna för detta arbete, särskilt i Vårberg.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen förstärker samarbetet med Stockholm Business Region och Start up Stockholm för att utöka deras närvaro i Skärholmens stadsdelsnämndsområde. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen ger vägledning till personer som vill starta eget, om den rådgivning och det stöd staden erbjuder. (LUP)	2018-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på att sex av sju KF-indikatorer uppnås och en uppnås delvis samt att KF-aktiviteterna är genomförda. Underliggande nämndmål har uppfyllts helt.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning på att förvaltningen under året har fortsatt att arbeta aktivt med att så fort som möjligt få ut sökande i egen försörjning genom arbete, studier eller annan ersättning. För att nå detta mål har förvaltningen ett nära samarbete med Jobbtorg och Arbetsförmedlingen. Under året har förvaltningen genomfört en organisationsförändring på enheten för ekonomiskt bistånd för att säkerställa att enskilda som är i behov av stöd för att bli självförsörjande ska få det så snabbt som möjligt. Den nya organisationen består av en mottagningsgrupp och två utredningsgrupper. Tidigare fanns det en grupp som arbetade med de som haft långvarigt ekonomiskt bistånd. Arbetsmarknadsinsatser flyttades även till en annan enhet inom socialtjänsten för att renodla och fokusera verksamheterna i så hög utsträckning som möjligt.

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålen gällande andelen personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen samt andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd. Utfallen gällande kvinnor är dock högre än årsmålen.

Årsmålet gällande andelen personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen var maximalt 3,3 %. Utfallet för 2018 är 3,09 %.

Årsmålet gällande andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare var maximalt 2,2 %. Utfallet för 2018 är 1,97 %.

Förvaltningen uppnår årsmålet om att minst 20 aspiranter ska ha fått Stockholmsjobb. Utfallet för 2018 är 21 aspiranter. Förvaltningen uppnår även årsmålet om att minst 25 platser för Stockholmsjobb ska ha tillhandahållits. Utfallet för 2018 är 25 platser.

Förvaltningen fortsätter att arbeta aktivt med att så fort som möjligt få ut sökande i egen försörjning genom arbete, studier eller annan ersättning. För att nå detta mål har förvaltningen ett nära samarbete med Jobbtorg, Arbetsförmedling, Försäkringskassan och Region Stockholm.

Förvaltningen arbetar motiverande genom MI:s förhållningssätt i mötet med klienten. Även den förändringsplan som alla som uppbar ekonomiskt bistånd har är baserad på MI.

Förvaltningen når även årsmålen gällande antal praktiktillfällen, minst 35 stycken, som genomförs inom stadens verksamheter av de som Jobbtorg matchar samt antal ungdomar som fått feriejobb, minst 700 ungdomar. Förvaltningen har arbetat aktivt med att hitta lämpliga arbetsplatser samt att könsfördelningen mellan pojkar och flickor ska bli jämn. Utfallet för 2018 gällande praktikplatser är 82 stycken och utfallet gällande ungdomar som fått sommarjobb är 700 ungdomar.

Ej uppnådda resultat

Förvaltningen har inte nått årsmålet, 800 platser, gällande antal tillhandahållna platser för feriejobb. Utfallet för 2018 är 700 platser.

Goda exempel

Samverkan med Jobbtorg gällande kvinnor

Förvaltningen har genom medborgarvårdarna haft ett nära samarbete med Jobbtorg gällande målgruppen kvinnor i Vårberg som varken arbetar eller studerar. Jobbtorgs medarbetare har i stor utsträckning arbetat deltagit i de aktiviteter som medborgarvårdarna ordnar som till exempel dialogtorg och fika för kvinnor. Uppskattningsvis har 135 kvinnor kommit i kontakt med Jobbtorg utifrån aktiviteter inom ramen för det ordinarie arbetet samt i samband med att Jobbtorg deltagit i aktiviteterna.

Samverkan med Jobbtorg gällande unga

Inom det lokala utvecklingsprogrammet har närmare kontakter knutits mellan förvaltningen och Jobbtorg Unga vad gäller målgrupperna unga med funktionsnedsättning, socialpsykiatrisk problematik och unga med missbruk. Syftet med kontakterna är unga som står långt från arbetsmarknaden ska få stöd och möjligheter att närma sig denna.

Jämställdhetsanalys

Andel som uppbär ekonomiskt bistånd och antal aspiranter som fått Stockholmsjobb

I stadsdelsnämndsområdet finns många ensamstående kvinnor med barn och forskning visar att efter en separation är det vanligt att det är kvinnan som tar det största ansvaret för barnen, vilket inkluderar ett ekonomiskt ansvar. Utifrån detta så arbetar förvaltningen medvetet med att minska antalet kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd, bland annat genom arbetsmarknadsinsatser så som Stockholmsjobb.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen 	3,09 %	2,81 %	3,38 %	3,13 %		3,3 %	1,6%	VB 2018
Analys Analys av skillnader i utfall mellan kön I stadsdelsnämndsområdet finns många ensamstående kvinnor med barn och forskning visar att efter en separation är det vanligt att det är kvinnan som tar det största ansvaret för barnen, vilket inkluderar ett ekonomiskt ansvar. Utifrån detta så arbetar förvaltningen medvetet med att minska antalet kvinnor som uppbär ekonomiskt bistånd, bland annat genom arbetsmarknadsinsatser.								
  Andel unga som varken arbetar eller studerar							Fastställt 2018	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
Mätmetod har inte fastställts. Enligt instruktion från SLK ska förvaltningen inte rapportera på indikatorn.								
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,97 %	1,71 %	2,26 %	2,11 %		2,2 %	1,1%	VB 2018
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	21 st	6 st	15 st			20 st	1 000 st	VB 2018
Analys								
Analys av skillnader i utfall mellan kön Betydligt fler kvinnor än män har under året fått Stockholmsjobb. En möjlig förklaring till detta är att de flesta arbetaren inom förvaltningens område är inom vård, omsorg och barnomsorg. Det har främst varit kvinnor som visat intresse för dessa arbeten. Då det inom stadsdelsnämndsområdet finns fler kvinnor än män som uppbär ekonomiskt bistånd har förvaltningen arbetat aktivt för att fler kvinnor ska få stockholmsjobb och därmed ökade möjligheter att bli självförsörjande.								
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	82 st	20 st	62 st	2 st		35 st	500 st	VB 2018
Analys								
Analys av skillnader i utfall mellan kön Betydligt fler kvinnor än män har under året haft praktik genom Jobbtorg inom förvaltningen. En möjlig förklaring till detta är att de flesta arbetaren inom förvaltningens område är inom vård, omsorg och barnomsorg. Det har främst varit kvinnor som visat intresse för dessa arbeten.								
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	700			744		800 st	9 000 st	VB 2018
Analys								
Målvärdet är felaktigt satt.								
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	25			35	25	25 st	1 000 st	VB 2018
  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	700 st	361 st	339 st	603 st		700 st	9 000 st	VB 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska genom jobbtorgen för unga i Kista, Skärholmen och vid Globen, och i samarbete med stadsdelsnämnderna förstärka det uppsökande och stödjande arbetet för unga utan sysselsättning och med komplex problematik samt utveckla insatser för målgruppen.	2018-01-01	2018-12-31	
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2018-01-01	2018-12-31	
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna öka utbytet mellan stadsdelarna kring sommarjobben för att öka sammanhållningen i staden och möjliggöra för fler att testa arbete i andra stadsdelar än där man bor.	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med villkor för sysselsättningsfrämjande åtgärder vid upphandlingar.	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utveckla samverkan med det lokala näringslivet och civilsamhället för att skapa förutsättningar för jobb, integration och social hållbarhet med en särskild inriktning mot unga.	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska, exempelvis inom ramen för sina olika verksamhetsområden, öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Fler kvinnor och män jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kvinnor och män:

- Är självförsörjande. De som är i behov av ekonomiskt bistånd får stöd att bli självförsörjande och är enbart beroende av ekonomiskt bistånd under en kortare period. Nyanlända ges stöd till att komma in i och slutföra arbetsförmedlingens etableringsprogram, vilket ökar möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden. Barns röster i familjer som uppbär ekonomiskt bistånd, görs hörda utifrån ett tydligt barnperspektiv
- Som står utanför samhället nås genom förvaltningens proaktiva och uppsökande arbete i samverkan med jobbtorg, arbetsförmedlingen och andra aktörer. Särskilda sociala insatsgrupper för unga vuxna fortsätter i samverkan med Jobbtorg, polis och andra aktörer (LUP)
- Ges möjlighet till utbildning inom bristyrken för framför allt riktade till kvinnor och unga vuxna (LUP)
- Ges möjlighet till praktiktillfällen genom Stockholmsjobb och fler anställningar skapas för personer i arbetsmarknadsåtgärder som inkluderar visstidsanställningar
- Som är mellan 16-29 år har arbete eller studerar (LUP)
- Som deltar i en daglig verksamhet har möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden
- Är delaktiga i myndighetsutövningen och har inflytande över insatsernas utformning. De är väl informerade om hur de kan ha inflytande över sin livssituation

Flickor och pojkar:

- Får feriejobb och arbetslivserfarenhet

Förväntat resultat

Högst 3,3% av stadsdelsnämndområdets befolkning har ekonomiskt bistånd

Högst 2,2% av hushållen i stadsdelsnämndsområdet har långvarigt ekonomiskt bistånd

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndmålet uppnås utifrån att de två förväntade resultaten är

uppnådda och att de nämndaktiviteter som är kopplade till målet är genomförda.

Uppnådda resultat

Förvaltningen når de förväntade resultaten om att högst 3,3 % av stadsdelsnämndens befolkning har ekonomiskt bistånd samt att högst 2,2 % av hushållen i stadsdelsnämndsområdet har långvarigt ekonomiskt bistånd.

För att nå de förväntade resultaten arbetar förvaltningen aktivt med att så fort som möjligt ge stöd till enskilda så att de kan få en egen försörjning genom arbete, studier eller genom annan ersättning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen samarbetar med arbetsmarknadsförvaltningen för att stärka arbetet med unga vuxna och kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden (LUP)	2017-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utreder möjligheter att i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen och andra stadsdelar ta fram ytterligare skräddarsydda utbildningar inom olika bristyrken. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar samarbetet med utbildning- och arbetsmarknadsförvaltningens verksamhet Iwork (utökat stöd till individer och arbetsgivare) för att unga med funktionsnedsättningar ska få möjlighet att provas mot eller stöttas till sysselsättning.	2018-01-01	2018-12-31	
 I samverkan med arbetsmarknad- och socialförvaltningen sprida metoden Individual placement and support (IPS).	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås helt. Bedömningen grundar sig på att underliggande nämndmål uppfylls.

Förvaltningens medborgarvärdar och samhällsvägledare vid medborgarkontoret arbetade kontinuerligt med att ge information om möjliga utbildnings- och karriärvägar. 2,6 % av de ärenden medborgarkontoret hanterade och 3,4 % av medborgarvärdarnas besökare kom med frågor som relaterade till utbildning.

Förvaltningen fortsätter ett nära samarbete med Jobbtorg för att lotsa invånare som står utanför utbildningssystemet och arbetsmarknaden till rätt insatser. Kring målgruppen unga vuxna har förvaltningen en särskild samverkan med Jobbtorg. Inför 2019 har Jobbtorg Unga ett flertal informationsträffar inbokade med olika enheter på förvaltningen med fokus på att presentera ingångar till Jobbtorget och dess insatser.

Genom introduktionsförskolan i Vårberg har främst mammor kommit i kontakt med Jobbtorg. Introduktionsförskolan har under året, förutom med Jobbtorg, haft samarbete med förvaltningens medborgarkontor och en syokonsulent som besöker förskolan. 25 mammor har även haft SFI-undervisning i förskolans lokaler.

Nämndmål:

Kvinnor och män har kunskap om vilka utbildningsvägar som finns att tillgå

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Invånare har kunskap om var de vänder sig för att få kunskap om relevanta utbildningsvägar

Förväntat resultat

Minst tre verksamheter vägleder invånare om relevanta utbildningsvägar (introduktionsförskola, medborgarvärdar och samhällsvägledare)

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndmålet uppnås utifrån att det förväntade resultatet om att minst tre verksamheter vägleder invånare om relevanta utbildningsvägar nås. Introduktionsförskolan, medborgarvärdarna och samhällsvägledarna har på olika sätt samverkat med bland annat Jobbtorg och SFI för att vägleda invånarna inom stadsdelsnämndsområdet. De aktiviteter som är kopplade till nämndmålet är även genomförda.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen lotsar personer till rätt instans för att kunna få kunskap om relevanta utbildningsvägar	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar och samordnar sitt arbete med det uppsökandet arbetet tillsammans med arbetsmarkandsförvaltningen för att nå fler som står utanför utbildningssystemet	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

I bokslutet redovisar förvaltningen ett överskott om 2,0 mnkr efter resultatöverföring. Förvaltningen har arbetat kostnadsmedvetet med fokus på vilka resultat och effekter som ska åstadkommas för våra invånare och brukare.

Goda exempel

Ett arbete har genomförts i syfte att i största möjliga mån göra ekonomiuppföljningen så enhetlig som möjligt för förvaltningens chefer. Målet är bland annat att minska sårbarheten då det blir enklare för andra controllers att ta över nya områden. Mer enhetlig stöd till cheferna oavsett vad för verksamhet de ansvarar för samt mer tidseffektiv ekonomiuppföljning. Under hösten har dessutom controllerfunktionen förstärkts.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	-----------------------	--------------------------------	-----------------------------------	------------------	--------	----------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,8 %			98,6 %		100 %	100 %	VB 2018
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	99,7 %			98,4 %		100 %	100 %	VB 2018
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			-1 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2018

Nämndmål:

Budgeten är i balans

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Förvaltningen har en budget i ekonomisk balans. Verksamheterna är kostnadseffektiva och anpassade till brukarnas behov och efterfrågan utifrån gällande lagstiftning och stadens riktlinjer.
- Investeringarna präglas av kostnadsmedvetenhet för att garantera god hushållning av resurser. Prioriteringen sker utifrån de områden där behoven är störst med fokus på ett socialt och jämställt perspektiv.
- Prognossäkerheten i nämndens verksamheter är god.

Förväntat resultat

Nämndens budgetföljsamhet uppgår till 100 % efter resultatöverföringar
Nämndens prognossäkerhet avviker med max +/- 1 % mellan tertialrapport 2 och bokslut

Analys

Uppnådda resultat

Förvaltningen redovisar ett överskott om 2,2 mnkr före resultatöverföring och 2,0 efter. Detta är ett resultat av att förvaltningen har arbetat kostnadsmedvetet.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att 7 av 8 verksamhetsområdesmål uppfylls och därmed bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Totalt uppfylls 8 av 9 nämndmål, samtliga 50 KF- och nämndaktiviteter har genomförts enligt plan och årsmålet för 23 av 42 målbedömda KF- och nämndindikatorer har uppnåtts. Flertalet av nämndmålen, nämndaktiviteterna och nämndindikatorerna som bedöms ha stor påverkan på måluppfyllelsen har uppnåtts. Förvaltningen noterar ett flertal positiva trender bland utfallen vilket bedöms vara resultatet

av arbete som pågått under lång tid och nu gett effekt. Därtill kan förvaltningen redovisa för flertalet goda exempel.

Målet "Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika" uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig dels på utfallet på KF-indikatorn och dels på det arbete som förvaltningen genomfört under året. Målet för andel jämställdhetsanalyser i tjänsteutlåtanden uppnås inte och en plan för att nå målet under 2019 har tagits fram. Samtliga aktiviteter är genomförda.

Förvaltningen har systematiskt arbetat med att integrera ett jämställdhetsperspektiv utifrån programmet för ett jämställt Stockholm 2018-2022 samt i arbetet för att stödja kvinnors organisering. Alla förvaltningens enheter har arbetat med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i den ordinarie verksamheten och dessutom har flera av förvaltningens enheter tagit del av utbildning i att genomföra jämställdhetsanalyser med hjälp av metoden "Sjuan".

Förvaltningen har arbetat med en variation av aktiviteter för att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet. Särskilt fokus har legat på Vårberg där medborgarvårdarna har som ett av sina huvuduppdrag att arbeta mot målet att kvinnor i Vårberg ska ha egenmakt.

Målet "Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor" uppfylls. Bedömningen baseras utifrån att resultatet på KF-indikatorn "aktivt medskapandeindex" och svarsfrekvensen på medarbetarundersökningen, för andra året i rad, är de högsta i staden. Resultatet för "index bra arbetsgivare" är också bland de högsta i staden. Dock uppfylls årsmålen endast delvis mot bakgrund av föregående års höga resultat. Målen för sjukfrånvaron uppnås delvis och är ett fortsatt prioriterat fokusområde 2019. Andelen medarbetare som ser fram emot att gå till arbetet ligger över genomsnittet för stadsdelsförvaltningarna enligt stadens medarbetarundersökning, vilket indikerar upplevelser av en god arbetsmiljö. Utöver detta har samtliga aktiviteter i de olika målen genomförts vilket har skapat förutsättningar för goda arbetsvillkor och att förvaltningen upplevs som en bra arbetsgivare.

Förvaltningen kan därutöver redovisa för ett flertal goda exempel. Ett karriärutvecklingsprogram har genomförts med 17 medarbetare. Programmet har riktat sig till medarbetare som inte är chefer men som bedömts kunna växa i sin nuvarande roll eller ta på sig andra roller och uppdrag. Satsningen har bidragit till personlig utveckling för deltagarna. Inom förvaltningens LSS-verksamheter i egen regi har även ett chefstraineeprogram inletts utifrån en analys av ett behov att bredda rekryteringsbasen till positionen som enhetschef i verksamheterna. Förvaltningen öppnar under 2019 tre nya bostäder för målgrupperna inom LSS och socialpsykiatri och har också identifierat ett behov av att utveckla verksamheter anpassad till delvis nya målgrupper. Detta ställer krav på nya vägar för rekrytering.

Förvaltningens hälsofrämjande satsning i form av "Personalstöd" har påbörjats den 1 juli. Det är en möjlighet för alla medarbetare att kunna ringa förvaltningens krisstödsleverantör och helt anonymt och kostnadsfritt få psykologiskt stöd men också möjlighet till familjejuridisk rådgivning. Denna satsning förväntas ge en positiv effekt såväl genom minskad sjukfrånvaro som på medarbetarnas syn på förvaltningen som en bra arbetsgivare.

Tillsammans med fackliga organisationer, i en nyupprättad arbetsgrupp, har rutiner vid diskriminering eller kränkande särbehandling uppdaterats samt gjort rutinerna kända hos chefer och medarbetare.

Förvaltningen har av Nyckeltalsinstitutet under året fått utmärkelsen "Bästa jämställdhetsindex JÄMIX" för mest jämställda arbetsplats bland samtliga stadsdelsförvaltningar. JÄMIX utgör ett sammanfattande jämställdhetsindex utifrån nio olika nyckeltal; exempelvis sett till lön och karriärmöjligheter för män respektive kvinnor.

Under året har förvaltningen tagit fram nya gemensamma värdeord; Engagemang, Mångfald, Samarbete och Mod. Samtliga medarbetare har getts möjlighet att rösta på de värdeord som var och en anser beskriver förvaltningens värdegrund idag och imorgon. En implementering av värdegrund och värdeord kommer att genomföras under 2019.

Målet "Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering" uppfylls. Bedömningen av grundar sig på att årsmålet för indikatorerna om andelen som inte upplever diskriminering inom förskola, familjedaghem, omsorgen för personer med funktionsnedsättning respektive dagverksamhet för äldre uppnås.

Under året har medarbetare och chefer erbjudits kompetensutveckling inom genus, normkritik, antirasistiskt perspektiv, HBTQ-frågor och diskrimineringsfrågor för att säkerställa att ingen invånare eller medarbetare utsätts för diskriminering eller kränkande särbehandling. Flera av förvaltningens enheter har HBTQ-diplomerats och andelen medarbetare i förvaltningen som genomgått utbildningen uppgår till drygt hälften. Även utbildning för feriearbetande ungdomar i syfte att öka kunskaperna om mänskliga rättigheter, antirasism och jämställdhet har genomförts.

Som gott exempel kan nämnas att flera enheter inom socialtjänsten, avdelningen för omsorg om äldre, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri samt öppna förskolan har HBTQ-diplomerats.

Som ett led i att stärka ungas organisering har förvaltningen stöttat ungdomsrådet i Skärholmen (UNGSK). UNGSK har varit delaktiga i flera olika aktiviteter, bland annat arrangerat kurs i självförsvar för tjejer i Bredängshallen samt i samarbete med Idrottsförvaltningen har de arrangerat dansaktiviteter för tjejer i Sätra. Under hösten planerades en manifestation mot gatuvåldet som fick namnet "Säg deras namn" och som genomfördes i början av januari 2019. Manifestationen syftade till att uppmärksamma offren och deras anhöriga för gatuvåldet och genomfördes i samarbete med stadsteatern och organisationerna Funk våldet, Lagg ner ditt vapen och Förorten mot våldet.

Målet "Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention" uppfylls. Grunden för bedömningen är att nämndmålet uppnått och samtliga aktiviteter har genomförts enligt plan. Förvaltningen har under året arbetat med att öka medarbetares och barns kunskaper kring FN:s barnkonvention och barnens rätt till lika möjligheter. Förskolornas arbete med likabehandlingsplaner är en viktig del i arbetet med barns rättigheter. I samband med upprättandet av likabehandlingsplanerna har barnintervjuer och trygghetsvandringar genomförts med barnen för att på så sätt skapa delaktighet och ge inflytande. Varje enhet inom socialtjänsten har en utsedd barnrättsambassadör vars uppdrag är att säkerställa barnperspektivet på enhetsnivå.

Som ett gott exempel redovisas dels att en förskola har arbetat med litteratur kopplat till barnkonventionen och som haft inflytande över hur lärmiljön kan göras mer tillgänglig för barnen. Pedagogerna har noterat att barnens delaktighet ökar generellt i verksamheten. Dels har ett samarbete mellan en av förvaltningens förskoleenheten och Nationalmuseet och föreningen Artikel 31 påbörjats. Föreningen arbetar utifrån barnkonventionens artikel 31 som

handlar om barns rätt att aktivt delta och utöva kultur i samhället. Samarbetet är ett pilotprojekt med syfte att fyraåringar ska få möta konst på olika sätt med berättandet i fokus.

Förvaltningens introduktionsförskola har under året stöttat föräldrar i att se vikten av förskoleverksamhet, gett möjligheter till inträde på arbetsmarknaden och möjligheter att tillgodogöra sig språkkunskaper.

Målet "Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld" uppfylls. Bedömningen görs utifrån att årsmålen för 2 av 3 KF-indikatorer uppnåtts helt. Målen för samtliga nämndindikatorer uppnås och aktiviteterna har genomförts. Under året har förvaltningens Relationsvårdsteam övergått till Relationsvårdscentrum Sydväst tillsammans med Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö stadsdelsförvaltningar. Relationsvårdscentrum Sydväst har under året informerat både internt och externt kring vilka typer av insatser som erbjuds. Flertalet medarbetare har gått Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) utbildning kring våld i nära relation. Relationsvårdscentrum Sydväst har besökt flera arbetsplatser och informerat medarbetare om våld i nära relation.

Målet "Stockholm är en tillgänglig stad för alla" uppfylls. Måluppfyllelsen baseras på goda resultat från brukarundersökningar av förvaltningens egen regi-verksamhet. Förvaltningen redovisar därutöver för flertal goda exempel.

Förvaltningen konstaterar att årsmålen på ett flertal indikatorer är satta utifrån tidigare års sammanslagna och viktade resultat från flera brukarundersökningar. Däremot saknar årets utfall genomgående resultat från insatsformen LSS-boende vilket gör resultaten svåra att analysera korrekt.

Förvaltningen utgår i sin bedömning av måluppfyllelse utifrån resultaten för sina egen regi-verksamheter då målvärdena för indikatorerna satts utifrån 2017 års resultat. Den största målgruppen, brukare från gruppboendena LSS, ingår inte i resultaten i brukarundersökningen 2018 och därmed är resultaten från 2018 års brukarundersökning inte jämförbara med resultaten från 2017 års brukarundersökning. Daglig verksamhet i egen regi har ett mycket högt resultat avseende nöjda brukare. Utfallet på andelen personer som anser att de kan påverka insatsens utformning har ökat markant i jämförelse med 2017. Förvaltningen kan också konstatera att resultaten från SKL:s brukarundersökning för LSS-boenden visar ett lika eller ett högre resultat för förvaltningens nio gruppboendena i egen regi i jämförelse med staden totalt på sex av åtta frågor i SKL:s brukarundersökning. För förvaltningens två serviceboenden i egen regi är resultaten något sämre, något som kommer analyseras djupare och arbetas vidare med under 2019.

Förvaltningen har tillsammans med rådet för funktionshinderfrågor genomfört en workshop med fokus på programmet för tillgänglighet och delaktighet och verksamhetsplanen för 2019. Indikatorer och aktiviteter och uppföljningen av dessa integreras i kommande verksamhetsplanen och tertiärluppföljningarna.

Bland goda exempel noteras följande: Förvaltningens egen regi-verksamheter inom LSS har gjort en satsning på välfärdsteknik. Olika typer av lärplattor med tillbehör som underlättar användandet av olika program och stimulerande spel har köpts in. Vidare har daglig verksamhet testat utrustning och program för att cykla i virtuell miljö.

En särskild insats för att öka valdeltagandet inom målgruppen personer med funktionsnedsättning har genomförts. Ett anpassat informationsmaterial arbetades fram och på

varje enhet utsågs en medarbetare till valambassadör.

Målet "Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande" uppfylls. Bedömningen grundas på att alla KF-indikatorer har uppnåtts. I demokratiundersökningen noteras att invånarna i stadsdelsnämndsområdet har ett högre förtroende för stadsdelsförvaltningen än genomsnittet i staden.

Störst förtroende har förskolans verksamhet och en särskild positiv utveckling ser förvaltningen i resultaten för verksamheter inom äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Gällande resultaten kring invånarnas kunskap på hur de kan påverka beslut rörande torgen ser förvaltningen en utmaning i att tydligare kommunicera vilka aktörer som har rådighet över torgen och centrummiljöer och tillgängliggöra tydliga möjligheter för påverkan där förvaltningen har ansvar.

Olika former av dialog och synpunktsinlämning har genomförts under året. Inflödet av synpunkter via digitala kanaler ökade under året. En ökning av positiv återkoppling via synpunktsportalen är också tydlig i jämförelse till 2017.

Bland goda exempel noteras bland annat följande. I syfte att fortsätta förstärkningen av den kollektiva förmågan och att underlätta för kvinnor och barn att ta plats i det offentliga rummet, vilket förväntas bidra till en minskad upplevelse av otrygghet i Vårbergs centrum, har förvaltningen genomfört ett antal insatser i samarbete med lokala aktörer som centrumägare och lokala företagare. Arbetet med Torsdagsklubben har fortlöpt och flera aktiviteter som "Vårberg 50 år" och "Lär känna din granne" har genomförts och uppmärksammades både i lokalmedia och av forskare från Malmö högskola.

Inom ramen för programmet för Torsdagsklubben har elva workshoppar med tema Vårbergs växthus genomförts. Invånarna fick utifrån inspiration från gamla bilder på Vårbergs centrum, skapa ett växthus, pyssla och fira högtider tillsammans mitt i Vårbergs centrum. Aktiviteterna attraherade många kvinnor.

Arbetet med det lokala utvecklingsprogrammet (LUP) har fortsatt och uppnått hög måluppfyllelse inom de sju arbetsgrupperna. Särskilt goda resultat har uppnåtts inom arbetsgruppen skola där gymnasiebehörigheten för elever som gått ut årskurs nio på Lillholmsskolan höjts markant.

Målet "Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning" uppfylls. Måluppfyllelsen grundar sig på att årsmålet avseende "andelen elektroniska inköp" uppnås. Förvaltningen har i samarbete med Älvsjö stadsdelsförvaltning rekryterat en upphandlingssamordnare i syfte att stärka inköp- och upphandlingskompetensen i förvaltningarna.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet delvis uppfylls trots att underliggande KF-indikator inte uppnås. Bedömningen grundar sig på att

förvaltningen systematiskt arbetat med att integrera ett jämställdhetsperspektiv utifrån Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022, samt arbetat för att stödja kvinnors organisering. Samtliga aktiviteter är också genomförda.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning på att alla enheter under året arbetat med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i all ordinarie verksamhet. Förvaltningen bedömer att arbetet med att analysera könsuppdelad statistik och andra beslut utifrån att makt, möjligheter och resurser ska fördelas lika oberoende av kön har förbättrats. De flesta av förvaltningens enheter har fått utbildning i att genomföra jämställdhetsanalyser med hjälp av SKL:s metod Sjuan, och har också genomfört jämställdhetsanalyser med stöd av metoden under året. Flera av dessa analyser presenteras under respektive verksamhetsområdesmål. Förvaltningen har inlett arbetet med att sammanställa alla jämställdhetsanalyser i ett "jämställdhetsboksut" som kommer att bifogas tertiärrapport 1 2019.

Ej uppnådda resultat

Förvaltningen når inte årsmålet om 100 % tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys trots att förvaltningens ambition gällande jämställdhetsanalyser i tjänsteutlåtanden under året varit hög. Utfallet för indikatorn mäter andelen egeninitierade ärenden som innehåller jämställdhetsanalyser. Förvaltningen kan konstatera att även om jämställdhetsanalyser inte funnits i samtliga egeninitierade ärenden så har de funnits i flera av de övriga tjänsteutlåtanden som skrivits under året. I förvaltningens interna utbildning i att skriva tjänsteutlåtanden finns jämställdhetsanalyser med som ett utbildningsblock och denna utbildning har alla handläggare deltagit i. Varför förvaltningen inte når årsmålet är därför svårt att förklara. För att säkerställa att jämställdhetsanalyser skrivs i alla ärenden kommer förvaltningen i början av 2019 ha en gemensam workshop med alla handläggare samt tydliggöra de rutiner som finns kring skrivandet av tjänsteutlåtanden i form av en checklista med extra fokus på jämställdhetsanalyser.

Särskild redovisning

Kvinnors organisering

Förvaltningen har under 2018 arbetat med en bred palett av insatser för att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet. Särskilt fokus har legat på Vårberg där förvaltningens medborgarvårdare har som ett av sina huvuduppdrag att arbeta mot målet att kvinnor i Vårberg har egenmakt.

Av medborgarvårdarnas statistik från 2017 framgick att fördelningen av besökare vid medborgarvårdarnas öppna dialogtorget i Vårbergs centrum låg på 36 % kvinnor, 62 % män och 2 % andra. Under 2018 har medborgarvårdarnas uppdrag utvecklats i syfte att bättre nå ut till just kvinnor i Vårberg, som är den grupp i stadsdelsnämndsområdet med de största behoven. Ett tydligt mål att arbeta specifikt mot målgruppen kvinnor sattes upp i enhetens verksamhetsplan och olika aktiviteter och arbetssätt för att nå målet formulerades. Bland annat justerades tiden för dialogtorget till en tid då fler kvinnor besöker Vårbergs Centrum. Medborgarvårdarna har också ordnat särskilda fikaaktiviteter för kvinnor en gång i månaden i Vårbergs centrum i syfte att få fler kvinnor att ta plats i det offentliga rummet. Fikatillfällena, som skett i samverkan med ett flertal civilsamhällesorganisationer, Jobbtorg med flera, har varit väldigt välbesökta och lockat mellan 50-100 kvinnor och barn per tillfälle. Därtill har medborgarvårdarna arbetat uppsökande på arenor där kvinnor finns så som skolor, förskolor,

SFI, introduktionsförskolan och civilsamhällesorganisationer. Resultaten från de 29 dialogtorg som hållits i Vårbergs Centrum under året visar att medborgarvårdarna väldigt framgångsrikt lyckats vända utvecklingen. Under 2018 nådde medborgarvårdarna totalt 76 % kvinnor och 24 % män.

Samverkan med civilsamhället har också gett kvinnor möjlighet till organiserade aktiviteter i offentliga rummet. Förvaltningen har i samverkan med cykelfrämjandet ordnat cykelkurser för totalt 24 kvinnor under 2018. Kvinnorna har beskrivit en ökad frihet och egenmakt efter att ha lärt sig cykla. Vissa har även tyckt att det har bidragit till deras etablering att kunna bli del av den cykelkunniga majoriteten i samhället. Därutöver har en kvinna fått arbete som cykelbud. Genom Löparakademin har kvinnor löptränat och sprungit Skärholmsloppet. Förvaltningen har också stöttat föreningar att under hösten genomföra ”prova på”-aktiviteter som skridskoåkning, basket och innebandy. Kvinnor har därmed påbörjat en hälsosammare livsstil och brutit med föreställningar om att kvinnors träning inte ska synas och har beskrivit att de ser sig som förebilder för sina barn och andra kvinnor.

Förvaltningen har också stöttat den grupp mammor som har organiserat sig mot våld och dödsskjutningar. De har genomfört flera panelsamtal som belyst gatuväldet ur olika perspektiv, manifestationer mot våld på Sergels torg och på Skärholmstorget. Tre kvinnor medverkade i en utsäld teaterföreställning på stadsteatern.

Andra exempel är föreningarna som arrangerat utflykter för kvinnor i området till andra delar av Stockholm, främst till innerstan där de besök museum och julmarknader. Att genomföra satsningar som syftar till att kvinnor från området ska besöka andra stadsdelar innebär att deras rörelsefrihet ökar.

En workshop i privatekonomi för kvinnor arrangerades också i slutet av november. Tyvärr inkom många återbud i sista stund, men innehållet var mycket uppskattat av de kvinnor som deltog.

Alla genomförda aktiviteter har lett till att fler kvinnor lärt känna varandra och även fått en positiv kontakt med stadsdelsförvaltningens tjänstepersoner. Det märks genom fler samarbeten mellan olika grupper. Det relationsskapande arbetet är långsiktigt och en viktig metod att bygga tillit och gemenskap mellan invånare och mellan invånare och stadsdelsförvaltningen. Även forskare från flera universitet, exempelvis Kungliga Tekniska Högskolan och Södertörns högskola, beforskar områdesutvecklingen och civilsamhällets engagemang.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	40 %				100 %	100 %	100 %	VB 2018
Analys Förvaltningens ambition gällande jämställdhetsanalyser i tjänsteutlåtanden har under året varit hög. Jämställdhetsanalyser har skrivits i många tjänsteutlåtanden och inte bara i de egeninitierade ärendena. Varför förvaltningen missar årsmålet på de egeninitierade ärendena är svårt att förklara speciellt då jämställdhetsanalyser i tjänsteutlåtanden finns med som ett utbildningsblock på förvaltningens interna skrivkurser som alla handläggare deltagit i. Åtgärdsplan För att säkerställa att jämställdhetsanalyser skrivs i alla ärenden kommer förvaltningen i början av året ha en gemensam								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
workshop med alla handläggare samt tydliggöra de rutiner som finns kring skrivande av tjänsteutlåtanden i form av en checklista med extra fokus på jämställdhetsanalyser.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna stödja kvinnors organisering med målet att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är jämställda

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Invånarna i stadsdelsnämndsområdet behandlas lika och ges samma förutsättningar oavsett kön
- Samverkan med civilsamhället utvecklas och bidrar till kvinnors makt i det offentliga rummet
- Medarbetare har kunskap inom jämställdhet och jämställdhetsanalyser görs i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm
- Genusbudgetering provas inom utvalda enheter

Förväntat resultat

Alla egeninitierade tjänsteutlåtanden innehåller en jämställdhetsanalys

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndens mål har uppfyllts. Bedömningen av måluppfyllelsen grundar sig på att alla aktiviteter är genomförda och att förvaltningen systematiskt arbetat med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i all ordinarie verksamhet utifrån Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022.

Flera enheter inom socialtjänsten har fortsatt att utveckla arbetssättet med avkönade ärendedragningar. På en av enheterna genomfördes flera fallstudier där två grupper (utan förhandsinformation) fick hantera samma fallbeskrivning gällande brukare av olika kön. Resultatet visade att grupperna i just detta fall skulle gjort samma biståndsbedömning oavsett brukarens kön. En utvärdering av enhetens arbete med könsneutrala ärendedragningar genomfördes vid samma tillfälle som bland annat visade att medarbetarna är överens om vikten av att fatta jämställda beslut som inte styrs av omedvetna könsföreställningar och att individens behov ska styra. Enheten ser fler möjliga frågor att undersöka inom området. Exempelvis skulle statistik för beviljade insatser i Paraplyet kunna utgöra underlag till en mer strukturerad jämförelse mellan könen utifrån typ av insats.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
-----------	------------	-----------	-----------

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen utvecklar jämställdhetsarbetet genom den tillsatta styrgruppen med representanter från förvaltningens alla verksamheter	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvärderar arbetssättet med avkånade ärendedragningar	2018-01-01	2018-12-31	
 Medarbetare utbildas i jämställdhet	2018-01-01	2018-12-31	
 Samverkan med stadsmissionen utvecklas och stärks för att öka kvinnors makt i det offentliga rummet	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts även om målen för samtliga KF-indikatorer endast delvis har uppnåtts.

Förvaltningen baserar ovanstående bedömning utifrån att förvaltningens resultat för Aktivt Medskapandeindex (AMI), bra arbetsgivare och svarsfrekvensen i dessa mätningar för andra året i rad har varit högst bland stadsdelsförvaltningarna. Det tyder på ett fortsatt högt medarbetarengagemang. Den mindre nedgången som resultatet visar kan bero på de naturliga svängningar som kan förekomma vid denna typ av mätningar. Förvaltningen når delvis årsmålet för sjukfrånvaron och har en lägre sjukfrånvaro jämfört med flertalet av övriga stadsdelsförvaltningar. Analysen av orsakerna till sjukfrånvaron har visat att olika faktorer som är kopplade till medarbetarnas privatliv kan förklara stora delar av sjukfrånvaron. Andelen medarbetare som ser fram emot att gå till arbetet ligger 3 % över genomsnittet för stadsdelsförvaltningarna enligt stadens medarbetarundersökning, vilket indikerar upplevelser av en god arbetsmiljö. Utöver detta har samtliga aktiviteter kopplade till KF-målet genomförts vilket har skapat förutsättningar för goda arbetsvillkor och att förvaltningen upplevs som en bra arbetsgivare. Införandet av Personalstöd är ett exempel på detta.

Delvis uppnådda resultat

Utfallet för aktivt medskapandeindex (AMI) blev 82 %, högst bland stadsdelsförvaltningarna andra året i rad. Resultaten från övriga delar av undersökningen ger en fortsatt positiv bild av medarbetarnas upplevelse av till exempel medarbetarskapet. Detta antagande förstärks sett till att indexvärdena för AMI och delindex ökat sedan mätningarna påbörjades 2013. AMI för män ligger 2 % högre än kvinnornas, vilket hänger samman med att männen har en något mera positiv syn på ledarskapet jämfört med kvinnorna.

Indexvärdet för Bra arbetsgivare har ökat med 1 % jämfört med föregående år och ligger 1 % högre jämfört med utfallet för samtliga stadsdelsförvaltningar. Förvaltningen fortsätter således att arbeta systematiskt med arbetsmiljöförbättrande och kompetenshöjande åtgärder. Andra exempel på åtgärder som ska kunna bidra till måluppfyllelse till nästa mätning är förvaltningens arbete för lika rättigheter och möjligheter i syfte att motverka diskriminering och arbetet med att minska AVA-anställningar.

Trots att förvaltningen arbetat systematiskt med att följa upp sjukfrånvaron och med att

genomföra åtgärder på både individ och organisatorisk nivå så uppnås inte årsmålet för sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron har ökat till 7,5 % och ligger 0,6 % över årsmålet. Ökningen ligger främst inom äldreomsorgen. Det är framförallt långtidssjukfrånvaron som har ökat, från 3,39 till 3,66 %, och ligger 0,33 % över årsmålet. Ökningen av långtidssjukfrånvaron har sedan förra året ökat. För män 0,8 % och för kvinnor, 0,1 %. Kvinnor har dubbelt så hög sjukfrånvaro som männen vilket överensstämmer med hur sjukfrånvaron ser ut i samhället och andra branscher. Orsakerna till sjukfrånvaron beror på en mängd olika faktorer som är kopplade till såväl privatlivet som arbetslivet. Trots ökningen ligger sjukfrånvaron lägre jämfört med genomsnittet för övriga stadsdelsförvaltningar.

Goda exempel

Språksatsning för medarbetare inom vård och omsorg

Förvaltningen har för medarbetare inom äldreomsorg och funktionsnedsättning gjort en insats för att utveckla kunskaper i svenska språket. Under detta projekt samt utifrån medarbetarenkäten har ett behov av kompetensutveckling i datorkunskap uppmärksamats. Detta har lett till en ny kompetensutvecklingsinsats inom dataanvändning. Förvaltningen kommer att utvärdera insatsen under 2019. Målet är att insatserna ska generera högre kvalitet i kommunikationen med brukare och anhöriga.

Karriärutvecklingsprogrammet "Horisont"

Under året har 17 medarbetare inom förvaltningen genomgått karriärutvecklingsprogrammet "Horisont". Det riktar sig till medarbetare som inte är chefer men som bedömts kunna växa i sin nuvarande roll eller ta på sig andra roller och uppdrag. Satsningen har bidragit till personlig utveckling för deltagarna. Deltagarna har valts ut utifrån en helhetsbedömning i medarbetarsamtal, vilja, engagemang och intresse att utvecklas inom stadsdelen samt intresse för stadsdelens verksamhet och organisation. Programmet omfattar exempelvis följande områden; självledarskap, att bygga nätverk, kommunikation och personlig handlingsplan. Det unika i satsningen är att merparten av deltagarna har roller som innefattar dagliga brukarkontakter, vilket förväntas skapa goda möjligheter till verksamhetsutveckling sett utifrån ett brukarperspektiv. Samtliga avdelningar har varit representerade.

Kostnadsfritt psykologiskt stöd och rådgivning

Förvaltningens hälsofrämjande satsning i form av "Personalstöd" har påbörjats den 1 juli. Det är en möjlighet för alla medarbetare att kunna ringa förvaltningens krisstödsleverantör och helt anonymt och kostnadsfritt få psykologiskt stöd men också möjlighet till familjejuridisk rådgivning. Denna satsning förväntas ge en positiv effekt såväl genom minskad sjukfrånvaro som på medarbetarnas syn på förvaltningen som en bra arbetsgivare.

Stadsdelen har högst jämställdhetsindex

Förvaltningen har av Nyckeltalsinstitutet under året fått utmärkelsen "Bästa jämställdhetsindex JÄMIX" för mest jämställda arbetsplats bland samtliga stadsdelsförvaltningar. JÄMIX utgör ett sammanfattande jämställdhetsindex utifrån nio olika nyckeltal; exempelvis sett till lön och karriärmöjligheter för män respektive kvinnor.

Särskilda redovisningar

Kompetensförsörjning

Stadsdelen växer med ökat antalet invånare. Detta innebär, med stor sannolikhet, en ökning av

förvaltningens rekryteringsbehov. Förvaltningen arbetar på olika sätt för att vara en bra arbetsgivare och säkerställa verksamheternas kompetensförsörjning, vilket blir en särskild utmaning i växande verksamheter med flera bristyrken. Förvaltningen arbetar utifrån en stadsövergripande kompetensförsörjningsmodell med fokus på att behålla och utveckla medarbetare och chefer, samt att också attrahera och rekrytera ny personal.

Förvaltningen arbetar därför kontinuerligt med att minska antalet ofrivilliga deltidsanställningar och visstidsanställningar utifrån kompetensförsörjningsbehov och för att vara en attraktiv arbetsgivare, samt erbjuda kontinuitet för brukare, klienter och barn.

I samarbete med Älvsjö och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltningar har förvaltningen genomfört en chefsutbildning i kompetensbaserad rekrytering med Malin Lindelöw som är den författare och forskare som arbetat fram den modell för rekrytering som staden använder. Syftet har varit att stärka cheferna i rekryteringsarbetet inför, under och efter rekryteringsprocessen, samt kandidaternas upplevelse av rekryteringen och minska risken för diskriminering.

Flera olika kompetensutvecklingsinsatser för medarbetare och chefer har kunnat erbjudas inom förvaltningens olika verksamhetsområden. Flera av dem stadsinterna, men även externa, i enlighet med vad som redovisas nedan, samt under respektive verksamhetsavsnitt.

Syftet med alla dessa insatser har varit att stärka medarbetares och chefers förutsättningar att erbjuda invånare och brukare en verksamhet av hög kvalitet, samt att stärka förvaltningens attraktivitet som arbetsgivare. Förvaltningen har erbjudit arbetsuppdrag med goda förutsättningar och utvecklingsmöjligheter. Resultatet på medarbetarenkäten är högst bland stadsdelsförvaltningarna. Effekterna av insatserna har varit att förvaltningen har kunnat möta verksamhetens krav på utökning av antal medarbetare, stärkt cheferna i rekryterings- och introduktionsarbetet samt att förvaltningen erbjudit flera olika möjligheter för utveckling och lärande för både medarbetare och chefer.

Kompetensutvecklingssatsningen

Handledande förhållningssätt

Under våren har sex utbildningstillfällen ägt rum. Deltagare har varit en mentor och en biträdande enhetschef på förvaltningens barn- och ungdomsenhet. Effekten för verksamheten har varit att ge stabilitet och trygghet i verksamheten genom att mentor och biträdande enhetschef utvecklat sin förmåga att ge socialsekreterare professionell vägledning med en fördjupad förståelse för egna attityder, värderingar och problemlösningar. Utbildningen har bidragit till reflekterande och självständiga medarbetare.

Två-årig systemisk påbygggnadsutbildning i psykosocialt arbete

Under året har 13 socialsekreterare vid förvaltningens barn- och ungdomsenhet deltagit i utbildningen. Utbildningen har omfattat 14 dagar.

Effekt för verksamheten har varit personalstabilitet och kompetensutveckling för enskilda medarbetare som lett till kvalitetshöjning i det utredande arbetet samt en generell kompetenshöjning i arbetsgrupperna.

Utbildning i grundläggande hyresjuridik

Under året har vid tre tillfällen utbildning kring grundläggande hyresjuridik ägt rum. Medarbetare från socialtjänstens enheter samt medborgarkontoret har deltagit i utbildningen

som omfattat följande teman: inkasso, störning/vanvård, uthyrning i andra hand och avhysningsprocessen. I uppföljningen framkommer att deltagarna upplever att de fått en ökad kunskap inom området. Effekten för verksamheten är att fler medarbetare som möter invånare inom stadsdelsnämndområdet har en grundläggande kompetens inom området och på ett tidigare stadie kan koppla in exempelvis hyresrådgivare vid behov.

Lika rättigheter och möjligheter samt diskriminering

Förvaltningen har en hög ambitionsnivå vad gäller medarbetarnas kompetens inom genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och HBTQ-frågor. Målet är att ingen, varken medarbetare eller medborgare, ska bli diskriminerad i förvaltningens verksamheter. Förvaltningen har under året inte haft några diskrimineringsärenden. Förvaltningen har genomfört kompetenshöjande insatser för att ge medarbetarna kunskaper inom HBTQ-området. Tolv enheter har under året genomgått stadens diplomutbildning i HBTQ och normkritik, och samtliga medarbetare inom stadsdelen har erbjudits kunskapshöjande insatser gällande den reviderade diskrimineringslagstiftningen. Utöver detta har förvaltningen planer att utveckla ett metodstöd för att enheterna kontinuerligt ska kunna arbeta med frågorna inom deras verksamhetsområden så att detta inte blir en engångssatsning.

Äldre och sexualitet - bemötande av närhet, sinnlighet och sexualitet i vård och omsorg

För att öka medarbetarnas kompetens i att bemöta äldre kvinnor och män i frågor om sexualitet och närhet har medarbetare på förvaltningens vård- och omsorgsboende, Sättra vård- och omsorgsboende, gått en utbildning som har sin utgångspunkt i boken "Handtag, famntag, klapp eller kyss" skriven av Gunilla Matheny. Anhörigombuden på respektive avdelning har arbetat med att ta fram reflektionsfrågor utifrån olika kapitel i boken som sedan diskuterats i grupper av medarbetare på de olika avdelningarna. Medarbetarna har fått läsa igenom kapitlen, diskutera och svara på reflektionsfrågorna och skriftligt redovisa detta till projektledarna. Kompetensutvecklingssatsningen har präglats av livfulla och utmanande diskussioner med reflektion över sitt eget beteende och bemötande vid intima situationer när vårdtagare är med sina anhöriga. Uppföljningen av satsningen visar att 57,4 % av de medarbetare som deltagit i utbildningen upplever att dom har fått ny kunskap, 38,1% upplever att dom har fått lite ökad kunskap, 2,1% upplever ingen ökad kunskap alls.

Kost och måltid ur ett normkritiskt perspektiv i hemtjänsten

Kompetensutvecklingssatsningen inleddes 2017 och alla medarbetare gick en heldagsutbildning i normkritiskt tänkande med fokus på måltidssituationen. Under 2017 hade verksamheten ett flertal utbildningstillfällen tillsammans med en dietist där medarbetarna fick fördjupa sig i frågor som rör bra mat för äldre, hur man kan identifiera tidiga tecken på undernäring och måltidssituationens betydelse för hälsan. Under 2018 har verksamheten arbetat med att hjälpa medarbetarna att styra ned det normkritiska perspektivet på mat och måltider, till brukarnas genomförandeplaner. Medarbetarna har fått praktisk övning i att beskriva en måltidssituation utifrån ett normkritiskt perspektiv. Verksamheten förväntar sig en höjd kvalitet i brukarnas genomförandeplaner, med tryggare brukare som ett slutgiltigt resultat.

Långt och hållbart arbetsliv

I arbetet med att säkerställa det systematiska arbetsmiljöarbetet samt god arbetsmiljö har följande aktiviteter genomförts:

- Chefsutbildning. Flera chefsforum har haft fokus på hälsa och arbetsmiljö, med såväl

- interna som externa föreläsare.
- Personalstöd har införts från och med 1 juli.
 - Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud genomförs cirka en gång per år. Nästa planeras till våren 2019.
 - APT. Medarbetare har ett inarbetat forum, med ett framtaget årshjul, för att bland annat ta upp och diskutera arbetsmiljöförbättringar.
 - Hälsosamtal mellan chef och medarbetare sker efter fyra sjukfrånvarotillfällen eller efter 14 dagars sjukfrånvaro.
 - Läkrintyg som är kopplade till psykisk ohälsa. Ny rutin har införts där chefen kontakter HR och berörd medarbetare i syfte att klarlägga behovet av stöd och åtgärder.
 - Workshops i "Balans i livet" och arbetstrivsel. Har genomförts på ett antal enheter av HR. Fler planeras under 2019.
 - Arbetsgrupp med deltagande från fackliga organisationer har bildats. Syftet är att förstärka förvaltningens samverkan med de fackliga organisationerna inom områdena arbetsmiljö och hälsa. Bland annat har rutinen mot kränkande särbehandling och blanketten för riskbedömning av arbetsmiljökonsekvenser vid förändringar i verksamheten reviderats.
 - Vid förvaltningens HR-enhets tertiärsvis uppföljningar med enhetscheferna finns i rutinen att gå igenom genomförda och planerade arbetsmiljöförbättrande och hälsofrämjande åtgärder på enheten.
 - Chefsdagar med bland annat föreläsning av psykiatrikern, Anders Hansen, om träningens betydelse för hälsan med utgångspunkt från hans forskning och boken "Hjärnstark".
 - Två seminarier på temat AI och digitalisering har genomförts för samtliga chefer.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	82	84	82	83		83	81	2018
Analys Samtliga tre delindex som inryms i indexvärdet; Motivation, styrning och ledarskap ligger över genomsnittet för stadsdelsförvaltningarna, vilket kan indikera att förvaltningens satsningar gett resultat. Detta antagande förstärks sett till att indexvärdena för AMI och delindex ökat sedan mätningarna påbörjades 2013. Årets AMI-värde ligger en indexenhet under föregående års. Orsaken till denna mindre nedgång i resultatet kan bota i de naturliga svängningar som kan förekomma vid denna typ av mätningar, då resultaten från övriga delar av undersökningen ger en fortsatt positiv bild av medarbetarnas upplevelse av till exempel medarbetarskapet. AMI för män ligger två enheter högre än kvinnornas, vilket hänger samman med att männen har en något mera positiv syn på ledarskapet jämfört med kvinnorna.								
Åtgärdsplan Förvaltningen bedömer att det fortsatta arbetet med arbetsmiljöförbättringar och kompetenshöjande åtgärder kommer att ge positiva resultat vid nästa mätning.								
  Index Bra arbetsgivare	83			82		84	84	2018
Analys Indexvärdet för Bra arbetsgivare har ökat med en procentenhet jämfört med föregående år och ligger en enhet högre jämfört med utfallet för samtliga stadsdelsförvaltningar. Det finns inget könsfördelat utfall för denna indikator.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Åtgärdsplan Förvaltningens arbete för lika rättigheter och möjligheter i syfte att motverka diskriminering och arbetet med att minska AVA-anställningar är exempel på åtgärder som ska kunna bidra till måluppfyllelse till nästa mätning.								
  Sjukfrånvaro 	7,5 %	4,9 %	8 %	7,1 %		6,9 %	tas fram av nämnden	VB 2018
Analys Trots att förvaltningen arbetat systematiskt med att följa upp sjukfrånvaron och med att genomföra åtgärder på både individ och organisatorisk nivå har sjukfrånvaron ökat med 0,4 procentenheter sedan VB 2017. Ökningen beror främst på att antalet långtidssjuka har ökat inom äldreomsorgen. Ökningen av sjukfrånvaron är något högre för män, 0,6 procentenheter, jämfört med ökningen bland kvinnor, vars sjukfrånvaro ökat med 0,4 procentenheter jämfört med VB 2017.								
Åtgärdsplan Sedan hösten 2018 har förvaltningen infört en ny rutin som innebär att chefen omgående ska kontakta medarbetaren samt HR-funktionen så fort som det första läkarintyget inkommer. Syftet är att analysera behovet av tidiga arbetsanpassade åtgärder och därmed minska risken för sjukskrivning samt förkorta sjukskrivningsperiodens längd.								
  Sjukfrånvaro dag 1-14 	2,4 %	1,9 %	2,5 %	2,3 %		2,2 %	tas fram av nämnden	VB 2018
Analys Målet för korttidsfrånvaron har inte uppnåtts trots att förvaltningen arbetat aktivt med att försöka förebygga och fånga upp tidiga signaler på ohälsa hos medarbetare. Detta görs bland annat genom att chefer har individuella hälsosamtal vid upprepade korttidsfrånvaro. Orsakerna till sjukfrånvaron beror på en mängd olika faktorer som är kopplade till såväl privatlivet som arbetslivet. Trots ökningen ligger sjukfrånvaron lägre jämfört med genomsnittet för övriga stadsdelsförvaltningar.								
Åtgärdsplan: Förvaltningen ska fortsätta att systematiskt identifiera medarbetare med upprepade korttidsfrånvaro liksom övriga medarbetare som bedöms ligga i riskzonen för ohälsa. Handlingsplaner i syfte att minska sjukfrånvaron tas fram.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stödja stadsdelsnämnderna i hur äldreomsorgen kan organisera sin ledningsorganisation för att främja det närvarande ledarskapet	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen avvaktar att bli kontaktade av äldrenämnden i denna fråga.			
  Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna genomföra och utvärdera en pilot med schemalagd reflektionstid i hemtjänsten	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Chefer och medarbetare har en gemensam bild av uppdraget och rätt kompetens för att nå verksamhetens mål

 Uppfylls helt

Beskrivning

Chefer och medarbetare har kompetens:

•För sitt uppdrag. Det finns en långsiktig strategi för förvaltningens kompetensförsörjning, där

satsningar görs för att attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och behålla medarbetare. Behoven av kompetens ser olika ut i olika verksamheter och strategin är anpassad efter detta. Samtliga medarbetare har individuella utvecklingsplaner. All rekrytering är kompetensbaserad

- Inom genus, normkritik, antirasistiskt perspektiv och HBTQ frågor för att ingen, varken medarbetare eller medborgare, ska bli diskriminerad. Arbetet mot diskriminering sker systematiskt och utmärks av lärande

- För att kunna möta invånare, oavsett kön, som lever med våld i nära relationer, har en psykisk ohälsa eller som har ett pågående missbruk

- För att kunna arbeta våldsförebyggande med barn och unga oavsett kön

- Om barnkonventionen och barns rättigheter.

I övrigt är chefer och medarbetare:

- Väl insatta i målen och analyserar systematiskt resultaten ur ett jämställdhetsperspektiv för att förbättra arbetssätt och nå förbättrad måluppfyllelse utifrån resultatbaserad styrning

- Uppmärksam på brukaren/medborgarens behov och vad som leder till goda resultat som sen blir grunden för verksamhetens utveckling

Förväntat resultat

Minst 93 % av medarbetarna anser att de är insatta i sin arbetsplats mål

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås helt utifrån att två av tre indikatorer är uppnådda och att det tredje är delvis uppnådd samt att alla aktiviteter är genomförda.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning på att förvaltningen har ökat förutsättningar för enheterna att skapa delaktighet kring verksamhetsplan, mål och arbetssätt samt utvärdering av dessa. Vidare har handlingsplaner utifrån medarbetarenkätens resultat tagits fram där arbete med viktiga resultat för verksamheten lyfts upp. En kompetensförsörjningsplan med förvaltningsövergripande och avdelningsspecifika aktiviteter för 2018 har tagits fram och implementeringen har påbörjats. Förvaltningen tillämpar kompetensbaserad rekryteringsmetodik som bland annat syftar till att säkerställa rätt kompetens vid rekrytering och att rekryteringsprocessen är öppen och inkluderande utan diskriminering. En fortbildning för samtliga chefer har genomförts under året i metodiken.

Uppnådda resultat

88 % av förvaltningens medarbetare har angett att de har en skriftlig individuell utvecklingsplan, vilket innebär att årsmålet på 85 % uppnås. Andelen har ökat med 4 % sedan 2017. Den individuella utvecklingsplanen ska bidra till att skapa förståelse för uppdraget på individnivå.

52 % av förvaltningens medarbetare har genomgått en utbildning i jämställdhet, mångfald, genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och/eller HBTQ-frågor, vilket är över det satta målet på 45 % av förvaltningens medarbetare. Förvaltningen har en hög ambitionsnivå vad gäller medarbetarnas kompetens inom genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och HBTQ-frågor. Målet är att ingen, varken medarbetare eller medborgare, ska bli diskriminerad i våra verksamheter. Därför har förvaltningen genomfört kompetenshöjande insatser för att ge medarbetarna kunskaper inom dessa områden.

Delvis uppnådda resultat

92 % av medarbetarna svarar att de anser sig insatta i sin arbetsplats mål och åtaganden, vilket är 1 % under årsmålet. Positivt är att resultatet ligger 2 % över stadens genomsnitt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som anser att de är insatta i sin arbetsplats mål (Nivå 4-5)	92 %	93 %	92 %	93 %		93 %		2018
Analys Förvaltningens index ligger på en hög nivå och tre procentenheter över stadens genomsnitt. Personalomsättning kan vara en bidragande faktor till att alla inte blivit insatta i arbetsplatsen mål fullt ut.								
Åtgärdsplan I syfte att öka andelen medarbetare som är insatta i enhetens mål har många enheter arbetat särskilt med dessa frågor vid APT och vid gemensamma planeringsdagar. Andra exempel på åtgärder är att några enheter involverat medarbetarna i de tertialvisa uppföljningarna och i VB-arbetet.								
 Andel medarbetare som har en skriftlig individuell utvecklingsplan	88 %			84 %		85 %		2018
Analys Finns inget könsuppdelat utfall.								
 Andel medarbetare, kvinnor och män, som genomgått en utbildning i jämställdhet, mångfald, genus, normkritik, antirasistiska perspektiv och/eller HBTQ-frågor	52 %			43 %		45 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ett ledaraspirantprogram utvecklas för förvaltningens medarbetare.	2017-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen fortsätter kompetensutvecklingsatsningen "Läslifftet" som primärt riktar sig till förskollärare och bygger på kollegialt lärande med stöd av handledare.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen satsar på att höja den språkliga kompetensen, i både tal och skrift, hos medarbetaren	2018-01-01	2019-12-31	
 Förvaltningens arbete med kompetensförsörjning ska vidareutvecklas och aktiviteter enligt förvaltningens kompetensförsörjningsplan genomförs (se bilaga 10)	2016-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningens lönekriterier vidareutvecklas i samverkan med de fackliga organisationerna	2015-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningens värdegrund revideras	2018-01-01	2019-12-31	
 Medarbetare inom flera enheter HBTQ-certifieras	2018-01-01	2018-12-31	
 Medarbetare inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri utbildas i anhörigperspektivet	2018-01-01	2018-12-31	
 Medarbetare och chefer kompetensutvecklas inom genus, normkritik, antirasistiska perspektiv, HBTQ-frågor och diskrimineringsfrågor för att säkerställa att ingen invånare eller medarbetare utsätts för diskriminering eller kränkande särbehandling	2017-01-01	2019-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Medarbetare och chefer kompetensutvecklas inom våldsbejakande extremism samt otillåten påverkan	2018-01-01	2018-12-31	
 Medarbetarna kompetensutvecklas i användning av digitala verktyg	2017-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Chefer och medarbetare tar ansvar för en god arbetsmiljö för att nå verksamhetens mål

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Chefer och medarbetare:

- Upplever arbetsglädje och har trygga arbetsvillkor. Fasta heltidsanställningar ökar och visstidsanställningar minskar
 - Upplever att förvaltningen och deras arbetsplats är en arbetsplats för alla som genomsyras av jämställdhet och mångfald. Arbetsplatserna är fria från diskriminering och mänskliga rättigheter är respekterade. Ett systematiskt arbete bedrivs för att säkerställa att alla medarbetare behandlas likvärdigt kopplat till arbetsförhållanden, utvecklingsmöjligheter och arbetsvillkor
 - Inom socialtjänsten och förskola upplever att de har en bra arbetssituation utifrån intentionerna i stadens handlingsplaner och de deltar och bidrar i arbetet
 - Har en god arbetsmiljö. Ett aktivt hälsofrämjande arbete bedrivs. Chefer utövar ett närvarande ledarskap och medarbetare får det stöd de behöver för att lyckas med sitt uppdrag. Medarbetarna kan påverka sitt arbete och är delaktiga i att utveckla verksamheten. Sjukfrånvaron minskar
 - Är involverade i att ta fram utvecklingsområden och åtgärder utifrån medarbetarundersökningens resultat
- Chefer:
- Upplever att de får ett gott stöd för att lyckas med sitt uppdrag

Förväntat resultat

Sjukfrånvaron minskar och uppgår till max 6,9 %

Aktivt medskapandeindex uppgår till minst 83 %

Minst 75 % av förvaltningens medarbetare anser att ens chef ger stöd i prioriteringar mellan arbetsuppgifter när medarbetaren behöver

Minst 80 % av förvaltningens medarbetare inom socialtjänstens myndighetsutövande verksamheter har kännedom om stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare

Förskolans handlingsplan för barnskötare och förskollärare implementeras

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås delvis utifrån att fyra av tio indikatorer är uppnådda samt att fyra av sex aktiviteter är genomförda.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning på att andelen medarbetare som upplever att de har möjligheter att påverka hur de ska utföra sitt arbete har ökat signifikant sedan föregående år. Enligt forskningen är påverkansmöjligheter i arbetet en viktig faktor för en god arbetsmiljö. Resultatet för indikatorn om andelen medarbetare som ser fram emot att gå till arbetet ligger 3 % över genomsnittet för stadsdelsförvaltningarna vilket indikerar upplevelser av en god arbetsmiljö.

Under året har förvaltningen tagit fram nya gemensamma värdeord; Engagemang, Mångfald, Samarbete och Mod. Samtliga medarbetare har getts möjlighet att rösta på de värdeord som var och en anser beskriver förvaltningens värdegrund idag och imorgon. Värdegrundsarbetet kommer att implementeras under 2019.

Sedan hösten 2018 har förvaltningen infört en ny rutin som innebär att chefen omgående ska kontakta medarbetaren samt HR-enheten när det första läkarintyget inkommer. Syftet är att analysera behovet av tidiga arbetsanpassade åtgärder och därmed minska risken för långtidssjukskrivning.

Nya rutiner har tagits fram där samtliga nya medarbetare svarar på hur deras introduktion har upplevts. Vidare kartläggs även avgångsorsaker hos medarbetare som slutar i förvaltningen. Syftet är att kvalitetssäkra kompetensförsörjningsprocessen och få ett underlag för verksamhetsutveckling och i arbetsmiljöarbetet.

Uppnådda resultat

Förvaltningen har uppnått målet för andelen medarbetare med tillsvidareanställning. Resultatet uppgår till 89 % vilket är en ökning med 7 % sedan 2017. Arbetet med att erbjuda tillsvidareanställda medarbetare som idag har en ofrivillig deltidsanställning fortsätter och förstärks genom att en styrgrupp tillsätts, där stadsdelsdirektören är ordförande.

Andel medarbetare som upplever att de har möjligheter att påverka hur de ska utföra sitt arbete har ökat sedan 2017 och resultatet överträffade årets mål med 3 %. Chefer utövar ett närvarande ledarskap och medarbetare upplever att de får det stöd de behöver för att lyckas med sitt uppdrag. Medarbetarna kan påverka sitt arbete och är delaktiga i att utveckla verksamheten. Chefernas arbete med att tydliggöra mål och förväntningar gentemot medarbetare liksom arbetet med att förstärka medarbetarnas delaktighet i arbetet och i verksamhetsutvecklingen har bidragit till måluppfyllelsen.

Andel medarbetare som upplever att man pratar om jämställdhet och mångfald på arbetsplatsen har ökat med 5 % till 89 % och därmed uppnås årsmålet. Utifrån kompetensutvecklingssatsningen har utbildningar genomförts inom bland annat HBTQ-diplomering, där utrymme för diskussioner har skapats vilket har bidragit till att frågorna har uppmärksammats.

Förvaltningen når årsmålet om att minst 80 % av medarbetarna inom socialtjänstens myndighetsutövande verksamheter har kännedom om stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare. Utfallet för 2018 är 89,4 %. I den enkätundersökning som genomförts framkommer att på majoriteten av enheterna diskuterar handlingsplanen på APT. Många medarbetare anger att de deltagit på

avdelningsfika och på den del av avdelningsdagen för alla medarbetare i socialtjänsten som ägde rum under hösten och som handlade om handlingsplanen.

Delvis uppnådda resultat

Utfallet på indikatorn om medarbetare som anser att deras chef ger stöd i prioriteringar mellan arbetsuppgifter, uppgår till 74 % och vilket är endast 1 % lägre än årsmålet på 75 %.

Förvaltningen bedömer att resultatet har troligtvis påverkats av ett behov av ökad kommunikation av vilka möjligheter det finns till att få stöd i prioriteringar av arbetsuppgifter. Ett förbättrat resultat bedöms uppnå genom enheternas fortsatta arbete med att på olika sätt skapa ökade förutsättningar för medarbetarnas stöd i arbetet. Exempelvis genom kontinuerliga uppföljningssamtal med medarbetare, införandet av koordineringsmöten, månadsavstämningar, öka chefens fysiska närvaro på arbetsplatsen och ge ökat mentorstöd samt externt konsultstöd.

Periodens utfall för andel medarbetare som ser fram emot att gå till arbetet ligger en procentenhet under årsmålet 80 %. Positivt är att en jämförelse med utfallet inom övriga staden visar på att förvaltningens resultat var 3 % högre än genomsnittet för staden. Sannolikt påverkas svaren på denna fråga även av faktorer som inte är direkt arbetsrelaterade, utan mer kopplade till faktorer som handlar om balans i livet. Arbetet med resultaten från medarbetarenkäten liksom övrig arbetsmiljö- och hälsoarbete förväntas kunna ge bättre resultat vid nästa mätning.

Trots att förvaltningen arbetat systematiskt med att följa upp sjukfrånvaron och med att genomföra åtgärder på både individ och organisatorisk nivå har den långa sjukfrånvaron ökat med 0,3 % sedan VB 2017. Ökningen ligger främst inom äldreomsorgen. Ökningen av sjukfrånvaron sedan VB 2017 är något högre för män, 0,8 %, jämfört med ökningen bland kvinnor, vars sjukfrånvaro ökat med 0,1 %. Kvinnor har dubbelt så hög sjukfrånvaro som männen vilket överensstämmer med hur sjukfrånvaron ser ut i samhället och andra branscher. Orsakerna till sjukfrånvaron beror på en mängd olika faktorer som är kopplade till såväl privatlivet som arbetslivet. Trots ökningen ligger sjukfrånvaron lägre jämfört med genomsnittet för övriga stadsdelsförvaltningar.

Förvaltningen fortsätter arbeta systematiskt och målmedvetet med att på olika sätt försöka minska sjukfrånvaron. Dels genom förebyggande insatser på såväl individ, grupp och förvaltningsnivå. Exempel på detta är hälsosamtal, framtagande av hälsoplaner på enheterna och på förvaltningsnivå genom till exempel införandet av Samtalsstöd. Dels att arbeta för att medarbetare som redan är sjukskrivna ska kunna återgå i arbete. Detta sker till exempel genom att chefen har regelbunden kontakt med medarbetaren under sjukskrivningen och genom olika möten tillsammans med representanter från försäkringskassan eller övriga externa resurser. Ytterligare en ny rutin infördes under hösten som innebär att chefen omgående ska kontakta medarbetaren samt HR-enheten så fort det första läkarintyget inkommer. Syftet är att chefen ska kunna få en bredare och djupare analys beträffande behovet av arbetanpassade åtgärder, och därmed kunna förhindra fortsatt sjukfrånvaro.

Ej uppnådda resultat

Personalomsättningen inom socialtjänstens myndighetsutövande enheter efter implementerad handlingsplan uppgår till 18,9 % vilket är högre än årsmålet på 10 %. Trots fortsatt arbete med att utveckla medarbetarskap, ledarskap och hälsa i syfte att bidra till att förbättra arbetssituationen för socialekreterare och biståndsbedömare och att sänka

personalomsättningen så uppnås inte målet. Förvaltningen har ändrat metoden att beräkna personalomsättningen till vad som bedöms vara en mer rättvisande metod. Beräkningen av utfallet baseras på antalet avgångar till externa arbetsgivare dividerat med genomsnittligt antal tillsvidareanställningar. Under året har förvaltningen analyserat personalomsättningen inom socialtjänstens myndighetsutövande delar och även jämfört med utfall tillbaka i tiden. Trenden är att personalomsättningen sjunker. 2016 uppgick personalomsättningen till 30 % och 2017 till 25 %.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel av förvaltningens medarbetare inom socialtjänstens myndighetsutövande verksamheter som har kännedom om stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare.	89,36 %					80 %		VB 2018
  Andel långtidssjukfrånvaro	3,66 %	2,06 %	3,97 %	3,39 %		3,3 %		VB 2018
Analys Trots att förvaltningen arbetat systematiskt med att följa upp sjukfrånvaron och med att genomföra åtgärder på både individ och organisatorisk nivå har den långa sjukfrånvaron ökat med 0,3 % sedan VB 2017. Ökningen ligger främst inom äldreomsorgen. Ökningen av sjukfrånvaron sedan VB 2017 är något högre för män, 0,8 %, jämfört med ökningen bland kvinnor, vars sjukfrånvaro ökat med 0,1 %. Kvinnor har dubbelt så hög sjukfrånvaro som männen vilket överensstämmer med hur sjukfrånvaron ser ut i samhället och andra branscher. Orsakerna till sjukfrånvaron beror på en mängd olika faktorer som är kopplade till såväl privatlivet som arbetslivet. Trots ökningen ligger sjukfrånvaron lägre jämfört med genomsnittet för övriga stadsdelsförvaltningar.								
Åtgärdsplan Fortsatt systematiskt arbete med att följa upp medarbetare som är långtidssjukskrivna, till exempel genom arbetsanpassningar, arbetsmiljöförbättrande åtgärder, hälsosamtal och att ta hjälp från företagshälsovården och andra externa resurser.								
  Andel medarbetare med tillsvidareanställning	89 %	89 %	89 %	82 %		89 %		2018
  Andel medarbetare som ser fram emot att gå till arbetet (Nivå 4-5)	79 %	81 %	79 %	80 %		80 %		2018
Analys Periodens utfall ger en marginell skillnad till årsmålet och är 3 % högre än stadens gemensamma resultat. Sannolikt påverkas svar på denna fråga även av faktorer som inte är direkt arbetsrelaterade utan mer kopplade till faktorer som handlar om balans i livet.								
Åtgärdsplan Målet är att arbetet med resultaten från medarbetarenkäten liksom övrigt arbetsmiljö- och hälsoarbete kommer att ge bättre resultat vid nästa mätning.								
  Andel medarbetare som upplever att de får stöd från in chef i prioriteringar mellan arbetsuppgifter när de behöver det (Nivå 8-10)	74 %	75 %	74 %	74 %		75 %		2018
Analys Förvaltningen bedömer att resultatet har påverkats av ett behov av ökad kommunikation av vilka möjligheter det finns till att få stöd i prioriteringar av arbetsuppgifter, liksom att chefernas tillgänglighet kan ha påverkat resultatet.								
Åtgärdsplan								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Förvaltningen bedömer ett förbättrat resultat genom enheternas fortsatta arbete med att på olika sätt skapa ökade förutsättningar för medarbetarnas stöd i arbetet. Exempelvis genom kontinuerliga uppföljningssamtal med medarbetare, införandet av koordineringsmöten, månadsavstämningar, öka cheferns fysiska närvaro på arbetsplatsen, ge ökat mentorstöd samt externt konsultstöd.								
 ♀ Andel medarbetare som upplever att de har möjligheter att påverka hur de ska utföra sitt arbete (Nivå 8-10)	78 %	84 %	77 %	74 %		75 %		2018
 ♀ Andel medarbetare som upplever att de kan få tag i sin chef om de behöver det (Nivå 8-10)	81 %	87 %	80 %	81 %		82 %		2018
Analys Resultatet är 3 % högre än stadens resultat. Eventuell orsak till upplevelsen av chefernas tillgänglighet är att många chefer har ansvar för flera olika fysiskt belägna arbetsplatser.								
Åtgärdsplan Ett högre resultat bedöms uppnå genom att ge medarbetarna ökat chefsstöd, bland annat genom olika åtgärder för att öka cheferns tillgänglighet genom att öka den fysiska närvaron på arbetsplatsen. Exempel på övriga åtgärder är; ökad användning av digitala verktyg så som mail, telefon och skype samt införandet av koordineringsmöten och månadsavstämningar. Fortsatt arbete med dessa insatser bedöms att ge ett förbättrat resultat.								
 Andel medarbetare som upplever att man pratar om jämställdhet och mångfald på arbetsplatsen.	89 %			84 %		85 %		2018
 ♀ Andel sjukfrånvaro mellan 15-90 dagar	1,45 %	0,92 %	1,55 %	1,36 %		1,4 %		VB 2018
Analys Årsmålet har trots systematiska uppföljningar av långtidssjukfrånvaron på individnivå inte uppnåtts. Utfallet ligger 0,1 % högre jämfört med föregående år. Den huvudsakliga ökningen ligger inom äldreomsorgen. Övriga avdelningar har i stort sett oförändrat resultat.								
Åtgärdsplan Förvaltningen arbetar med detta arbete genom att utföra individuella handlingsplaner för återgång i arbete vid sjukfrånvaro som förväntas överstiga 60 dagar. Sedan hösten 2018 har förvaltningen infört ny rutin som innebär att chefen omgående ska kontakta medarbetaren samt HR-enheten så fort som det första läkarintyget inkommer. Syftet är att analysera behovet av tidiga arbetsanpassade åtgärder samt och därmed minska risken för långtidssjukskrivning.								
 Personalomsättningen inom socialtjänstens myndighetsutövande enheter efter implementerad handlingsplan uppgår till maximalt 10 %.	18,9 %				18,9 %	10 %		VB 2018
Analys Beräkningen av utfallet baseras på antalet avgångar till externa arbetsgivare dividerat med genomsnittligt antal tillsvidareanställningar. Under året har förvaltningen analyserat personalomsättningen inom socialtjänstens myndighetsutövande delar och även jämfört med utfall tillbaka i tiden. Trenden är att personalomsättningen sjunker.								
Åtgärdsplan För att få underlag till fortsatt analys av personalomsättningen kommer förvaltningen under 2019 genomföra ett antal aktiviteter; bland annat kommer ett riktat stöd att ges till verksamheter med hög personalomsättning samt att en frågeenkät kommer att skickas till medarbetare som slutar inom förvaltningen i syfte att kartlägga orsaker till att medarbetare slutar. Arbetet med handlingsplanen för att förbättra arbetsmiljön för socialsekreterare och biståndsbedömare kommer även att fortsätta.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolans ledningsorganisation ska utvecklas i syfte att främja det pedagogiska ledarskapet	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar arbetet med lika rättigheter och möjligheter i syfte att motverka diskriminering	2018-01-01	2018-12-31	
 Handlingsplanen för att förbättra arbetsmiljön för barnskötare och förskollärare implementeras	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys Förvaltningen inväntar resultatet från det stadsövergripande projektet, vilket bland annat kommer att utmynna i råd och rekommendationer för stadsdelsförvaltningarnas fortsatta arbete för att förbättra arbetsmiljön för barnskötare och förskollärare. Implementeringen påbörjas under nästa år.			
 Inom ramen för handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare startas månadsvisa förvaltningsfika för socialtjänstens medarbetare.	2018-01-01	2018-12-31	
 Samtliga medarbetare som slutar får en skriftlig förfrågan via mail med ett antal frågor kring skälet till att hen slutar	2018-01-01	2018-12-31	
 Tillsvidareanställda medarbetare som idag har en ofrivillig deltidsanställning kommer att erbjudas en heltidsanställning	2018-01-01	2020-02-01	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås helt utifrån att tre av totalt fyra KF-indikatorer är uppnådda samt att en indikator uppnås delvis.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att förvaltningen med utgångspunkt i stadens Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022 kompetensutvecklat medarbetare och chefer inom genus, normkritik, antirasistiskt perspektiv, HBTQ-frågor och diskrimineringsfrågor för att säkerställa att ingen invånare eller medarbetare utsätts för diskriminering eller kränkande särbehandling. Flera av förvaltningens enheter har HBTQ-diplomerats och andelen medarbetare i förvaltningen som genomgått utbildningen uppgår nu till 52 %. Förvaltningen har haft en utbildning för feriearbetande ungdomar i syfte att öka kunskaperna om mänskliga rättigheter, antirasism och jämställdhet. Målet var att stärka ungas egenmakt.

Uppnådda resultat

Förvaltningen uppnår årsmålet att 87 % av brukarna i dagverksamhet för äldre inte upplever diskriminering. Utfallet för 2018 är 100 % vilket är en ökning med 14 % från föregående år. I förra årets undersökning var det 14 % som valde att inte svara på frågan om diskriminering. Att samtliga brukare i år valt att svara tolkar förvaltningen som att arbetet med att tydliggöra frågan för målgruppen gett resultat.

Förvaltningen uppnår årsmålet att 80 % av brukarna inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning inte upplever diskriminering. Utfallet för 2018 är 86 %. Resultatet är en ökning med 9 % från föregående år. Förvaltningens verksamheter i egen regi inom omsorgen

för personer med funktionsnedsättning har under året fortsatt arbetet med att utveckla bemötandet vilket skulle kunna antas vara en framgångsfaktor för de verksamheterna.

Förvaltningen uppnår årsmålet att 93 % av vårdnadshavarna inte upplever diskriminering inom förskola och familjedaghem. Utfallet 2018 är 98 %. Resultatet är en ökning med 6 procentenheter från föregående år. En framgångsfaktor antas vara att pedagogerna informerar och diskuterar med vårdnadshavarna hur verksamheten arbetar förebyggande mot diskriminering samt lyssnar till vad vårdnadshavarna lägger in i begreppet. Av den procent som ändå svarat att de upplevt diskriminering var det i år fler som uppgav en diskrimineringsgrund och fler som svarat att de tagit upp händelsen med förskolan, något som ger förvaltningen underlag till planeringen av det fortsatta arbetet. Förvaltningen tolkar sammantaget utfallet som att kommunikationen med vårdnadshavarna i kombination med det arbete med värdegrundsfrågor som pågår inom förskolorna leder till önskat resultat.

Delvis uppnådda resultat

Förvaltningen når inte årsmålet om att 92 % av brukarna inom socialpsykiatri inte upplever diskriminering. Utfallet 2018 är 91 % och är en ökning med 8 % i jämförelse med utfallet för 2017, vilket förvaltningen ser som positiv trend i rätt riktning och ett högt utfall.

Goda exempel

HBtQ-diplomer

Flera enheter inom socialtjänsten, avdelningen för omsorg om äldre, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri samt öppna förskolan har HBtQ-diplomerats. Ytterligare enheter kommer att genomföra utbildningen under 2019.

Särskilda redovisningar

Ungas organisering

Under året har projektledaren för Ungas organisering varit med och organiserat en och hållit en utbildning kring HBtQ, jämställdhet och antirasism för feriearbetande ungdomar. Projektledaren har även varit en del i att stärka civilsamhället genom stöd till ideella föreningar som arbetar med ungdomar bland annat föreningen Newros som erbjuder drop in-fotboll för flickor enskilt men även för pojkar och flickor gemensamt. Projektledaren har även varit med och startat upp och genomfört Mentors in Violence Prevention (MVP) på en skola inom stadsdelsnämndsområdet. MVP är en viktig del i förvaltningens våldspreventiva arbete.

Som ett led i att stärka ungas organisering stödjer förvaltningen också ungdomsrådet i Skärholmen (UNGSK). UNGSK har under året varit delaktiga i flera olika aktiviteter. Bland annat har de varit delaktiga i att hålla en kurs i självförsvar för tjejer i Bredängshallen. I samarbete med Idrottsförvaltningen har de även haft dansaktiviteter för tjejer i Sätra.

Under hösten planerade UNGSK en manifestation mot gatuvåldet som fick namnet Säg deras namn och som genomfördes i början av januari 2019. Manifestationen syftade till att uppmärksamma offren och deras anhöriga för gatuvåldet och genomfördes i samarbete med stadsteatern och organisationerna Funk våldet, Lagg ner ditt vapen och Förorten mot våldet. Manifestationen var välbesökt och besökarna fick höra föredrag, poeter och artister.

Under sommaren arbetade större delen av styrelsen på 127-festivalen där de införde festivalperioden tillsammans med Mitt 127:s arbetsledare planerade festivalens aktiviteter. I augusti höll UNGSK tillsammans med 127 Röster Räknas och Stadsteatern en "Politisk

chillkväll” där unga bjöds in för att ställa frågor om de olika partierna samt hur det går till när man röstar.

UNSK har även varit på inspirationsläger i Fagersta tillsammans med Sveriges ungdomsråd och andra ungdomsråd i Sverige.

Sverigefinska minoritetsfrågor

För att främja stadsdelsnämndsområdets sverigefinnars möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige har förvaltningen under året kunnat erbjuda ett antal aktiviteter. Under året gjordes en dagsutflykt till Eskilstuna i samarbete med Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö stadsdelsförvaltningar. Förvaltningen har ordnat månadsvisa caféträffar med olika innehåll för sverigefinnar på Eken aktivitetscenter. Sättra vård- och omsorgsboende har haft återkommande träffar med sverigefinska brukare. I december firades finsk lilljul och Finlands självständighetsdag på Ekens aktivitetscenter. I bilaga redovisas hur medlen använts.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	100 %	100	100	86 %		87 %	Öka	2018
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	86 %	84 %	89 %	77 %		80 %	Öka	2018
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	91 %	89 %	93 %	83 %		92 %	Öka	2018
Analys Förvaltningen når inte årsmålet om att 92 % av brukarna inom socialpsykiatri inte upplever diskriminering. Utfallet 2018 är 91 % och är en ökning med åtta procentenheter i jämförelse med utfallet för 2017.								
Åtgärdsplan Utfallet 2018 är en ökning med 8 % i jämförelse med utfallet för 2017, vilket förvaltningen ser som positiv trend i rätt riktning och ett högt utfall överlag. Förvaltning kommer arbeta vidare med att behålla resultatet.								
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	98 %	99 %	98 %	92 %	99	93 %	Öka	2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med civilsamhället och genom befintliga mötesplatser verka för att nå och stärka kunskaperna hos fler föräldrar om barn och ungas rättigheter. Kommunstyrelsen ska vara behjälplig i arbetet	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys Förvaltningen har varit i kommunikation med kommunstyrelsen och kommit fram till att basera genomförandet av aktiviteten på en skrift om barn och ungas rättigheter från kansliet för mänskliga rättigheter. Skriftens framtagande är fördröjt och förvaltningen avvaktar därför med genomförande av aktiviteten.			

Nämndmål:

Nämndens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

•Känner sig trygga och det förekommer ingen diskriminering i förvaltningens verksamheter utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Flickor, pojkar, kvinnor och män får det stöd de behöver oavsett kön och bakgrund

Övrigt:

•Förvaltningens förstärker arbetet mot diskriminering och fortsätter utveckla arbetet med HBTQ-frågor, flera av förvaltningens verksamheter kommer att HBTQ-certifieras

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås helt utifrån det arbete som bedrivits på området under året samt att alla planerade aktiviteter är genomförda. Andelen medarbetare som fått utbildning om diskriminering, normkritik, genus och antirasism i samband med HBTQ-diplomering uppgår nu till 52 % och kommer att öka under 2019. Förvaltningen har gjort utbildning i rasism, diskriminering och normkritik till en del av introduktionen för ferieungdomar. Förvaltningen har vidare samverkat med pensionärs- och funkrådet för att säkerställa tillgänglighet och anpassning av förvaltningens lokaler och miljöer i stadsdelsnämndsområdet samt uppmärksammat EuroPride 2018.

Under året har riktlinjerna för beviljandet av föreningsbidrag reviderats för att säkerställa att inga bidrag går till föreningar som arbetar för att motverka mänskliga rättigheter för vissa grupper.

Inom ramen för arbetet med att säkerställa kompetens hos medarbetare om rasism och diskriminering deltog tre medarbetare från olika verksamheter av socialtjänsten som arbetar uppsökande eller i direkt kontakt med brukare i det internationella forum RAN (Racism Network). Medarbetarnas erfarenheter och reflektioner delgavs förvaltningens enhetschefer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Feriearbetande ungdomar får under sin arbetsperiod utbildning kring diskriminering, genus, normkritik och antirasism	2017-01-01	2018-12-31	
 Förskolorna tydliggör var vårdnadshavarna kan vända sig om de upplever att deras barn har blivit diskriminerade i förskolan	2017-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen bevakar nya riktlinjer för samråd med de nationella minoriteterna och strategin för romsk inkludering	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen säkerställer att kompetens finns om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Med utgångspunkt i ECCARS (Sveriges kommuner och landstings förslag tio konkreta exempel mot rasism, diskriminering och främlingsfientlighet) tiopunktsprogram	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen tar fram en plan för att synliggöra arrangemanget av	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
EuroPride 2018 med aktiviteter i verksamheterna			
 Förvaltningen undersöker möjligheten till att få in en till diskrimineringsfråga i brukarundersökning för socialtjänstens målgrupp	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar samverkan med rådet för mänskliga rättigheter för att förstärka förvaltningens arbete mot diskriminering och normkritiskt tänkande	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys Rådet för mänskliga rättigheter lades ner under året. Det har därför inte varit möjligt för förvaltningen att utveckla samverkan med rådet.			
 Lokalstrategi Föreningsliv	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås då nämndmålet uppnås och aktiviteter är genomförda och pågående.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån verksamheternas arbete med att öka medarbetares och barns kunskaper kring FN:s barnkonvention och barnens rätt till lika möjligheter. Förskolornas arbete med likabehandlingsplaner är en viktig del i arbetet med barns rättigheter. I samband med upprättandet av likabehandlingsplanerna har barnintervjuer och trygghetsvandringar genomförts med barnen för att på så sätt skapa delaktighet och ge inflytande. Varje enhet inom socialtjänsten har en utsedd barnrättsambassadör vars uppdrag är att säkerställa barnperspektivet på enhetsnivå.

Förvaltningen har arbetat utifrån stadens Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022. Rutiner för arbetet med barns delaktighet finns på samtliga enheter inom socialtjänst, förskola, stadsutveckling samt egen-regi verksamheterna inom äldreomsorgen, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Inom socialtjänsten har en person utbildats till barnrättsamordnare och varje enhet har en barnrättsambassadör.

Goda exempel

Förskolans lärmiljö

En förskoleenhet beskriver att deras arbete med litteratur kopplat till barnkonventionen har haft inflytande över hur de planerar och genomför en mer tillgänglig lärmiljö för barnen. Genom att arbeta mer aktivt med barnens delaktighet och miljöns tillgänglighet har pedagogerna utvecklat en större samsyn kring begreppen. Pedagogerna ser också att barnens delaktighet ökar generellt i verksamheten.

Konstexpressen

En förskoleenhet har under hösten påbörjat ett samarbete med Nationalmuseet och föreningen Artikel 31. Föreningen arbetar utifrån barnkonventionens artikel 31 som handlar om barns rätt

att aktivt delta och utöva kultur i samhället. Samarbetet är ett pilotprojekt som pågår i tre år med syfte att fyraåringar ska få möta konst på olika sätt med berättandet i fokus, vilket kompletterar förskolans språkutvecklingsarbete. Under hösten har förskolebarnen, i mindre grupper, besökt Nationalmuseet tillsammans med konstpedagoger. Besöken har varit uppskattade av såväl barn som förskolans pedagoger

Jämställdhetsanalys

Rapporten Skillnadernas Stockholm (2015) samt Swecos rapport om socioekonomiskt index (2018) visar tydliga skillnader i barns uppväxtförhållanden. Förvaltningen arbetar aktivt för att utjämna dessa skillnader genom att bland annat erbjuda en likvärdig förskoleverksamhet med hög kvalitet och ge fler unga möjlighet till en meningsfull fritid.

Särskilda redovisningar

Förstärkt föräldraskapsprogram

Det särskilda uppdraget som projektledaren för ungas organisering haft under året har varit svårt att till fullo genomföra. Det informationsmaterial som skulle tas fram i staden centralt blev försenat och distribuerades till förvaltningen först i slutet av året.

Föräldraskapsprogrammet "Föräldraskap i Sverige" genomfördes med en grupp föräldrar. Programmet föll väl ut och deltagarna upplevde att de fick nya kunskaper. Programmet riktar sig till föräldrar som är nyanlända. Det föräldrastödsprogram som vänder sig till tonårsföräldrar, "Älskade förbannade tonåring", har genomförts med två olika grupper av föräldrar. Programmet innebär att föräldrar tillsammans med ledarna får träffa varandra för att resonera kring olika typer av problematik som kan uppstå mellan barn och förälder. Programmet behandlar bland annat kommunikation gällande skola, mående och gränssättning.

Introduktionsförskolan har under året stöttat föräldrar i att se vikten av förskoleverksamhet, gett möjligheter till inträde på arbetsmarknaden och möjligheter att tillgodogöra sig språkkunskaper. Förvaltningen arbetar vidare med Alla Barn i Centrum (ABC) som riktar sig till alla föräldrar med syfte att främja barns positiva utveckling genom att stärka relationen mellan föräldrar och barn.

Föräldrarådgivarna, stadsdelsmammorna, medborgarvårdarna samt introduktionsförskolan samverkar med Unga Station för att kunna komplettera varandra i stöd till föräldrar och barn. Unga station som drivs av Stockholms stadsmission är en mötesplats för barn och deras familjer i Vårberg där man kan få stöd och gemenskap.

Nämndmål:

Nämndens verksamheter respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Flickor och pojkar växer upp under trygga förhållanden. Deras tankar och synpunkter vägs in och beaktas i de beslut och insatser som berör dem, både direkt och indirekt
- Rutiner för arbete med barns delaktighet finns på samtliga enheter inom socialtjänst, förskola och egen-regi verksamheterna inom äldreomsorgen, personer med funktionsnedsättning,

socialpsykiatri och stadsutveckling. Barnperspektivet och barns delaktighet beaktas inom samtliga områden så långt det är möjligt utifrån varje individs förutsättningar och mognad

Förväntat resultat

I minst 92 % av familjer med osäkra boendeförhållanden som är placerade av socialtjänsten är en barnkonsekvensanalys genomförd

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet uppnås utifrån att barns rättigheter uppmärksammas i verksamheterna samt att tydliga rutiner finns för att säkerställa arbetet. Två aktiviteter är genomförda och en är pågående.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att SKL (Sveriges kommuner och landsting), Socialstyrelsen och socialförvaltningen tillsammans anordnade en utbildning för barnrättssamordare där en av socialtjänstens medarbetare deltog. Barnrättssamordaren har påbörjat arbetet med att öka kunskapen hos medarbetare om barnrättsperspektivet och möjliggör att förvaltningen kan intensifiera arbetet med barnkonsekvensanalyser. Varje enhet inom socialtjänsten har en utsedd barnrättsambassadör vars uppdrag är att säkerställa barnperspektivet på enhetsnivå.

Utfall saknas

Förvaltningen har inte kunnat säkerställa utfallet på indikatorerna andel barn och ungdomar (5 -17 år) som fått sin utredning återkopplad samt andelen familjer i osäkra boendeförhållanden där barnkonsekvensanalys är genomförd. Under 2019 kommer förvaltningen arbeta för att säkerställa att det finns adekvata mätmetoder. Biträdande enhetschefer följer kontinuerligt upp när utredningar inte återkopplas och socialsekreterarna får stöd i att prioritera detta.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar (5 -17 år) som fått sin utredning återkopplad						70 %		2018
Analys Förvaltningen har inte kunnat säkerställa utfallet på indikatorn. Under 2019 kommer förvaltningen arbeta med att säkerställa att det finns adekvata mätmetoder.								
 Andel familjer med osäkra boendeförhållanden som är placerade av socialtjänsten där en barnkonsekvensanalys är genomförd.						92 %		2018
Analys Förvaltningen har inte kunnat säkerställa utfallet på indikatorn. Under 2019 kommer förvaltningen arbeta med att säkerställa att det finns adekvata mätmetoder.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barn med insatser från förvaltningens assistansenheter i egen regi är delaktiga vid utformningen av sina insatser.	2017-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Kompetensutveckling gällande Barnkonventionen till berörda medarbetare inom förskola och socialtjänst	2018-01-01	2019-12-31	
 Samtliga enheter inom socialtjänsten upprättar rutiner kring barns delaktighet.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås utifrån att två av tre KF-indikatorer uppnås helt samt att det underliggande nämndmålet uppnås liksom samtliga nämndindikatorer och aktiviteter.

Under året har förvaltningens Relationsvårdsteam övergått till Relationsvårdscentrum Sydväst tillsammans med Hägersten-Liljeholmen och Älvsjös stadsdelsförvaltningar.

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålet om att minst 400 personer som utsätts för våld i nära relation är kända av socialtjänsten. Utfallet för 2018 är 428 personer. Relationsvårdscentrum Sydväst har under året informerat både internt och externt kring vilka typer av insatser som kan erbjudas. Under 2019 kommer verksamheten att fortsätta bedriva sitt informationsarbete och även fortsätta ha ett kontinuerligt samarbete med polisen för att komma i kontakt med våldsutsatta.

Förvaltningen når årsmålet gällande att minst 70 % av medarbetarna ska ha genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inklusive särskilt utsatta grupper. Utfallet för 2018 är 70 %. Flertalet medarbetare har gått Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) utbildning kring våld i nära relation. Relationsvårdscentrum Sydväst har besökt flera arbetsplatser och informerat medarbetare om våld i nära relation.

Ej uppnådda resultat

Förvaltningen når inte årsmålet om att minst 70 % av medarbetarna ska ha gått utbildning kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, konsekvenser av det och hur man kan prata om detta. Utfallet för 2018 är 30 %. Utbildningen är kopplad till en 3 poängsutbildning på högskolenivå. Det har inte varit möjligt att avsätta tid för att så hög andel av medarbetarna inom berörda verksamheter skulle kunna gå utbildningen. Socialtjänstens medarbetare har generellt en hög kompetens kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld genom andra utbildningar som de genomgått och metoder som används i det dagliga arbetet som exempelvis Signs of Safety. Förvaltningen har under 2019 en aktivitet kring att samtliga medarbetare inom förskolan genomför webbutbildning om våld i nära relationer.

Jämställdhetsanalys

Det har under året varit fler kvinnor än män som varit i kontakt med Relationsvårdscentrum Sydväst. Största delen av de ärenden som aktualiseras på Relationsvårdsteamet är hjälpsökande våldsutsatta kvinnor. Under 2019 kommer förvaltningen att arbeta än mer aktivt med att upptäcka fler våldsutsatta samt våldsutövande män.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som gått utbildning kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, konsekvenser av det och hur man kan prata om detta	30			70		70 %	Tas fram av nämnden	2018
Analys Utbildningen som indikator är kopplad till är en 3 poängs utbildning på högskolenivå. Under 2018 ägde kursen rum 30 augusti och 29 november. Det har inte varit möjligt att avsätta tid för att 70 % av medarbetarna inom berörda verksamheter skulle kunna gå utbildningen. Socialtjänstens medarbetare har generellt en hög kompetens kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld genom andra utbildningar som de genomgått och metoder som används i det dagliga arbetet som exempelvis Signs of Safety. Förvaltningen har under 2019 en aktivitet kring att samtliga medarbetare inom förskolan genomför webbutbildning om våld i nära relationer. Förvaltningen har inte könsfördelning på de medarbetarna som deltagit i utbildningen. Därav finns inte utfall gällande kön. Målvärdet är felaktigt satt.								
Åtgärdsplan Förvaltningen kommer under 2019 uppmärksamma berörda enheter på vikten av att så många medarbetare som möjligt får möjlighet att gå kursen.								
  Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	70			70		70 %	Tas fram av nämnden	2018
Analys Förvaltningen har inte könsfördelning på de medarbetarna som deltagit i utbildningen. Därav finns inte utfall gällande kön.								
  Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	428 st	22 %	78 %	156 st		400 st	tas fram av nämnden	2018
Analys Analys kring skillnad i utfall mellan kön Fler kvinnor än män har varit kända av socialtjänsten. Anledningen till detta är att det är fler kvinnor som varit hjälpsökande samt att största delen av de ärenden som aktualiseras på Relationsvårdsteamet är hjälpsökande våldutsatta kvinnor. Under 2019 kommer förvaltningen arbeta mer aktivt med att upptäcka flera våldutsatta samt våldsutövande män. Det föreligger ett mörkertal när det gäller denna målgrupp. Relationsvårdscentrum Sydväst kommer informera både internt och externt kring vilka insatser verksamheten kan erbjuda. Ett kontinuerligt samarbete med polisen kommer sannolikt också bidra till att fler män blir kända.								

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män lever i relationer fria från hot och våld

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

- Lever ett självständigt liv utan våld och hot om våld

- Som misstänks leva med våld i nära relation eller vara utsatta för hedersrelaterat våld är kända av socialtjänsten samt utreds och ges insatser utifrån det individuella behovet
- Som är våldsutövare motiveras till att ta emot stöd och behandling för att våldet ska upphöra
- Som upplever hedersrelaterat våld uppmärksammas särskilt med fokus på att upptäcka förekomsten av att flickor och pojkar är utsatta. De som har haft insatser från förvaltningen på grund av våld i nära relation/hedersrelaterat våld i nära relation upplever att våldet upphör
- Har inflytande över sin livssituation och är informerade om hur de kan påverka sin vardag

Övrigt:

- Flickor och pojkars röster görs hörda. Barnrättsperspektivet är förstärkt och genomsyrar förvaltningens alla verksamheter

Förväntat resultat

Minst 400 personer som utsatts för våld i nära relation är kända av socialtjänsten

Minst 60% av personer som haft kontakt av relationsvåldsteamet (RVT) upplever att alla former av våld har upphört sex månader efter avslutad utredning/insats

Minst 95% av de barn som varit medföljande på skyddat boende har fått sin skolgång säkrad

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndmålet uppnås utifrån att de förväntade resultaten är uppnådda, att de två övriga nämndindikatorerna är uppnådda samt att de nämndaktiviteter som är kopplade till målet är genomförda.

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålet på att minst 60 % av personerna som haft kontakt med RVC upplever att våld i alla former har upphört sex månader efter avslutad utredning/insats. Utfallet för 2018 är 94,74 %. Förvaltningen har kontaktat personer sex månader efter avslutad kontakt och genomfört intervjuer. Det har förelegat vissa svårigheter att få kontakt med personer efter att de avslutat sin kontakt med Relationsvåldscentrum Sydvest. Förvaltningen har nått 19 personer. För att få en så hög svarsfrekvens som möjligt och därmed ett så rättvisande resultat som möjligt kommer förvaltningen under 2019 att genomföra intervjuerna i samband med att utredning/insats avslutas.

Av de 428 personer som varit kända av socialtjänsten på grund av våldsutövning har utredningen genomförts på 44 % av personerna. Förvaltningens årsmål var att så skulle ha skett i minst 30 % av ärendena.

För samtliga 53 barn som varit medföljande på skyddat boende har skolgången säkerställt. Förvaltningens årsmål var att så skulle ha skett för minst 95 % av barnen och utfallet är 100 %. Skolgången har säkerställts på olika sätt. När en placering har varit mycket kort har barnet exempelvis fått läxor av hemskolan. Vid längre placeringar har skolgången säkerställts genom Lärteamet som finns i Stockholms stad samt att kontakt hållits med hemskolan. Vid placering utanför Stockholm har barnet börjat i skolan i aktuell kommun.

Inom samtliga utredningar som genomförts inom Relationsvåldscentrum Sydvest har barns

situation uppmärksammats. Förvaltningens årsmål var 95 %. I utredningsmallen finns ett avsnitt där barns situation ska behandlas och så har skett.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel barn som varit medföljande på skyddat boende där skolgång kunnat säkerställas.	100 %	100 %	100 %			95 %		2018
 ♀ Andel personer som haft kontakt med relationsvårdsteamet (RVT) som upplever att alla typer av våld har upphört sex månader efter avslutad utredning/insats.	94,74 %	100 %	95 %			60 %		2018
 Andel utredningar inom RVT där barnets situation redogörs för i ett eget avsnitt.	100 %					95 %		2018
 ♀ Andel utredningar som genomförts på RVT i relation till de som är kända av socialtjänsten.	44,16 %	19 %	51 %			30 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen inrättar ett relationsvårdscentrum (RVC) tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö, med Skärholmen som vårdstadsdel för region sydväst.	2018-01-01	2018-12-31	
 Medarbetarna inom RVT kompetensutvecklas avseende arbetsmetoder för att arbeta med våldsutövare.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls. Bedömningen grundar sig på att målet för en av de målbedömda KF-indikatorerna uppnås helt och sex uppnås delvis (en indikator saknar utfall). Förvaltningens verksamheter i egen regi, de som förvaltningen har rådighet över, uppnår goda resultat. Underliggande nämndmål och aktiviteter har därmed uppfyllts och därtill kan förvaltningen redovisa för flertalet goda exempel.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att årsmålen på ett flertal indikatorer är satta utifrån tidigare års sammanslagna och viktade resultat från flera brukarundersökningar (insatsformerna LSS-boende, daglig verksamhet, hemtjänst yngre, korttidshem och korttidstillsyn) men årets utfall saknar genomgående resultat från

insatsformen LSS-boende vilket gör resultaten svåra att analysera korrekt. Brukare med insatsformen LSS-boende har inte svarat på stadens brukarundersökning utan har istället svarat på Sveriges kommuner och landstings (SKL:s) nationella brukarundersökning. Förvaltningen konstaterar att utfallen för tre av KF:s indikatorer ändå är endast ett fåtal procent från uppsatta årsmål. Eftersom resultaten för gruppboendena, vilka utgör den största gruppen av alla enskilda med insats från nämnden, var goda i SKL:s mätning stärker detta förvaltningen i bedömningen att verksamhetsområdesmålet har uppnåtts.

Då förvaltningen endast har rådighet över sina verksamheter i egen regi har resultaten för dessa utgjort den främsta bedömningsgrunden av måluppfyllelsen av verksamhetsområdesmålet. Daglig verksamhet i egen regi har ett mycket högt resultat, 96 %, avseende nöjda brukare. Utfallet på andelen personer som anser att de kan påverka insatsens utformning har ökat med 17 % i jämförelse med 2017. Under 2018 har verksamheten utvecklat sina arbetssätt gällande utformning och uppföljning av brukarnas genomförandeplaner samt infört mer strukturerade arbetssätt gällande deltagarråd. Förvaltningen gör ett antagande att detta påverkat resultatet. Förvaltningen kan också konstatera att resultaten från SKL:s brukarundersökning för LSS-boenden visar ett lika eller ett högre resultat för förvaltningens nio gruppboendestäder i egen regi i jämförelse med staden totalt på sex av åtta frågor i SKL:s brukarundersökning. För förvaltningens två serviceboenden i egen regi är resultaten något sämre, något som kommer analyseras djupare och arbetas vidare med under 2019.

Förvaltningen baserar också måluppfyllelsen utifrån att nämndmålet uppfyllts samt att förvaltningen genomfört en hel del utvecklingsarbete under året i form av att utveckla bemötandet och öka brukarnas inflytande. Ett flertal medarbetare i förvaltningens egen regi-verksamheter inom LSS har gått en omfattande utbildning i tydliggörande pedagogik. Det påbörjade projektet "Pedagogiskt ramverk", som syftar till att öka användandet av pedagogiska metoder och hjälpmedel inom förvaltningens LSS-verksamheter, har löpt på enligt plan under året. Projektet ska testas, utvärderas och implementeras under 2019. En satsning på välfärdsteknik för att öka brukarnas inflytande och självständighet har inletts.

Förvaltningen har tillsammans med rådet för funktionshinderfrågor genomfört en workshop med fokus på programmet för tillgänglighet och delaktighet och verksamhetsplanen för 2019. Framöver så kommer indikatorer och aktiviteter och uppföljningen av dessa integreras i verksamhetsplanen och tertiärluppföljningarna.

Förvaltningen har genomfört en lyckad nedläggning av Nya Byvikens LSS-bostad där alla brukare har flyttat till nya boenden. Som en konsekvens av nedläggningen och med tanke på att förvaltningen står inför att öppna två nya LSS-bostäder under 2019 har förvaltningen under året arbetat med att se över områdes- och chefsindelning samt startat ett chefstraineeprogram för nya LSS-chefer.

Förvaltningen har under året fortsatt den språkundervisning som startades 2017 i vilket undervisning i svenska språket erbjuds de medarbetare inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning som själva och av sin chef bedömts ha behov. Undervisningen ges på arbetstid och undervisningens innehåll och material är nära kopplat till de arbetsmoment som ingår i medarbetarnas uppdrag. Språkundervisningen startades i projektform men under 2018 har beslut fattats om att göra undervisningen till någon form av

ordinarie verksamhet då förvaltningen ser att behovet kommer kvarstå utifrån framtida rekryteringsunderlag.

Uppnådda resultat

Förvaltningen når årsmålet gällande andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal. Inom förvaltningens egna LSS-verksamheter jobbar man kontinuerligt med att anpassa arbetssätt och bemötande utifrån brukarnas behov. Under året har en stor satsning på att öka medarbetarnas kompetens inom tydliggörande pedagogik genomförts. Förvaltningen gör antagandet att detta bidragit till de uppnådda resultaten för verksamheterna i egen regi.

Delvis uppnådda resultat

Utfallet för andelen nöjda brukare inom daglig verksamhet uppgår till 87 % och därmed nås inte årsmålet om 88 %. För förvaltningens dagliga verksamheter i egen regi är utfallet 96 %. Det innebär att man når det uppsatta årsmålet om 88 % med god marginal och egen regi-verksamheterna har ökat sina resultat med 8 % från föregående år. Under året har verksamheterna utvecklat sina arbetssätt kring bemötande och brukarnas möjligheter till inflytande vilket kan vara en möjlig förklaring till det ökade resultatet.

Förvaltningen når inte målet med andel nöjda brukare med beslut om korttidsboende. Utifrån detta har förvaltningen genomfört en egen telefonundersökning med de personer som har insatsen korttidsboende. Förvaltningens egen undersökning visar att 80 % av brukarna är nöjda med sitt korttidsboende. Under 2019 kommer förvaltningen i sina individuppföljningar på ett tydligare sätt lyfta frågan om man är nöjd med sin insats eller inte för tidigare kunna identifiera de brukare som är mindre nöjda och vidare följa upp dessa. Förvaltningen driver inget korttidsboende i egen regi.

Årsmålet för andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad nås inte. Under 2018 gick staden centralt över till Sveriges kommuner och landstings (SKL:s) nationella brukarundersökning för LSS-boenden. Indikatorn "Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad" mäts inte då frågan inte finns med i SKL:s undersökning. Därför rapporteras inget utfall för LSS-boende för vuxna på denna indikator. Resultatet kommer från brukarundersökningen för korttidshem. Ingen könsuppdelad statistik finns då det varit för få svaranden. Resultatet har gått upp från 80 % 2017 till 82 % 2018. Förvaltningen driver inga korttidshem i egen regi.

Utfallet för andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning har ökat med 1 % från år 2017 och ligger strax under KF:s årsmål. Resultaten gäller för brukare med beslut inom områden daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn. Tidigare år var även brukare med insatsen LSS-boende inräknade i andelen svaranden men eftersom staden under 2018 använde sig av SKL:s nationella brukarundersökning för LSS-boenden räknas inte dessa med 2018. Utfallet för förvaltningens verksamheter i egen regi inom daglig verksamhet uppgår till 82 % vilket är en ökning med 17 % jämfört med utfallet för 2017. Under 2018 har verksamheterna utvecklat sina arbetssätt gällande uppförande och uppföljning av brukarnas genomförandeplaner samt infört mer strukturerade arbetssätt gällande deltagarråd. Förvaltningen gör ett antagande att detta kan ha påverkat årets utfall i positiv riktning.

Resultatet för andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och

utemiljö är tillgänglig och användbar har sjunkit något i jämförelse med året innan. Förvaltningen kan konstatera att det tidigare år funnits stora variationer i utfallet för respektive enhet på denna indikator. För de verksamheter som förvaltningen driver i egen och som haft lägst utfall är gruppboende där de boende har rörelsehinder. Skillnaderna mellan könen kvarstår men har minskat något i jämförelse med föregående år. I år ingår inte LSS-bostäderna i utfallet då dessa gått över till SKL:s nationella brukarundersökning.

Indikatorn ”Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn” har inte mätts under 2018 då frågan inte finns med i SKL:s undersökning. Därför rapporteras inget utfall för LSS-boende för vuxna på denna indikator. Resultatet kommer från brukarundersökningen för korttidshem. Ingen könsuppdelad statistik finns då det varit för få svaranden. Resultatet för korttidshem har ökat från 67 % 2017 till 75 % 2018. Förvaltningen driver inget korttidsboende i egen regi.

Utfall saknas

Indikatorn ”Nöjda brukare LSS-boende vuxna och barn” har inte mätts under 2018 då frågan i SKL:s nationella brukarundersökning ställs som andelen brukare som trivs och alltså inte är jämförbar med stadens indikator som mäter den upplevda nöjdheten.

Goda exempel

Ökad användning av välfärdsteknik

Under hösten har förvaltningens egen regi-verksamheter inom LSS gjort en satsning på välfärdsteknik utifrån de statliga medel som staden fått centralt och fördelat till de olika stadsdelsnämndsområdena. Syftet med medlen är att kommunerna ska kunna investera i produkter för välfärdsteknik. Verksamheterna har satsat på att köpa olika typer av lärplattor med tillbehör som underlättar användande av olika program och stimulerande spel som kan användas både enskilt och i grupp. Verksamheterna inom daglig verksamhet testar utrustning och program för att cykla i virtuell miljö. Programmet använder sig av Google maps och användaren kan ställa in en önskad plats vart som helst i världen och se sig in i den virtuella världen på en cykeltur.

Stärkt hälsa genom delaktighet inom kost och måltider

I förvaltningens LSS-bostäder i egen regi har verksamheterna startat ett projekt utifrån en idé hos en av medarbetarna på en LSS-bostad. Medarbetaren är certifierad växtbaserad kostrådgivare och har utvecklat växtbaserade versioner av klassiska populära maträtter. Medarbetaren har gjort ett antal instruktionsvideor där de växtbaserade versionerna av maträtterna tillagas. Medarbetare och brukare i verksamheterna kan titta på instruktionsvideona tillsammans och sedan laga måltiderna tillsammans. Växtbaserad kost innebär att man utesluter animaliska produkter och dess biprodukter och koncentrerar sig på att äta så icke-processad mat som möjligt. Att äta växtbaserat regelbundet kan bidra till bättre hälsovanor och förbättrad hälsa.

Satsning på kompetens kring anhängigstöd

Under året avslutades förvaltningens anhängigstödprojekt i verksamheterna inom verksamhetsområde funktionsnedsättning och socialpsykiatri som påbörjades under våren 2017. Projektet utgår ifrån stadens program för stöd till anhöriga 2017-2020. Syftet har varit att höja medarbetarnas kompetens och medvetenhet kring anhängigstöd med målet att

öka nöjdheten och tryggheten både för brukarna och för deras anhöriga. Workshops i tre steg med verksamheternas personalgrupper har genomförts vilket har utmynnat i konkreta förbättringar så som framtagna rutiner och handlingsplaner. Uppföljningen av projektet visar bland annat att andelen medarbetare som upplever sig trygga i sin yrkesroll i samarbetet med anhöriga har ökat samt att andelen medarbetare som har kunskap om lagstiftning och stadens riktlinjer kring samarbetet med anhöriga har ökat.

Ökat valdeltagande

Förvaltningen har under våren och sommaren genomfört en särskild insats för att öka valdeltagandet inom målgruppen personer med funktionsnedsättning. Ett anpassat informationsmaterial arbetades fram och på varje enhet utsågs en medarbetare till valambassadör. Valambassadören gjorde handlingsplaner för att säkerställa att verksamheten planerarade för och motiverade den enskilde till att rösta.

Jämställdhetsanalys

Flera av förvaltningens verksamheter har genomfört olika jämställdhetsanalyser utifrån metoden 7:an som tagits fram av SKL. Utmaningen för flera av verksamheterna har varit det bristande statistiska underlaget. Många av verksamheterna har därför fokuserat på hur stödet är utformat till den enskilde, om det bygger på könsstereotypa föreställningar eller inte. Inom flera verksamheter har man därför fokuserat på att utveckla medarbetarnas normkritiska kompetens för att i framtiden kunna ge brukarna ett än mer individanpassat stöd som inte bygger på könsstereotypa föreställningar om personen och dennes liv.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning) 	87 %	87 %	86 %	86 %		88 %	88 %	2018
Analys Utfallet har ökat med 1 % från 2017 års mätning. För förvaltningens dagliga verksamheter i egen regi är utfallet 96 %. Det innebär att man når det uppsatta årsmålet om 88 % med god marginal och egen regi-verksamheterna har ökat sina resultat med 8 % från föregående år. Under året har verksamheterna utvecklat sina arbetssätt kring bemötande och brukarnas möjligheter till inflytande vilket kan vara en förklaring till det ökade resultatet. Eftersom förvaltningens verksamheter i egen regi når årsmålet finns ingen åtgärdsplan föreslagen.								
  Andel nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning) 	69 %			71 %		85 %	90 %	2018
Analys Utifrån att målet för nöjdhet på korttidsboende inte nåddes genomförde förvaltningen en egen telefonundersökning med de som har insatsen korttidsboende. Förvaltningen driver inte något korttidsboende i egen regi. Ett antal frågor som finns i brukarenkäten har ställts till brukaren direkt eller till vårdnadshavare. 16 brukare svarade att de är nöjda med sitt korttidsboende, en brukare att den inte är nöjd, en brukare att den är delvis nöjd samt att två brukare svarade att de inte vet om de är nöjda. I förvaltningens egen undersökning är således 80 % av brukarna nöjda med sitt korttidsboende. Utfall gällande kön finns inte på stadens centra brukarundersökning på grund av för låg svarsfrekvens. Åtgärdsplan Under 2019 kommer förvaltningens individuppföljning av brukarnas insatser på ett tydligare sätt lyfta frågan om man är nöjd med sin insats och om man inte är nöjd efterforska detta. Inom Stockholms stad gäller lagen om valfrihet (LOV) inom korttidsboende och förvaltningen kommer på ett tydligt sätt att fortsätta informera brukare som inte är nöjda med sina								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
insatser om möjligheten till att byta utförare.								
  Andel nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				84 %		86 %	88 %	2018
Analys Under 2018 gick staden centralt över till Sveriges kommuner och landstings (SKL) nationella brukarundersökning för LSS-boenden. Indikatorn "Nöjda brukare LSS-boende" mäts inte då frågan i SKLs undersökning ställs som andelen brukare som trivs och är alltså inte jämförbar med stadens indikator som mäter nöjd. Därför rapporteras inget utfall på denna indikator.								
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	89 %	90 %	88 %	85 %		87 %	89 %	2018
Analys Årsmålet på indikatorn är satt utifrån tidigare års sammanslagna och viktade resultatet för alla insatsformer inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Årets utfall på indikatorn som staden centralt tagit fram innehåller endast resultat från brukarundersökningarna för insatsformerna daglig verksamhet, hemtjänst yngre, korttidshem och korttidstillsyn. Brukarna som har insatsen LSS-boende har i år fått svara på SKLs nationella brukarundersökning med andra frågor än de som ingår i stadens brukarundersökningar och deras svar är därför inte medräknade i årets utfall. Detta gör det svårt för förvaltningen att analysera årets utfall på ett korrekt sätt. Årets utfall för insatsformerna daglig verksamhet, hemtjänst yngre, korttidshem och korttidstillsyn är 89 % (utfallet för pojkar/män är 90 % och för flickor/kvinnor 88 %). Utfallet för förvaltningens verksamheter i egen regi inom daglig verksamhet är 88 % (utfallet för pojkar/män är 92 % och för flickor/kvinnor 88 %). Förvaltningen har inget korttidshem och bedriver ingen korttidstillsyn i egen regi.								
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %			83 %		85 %	tas fram av nämnden	2018
Analys Årsmålet på indikatorn är satt utifrån tidigare års sammanslagna och viktade resultatet för insatsformerna LSS-boende och korttidshem. Årets utfall på indikatorn som staden centralt tagit fram innehåller endast resultat från brukarundersökningen för insatsformen korttidshem med 14 svaranden. Brukarna som har insatsen LSS-boende har i år fått svara på SKL:s nationella brukarundersökning med andra frågor än de som ingår i stadens brukarundersökningar och deras svar är därför inte medräknade i årets utfall. Detta gör det svårt för förvaltningen att analysera årets utfall på ett korrekt sätt. Årets utfall för insatsformen korttidshem är 82 % (inga könsuppdelade utfall finns). Förvaltningen har inga korttidshem i egen regi.								
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	75 %	77 %	72 %	74 %		77 %	77 %	2018
Analys Årsmålet på indikatorn är satt utifrån tidigare års sammanslagna och viktade resultatet för insatsformerna LSS-boende, daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn. Årets utfall på indikatorn som staden centralt tagit fram innehåller endast resultat från brukarundersökningarna för insatsformerna daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn. Brukarna som har insatsen LSS-boende har i år fått svara på SKL:s nationella brukarundersökning med andra frågor än de som ingår i stadens brukarundersökningar och deras svar är därför inte medräknade i årets utfall. Detta gör det svårt för förvaltningen att								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
analysera årets utfall på ett korrekt sätt och därför redovisas inget utfall på indikatorn. Årets utfall för insatsformerna daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn är 75 % (utfallet för pojkar/män är 77 % och för flickor/kvinnor 72 %). Utfallet för förvaltningens verksamheter i egen regi inom daglig verksamhet är 82 % (utfallet för pojkar/män är 84 % och för flickor/kvinnor 83 %), vilket är en ökning med 17 % jämfört med utfallet för 2017. Under 2018 har verksamheterna utvecklat sina arbetssätt gällande uppförande och uppföljning av brukarnas genomförandeplaner samt infört mer strukturerade arbetssätt gällande deltagarråd. Förvaltningen gör ett antagande att detta kan ha påverkat årets utfall i positiv riktning. Förvaltningen har inget korttidshem och bedriver ingen korttidstillsyn i egen regi.								
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	66 %	70 %	59 %	69 %		70 %	tas fram av nämnden	2018
Analys Årsmålet på indikatorn är satt utifrån tidigare års sammanslagna och viktade resultatet för insatsformerna LSS-boende, daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn. Årets utfall på indikatorn som staden centralt tagit fram innehåller endast resultat från brukarundersökningarna för insatsformerna daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn. Brukarna som har insatsen LSS-boende har i år fått svara på SKL:s nationella brukarundersökning med andra frågor än de som ingår i stadens brukarundersökningar och deras svar är därför inte medräknade i årets utfall. Detta gör det svårt för förvaltningen att analysera årets utfall på ett korrekt sätt. Årets utfall för insatsformerna daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn är 66 % (utfallet för pojkar/män är 70 % och för flickor/kvinnor 59 %). Utfallet för förvaltningens verksamheter i egen regi inom daglig verksamhet är 70 % (utfallet för pojkar/män är 68 % och för flickor/kvinnor 72 %). Förvaltningen har inget korttidshem och bedriver inte korttidstillsyn i egen regi.								
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	75 %			82 %		87 %	91 %	2018
Analys Årsmålet på indikatorn är satt utifrån tidigare års sammanslagna och viktade resultatet för insatsformerna LSS-boende och korttidshem. Årets utfall på indikatorn som staden centralt tagit fram innehåller endast resultat från brukarundersökningen för insatsformen korttidshem med 14 svaranden. Brukarna som har insatsen LSS-boende har i år fått svara på SKL:s nationella brukarundersökning med andra frågor än de som ingår i stadens brukarundersökningar och deras svar är därför inte medräknade i årets utfall. Detta gör det svårt för förvaltningen att analysera årets utfall på ett korrekt sätt. Årets utfall för insatsformen korttidshem är 75 % (inga könssupplade utfall finns). Resultat för korttidshem har ökat från 67 % 2017 till 75 % 2018. Förvaltningen driver inget korttidshem i egen regi.								

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning lever ett självständigt liv utifrån sin förmåga

 Uppfylles helt

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män:

•Lever självständiga liv utifrån sin förmåga, har trygga och fungerande boenden med hög kvalitet som är utformade efter det individuella behovet samt har lika möjligheter att ta del av

stadens utbud av aktiviteter

- Är nöjda och får ett bra bemötande i kontakten med förvaltningens verksamheter och är väl informerade om hur de kan delta i och påverka sin vardag och får det stöd de behöver.

Anhöriga till personer med funktionsnedsättning ges ett bra bemötande och stöd

- Har inflytande i utvecklingen av den offentliga miljön. De hindras inte av enkelt avhjälpna hinder och exkluderande design i områdets offentliga rum

- Vars behov utreds inom förvaltningen får barnperspektivet beaktat i förekommande fall

- Blir bemötta med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder

Övrigt:

- Införandet av ett pedagogiskt ramverk i förvaltningens LSS-verksamheter leder till ökad kunskap hos medarbetarna kring brukarnas funktionsnedsättningar, en samsyn kring uppdraget samt ökad kunskap kring olika metoder såsom tydliggörande pedagogik och lågaffektivt bemötande. Resultatet för brukarna är en ökad grad av delaktighet och nöjdhet och en generell kvalitetshöjning i verksamheterna.

Förväntat resultat

Minst 80% av personer inom socialpsykiatri med insats särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, är nöjda med sitt boende.

Minst 87 % av personer med funktionsnedsättning upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

Minst 77 % av personer med funktionsnedsättning upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

Minst 87 % av brukarna inom LSS bostad upplever trygghet i sitt boende

Minst 89 % av personer inom socialpsykiatri med insatsen boendestöd, driven i förvaltningens egen regi, upplever att de fått möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndens mål uppnås utifrån att årsmålet för fyra av de sex målbedömda indikatorer som har tillgängliga utfall uppnås helt. Utfallet för två av indikatorerna uppnås inte. Fem indikatorer saknar utfall för 2018 på grund av att staden centralt beslutade att gå över till SKL:s nationella brukarundersökning för personer med insatsen bostad med stöd och service. Samtliga aktiviteter är genomförda utan avvikelser.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning utifrån att årsmålen på ett flertal indikatorer är satta utifrån tidigare års sammanslagna resultat från brukarundersökningarna för insatsformerna LSS-boende och daglig verksamhet men årets utfall saknar genomgående resultat från insatsformen LSS-boende vilket gör resultaten svåra att analysera korrekt.

Brukare med insatsformen LSS-boende har svarat på Sveriges kommuner och landstings (SKL:s) nationella brukarundersökning istället för stadens brukarundersökning. Förvaltningen kan också konstatera att resultaten från SKL:s brukarundersökning för LSS-boenden visar ett lika eller ett högre resultat för förvaltningens nio gruppboendestäder i egen regi i jämförelse med staden totalt på sex av åtta frågor. För förvaltningens två serviceboenden i egen regi är resultaten något sämre, något som kommer analyseras djupare och arbetas vidare med under

2019.

Därmed baserar förvaltningen sin bedömning av måluppfyllelsen på att förvaltningens egen regi-verksamheter inom daglig verksamhet når det förväntade resultatet om 87 % av personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal med ett utfall på 93 %. De dagliga verksamheterna når också det förväntade resultatet om att minst 77 % av personer med funktionsnedsättning upplever att de kan påverka insatsens utformning med ett utfall på 82 %. Boendestödet, för personer med psykisk funktionsnedsättning, i egen regi når det förväntade resultatet om att minst 89 % av personer inom socialpsykiatri med insatsen boendestöd att de fått möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges med ett utfall på 92 %. Förvaltningens särskilda boenden i egen regi inom socialpsykiatri når inte det förväntade resultaten om att minst 80 % av är nöjda med sitt boende. Utfallet uppgår till 38 % vilket är långt under årsmålet. Förvaltning kan dock konstatera att svarsfrekvensen på brukarundersökningen är låg, sex av 18 boende har svarat vilket innebär att enskilda brukares svar får stort genomslag på resultatet vilket gör det svårt för förvaltningen att dra några generella slutsatser. Under 2019 kommer verksamheten tillsammans med beställarsidan (Enheten för vuxna och socialpsykiatri) genomföra en egen brukarledd brukarundersökning, en så kallad brukarrevision, för att ta reda på brukarnas synpunkter och ge verksamheten möjlighet att utveckla arbetssätten gällande bemötande och nöjdheten överlag.

Under året har en kartläggning av de olika former för brukarinflytande som finns i förvaltningens LSS-verksamheter i egen regi har genomförts. Kartläggningen visade att det i samtliga verksamheter finns formella former för brukarinflytande, till exempel brukarråd eller förslagslådor, men att dessa kan utvecklas. Utifrån vad som framkommit i kartläggningen kommer förvaltningen att arbeta vidare för att öka graden av brukarinflytande bland annat genom att införa delaktighetsmodellen på vissa utvalda LSS-verksamheter.

Inom förvaltningen boendestöd i egen regi har arbetet med att säkerställa att alla brukare har en aktuell genomförandeplan samt att brukarna deltar i upprättandet så långt det är möjligt fortsatt. Förvaltningen drar slutsatsen att detta arbete lyckats med syftet att tydliggöra för, och stärka brukarna i, att det är de själva som är viktigast i planeringen av insatsens utförande vilket också förvaltningen antar avspeglar på de överlag fina resultaten i årets brukarundersökning.

Årets brukarundersökning inom LSS-bostäderna genomfördes med Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) nationella brukarenkät under september och oktober. Tidigare har staden hanterat brukarundersökningen centralt. På sikt kommer SKL:s brukarenkät användas som mätmetod av brukarnöjdheten i flera av stadens insatsformer inom verksamhetsområde funktionsnedsättning. SKL:s brukarenkät fylls i digitalt och enkäten har färre frågor än stadens brukarundersökning. Alla frågor kompletteras med bildstöd. Förvaltningen hade förhoppningen att den nya enkäten skulle upplevas mer enkel att besvara för målgruppen vilket i sin tur skulle höja svarsfrekvensen. Förvaltning kan glädjande konstatera att svarsfrekvensen på LSS-bostads brukarundersökning gått upp rejält, från 58 % 2017 till drygt 86 % i år.

Uppnådda resultat

Årsmålen om 95 % aktuella genomförandeplaner inom förvaltningens egen regi-verksamheter inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning och förvaltningens egen regi-

verksamheter inom socialpsykiatri nås. Utfallet för LSS-verksamheterna är 97 % och för verksamheterna inom socialpsykiatri är 98 %. Under hösten har alla genomförandeplaner och alla sociala journaler följts upp i en gemensam granskning inom avdelningen för äldre, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Totalt har 670 brukare sociala dokumentation följts upp på ett systematiskt sätt.

Andel deltagare i daglig verksamhet, driven i förvaltningens egen regi, som upplever att de kan prova nya aktiviteter och arbetsuppgifter uppgår till 82 % vilket innebär att årsmålet om 80 % nås. Verksamheterna inom daglig verksamhet påbörjade under 2017 ett arbete med deltagarråd som en stående aktivitet på deltagarnas schema. Deltagarrådet går bland annat ut på att deltagarna själva framför vad de tycker är kul i verksamheten, vad de tycker är mindre kul, om de vill testa på något nytt, om det är något de inte vill göra, bestämma maträtter med mera. Verksamheten drar slutsatsen att deltagarnas upplevelse av inflytande påverkas av denna aktivitet och att deltagarna därför upplever att de i större utsträckning än tidigare kan prova nya aktiviteter och arbetsuppgifter i sin dagliga verksamhet.

Ej uppnådda resultat

Förvaltningen når inte det förväntade resultatet om minst 80 % av personer inom socialpsykiatri med insats särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som är nöjda med sitt boende. Svarsfrekvensen på brukarundersökning ligger runt 30 % vilket får anses vara lågt, det innebär att sex brukare av totalt 18 svarat på undersökningen. Konsekvensen blir att enskilda brukares svar får stort genomslag på resultatet vilket gör det svårt för förvaltningen att dra några generella slutsatser. Verksamhetens medarbetare kommer under 2019 att ta del av en större utbildningssatsning med fokus på personcentrerad vård och MI (motiverande samtalsmetoder). Under 2019 kommer verksamheten tillsammans med beställarsidan (Enheten för vuxna och socialpsykiatri) genomföra en egen brukarledd brukarundersökning, en så kallad brukarrevison, för att ta reda på brukarnas synpunkter och ge verksamheten möjlighet att utveckla arbetssätten gällande bemötande och nöjdheten överlag.

Utfall saknas

På grund av förändringarna i stadens mätmetod avseende brukare med LSS-bostad så saknas utfall för följande indikatorer:

- Andel personer i förvaltningens egen regi-verksamheter inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning som upplever att de får det stöd de behöver för egna aktiviteter
- Andel personer inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som själva har varit med och planerat det stöd (hjälp) hen får
- Andel personer inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som tycker att det går bra att säga till personalen om de tycker att något är fel
- Andel personer inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som är nöjda med sitt boende
- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av biståndshandläggaren

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel aktuella genomförandeplaner inom förvaltningens egen regi- verksamheter inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning	97 %			97 %		95 %		2018
 ♀ Andel aktuella genomförandeplaner inom förvaltningens egen regi- verksamheter inom socialpsykiatrin	98 %					95 %		2018
 ♀ Andel deltagare i daglig verksamhet, driven i förvaltningens egen regi, som upplever att de kan prova nya aktiviteter och arbetsuppgifter	82 %	81,5 %	89 %	76,5 %		80 %		2018
 ♀ Andel personer i förvaltningens egen regi- verksamheter inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning som upplever att de får det stöd de behöver för egna aktiviteter				63 %		85 %		2018
Analys Årsmålet på indikatorn är satt utifrån tidigare års resultat för LSS-bostäderna i egen regi i stadens brukarundersökning. Brukarna som har insatsen LSS-boende har i år fått svara på SKL:s nationella brukarundersökning med andra frågor än de som ingår i stadens brukarundersökning och därför finns inget utfall att redovisa för indikatorn.								
 ♀ Andel personer inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som själva har varit med och planerat det stöd (hjälp) hen får				67 %		80 %		2018
Analys Under 2018 gick staden centralt över till Sveriges kommuner och landstings (SKL) nationella brukarundersökning för LSS-boenden. Frågorna i SKL:s undersökning skiljer sig från stadens brukarundersökning vilket gör att det inte finns något resultat att redovisa på indikatorn.								
 ♀ Andel personer inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som tycker att det går bra att säga till personalen om de tycker att något är fel.				63 %		80 %		2018
Analys Under 2018 gick staden centralt över till Sveriges kommuner och landstings (SKL) nationella brukarundersökning för LSS-boenden. Frågorna i SKL:s undersökning skiljer sig från stadens brukarundersökning vilket gör att det inte finns något resultat att redovisa på indikatorn.								
 ♀ Andel personer inom						85 %		2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
omsorgen om personer med funktionsnedsättning med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som är nöjda med sitt boende								
Analys Under 2018 gick staden centralt över till Sveriges kommuner och landstings (SKL) nationella brukarundersökning för LSS-boenden. Frågorna i SKL:s undersökning skiljer sig från stadens brukarundersökning vilket gör att det inte finns något resultat att redovisa på indikatorn.								
 ♀ Andel personer inom socialpsykiatri med insatsen boendestöd, driven i förvaltningens egen regi, som upplever att de fått möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges	92 %			88 %		89 %		2018
 ♀ Andel personer inom socialpsykiatri med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som upplever att de själv haft möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges	50 %			67 %		75 %		2018
Analys Resultatet har sjunkit med 17 % i jämförelse med tidigare år. Ser man till svarsfrekvensen så ligger den på cirka 30 %, vilket är lågt. Det innebär att 6 brukare av totalt 18 har svarat på enkäten. Därför finns inte heller könssupplett statistik. Konsekvensen blir att enskilda brukares svar får stort genomslag på resultatet vilket gör det svårt för förvaltningen att dra några generella slutsatser.								
Åtgärdsplan Verksamhetens medarbetare kommer under 2019 att ta del av en större utbildningssatsning med fokus på personcentrerad vård och MI (motiverande samtalsmetoder). Verksamheten hoppas att kompetensutvecklingen ska ge medarbetarna fler verktyg i att möta och bemöta brukarna på ett för målgruppen bättre anpassat sätt. Under 2019 kommer verksamheten tillsammans med beställarsidan (Enheten för vuxna och socialpsykiatri) genomföra en egen brukarledd brukarundersökning, en så kallad brukarrevision, för att ta reda på brukarnas synpunkter och ge verksamheten möjlighet att utveckla arbetssätten gällande bemötande och nöjdheten överlag. En brukarrevision är en utvärdering som görs av en verksamhet där de som utvärderas har liknande erfarenheter som de som använder verksamheten som ska utvärderas.								
 ♀ Andel personer inom socialpsykiatri med insatsen särskilt boende, driven i förvaltningens egen regi, som är nöjda med sitt boende	38 %					80 %		2018
Analys Svarsfrekvensen ligger på cirka 30 %, vilket är lågt. Det innebär att 6 brukare av totalt 18 har svarat på enkäten. Därför finns inte heller könssupplett statistik. Konsekvensen blir att enskilda brukares svar får stort genomslag på resultatet vilket gör det svårt för förvaltningen att dra några generella slutsatser.								
Åtgärdsplan Verksamhetens medarbetare kommer under 2019 att ta del av en större utbildningssatsning med fokus på personcentrerad vård och MI (motiverande samtalsmetoder). Verksamheten hoppas att kompetensutvecklingen ska ge medarbetarna fler verktyg i att möta och bemöta brukarna på ett för målgruppen bättre anpassat sätt. Under 2019 kommer verksamheten tillsammans med beställarsidan (Enheten för vuxna och socialpsykiatri) genomföra en egen brukarledd brukarundersökning, en så kallad brukarrevision, för att ta reda på brukarnas synpunkter och ge verksamheten möjlighet att utveckla arbetssätten gällande bemötande och nöjdheten överlag. En brukarrevision är en								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
utvärdering som görs av en verksamhet där de som utvärderar har liknande erfarenheter som de som använder verksamheten som ska utvärderas.								
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av biståndshandläggaren						75 %		2018
Analys Utfallet för indikatorn har av stadsledningskontoret tidigare publicerats som ett viktat resultat för insatsformerna LSS-boende, daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn. I år har dock inte något sådant resultat publicerats och förvaltningen kan därför inte redovisa något utfall för indikatorn.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla deltagare i daglig verksamhet, driven i förvaltningens egen regi, erbjuds två studiebesök på en ordinarie arbetsplats	2017-01-01	2018-12-31	
 En översyn påbörjas inom trillingen (Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen) för att undersöka möjligheterna och förutsättningarna för en samlad organisation vad gäller assistansverksamheten.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen inför ett gemensamt pedagogiskt ramverk inom förvaltningens LSS-verksamheter i egen regi (program delaktighet)	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen kartlägger former för brukarinflytande inom förvaltningens LSS-verksamheter i egen regi (program delaktighet)	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås. Bedömningen grundas på att alla KF-indikatorer har uppnåtts.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning på att underliggande nämndmål uppfylls genom flertalet aktiviteter och insatser som förvaltningen bedömer har ökat invånarnas inflytande och möjlighet till deltagande i samhället. Det handlar om dialog och inflytande kring parker och utemiljöer, utökad tillgång till information på medborgarkontoret, aktiviteter för stärkt lokal gemenskap och tillit människor emellan och till myndigheter, samt stöd till föreningsverksamhet med mera. Förvaltningen har systematiskt arbetat utifrån ett inkluderande perspektiv genom alla insatser och aktiviteter för att säkerställa att grupper som staden brukar ha svårare att nå har lika möjligheter att ta del av utbudet i och genom förvaltningens verksamheter.

Uppnådda resultat

I demokratiundersökningen angav 45 % av invånarna att de har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor, med en marginell skillnad mellan män (43 %)

och kvinnor (47 %). Sett till stadens resultat (38 %), har invånare i Skärholmen ett större förtroende för förvaltningen. Störst förtroende har invånarna för förskolans verksamhet (52 %, stabilt sedan 2017) och lägst socialtjänsten (27 %). En särskilt positiv utveckling ser förvaltningen i resultaten för verksamheter kopplade till äldreomsorg, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri med ett utfall på 41 % 2018 att jämföra med 27 % år 2017.

Förvaltningen ser en positiv utveckling i frågan om invånarnas självrapporterade kunskap om hur de kan påverka sin närmiljö med 45 % som anser att de kan det, att jämföra med 40 % år 2017. Högst resultat ses kring kunskap om hur invånarna kan påverka beslut rörande parker, lekparkar och parklekar i det området där de bor på 44 % att jämföra med 30 % år 2017. Faktorer som förvaltningen bedömer har bidragit till denna utveckling är bland annat flertalet olika dialogprocesser där invånare haft öjlighet att vara med och påverka utvecklingen av parker samt att information delas via *facebook* samt att det finns användarvänliga digitala kanaler som Tyck till applikationen för att lämna synpunkter.

Goda exempel

Aktiviteter för en stärkt kollektiv förmåga

Med syfte att stärka den kollektiva förmågan och underlätta kvinnors och barns möjlighet att ta plats i det offentliga rummet, samt för att bidra till minskad upplevd otrygghet i Vårbergs centrum har förvaltningen genomfört ett antal samarbeten med lokala aktörer som centrumägare och lokala företagare. Torsdagsklubben fortlöpte under 2018 och aktiviteter som Vårberg 50 år och Lär känna din granne uppmärksammades både i lokalmedia och av forskare från Malmö högskola, som goda exempel på aktiviteter som kan bidra till att öka lokalsamhällestillit och stärka kollektiv förmåga.

Under Vårbergs 50-årsdag uppträdde lokala artister, och lokala föreningar anordnade andra aktiviteter. Kulturförvaltningen var på plats med ett pop uppbibliotek och Fryshuset ordnade ansiktsmålning, hoppborg och andra aktiviteter för barn och unga. Lär känna din granne var en tillställning som kan liknas vid ett stort knytkalas, där invånarna själva tog med sig mat (julmat eller annan mat från sitt hemland) till en gemensam måltid i centrumfastigheten. Fryshuset och torsdagsklubben ordnade därtill bland annat med tomte och pyssel för barnen och Sättra Kidz med ett luciatåg. Fyra fastighetsägare i Vårberg var med och sponsrade evenemanget så att lokala föreningar kunde förbereda julbordet och att tomten kunde dela ut godis till barnen.

Under hösten 2018 och inom ramen för programmet för torsdagsklubben genomförde förvaltningen elva workshops med tema Vårbergs växthus med kring 60 besökare per tillfälle där invånarna, utifrån inspiration från gamla bilder på Vårbergs centrum, fick skapa ett växthus, pyssla och fira högtider tillsammans - mitt i Vårbergs centrum. Aktiviteterna attraherade många kvinnor (80% av de vuxna besökarna) och ännu flera mindre barn i åldrar mellan ett och tolv år (90 %) samt några äldre barn mellan tolv och sexton år (10 %). Resultatet av dessa tio workshops med Vårbergsborna blev en utställning av växthuset som invigdes den 13 december.

Särskilda redovisningar

Lokalt utvecklingsprogram

Förvaltningen har under året fortsatt att prioritera implementeringen av det lokala utvecklingsprogrammet (LUP). Arbetet har uppnått hög måluppfyllnad och vidareutvecklats

inom de sju arbetsgrupperna. LUP-arbetet har under året kompletterat stadsdelsförvaltningens kärnverksamhet på ett mycket bra sätt. Särskilt goda resultat har uppnåtts inom arbetsgruppen skola där gymnasiebehörigheten för elever som gått ut årskurs nio på Lillholmsskolan höjts till 85 % läsåret 207/2018 (91 % nyanlända elever icke beräknat), vilket är en markant höjning från 42 % läsåret 2014/2015 (56 %). Detta är en mycket positiv utveckling under ett kort tidsspann, och vad gäller båda kategorier är Lillholmsskolan nu nästan ikapp genomsnittet för Stockholm. Arbetsgruppen har arbetat proaktivt med flera åtgärder inklusive att stödja skolan och eleverna ur ett socialt perspektiv. Det är också värt att särskilt nämna arbetsgruppen för kvinnor i Vårberg och arbetsgruppen som fokuserar på unga vuxna, där förvaltningen stärkt samverkan mellan Jobbtorg, medborgarvårdarna och civil samhället för att bättre identifiera och nå ut till målgrupperna.

Stadsdelsförvaltningen vill särskilt lyfta fram de positiva aspekterna som programmet medfört vad gäller samverkan. Samarbetet med facknämnderna har fördjupats under året inom ramen för programmets olika prioriterade områden, men arbetet har även påverkat det bredare samarbetet mellan stadsförvaltningen och de olika facknämnderna mycket positivt. Facknämnderna har i mycket hög grad fullföljt sina åtaganden och varit aktivt engagerade i de olika arbetsgruppernas arbete vad gäller planering och implementering. Samverkan med kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen ses som särskilt positiv. Dock har hög personalomsättning i vissa fall haft en negativ inverkan, då nyckelpersoner slutat eller bytts ut vilket negativt påverkat arbetsgruppernas arbete.

Samarbetet med andra aktörer, framförallt det lokala civilsamhället, har även det fortsatt att utvecklas inom ramen för det lokala utvecklingsprogrammet och i flera fall har civilsamhällets organisationer och/eller representanter varit engagerade och konsulterade i arbetsgruppernas arbete.

Under året har även arbetet med att stärka kopplingarna mellan Fokus Skärholmen och det lokala utvecklings programmet prioriterats från både stadsdelsförvaltningens sida och Fokus Skärholmens styrgrupp. Under 2017 togs beslut om att avdelningschefen för stadsutveckling och medborgarservice vid Skärholmens stadsdelsförvaltning skulle tillträda som biträdande projektledare för Fokus Skärholmen vilket har stärkt kopplingarna till programmet ytterligare. Flertalet av de byggbolag som är involverade i Fokus Skärholmen har under 2018 engagerat sig i frågor som berör den sociala hållbarheten i stadsdelen, inte minst vad gäller stöd till det lokala civilsamhällets verksamheter.

Sammanfattningsvis ser stadsdelsnämnden att det funnits ett stort mervärde i det lokala utvecklingsprogrammets arbete under året; både vad gäller måluppfyllnad inom prioriterade områden som på ett bra sätt kompletterar kärnverksamheten inom stadsdelen, och vad gäller stärkt samverkan med facknämnder och andra aktörer. Stadsdelsnämnden vill således bygga vidare på arbetet med det lokala utvecklings programmet under kommande år, men anser samtidigt att det finns ett behov att stärka den strategiska och långsiktiga ansatsen ytterligare i nära samverkan med facknämnderna, bolagsstyrelserna, civilsamhället, näringslivet och invånarna. Det finns även möjlighet att stärka synergierna mellan de olika arbetsgrupperna och den övergripande styrningen och samordningen av det lokala utvecklingsarbetet. En samordnare för hållbar utveckling anställdes under slutet av året för att leda detta arbete framöver i enlighet med styrning i budgeten 2019-2021, stadsdelsnämndens specifika behov och prioriteringar, och stadens fortsatta utvecklingsarbete vad gäller social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet kopplat till Agenda 2030.

Demokrati- och utvecklingsmedel

Förvaltningen har under 2018 kanaliserat resurser från demokrati- och utvecklingsmedel till ett antal redan fungerande insatser så som Torsdagsklubben och Skärholmsloppet, samt finansiering av personal med uppsökande arbete som fokus som medborgarvärdarna och demokratisamordnaren.

DEMOKRATIMEDEL	UTFALL 2018
Medborgarvärdarna	1 996
Torsdagsklubben	1 030
127-Festivalen	1 400
Ungdomsråd	700
Demokratisamordnare + aktiviteter demokratiberedning	725
Skärholmsloppet	100
Råd och beredningar	50
Satsning för att öka valdeltagande	justeras

Satsning för att öka valdeltagande

Demokrati- och utvecklingsmedel har under året också delvis finansierat satsningen för att öka valdeltagandet. Med delfinansiering från projektmedel från MUCF anställdes en projektledare för att öka valdeltagandet bland utrikes födda via projektet Skärholmen röstar! För att nå ut till en så bred målgrupp som möjligt (och i synnerhet till utrikes födda där valdeltagandet är betydligt lägre än hos inrikes födda) rekryterades fyra valambassadörsföreningar, i enlighet med nämndens handlingsplan för ökat valdeltagande. Deras uppdrag var att, under förtidsröstningen 22 augusti till 8 september, genomföra uppsökande verksamhet och peppa människor i stadsdelen att rösta.

Fotbollsföreningen Newroz FC delade ut information samt uppmärksammade valet före och efter två av sina hemmamatcher samt gick runt i Bredäng vid tre tillfällen. Fotbollsföreningen Svensk-Palestinska FF delade ut information och pratade om valet på Skärholmstorget vid tre tillfällen, samt gick runt i Skärholmen vid tre tillfällen. Schackföreningen SK 127 Stockholm delade ut information och pratade om valet i samband med schackspelande på Skärholmstorget och i Vårberg Centrum samt under firandet av Skärholmen 50 år. Idrottsföreningen Klubb Syd-Center delade ut information och pratade om valet vid tre tillfällen på Sättra Torg samt under en fotbollsturnering för unga, de flesta första gångsväljare, i Lillholmsskolan.

Inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning genomförde förvaltningen särskilda insatser för att öka valdeltagandet inom målgruppen. Ett anpassat informationsmaterial arbetades fram och på varje enhet utsågs en medarbetare till valambassadör. Valambassadören gjorde handlingsplaner för att säkerställa att verksamheten planerade för och motiverar den enskilde till att rösta.

Totalt uppskattas cirka 2500 män och 2500 kvinnor ha nåtts av projektet Skärholmen röstar. Skärholmens stadsdelsnämndsområde hade tidigare haft ett sjunkande valdeltagande sedan i början av 1980-talet, med undantag för valet 2006. I årets val bröts denna trend och valdeltagandet ökade istället med 1,1 %.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor ♀	45,3 %	43 %	47 %	39,8 %		41 %	42	2018
  Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö ♀	37 %	35,33 %	39 %	28 %		30 %	25	2018

Nämndmål:

Flickor, pojkar, kvinnor och män har inflytande

 Uppfylls helt

Beskrivning

- Flickor, pojkar, kvinnor och män, vet hur de kan vara delaktiga i och påverka nämndens verksamheter samt det individuella stödet
- Invånarna kommer enkelt i kontakt med förvaltningen och kan lämna synpunkter och förslag. De är även välinformerade om nämndens verksamheter och ansvarsområden. Den dagliga dialogen med invånare och brukare används systematiskt i förvaltningens verksamhetsutveckling
- Målen för de geografiska och/eller tematiska utvecklingsområden i LUP följs upp. Samarbete med andra förvaltningar och bolag eller andra samarbetspartners förstärks

Nämnden har följande råd och beredningsorgan, som är beredande men inte beslutande:

- Äldre- och funktionshindersberedningen tar del av aktuella frågor inom området samt vilka förändringar och utvecklingsarbeten som finns både vad gäller ur ett brukar- och medarbetarperspektiv
- Barn- och ungdomsberedningen tar del av aktuella frågor inom området samt vilka förändringar och utvecklingsarbeten som finns både vad gäller ur ett brukar- och medarbetarperspektiv
- Miljö- och utvecklingsberedningen ska bevaka exploaterings- och byggprojekt, vara stadsdelsnämndens röst i större projekt såsom t.ex. Förbifart Stockholm och Fokus Skärholmen
- Demokratiberedningen utvecklar medborgardialogerna samt ökar samverkan med föreningar och organisationer
- Äldrerådet, funktionshinderrådet och Ungdomsrådet tar del av aktuella frågor inom området och får möjlighet till ökat inflytande

Förväntat resultat

Minst 41% av stockholmarna har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor

Minst 30% av stockholmarna vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö

Minst 83 % av vårdnadshavare till barn i förskolan som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndens mål uppnås. Bedömningen grundas på att samtliga nämndaktiviteter som förvaltningen har rådighet över är genomförda.

Även om målet för nämndens indikator andel vårdnadshavare till barn i förskolan som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten inte uppnåtts för 2018 anser förvaltningen att nämndens aktiviteter under målet har större betydelse för nämndmåluppfyllelsen. Ett brett arbete med att förbättra invånarnas möjligheter för inflyttande har bedrivits under året. Förvaltningen har genomfört ett antal dialogprocesser av olika omfattning och löpande hanterat inkomna förslag och synpunkter både via traditionella kanaler som medborgarförslag och digitala kanaler som synpunktsportalen och förvaltningens facebook sida. Samtidigt har arbetet med att underlätta tillgången till information för besökare på medborgarkontoret utvecklats under 2018 med insatsen Medborgarkontoret 2.0, ett samarbete med Openlab. Ett antal aktiviteter har genomförts under året med syfte att stärka den kollektiva förmåga och underlätta barnens och kvinnors platstagande i det offentliga rummet. Samtidigt har förvaltningen stöttat bildandet av tre nya föreningar och samarbetat med olika föreningar i flera olika initiativ.

Antalet synpunkter via digitala kanaler ökade under året. Antalet följare av förvaltningens facebook sida ökade från trehundra i början av året till tusen vid slutet av året. En ökning av positiv återkoppling via synpunktsportalen är också tydlig i jämförelse till 2017. Förvaltningen har jobbat med att utveckla det internationella perspektivet i kommunikationen för att kunna kommunicera med fler än bara svensktalande invånare.

Under 2018 besökte totalt 86 891 personer medborgarkontoret och samhällsvägledarna hanterade 22 952 ärenden. Att jämföras med 20 270 ärenden för 2017. Förvaltningen ser tydligt att trycket på medborgarkontoret ökar i och med det ökade antalet ärenden. Inom ramen för arbetet för att underlätta besökares och brukares tillgång till information och stöd på medborgarkontoret sökte och tilldelades förvaltningen medel hos Stockholm smart stad för att i samarbete med Openlab utveckla Medborgarkontoret 2.0, med ambitionen att få fler invånare att själva kunna hantera digitala verktyg och därmed också sina egna ärenden. Inom ramen för projektet har Openlab genomfört sex djupintervjuer med medarbetare, 21 spontanintervjuer med medborgare samt totalt fem timmars observationer på plats i lokalen. Openlabs slutrapport visar på en samstämmig bild av att besökarna är tacksamma för stödet de fått samt en upplevelse av att mötas av respekt och få kunskap så att de kan göra själva. Förvaltningen anser att det fortsatta utvecklingsarbetet med Medborgarkontoret 2.0 också kan vara en lösning på flera av de utmaningar med långa väntetider till de publika datorerna och till samhällsvägledningen som ändå förekommer. Arbetet kommer fortgå under våren 2019.

Förvaltningen har också stöttat både gamla och nya firanden av olika festligheter i samtliga stadsdelar. Ett traditionsenligt nationaldagsfirande ordnades på Skärholmens gård vilket lockade totalt cirka 600 kvinnor och 400 män. Vårbergs 50-årsjubium firades med en tillställning som lockade cirka 600-1000 personer och de jubileumsaktiviteter som ordnades med anledning av Skärholmens 50-årsfirande nådde minst 2000 personer. Uppskattningsvis var 70% av dessa kvinnor. Under hela hösten har olika arrangörer genomfört evenemang som belyst Skärholmens utveckling. På själva 50-årsdagen den 8 september ansvarade

stadsdelsförvaltningen tillsammans med ett 40-tal föreningar och aktörer för en mängd aktiviteter i Skärholmen och på den särskilda festplatsen på Bredholmstorget. Över 100 personer medverkade i att visa upp Skärholmens bästa sidor för minst 1600 besökare i en festlig stämning med ett betydande inslag av gemenskap och stolthet över sin stadsdel.

Gällande arbetet med att stödja det civila samhället har förvaltningen under 2018 stöttat bildandet av tre nya föreningar i Vårberg. Dessa är algeriska kulturföreningen, som nu bedriver en verksamhet bestående av socialt stöd och fritidsgemenskap för barn och som har varit aktiv i att stödja några nyanlända familjer. Föreningen Mas vale dar que recibir är en förening för kvinnor som genomgått behandling för missbruk och lämnat ett kriminellt liv. Dess syfte är att underlätta för målgruppen att komma tillbaka in i samhället och behålla sin drogfrihet. Den tredje förening är Interkulturellt Kunskapscenter som sedan september har verksamhet i Vårbergs centrum och erbjuder kurser, arbetsmarknadsinsatser och studiecirklar i samhällsfrågor. Föreningen har även gruppverksamhet för funktionsnedsatta personer. Därutöver har ett boendenätverk med namn Öppen Verkstad Vårberg bildats i samband med ett stadsodlingsinitiativ på Vårbergsplan i somras. Nätverket fokuserar på att anordna gemensamma aktiviteter i grannskapet.

Under året har cirka 850 invånare (varav cirka 200 män och 650 kvinnor) deltagit i program som genomförts av Skärholmens stadsdelsnämnd i samverkan med civilsamhället. Det har bland annat handlat om cykelkurser för kvinnor, cykelutflykter, löpträning, studiebesök riksdagen, dansevenemang på Skärholmstorget, föreläsningar, författarsamtal, filmvisning, stadsvandring i Skärholmen, workshop i första hjälpen, planeringsmöte med civilsamhället inför Skärholmens 50-årsjubileum samt en hearing för kvinnor om kvinnors organisering.

Ej uppnådda resultat

15 av 24 förskolor uppnår inte årsmålet för indikatorn andel vårdnadshavare till barn i förskolan som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten. Utfallet på 79 % ligger en procent över stadens utfall på 78 %. I jämförelse med övriga stadsdelar har fyra stadsdelar högre utfall än förvaltningens förskolor. Flera enheter upplever att det har varit svårt att få vårdnadshavare att komma till föräldramöten och andra mötesforum. Förvaltningen anser att pedagogernas dagliga möte med vårdnadshavare är ett viktigt forum för att ge vårdnadshavare inblick och kunskap om verksamheternas innehåll.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten	79 %	79 %	80 %	82 %		83 %		2018
Analys 15 av 24 förskolor uppnår inte årsmålet. Utfallet på 79 % ligger en procent över stadens utfall på 78 %. I jämförelse med övriga stadsdelar har fyra stadsdelar högre utfall än förvaltningens förskolor. Flera enheter upplever att det har varit svårt att få vårdnadshavare att komma till föräldramöten och andra mötesforum. Åtgärdsplan Pedagogernas dagliga möte med vårdnadshavare är ett viktigt forum för att ge vårdnadshavare inblick och kunskap om verksamheternas innehåll.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen arbetar med ökat valdeltagande och implementerar en handlingsplan för ökat valdeltagande.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen genomför kommunikationsinsatser riktade till civilsamhället, föreningar och verksamheter för att sprida kunskap om möjligheterna till stöd, organisering och påverkan, bland annat genom förvaltningens förenings- och demokratisamordnare.	2017-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen kommer att samarbeta med de kommunala bostadsbolagen Stockholmshem och Svenska bostäder samt andra fastighetsägare i stadsdelsnämndsområdet, kring demokrati (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
 Förvaltningen sprider kännedom om paraplyföreningen FOLK till andra föreningar i området.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar det internationella perspektivet i kommunikationen för att kunna kommunicera med fler än bara svensktalande invånare.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen verkar för fler föreningslokaler i samband med nya bostadsprojekt genom samverkan med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, bostadsbolagen och utbildningsförvaltningen.	2015-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen, i samarbete med rådet för funktionshinderfrågor, arbetar för att öka valdeltagandet 2018 bland personer med funktionsnedsättning.	2018-01-01	2018-12-31	
 Vid intresse avsätts tid på medborgarmöten för föreningar som vill diskutera eller informera om aktuella ämnen.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås utifrån att två KF-indikatorer är uppnådda. Underliggande nämndmål har uppfyllts.

Utöver ovanstående baserar förvaltningen sin bedömning på att förvaltningen under året har fortsatt att arbeta aktivt för att andelen elektroniska inköp uppnår årsmålet. Uppföljning av inköpsstatistik visar att 76 % av förvaltningens inköp från anslutna leverantörer är elektroniska. Förvaltningen säkerställer att staden inköpssystem används så långt som möjligt och att inköp från leverantörer som är anslutna till e-handel genomförs i inköpssystemet. Detta sker genom regelbundna kontroller av månadsrapporter avseende systemutnyttjandet och genom avstämningar med enhetschefer så att åtgärder för eventuella inköp utanför systemet vidtas omgående. Förvaltningen bedömer att de regelbundna kontrollerna och avstämningarna har lett till ett gott resultat. Resultatet är ett av de högsta i staden bland förvaltningarna.

Förvaltningens avtal följs upp löpande under avtalstiden. Detta sker månadsvis genom uppföljningsmöten med leverantörer i enlighet med faställd uppföljningsplan. Förvaltningen har säkerställt att upphandlade avtal efterlevs särskilt avseende priser, leveransvillkor och att utlovad kvalitet har hållits.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	76 %			65 %	76 %	73 %	Tas fram av nämnden	VB 2018
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %			100 %		85 %	85%	2018

Nämndmål:

Offentlig upphandling i Skärholmens stadsdelsnämnd utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Beskrivning

•Offentlig upphandling utgör ett medel att driva utvecklingen i socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning. Förvaltningen ställer i alla upphandlingar tydliga kvalitetskrav, såsom exempelvis krav på bemanning och utbildningsnivå. Miljömässiga och sociala krav följs fullt ut där det är lämpligt. Stadens program för upphandling och inköp är implementerad i förvaltningens verksamheter.

Förväntat resultat

73 % av stadsdelsförvaltningens inköp från anslutna leverantörer är elektroniska.

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndens mål har uppfyllts.

Vid inköp av varor och tjänster följer förvaltningen stadens riktlinjer och avropar från centralt, gemensamt eller lokalt genomförda upphandlingar. Inköp görs genom stadens elektroniska inköpssystem.

Förvaltningen har en hög andel elektroniska inköp och det är ett resultat av god information och utbildning till de som använder systemet. Att personalen har god kunskap och får stöd i arbetet bedöms som de främsta påverkande faktorerna som lett till det goda resultatet.

Statistiken påverkas av vilka leverantörer och varor som är anslutna till systemet. Förvaltningen bedömer att det finns potential att förbättra antalet varor och tjänster anslutna till systemet.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget

Budget 2018

Kommunfullmäktige tilldelade stadsdelsnämnden en budget på 1205,6 mnkr för 2018. Det är 30,7 mnkr högre än föregående år. De främsta orsakerna till ökningen är budgetmedel inom äldreomsorgen, ekonomiskt bistånd, individ- och familjeomsorg, arbetsmarknadsåtgärder.

Under året har ytterligare 10,9 mnkr erhållits för budgetjusteringar och prestationsförändringar. Budgetjusteringar har tilldelats för bland annat skötsel av naturreservat, avskrivningar av parkinvesteringar, feriearbetande ungdomar och medel för demokratiseringsåtgärder. Prestationsförändringar har tilldelats inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

Bokslut 2018

Förvaltningen redovisar ett överskott på 2,2 mnkr före resultatöverföring. Efter resultatöverföring redovisar stadsdelsnämnden ett överskott om 2,0 mnkr. Förskolans resultatenheter ökar sin resultatfond med sammanlagt 0,2 mnkr. Resultatfonden från 2017 har ett överskott om 16,5 mnkr och uppgår nu till 16,7 mnkr. De främsta avvikelserna mot budget finns inom nämnd och administration, Individ- och familjeomsorg, stadsmiljö samt äldreomsorgen.

Jämförelse med föregående år

Kostnaderna under 2018 uppgår till 1 473,1 mnkr och intäkterna till 258,8 mnkr, vilket ger en nettokostnad på 1214,3 mnkr före resultatöverföring. Förvaltningens intäkter ökade med 0,9 mnkr jämfört med 2017. Den främsta anledningen till det är högre statsbidrag från Migrationsverket.

Kostnaderna ökade med 59,7 mnkr jämfört med föregående år. Den främsta orsaken till ökningen är ökade personalkostnader med 53,1 mnkr (9,5 procent). Ökning är en följd av en ökad verksamhetsvolym inom egen regi samt avtalsmässiga löneökningar. Totalt uppgår personalkostnaderna till 610,6 mnkr, vilket är 41,5 procent av förvaltningens totala kostnader.

Sammanlagt har stadsdelsförvaltningen 20 fler månadsavlönade i december 2018 än motsvarande period 2017. Förändringarna är relativt jämnt fördelade inom förvaltningens verksamheter och beror på volymmässiga ökningar.

Lokalkostnaderna, som inkluderar hyror och drift, uppgår till 101,1 mnkr och utgör 6,9 procent av förvaltningens kostnader. Jämfört med föregående år har de ökat med 8 mnkr, vilket beror på lokalanpassningar och indexuppräkningsökningar.

Analys av verksamhetsområdena

Förvaltningen redovisar ett överskott om 2,2 mnkr före resultatöverföring och 2,0 mnkr efter resultatöverföring. Nedan redovisas resultat samt betydande händelser, uppdelat per verksamhetsområde, i enlighet med kommunfullmäktiges budgettilldelning 2018.

Verksamhet, netto mnkr	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse	Bokslut 2017
Nämnd och administration	47,4	39,4	8,0	33,7
Individ- och familjeomsorg	181,9	186,4	-4,5	172,5
varav socialpsykiatri	37,5	39,4	-1,9	42,0
varav BoU	90,9	90,8	0,1	75,6
varav Vuxen	25,6	31,6	-6,0	25,8
Flyktingmottagande	1,3	1,3	0,0	1,9
Stadsmiljö	9,7	12,6	-2,9	12,4
avskrivningar	10,2	10,3	-0,1	9,4
räntor	0,5	0,7	-0,2	0,6
Förskola	202,4	202,5	-0,1	198,7
Äldreomsorg	320,5	318,2	2,3	302,8
Funktionsnedsättning	296,1	294,6	1,5	285,6
Fritid och kultur	18,0	18,8	-0,8	18,4
Arbetsmarknadsåtgärder	20,4	22,2	-1,8	15,8
Ekonomiskt bistånd	102,0	101,5	0,5	99,8
varav handläggning	33,9	29,5	4,4	32,2
Övrig verksamhet	6,1	5,9	0,2	6,7
Summa	1 216,5	1 214,5	2,0	1 158,3
Investeringsplan	18,3	13,1	5,2	13,1
summa investeringar	18,3	13,1	5,2	13,1

Nämnd- och administration

Verksamhetsområdet nämnd- och administration redovisar ett överskott om 8,0 mnkr mot budget. De främsta orsakerna till överskottet är att rekryteringar skett senare än planerat samt restriktivitet avseende inköp. Föregående år redovisades ett överskott om 2,2 mnkr.

Individ- och familjeomsorg

Verksamhetsområdena inom individ- och familjeomsorg redovisar ett underskott med 4,5 mnkr jämfört med budget. Den främsta anledningen till årets underskott är ökade kostnader för verksamhetsområdena vuxen och socialpsykiatri. Föregående år redovisades ett överskott jämförd med budget med 1,9 mnkr

För verksamhetsområdet vuxen redovisas ett underskott om 6 mnkr mot budget. Underskottet beror främst på ökade kostnader för vård av unga vuxna mellan 18-25 år. Föregående år redovisade verksamhetsområdet ett underskott på 2,3 mnkr. Ökningen av inkomna ärenden och dyra placeringar inom HVB som redovisades under bokslut 2017 var ihållande under det första halvåret 2018 för att sedan avta något under slutet av året. Ett kostnadsmedvetet arbete inom verksamhetsområdet med täta uppföljningar har bidragit till att underskottet har begränsats. Under året har en arbetsgrupp bildats med ändamål att genom en djupanalys av

kostnaderna säkerställa att en relevant åtgärdsplan skapats och genomförs.

För verksamhetsområdet socialpsykiatri redovisas ett underskott om 1,9 mnkr mot budget, vilket är hänförligt till beställarenheten och beror på en ökning av antal inkomna ärenden och höga vårdkostnader under året. Merparten av de ökade vårdkostnaderna enligt SoL (socialtjänstelagen) insatser, som har ökat med 3,3 mnkr under 2018. Föregående år redovisade verksamhetsområdet ett underskott på 4 mnkr.

Stadsmiljö

För verksamhetsområdet stadsmiljö redovisas ett underskott med 2,9 mnkr mot budget. Föregående år redovisades ett underskott 2,4 mnkr mot budget. Det ökade underskottet 2018 beror på ökade kostnaderna för renhållning samt drift och underhåll av badplatserna med anledning av den extremt varma sommaren som medförde ett stort antal besökare på områdets strandbad.

Förskoleverksamheten

För verksamhetsområdet förskola redovisas ett överskott om 0,1 mnkr före resultatöverföring och underskott om 0,1 mnkr efter resultatöverföring, vilket kan jämföras mot 2,1 mnkr överskott föregående år. Årets underskott beror på ökade kostnader för utredningar av framtida utbyggnad av förskolor.

Förskoleverksamheten har fem resultatenheter samt en utvecklings- och stödenhet där öppna förskolorna samt specialpedagogerna ingår. Resultatenheterna har sammanlagt ett överskott om 0,4 mnkr, varav 0,2 mnkr förs över till resultatfonden så att den uppgår till 16,7 mnkr.

Från årsskiftet 2017/2018 startade ett projekt med 4 nav för omsorg på obekvämt arbetstid för barn i åldern 1-13 år. Naven har sin utgångspunkt i ett samarbete mellan utbildningsförvaltningen och två stadsdelsförvaltningar varav Skärholmen är ansvarig för ett där också Älvsjö och Hägersten/Liljeholmens skolor och förskolor ingår. Omsorg på obekvämt arbetstid finansieras av ett årligt anslag som tilldelas av utbildningsnämnden för vidare fördelning till de fyra naven. Projektet har inte inneburit några merkostnader för förvaltningen.

Under 2018 var det i snitt 1268 barn inskrivna i den kommunala förskoleverksamheten, vilket är 78 färre jämfört med föregående år. Minskningen av antal barn beror dels på den generella trenden inom Stockholms Stad och dels på att statsbidrag för mindre barngrupper minskat. I slutet av året har dock en ökad efterfrågan på förskoleplatser aktualiserats på förvaltningen genom att fler barn ställts i kön, bland annat via introduktionsförskolan.

Äldreomsorg

För verksamhetsområdet redovisas totalt ett överskott om 2,3 mnkr mot budget. Föregående år redovisades ett överskott om 15,3 mnkr.

Den främsta orsaken till årets överskott är hänförligt till beställarenheten som redovisar ett överskott om 5,3 mnkr jämfört med 18,5 mnkr år 2017. Överskottet i år kan härledas främst till insatstyperna hemtjänst och korttidsvård. Beställarenheten har inom dessa insatstyper haft lägre kostnader än budgeterat. Till följd av ett fortsatt systematiskt arbete för rättssäkra och likvärdiga bedömningar av behov har enheten uppnått målet med att hålla beviljade antal medeltimmar inom hemtjänsten i linje med stadens genomsnitt. Behovet för insatstypen korttidsvård har fortsatt minska även i år, i likhet med 2017. Beställarenhetens totala

kostnader för korttidsvård är ca 1,7 mnkr lägre i år jämfört med föregående år.

De utförande verksamheterna redovisar ett totalt underskott om 2,9 mnkr jämfört med 3,2 mnkr år 2017. Underskott härledas till kompetensutvecklingssatsningar. Kostnaderna för Silviahemscertifiering och språkutbildning utgör ca 2,0 mnkr av årets resultat. Utöver anslagsfinansierade verksamheter har Äldreomsorg utförare erhållit medel för ökad bemanning motsvarande 2,8 mnkr.

Hemtjänst i egen regi redovisar ett underskott om 0,7 mnkr i jämfört med 0,9 mnkr år 2017. För att öka effektiviteten inom verksamhetsområdet har viktiga nyckeltal som debiteringsgrad (antal utförda timmar av beställda) och produktivitet (antal timmar hos kund av total tillgänglig tid) följts upp periodiskt.

Förvaltningens vård och omsorgsboende i egen regi, Sättra, redovisar ett underskott om 1,9 mnkr inklusive socialpsykiatri och 1,8 mnkr exklusive socialpsykiatri. Underskotten föregående år var 1,7 mnkr respektive 2,2 mnkr. Årets underskott beror främst på språkutvecklingsprojektet som bedrivits men också på att kostnaderna har ökat i högre grad än intäkter inom demens- och profilboenden. Stödverksamheterna redovisar ett överskott om 1,6 mnkr vilket främst beror på att verksamheten Aktivitetscenter startade senare än planerat under år 2018.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområdet funktionsnedsättning redovisar ett överskott om 1,5 mnkr jämfört med budget. Föregående år redovisades ett underskott om 1,3 mnkr. Den främsta orsaken till årets överskott är hänförligt till beställarenheten minskat sitt underskott mellan 2017 till 2018 med 6,1 mnkr. Förändringar i placeringar och justeringar i avtal avseende dygnspriser är de främsta orsakerna till förbättringen. Insatser har omprövats och minskats vilket mot slutet av året har gett full effekt.

Underskottet för år 2018 inom beställarenheten funktionsnedsatta återfinns främst inom insatstyperna personlig assistans enl. LSS, boende enligt SoL och inom kostnaderna för turbundna resor. Årets viktigaste utmaningar för att ha en budget i balans har varit omförhandlingar av boende placeringar utanför LOV och ökade transport kostnader för turbundna resor.

Utförarenheterna inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisar ett samlat överskott om 3,1 mnkr I bokslutet 2017 redovisades ett överskott om 7,2 mnkr. Försämringen beror på kostnader i samband med nedläggningen av Nya Byvikens gruppbostad samt ökade ombyggnations- och startkostnader för ny gruppbostad i Sättra. Förvaltningen öppnar under mars/april 2019 en ny gruppbostad i Sättra, Torvsättra 1. Gruppboستaden innehåller sex lägenheter, varav 5 stycken om 1 rum och kök, med ytor från 36,7 - 40,2 kvm samt en lägenhet om 2 rum och kök på 53,4 kvm.

Fritid och kultur

Verksamhetsområdet fritid och kultur redovisar ett underskott om 0,8 mnkr mot budget. Föregående år redovisades ett underskott med 0,1 mnkr. Årets underskott härleds främst till ökade kostnader i samband med lokalanpassningar.

Ekonomiskt bistånd

Verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd redovisar ett överskott om 0,5 mnkr. Överskottet

beror på att något lägre antal hushåll erhållit bistånd än budgeterat.

Handläggningskostnaderna uppgick till 29,5 miljoner kronor eller 29,1 procent av den totala kostnaden. Resurserna för handläggningen var för 2018 desamma som för 2017. Minskningen i förhållande till budgeten 2018 förklaras dels med att de centrala overheadkostnaderna för handläggningen istället bokförts centralt och dels mot bakgrund av en felbudgetering.

Arbetsmarknadsåtgärder

För verksamhetsområdet arbetsmarknadsåtgärder redovisas ett underskott om 1,8 mnkr mot budget. Underskottet beror främst på förvaltningens ökade kostnader för feriearbetare.

Föregående år redovisades ett överskott om 0,6.

Övrig verksamhet

Under övrig verksamhet ligger de särskilda demokratimedel som fördelades i budget och i *Avstämning av mål och budget 2018*. Verksamhetsområdet redovisar ett överskott på 0,2 mnkr. Medlen har bland annat använts till Torsdagsklubben, medborgarvårdar, 127-festivalen, satsningen för ökat valdeltagande samt för stöttning av ungdomsrådet.

Resultatenheter

Förskolans Resultatenheter (tkr)	Budget (Intäkter) 2018	Brutto (kostnader) 2018	Årets resultat	Resultatfond från 2017	Resultat överföring till 2019
RE1, Bredäng	39 682	39 416	266	3 850	4 116
RE2, Bredäng-Sätra	41 909	40 741	1 168	3 885	4 579
RE3, Skärholmen	27 392	29 631	-2 239	2 980	1 461
RE4, Skärholmen-Vårberg	33 714	33 611	103	3 149	3 252
RE5, Vårberg	30 557	29 448	1 109	2 642	3 320
Netto	173 254	172 847	407	16 506	16 729

Förskoleverksamheten har fem resultatenheter som sammanlagt har ett överskott om 0,4 mnkr. 0,2 mnkr av resultatenheternas överskott förs till resultatfonden medan resterande 0,2 mnkr ingår i förskoleverksamhetens totala överskott efter resultatöverföring. Fyra av resultatenheterna hade möjlighet att föra över hela eller del av årets resultat till sin respektive fond medan en resultatenhet fick återföra 1,5 mnkr från resultatfonden. Återföringen beror på att enheten hade en förskola som brann sommaren 2017, vilket har inneburit att tillgången under 2018 har minskat med ca 60 förskoleplatser samtidigt som personalkostnaderna har kvarstått.

Förvaltningen har tagit hänsyn till riktlinjerna om maximal överföring om 5% av bruttobudgeten för innevarande år och maximal fond om 10% av bruttobudgeten.

Resultatenheterna har vid årets slut sammanlagt 16,7 mnkr att omföra till resultatfonden vilket motsvarar 9,7% av året bruttobudget.

Investeringar

Förvaltningen har sammanlagt 15,5 mnkr i budget för parkinvesteringar och 2,8 mnkr för

investeringar av maskiner och inventarier. I parkinvesteringar ingår medel för större parkinvesteringar, reinvesteringar samt nyckelinvesteringar/mindre parkinvesteringar.

Parkinvesteringar

Parkinvesteringsmedel om 5,5 mnkr från trafikkontoret har använts till färdigställande av Gröna stugans park och upprustning av parken Branten i Skärholmen. Reinvesteringar om 0,5 mnkr har använts till upprustning av Trissans plaskdamm samt utbyte av parkbänkar. Nyckelinvesteringar om 4,3 mnkr har använts till mindre upprustningar i parkerna Terrassen, Bredängsparken, Sättrastrandsbadet samt till omfogning av ett antal trappor och kompletterande finansiering av upprustningen av Gröna stugans park.

Under året ansökte förvaltningen om en budgetjustering om 3,1 mnkr avseende trygghetsskapande åtgärder genom en medborgarbudgetprocess i Vårberg och effektbelysning i Sättra. Ansökningarna beviljades och förvaltningen har arbetat med planering, projektering och genomförande under året. Förvaltningen har dock endast förbrukat 0,9 mnkr av de tilldelade medlen. För dessa medel har projektet med effektbelysning färdigställts och medborgarbudgetprojektet nått fasen projektering. Utförandet kvarstår dock för medborgarbudgetprojektet och 1,9 mnkr kommer därför att återsökas för detta för 2019.

Förvaltningen ansökte även om en budgetjustering om 4,1 mnkr avseende klimatinvesteringar, för solcellskomprimerande skräpkorgar, elcyklar samt utbyte av armaturer och ljuskällor längs motionsspår. Endast 2,1 mnkr godkändes, för de två förstnämnda projekten, samt del av det sistnämnda. Projektet med byte av armaturer och ljuskällor var dock inte genomförbart utan hela den sökta summan varför förvaltningen redan till T1 meddelade att de 1,8 mnkr som beviljades för projektet inte kommer att förbrukas, utan att ansökan istället dras tillbaka i sin helhet. De 0,2 mnkr som tilldelats för solcellskomprimerande skräpkorgar samt 0,1 som tilldelats för cyklar inom hemtjänsten har använts i sin helhet.

Inventarier och maskiner

Förskoleverksamheten har under året köpt läsplattor (Ipads) till en kostnad av 1,3 mnkr. Förvaltningen har köpt inventarier till en kostnad av 0,3 mnkr.

Under halvårsbokslutet ansöktes en budgetjustering på 1,5 mnkr med anledning av att förvaltningen har driften och skötseln av parkmark i egen regi, något som man är ensam om i staden. Detta innebär att förvaltningen själv ansvarar för inköp och underhåll av maskiner. Ansökta medlen planerades att användas till att förnya maskinparken. Budgetjusteringen godkändes i början på december och förvaltningen kunde därför inte utföra inköpen och medlen kommer att återsökas under början av år 2019.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Förvaltningen har inte gjort några försäljningar.

Verksamhetsprojekt (driftsprojekt)

Förvaltningen har inga stora projekt som inte är investeringar.

Ombudgeteringar

Nämnden sökte och beviljades 2 miljoner kronor för trygghetsskapande investeringar i Vårberg under 2018. Den investering som kommer att genomföras har valts ut genom en medborgarbudgetprocess. Under våren och tidig sommar lämnade invånare i Vårberg förslag och röstade på de fysiska trygghetsskapande åtgärder som de skulle vilja se genomfördes i området. Det vinnande förslaget "Vårgården som mötesplats" kan byggas/anläggas under våren 2019.

Orsaken till att investeringen inte kunnat genomföras under 2018 är att planering inför samt genomförande av dialogprocessen som innebär möten, röstningsförfarande, återkoppling och projektering i samverkan med invånare är en process som tar ca ett år. Förvaltningen är nu redo för utförande och begär ombudgetering för trygghetsskapande investeringar om 1,9 mnkr

Medel för lokaländamål

Förvaltningen har inte erhållit medel för lokaländamål under 2018.

Analys av balansräkning

Bokslutet för verksamhetsåret 2018 har upprättats enligt den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och i överensstämmelse med riktlinjerna i regler för ekonomisk förvaltning.

Tillgångar (mnkr)	2017-12-31	2018-12-31
Anläggningstillgångar	95,2	96,4
Kundfordringar	18,9	20,6
Diverse kortfristiga fordringar	17,9	13,2
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	37,4	27,4
Kassa och bank	0,1	0,2
Summa tillgångar	169,4	157,7
Skulder och eget kapital (mnkr)	2017-12-31	2018-12-31
Eget kapital	-58,7	-22,4
Långfristiga skulder	-1,9	-1,6
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	0,0	-0,1
Leverantörsskulder	-74,5	-86,7
Övriga kortfristiga skulder	-3,0	-16,8
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-31,3	-30,0
Summa skulder och eget kapital	-169,4	157,7

Förvaltningens balansomslutning har minskat med uppgår till 157,7 mnkr och har minskat med 11,7 mnkr jämfört med ingående balans.

Tillgångar

- **Anläggningstillgångar** har ökat något till följd av ökade investeringar inom stadsmiljö.
- **Kundfordringar** har ökat generellt inom flera verksamhetsområden.
- **Diverse kortfristiga fordringar** har minskat kraftigt beroende till största del på

erhållna utbetalningar av fordringar från Migrationsverket.

- **Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter** har minskat kraftigt beroende till största del på minskade förväntade intäkter genom statsbidrag för asylsökande och ensamkommande.
- **Kassa och bank** är nästan oförändrat.

Skulder och eget kapital

- **Eget kapital** har förändrats som ett resultat av förändringarna i balansräkningen.
- **Långfristiga skulder** har minskat något genom årets upplösning av investeringsbidrag.
- **Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder** är i stort sett oförändrat.
- **Leverantörsskulder** har ökat mot stadens bolag och andra förvaltningar (2 resp 9 mnkr).
- **Övriga kortfristiga skulder** har ökat med anledning av återlämnande av generalschablon.
- **Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter** har minskat något.

Övrigt

Kvalitetsarbete

Synpunkter och klagomål

Förvaltningens har under året mottagit 146 klagomål och 99 synpunkter. Dessa, tillsammans med vidtagna åtgärder, redovisas i bilaga.

Förvaltningens inställning till synpunkter och klagomål är att de bidrar till verksamhetsutveckling och utgör värdefull feedback på förvaltningens verksamheter. Varje synpunkt eller klagomål oavsett källbärare diarieförs av registratören. Synpunkten eller klagomålet skickas därefter omgående till ansvarig avdelningschef för bedömning/åtgärd. Den ansvariga avdelningen ansvarar för att återkoppla till medborgaren/brukaren så att de direkt kan svara på eventuella följdfrågor.

Registratören redovisar inkomna synpunkter och klagomål samt status för dessa till förvaltningsledningen månatligen. De ärenden där återkoppling lämnats avslutas i ärendehanteringssystemet. Resterande ärenden tas upp i nästa månads redovisning. Detta för att säkerställa att inga ärenden blir utan handläggning.

Kvalitetsutmärkelsen

I kvalitetsutmärkelsen 2018 deltog förvaltningen med sju tävlande verksamheter. Förvaltningens ledning uppmuntrar kontinuerligt enhetschefer och medarbetare till medverkan i tävlingen, och har under de senaste åren arbetat med att tydliggöra vinsterna för verksamheterna med att delta i tävlingen.

Innovationskapacitet och digitalisering.

I syfte att förbereda verksamheterna för framtidens utmaningar har förvaltningen under året

- samarbetat med Stockholms universitet och Södertörns högskola inom ramen för Centrum för professionsutveckling (CPU) inom förskoleverksamheten

- inlett ett nära samarbete med Stockholm Digital Care som kommer att utforma en testmiljö för välfärdsteknik på förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi; Sätra vård- och omsorgsboende
- deltagit i projektet Idésluss med medarbetare inom äldreomsorgen, hemtjänsten, samt omsorgen om personer med funktionsnedsättning för att öka förutsättningarna för innovation och kreativa idéer att utveckla omsorgen i egen regi
- fortsatt arbetet inom förvaltningens Digitaliseringsråd med att ta tillvara på nya idéer om digitala verktyg och arbetssätt
- inlett första fasen av projektet Medborgarkontoret 2.0. Projektet beviljades maj 2018 från SLK:s avdelning för digital förnyelse för att genomföra en kartläggning av medborgarkontorets befintliga arbetsprocesser och identifiering av utvecklingsförslag med syfte att få fler invånare att själva kunna hantera digitala verktyg och därmed också sina egna ärenden.

I december 2018 deltog delar av förvaltningens ledningsgrupp i AI world conference and expo i Boston. AI world conference and expo är en internationell mässa som handlar om digital transformation och artificiell intelligens (AI). Andra organisationer som deltog på resan var Finansdepartementet, Skatteverket, Försäkringskassan, Tillväxtverket, Vinnova, regeringens digitaliseringsråd, Malmö stad och Inera.

Erfarenheterna från deltagandet vid mässan har lett till att förvaltningen beslutat att under 2019 ta fram en digitaliserings- och innovationsstrategi. Strategin kommer att syfta till att samla det pågående arbetet och uppmuntra förvaltningens enheter att vara innovativa och prova nya digitala arbetssätt, inom ramen för de förutsättningar som ges från staden. Detta förväntas leda till ökad nytta för invånarna i stadsdelsnämndsområdet.

Övrigt